

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΧΡΗΣΤΟΜΑΘΕΙΑ
ΠΕΡΙΕΧΟΥΣΑ
46171
ΕΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΝ

ΜΕΡΗ ΚΑΤ' ΕΚΛΟΓΗΝ ΕΚ ΤΩΝ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΠΙΣΗΜΟΥΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΩΝ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ
Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Δ. Φ.
Καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἀρσακείῳ

ΤΟΜΟΣ Β'
ΕΚΔΟΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΣΙΔΕΡΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ "ΑΙ ΜΟΥΣΑΙ,, ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΣΙΔΕΡΗ
15—Οδός Ερμοῦ—15
1901

ΕΥΑΝΗΙΚΗ

ΑΙΘΑΜΟΤΖΗΣ

Αναζητηση

κοτιαροκε

ΛΙΤΟΛ ΑΝΔΡΙΖ

ΕΠΙΒΙΕ ΚΟΤΖΗΣ ΚΟΠΑΙΩΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΙΓΑΙΑΝΗΣ ΤΑΣ ΒΙΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ

ΕΠΙΒΙΕ ΚΟΤΖΗΣ ΚΟΠΑΙΩΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΙΓΑΙΑΝΗΣ ΤΑΣ ΒΙΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΣ

Επίκαιρης θρησκευτικής σημασίας

Παραπλανητικής και αναδρομής πολιτικής

Επιβιε Κοτζης Κοπαιωτης Νεας Αιγαιανης

ΕΠΙΒΙΕ ΚΟΤΖΗΣ ΚΟΠΑΙΩΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΙΓΑΙΑΝΗΣ

Επίκαιρης σημασίας

Επιτελίας

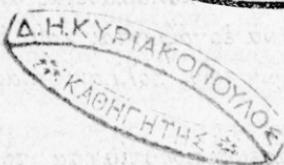
ΕΠΙΒΙΕ ΚΟΤΖΗΣ ΚΟΠΑΙΩΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΙΓΑΙΑΝΗΣ

ΕΠΙΒΙΕ ΚΟΤΖΗΣ ΚΟΠΑΙΩΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΙΓΑΙΑΝΗΣ
Επίκαιρης σημασίας

ΣΩΤΗΡΙΟΝ

χριστιανούς πεποίησται, όπως οι άλλοι φάνταστοι από την ιστορία.
Είναι μάλιστα το σημείο από το οποίο η θεοφάνεια επέβησε στην αγ
καθολική εκκλησία και η ιδανικότερη τελετή της επιβιώσεως.
Πάντα άντιτυπον μὴν ἔχον ἐνταῦθα κάτωθι τὴν σφραγῖδα
τοῦ ἑκδότου καὶ τὴν τοῦ συγγραφέως εἶναι κλοπιμαίον καὶ
καταδιώκεται.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ ΛΕΩΝΗ
(Όδός Λέκα, Στοά Σιμοπούλου)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ τῆς Χρηστομαθείας περιέλαβον οὐχὶ τὰ δύο πρῶτα βιβλία μόνον τῆς Κύρου ἀναβάσεως τοῦ Εενοφῶντος, ἀλλὰ μέρη κατ' ἔκλογὴν καὶ ἐκ τῶν **τεσσάρων** πρώτων βιβλίων, δπως καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου διετάττει καὶ αἱ ἐπίσημοι αὐτοῦ ὁδηγίαι ὁρίζουσιν· παρέλιπον δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὴν συνέγειαν τῆς ιστορίας. Οὕτω δὲν ἔχουσιν οἱ μαθηταὶ σύντομον μέν, ἀλλὰ πλήρη τὴν ιστορίαν τῆς ἀναβάσεως τοῦ Κύρου, τὸ ὅποιον εἶναι οὐχὶ μικρὸν πλεονέκτημα ὑπὸ ἐποψιῶν διδαχτικὴν καὶ παιδαγωγικήν.

Τὰς σημειώσεις ἐφρόντιστα νὰ κάμω δσον τὸ δυνατὸν πρακτικὰς καὶ σαφεῖς ἀποδλέψας μόνον εἰς τὴν ὡφέλειαν τῶν μαθητῶν καὶ οὐχὶ εἰς ἐπίδειξιν πολυμαθείας ἀκαίρου. Ἰνα δὲ έθισθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ ἐργάζωνται καθ' ἑαυτοὺς καὶ κάμνωσι γρῆσιν τῶν βιβλίων των, πολλάκις παραπέμπω εἰς τὴν ἐμὴν γραμματικήν.

Κείμενον δὲ τῆς Ἀναβάσεως προτίμησα τὸ τῆς τελευταίας στερεοτύπου ἐκδόσεως τοῦ Teubner (1899) τῆς φιλοπονηθείσης ὑπὸ Arn. Hug.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 6 Μαΐου 1901.

Δ. Η. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΟΧΑ ΔΙΕΘΝΗΣ ΦΙΛΑΔΦΙΩΝ ΝΟΥ ΤΟΥ
ΕΠΙΒΟΛΟΥ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΗΟΥ

— μυτησθεῖσιν απόντισι τοῦ πατέρου τοῦ οὐρανού εἰναι διάδομοι λίγοι
εἰλέσθησαν τῷ θεῷ. Οὐδέχωρον γάρ τις μάλιστα επιμένει τοντούς οὐρανούς.

ΕΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Κεφ. Α'. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, ¹ πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης, νεώτερος δὲ Κῦρος, ἐπεὶ δὲ ησθένει Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε τελευτὴν τοῦ βίου, ἔδούλετο τῷ παῖδε ἀμφοτέρῳ παρεῖναι. Ό μὲν οὖν πρεσβύτερος παρὼν ² ἐτύγχανε· Κῦρον δὲ μεταπέμπεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἵς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε, καὶ στρατηγὸν δὲ αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων, ὅσοι εἰς Καστωλοῦ πεδίον ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβῶν Τισσαφέρνην ως φίλον καὶ τῶν Ἐλλήνων ἔχων ὁπλίτας ἀνέβη τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Σενίαν Παρθάσιον. Ἐπεὶ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη εἰς τὴν ³ βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ως ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. Ό δὲ πείθεται καὶ

§ 1. Δαρεῖος] ὁ ἐπιχαλούμενος Νόθος βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἀπὸ 423—404 π. Χρ.—γίγνονται] = ἐγένοντο.—πρεσβύτερος] μεγαλείτερος, συγχρτ. τοῦ πρέσβυτος.—Κῦρος] = ἥλιος περσιστεῖ.—τῷ παῖδε ἀμφοτέρῳ παρεῖναι] καὶ οἱ δύο τοινοὶ νὰ ἴναι παρόντες.

§ 2. μεταπέμπεται] προσεκάλεσεν.—ἀρχῆς] ἐπαρχίας.—σατράπης] διοικητὴν ἔχοντα ἀπόλυτον ἔξουσίαν πολιτικὴν καὶ δικαστικὴν.—καὶ στρατηγὸν δὲ] προσέτι δὲ καὶ στρατηγὸν διώρισεν αὐτόν.—δ Καστωλοῖς] πόλις τῆς Λυδίας.—ἀραβαλεῖς] πορεύεται πρὸς τὸν πατέρα του εἰς τὰ μεσόγεια.—Τισσαφέρνη] σατράπην τῆς Ἰωνίας καὶ Καρίας.—δε φίλοι] νομίζων φίλον.—Παρθάσιος] ἐκ Παρθίσιας πόλεως τῆς Ἀρχαδίας.

§ 3. ἐτελεύτησε] ἐνν. τὸν βίον—ἀπέθανε.—κατέστη εἰς τὴν βασιλείαν] ἔγεινε βασιλεύς.—Ἀρταξέρξης] ὁ ἐπικληθεὶς Μνήμων.—διαβάλλει] κατηγόρησε Φευδᾶς.—δες ἐπιβουλεύοι αὐτῷ] διτὶ δῆθεν ἐπειθουλεύετο αὐτόν.—δέ] δέ—οὗτος δέ, δηλ δ Ἀρταξ.—δες ἀποκτεῖν] μὲ σκοπὸν νὰ τὸν φονεύσῃ· Γραμμ. § 73, 3.—ἔξαιτησαμένη] παρακαλέσασα νὰ τῆς τὸν δώσῃ, ἐπομένως λυτρώσασα αὐτὸν.—ἐπὶ τὴν ἀρχήν] εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, ὅπου ἦτο σατράπης.

συλλαμβάνει Κύρον ως ἀποκτενῶν· ἢ δὲ μάτηρ ἔξαιτησα-
 4 μένη αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. 'Ο δ' ως ἀπῆλθε
 κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται, δπως μάποτε ἔτι
 ἔσται ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ, ἀλλά, ἢν δύνηται, βασιλεύσει ἀντ'
 ἔκεινου. Παρύσατις μὲν δὴ ἢ μάτηρ ὑπῆρχε τῷ Κύρῳ φι-
 5 λοῦσα αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρταξέρξην. "Οστις
 δ' ἀφικνοῖτο τῶν παρὰ βασιλέως πρὸς αὐτόν, πάντας οὕτω
 διατιθεὶς ἀπεπέμπετο, ὥστε αὐτῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βα-
 σιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ βαρθάρων ἐπεμελεῖτο, ως πο-
 6 λεμεῖν τε ἰκανοὶ εἴησαν καὶ εὔνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ. Τὴν δὲ
 Ἐλληνικὴν δύναμιν ἥθροιζεν ως μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυ-
 πτόμενος, δπως δτι ἀπαρασκευότατον λάβοι βασιλέα. "Ωδε
 οὖν ἐποιεῖτο τὴν συλλογὴν. 'Οπόσας εἶχε φυλακὰς ἐν ταῖς
 πόλεσι, παρήγγειλε τοῖς φρούραρχοις ἐκάστοις λαμβάνειν
 ἄνδρας Πελοποννησίους δτι πλείστους καὶ βελτίστους, ως
 ἐπιβουλεύοντος Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. Καὶ γάρ ἡσαν αἱ
 Ιωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον ἐκ βασιλέως δεδο-

§ 4. 'Ο δέ] =οὔτος δέ. δηλ. δ Κύρος. — ως ἀπῆλθε] ἀφοῦ ἀπῆλθε. —
 ἀτιμασθείς] προσβληθείς. — βουλεύεται. ..ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ] σκέπτεται πῶς
 δὲν θὰ ἦνα ποτὲ πλέον εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. — δηπῆρχε τῷ
 δέρψῳ ἔθοιτε: τὸν Κ.

§ 5 δτις δ' ἀφικνοῦτο] ὁσάκις ἤρχετό τις. — τῷ παρὰ βασιλέως] =
 τῶν παρὰ βασιλεῖ δῆτων ἀφικνοῖτο παρὰ βασιλέως δηλ. ἐκ τῶν πλησίον
 τοῦ βασιλέως διαμενόντων ὁσάκις ἤρχετό τις ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως πρὸς
 αὐτόν. — μᾶλλον φίλους] =φιλτέρους, δηλ. ν' ἀγαπῶσιν αὐτὸν περισσό-
 τερον παρὰ τὸν βασιλέα. Γραμμ. § 38, 1. — τῷ παρ' ἑαυτῷ] τῶν πλη-
 σίον του, τῶν ἴδικῶν του. — ως εὐνοϊκῶς ἔχοιεν αὐτῷ] ἵνα διάκηνται εὐ-
 νοϊκῶς πρὸς αὐτόν, νά τον ἀγαπῶσιν.

§ 6. δύναμι] στράτευμα. — ἐπικρυπτόμενος] προσπαθῶν νὰ κρύπτεται,
 κρυφά· τὸ δὲ μάλιστα ἐπικρυπτόμενος εἶναι περίφρασις τοῦ ὑπερθετι-
 κοῦ=κρυψιώτατο: Γραμμ. § 39, 12. — δπως λάθοι] ἵνα καταλάβῃ, ἵνα
 εὑρῃ. — δτι ἀπαρασκευότατον] δύσον τὸ δυνατόν ἀνετοιμάτατον. — δέ] δέ
 κατὰ τὸν ἔξης τρόπον. — ἐποιεῖτο τὴν συλλογήν] συνέλεγε, συνήθροιζεν.
 — φυλακάς] φρουράς. — τοῖς φρούραρχοις] ἐνν. αὐτῶν, δηλ. τῶν φυλα-
 κῶν· φρούραρχοι δὲ ἐλέγοντο οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φρουρῶν (φαλακῶν). — ως
 ἐπιβουλεύοντος] δύστι: δηθεν δ Τισσ. ἐπειθούλευε, προφασιζόμενος δτι ἐπε-
 θούλευε δ Τισσ. τὰς πόλεις. — καὶ γάρ ἡσαν] δύστι καὶ ἡσαν. — τὸ ἀρ-
 χαῖον] ἐπίρρημα=εἴς ἀρχῆς, παλαιά. — ἀφειστήκεσσαρ πρὸς Κύρον] εἴχον
 αποστατήση απὸ τοῦ Τισσφ. καὶ εἴχον ἔλθη πρὸς τὸν Κύρον.

μέναι, τότε δὲ ἀφειστήκεσαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δὲ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ 7 ταῦτα βουλευομένους, [ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον,] τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἔξεβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τοὺς ἔκπεπτωκότας. Καὶ αὐτῷ αὖτον ἄλλην πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροίζειν στράτευμα. Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἡξίου ἀδελ- 8 φός ὁν αὐτοῦ δοθῆναι οἱ ταῦτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὅστε βασιλεὺς τὴν μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλὴν οὔκ ἡσθάνετο, Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν· ὅστε οὐδὲν ἥχθετο αὐτῶν πολεμούντων. Καὶ γάρ δὲ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων, ὃν Τισσαφέρνους ἐτύγχανεν ἔχων. "Αλλο δὲ στράτευμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερθόνησῳ 9

§ 7. *Μίλητος* πόλις τῆς Καρίας.—ταντὰ βουλευομένους] ἐνν. αὐτούς, δῆλ. τοὺς ἐν Μίλητῳ (τοὺς Μίλητους) : διτὶ ἐσκέπτοντο τὰ ἴδια, δῆλ. νὰ ἀποστατήσωσι πρὸς Κῦρον.—ἐξεβαλε] ἔξωρισεν.—ὑπολαβώ] ὑποδεχθείς.—τοὺς φεύγοντας] τοὺς ἔξωρισμένους.—κατάργειν] νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα των.—τοὺς ἔκπεπτωκότας] τοὺς ἐπεστρέψαντας, δῆλ. τοὺς ἔξωρισμένους : τὸ ἔκπιπτω εἶναι παθητ. τοῦ ἔκβαλλω.—καὶ αὕτη] ἀντὶ καὶ τοῦτο, δῆλ. τὸ διτὶ ἐπολιόρκει τὴν Μίλητον.—αὐτὸν] πάλιν, ἐξ ἄλλου μέρους.

§ 8. ἀδελφὸς Δρ] ἐπειδὴ ἦτο ἀδελφός.—οἵ] ἔστι, δῆλ. τῷ Κύρῳ : ὅρθοτονεῖται διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Τισσαφέρνην. Γραμμ. § 41, σημ. 1.—πρὸς ἑαυτόν] ἐναντίον ἔστιον.—πολεμοῦστα] ἐπειδὴ ἐπολέμεις δ. Κ. κατὰ τοῦ Τισσφ.—ἀμφὶ τὰ στρατεύματα] διὰ τὰ στρατεύματα.—οὐδὲν ἥχθετο] διόλου δὲν δυσηρεστεῖτο, ἐπειδὴ αὐτοὶ (δ. Κ. καὶ δ. Τ.) ἐπολέμουν.—τοὺς τιγρομένους] τοὺς εἰσπραττομένους,—δασμούς] φόρους.—δρ] ἀντὶ Δρ.—Τισσαφέρνους] ἐνν. οὕτις πρότερον.

§ 9. ἐν Λερῆρονήσῳ] τῇ Θρακικῇ.—τόνδε τὸν τρόπον] κατὰ τὸν ἔξης τρόπον.—Κλέαρχος] στρατηγὸς τῶν Λακεδαιμονίων ἐστάλη πρὸς βεβήθειαν τῶν Βυζαντίων κατὰ τῶν Θρακῶν, μετ' ὅλιγον δὲ ἀνακλήθεις ὑπὸ τῶν Λακεδ. δὲν ὑπήκουσε καὶ διὰ τοῦτο φυγὰς ἥλθε πρὸς τὸν Κῦρον.—συγγενέμενος] συναναστραφεῖς.—ἡγάσθη] ἐθάυμασε καὶ ἔγεινε φίλος : ἵδε κεφ. Γ'. § 3. Γραμμ. § 83, 5.—δαρεικός] στατήρ, νόμισμα χρουσοῦν περσικὸν ἔχον τὴν προτομὴν τοῦ βασιλέως Δαρείου καὶ ὅξιαν 20 δραχμῶν.—εἰς χρυσιον] τὰ χρήματα ταῦτα, δῆλ. τοὺς μυρίους χρυσοῦς δαρεικούς.—ἀπὸ τούτων τὸν χρημάτων] μὲ αὐτὰ τὰ χρήματα, δῆλ. τοὺς μυ-

τόνδε τὸν τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς πν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἡγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς. 'Ο δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει ἐκ Χερ-
σονήσου ὅρμωμενος τις Θρακὶς τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἑλληνας· ὃστε καὶ χρήματα συ-
εβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλη-
σποντιακαὶ πόλεις ἐκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖτις τρεφόμενον
Ιθλάνθανεν αὐτῷ τὸ στράτευμα. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς
ξένος ὃν ἐτύγχανεν αὐτῷ καὶ πιεζόμενος ὑπὸ τῶν οἰκοὶ¹
ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἴτει αὐτὸν εἰς
δισχιλίους ξένους καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς οὕτως περι-
γενόμενος ἀν τῶν ἀντιστασιωτῶν. 'Ο δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ
εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἔξι μηνῶν μισθόν καὶ δεῖται αὐτοῦ
μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἀν
αὐτῷ συμβουλεύσηται. Οὕτω δὲ αὖτις τὸ ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθα-
νεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. Πρόξενον δὲ τὸν Βοιωτιον
ξένον ὅντα ἐκέλευσε λαβόντα ἄνδρας ὅτι πλείστους παρα-
γενέσθαι, ὡς εἰς Πισίδας βουλόμενος στρατεύεσθαι, ὡς
πράγματα παρεχόντων τῶν Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σο-

ρίους δαρεικούς.—συντεβάλλορτο] συνεισέφερον.—ἐκοῦσαι] θέλουσαι, δηλ. χωρὶς νόμου ἀναγκασθῶσι.—τρεφόμενος ἐλάνθαρε[= λάθρα ἐτρέφετο, δηλ. χωρὶς νόμου το καταλαμβάνη ὁ βασιλεύς.—αὐτῷ] γάστιν αὐτοῦ, δηλ. τοῦ Κύρου.

§ 10. Ἀρίστιππος] ἐκ Λαρίσσης τῆς Θεσσαλίας.—έρεος] φίλος.—οἰκοι[= ἐν τῇ πατρίδι· ἐπιβρήμα.—ἀντιστασιῶται] ἀντίπαλοι, οἱ τοῦ ἀντιθέτου κόμματος.—οἱ δισχιλίους ξένοντας μισθόν] διὰ δύο χιλιάδας ξένους στρα-
τιώτας (μισθοφόρους) μισθόν.—ὡς οὕτω περιγενόμενος ἀν] = λέγων ὡς
οὕτως ἀν περιγένεστο, ὅτι τοιουτοπρόπως ἦτο δυνατόν νὰ γείνῃ ὑπέρτε-
ρος, δηλ. νὰ νικήσῃ.—οὗτοι] = εἰ λάβοι τὸν μισθόν (εἰς δισχιλίους ξένους
καὶ τριῶν μηνῶν).—δεῖται αὐτῷ] παρακαλεῖ αὐτόν.—καταλῦσαι] ἐνν.
τὸν πόλεμον, νὰ μὴ καταπαύσῃ.—αὐτῷ συμβουλεύσηται] συσκεψθῇ μὲ
αὐτὸν (τὸν Κῦρον), δηλ. πρὶν συνεννοήθῃ μὲ αὐτόν.

§ 11. θει αἰτίστους] ὅσον τὸ δυνατόν πλείστους.—παραγενέσθαι] νὰ
ἔλθῃ.—ὡς βουλόμενος] διότι δῆθεν ἥθελε.—εἰς Πισίδας] = εἰς Πισιδίαν,
χωρὶς τῆς μικρᾶς Αστας.—ὡς πράγματα παρεχόντων] διότι δῆθεν ἐν-
γκλήσεις ἐπροέκενον.—εἴ την ἑαυτοῦ χώρα] εἰς τὴν ἐπαρχίαν του.—Στυμφά-
λιος] ἐκ Στυμφάλου, πόλεως τῆς Ἀρκαδίας πλησίον τῆς Τεγέας.—ὡς
πολεμήσων] διότι δῆθεν ἔμελλε νὰ πολεμήσῃ τὸν Τισσόφ.

φαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν,
ξένους δόντας καὶ τούτους, ἐκέλευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλ-
θεῖν ὅτι πλείστους ὡς πολεμήσων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς
φυγάσι τοῖς Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν οὕτως οὗτοι.

Κεφ. Β'. Ἐπεὶ δὲ ἀδόκει αὐτῷ ἥδη πορεύεσθαι ἄιω, τὴν μὲν 1
πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν παντάπα-
σιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τὸ τε βαρ-
βαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικόν. Ἐνταῦθα καὶ παραγγέλλει τῷ τε
Κλεάρχῳ λαβόντι ὕκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα καὶ τῷ
Ἀριστίππῳ συναλλαγέντι πρὸς τοὺς εἰκονί αποπέμψαι πρὸς
ἐαυτόν, διέλεγε στράτευμα· ναὶ Ξενίᾳ τῷ Ἀρκάδι, δις αὐτῷ
προειστήκει τοῦ ἐν τοῖς πόλεσι ξενικοῦ, ὕκειν παραγγέλ-
λει λαβόντα τοὺς ἄλλους, πλὴν ὁπόσοι ἵκανοι ἦσαν τὰς ἀ-
κροπόλεις φυλάττειν. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς Μίλητον πολιορ- 2
κοῦντας καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν αὐτῷ στρατεύε-
σθαι ὑποσχόμενος αὐτοῖς, εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ' ἂ
ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγά-
γοι οἴκαδε. Οἱ δὲ ἥδεως ἐπείθοντο· ἐπίστευον γάρ αὐτῷ· καὶ
λαβόντες τὰ ὄπλα παρῆσαν εἰς Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ 3

Κεφ. Β'. § 1. *"Ἄρω] εἰς τὰ μεσόγεια. — τὴν πρόφασιν ἐποιεῖτο] = προ-
σασθέτο. ὡς βουλόμενος] διότι ἔθηεν ἔθελεν. — ὡς επὶ τούτους] δῆθεν κατὰ
τούτων, δηλ. τῶν Πισιδῶν. — ἐνταῦθα] τότε. — ὅσον ἦν αὐτῷ στράτευμα]
ὅλον τὸ στράτευμα, ὅσον εἶχεν. — συναλλαγέντι] ἀφοῦ συμφιλιωθῇ ἀρ. β'
παθ. τοῦ συναλλάττομαι. — πρὸς τοὺς οἰκούς) πρὸς τοὺς ἐν τῇ πατρίδι του,
δηλ. τοὺς ἀντιστασιώτας (ἀντιπάλους του). — προειστήκει τοῦ ξενικοῦ]
εἶχε διορισθῆ ὑπ' οὐτοῦ προειστάμενος (ἀρχηγὸς) τοῦ ξενικοῦ στρατεύμα-
τος. — ἐταῖς πόλεσι] ταῖς Ἰωνικαῖς.*

§ 2. *ὑποσχόμενος] μέσος ἀρ. β' τοῦ ὑπισχέομαι· οῦμαι. — εἰς καταπρά-
ξειειν ἐφ' ἀ εστρατεύετο] ἀνήθελε κατορθώσῃ ἐκεῖνα, διὰ τὰ διοῖα ἔξε-
στρατευεις (δηλ. νὰ γενήθη θαυματεύεις). — πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἰκαδεῖ] πρὶν
ἐπαναφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα των. — ἐπίστευον] εἶχον ἐμπιστούντην.*

§ 3. *τοὺς ἄλλους πόλεων] = τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν δόντας λαβῶν ἐκ τῶν
πόλεων. — Σάρδεις] πρωτεύουσα τῆς Λυδίας. — εἰς τετρακοιχιλίοις] ἔως
τέσσαρας χιλιάδας. — διπλίται] οἱ ἀποτελοῦντες τὸ βαρὺ πεζικόν, οἵτινες
εἶχον δηλα χράνος, θώρακα, κυνηγίδας, ἀσπίδα μεγάλην, ξίφος, καὶ δόρυ.
— γυμνῆτες] (δι γυμνής, τοῦ γυμνήτος καὶ δι γυμνήτης, τοῦ γυμνήτου)
η καὶ ψιλοὶ λεγόμενοι ἦσαν οἱ ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι στρατιῶται ἔχοντες
ὄπλα ἀκόντια η τόξα η σφενδόνα; καὶ διὰ τοῦτο λεγόμενοι ἀκοντισταὶ η
τοξόται η σφενδονῆται. — πελεασται] ἐλαφροὶ καὶ οὔτοι στρατιῶται φέρον-*

τοὺς ἐκ τῶν πόλεων λαβὼν παρεγένετο εἰς Σάρδεις ὀπλίτας εἰς τετρακισχιλίους, Πρόξενος δὲ παρὴν ἔχων ὀπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυμνῆτας δὲ πεντακοσίους, Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὀπλίτας ἔχων χιλίους, Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὀπλίτας ἔχων ὡς πεντακοσίους, Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς τριακοσίους μὲν ὀπλίτας, τριακοσίους δὲ πελταστὰς ἔχων παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων. Οὗτοι μὲν εἰς 4 Σάρδεις αὐτῷ ἀφίκοντο. Τισσαφέροντις δὲ κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευὴν πορεύεται ὡς βασιλέα ἢ ἐδύνατο τάχιστα ιππέας ἔχων ὡς πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἱκουσε Τισσαφέροντος τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

5 Κύρος δὲ ἔχων οὓς εἴη παρασάγγας ἀπὸ Σάρδεων· καὶ ἔξελαύνει διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰκοσι καὶ δύο ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμὸν. Τούτου τὸ εὔρος δύο πλέθρα· γέφυρα δὲ ἐπὶ τῷ ἐπιτάξῃ ἔχευγμένη πλοίοις. 6 Τούτον διαβάς ἔξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἔνα παρασάγγας δέκτῳ εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην, εύδαιμονα καὶ

τες δόρυ, ξίφος, καὶ πέλτην (μικρὰν στρογγύλην ἢ τετράγωνον ἀσπίδα). —ώς πεντακοσίους] ἔως πεντακοσίους.—τῶν στρατευομένων] ἐκ τῶν ἐκστρατευόντων, δηλ. τῶν πολιορκούντων τὴν Μίλητον.

ἢ 4. μείζονα ἢ ὡς ἐπὶ Πισίδας] διτοις μεγαλειτέρα παρὰ δοση ἐξειζητεῖτο κατὰ τῶν Πισιδῶν.—τὴν παρασκευὴν] ἡ ἐτοιμασία τοῦ Κύρου, δηλ. τὸ στράτευμα.—ἢ ἐδύνατο] δοσον ἐδύνατο.—ῆκουσε Τισσαφέροντος] ἥκουσεν ἀπὸ τὸν Τισσαφέροντος στόλον] τὴν ἐκστρατείαν, δηλ. τὴν ἐτοιμασίαν πρὸς ἐκστρατείαν.

ἢ 5. ἔξελαύνει] ἔξελθών, ἔκκινήσας προχωρεῖ.—σταθμός] τὸ στάσιμον μετὰ δόσιοπορίαν μιᾶς ἡμέρας καὶ ὁ τόπος διου σταυρατῷ τὸ στράτευμα πρὸς ἀνάπτωσιν, ἐπειτα δὲ καὶ τὸ ἀπὸ ἐνδο σταθμοῦ εἰς ἄλλον δάστημα, δῶπας ἐνταῦθα.—παρασάγγη] λέξις περισκῆ σημαίνουσα μέτρον μῆκους 30 σταδίων.—εἰκοσι καὶ δύο] δηλ. τὸ διάστημα, τὸ ὅποιον διῆλθε, τὸ μεταξὺ τῶν τριῶν σταθμῶν ἢ το 22 παρασάγγῶν (660 σταδ.).—τὸ εὔρος] τὸ πλάτος.—πλέθρον] μῆκος 100 ποδ. (τὸ $\frac{1}{6}$ τοῦ σταθμοῦ)=31 μέτρο. γαλλ.—ἔχευγμένη πλοίοις] κατεσκευασμένη μὲ πλοῖα ἔχευγμένα (συνδεδεμένα).

ἢ 6. Κολοσσάς] πόλιν τῆς Φρυγίας νῦν κατεστραμμένην.—Μέρων δ θετταλός] τὸν ὅποιον ἔστειλεν ὁ Ἀρίστιππος ἀρχηγὸν τοῦ στρατεύματος.

μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτά· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας εἰς 7 κοσιν εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυγίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ ἦκε Κλέαρχος [ὁ Λακεδαιμόνιος φυγάς] ἔχων ὀπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς Θρᾷκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρῆτας διακοσίους. Ἀμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακούσιος ἔχων ὀπλίτας τριακοσίους καὶ Σοφαίνετος ὁ Ἀρκᾶς ἔχων ὀπλίτας χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλήνων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες ὀπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς 9 Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς, ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρκᾶς τὰ Λύκαια ἔθυσε καὶ ἀγῶνα ἔθηκε· τὰ δὲ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες χρυσαῖ· ἔθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο παρασάγγας δώδεκα εἰς Κεράμων ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχάτην πρὸς τὴν Μυσία χώρα. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Καύστρου¹⁰ πεδίον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθ' ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρατιώταις ὥφείλετο μισθὸς πλέον ἢ τριῶν μηνῶν καὶ πολλάκις ιόντες ἐπὶ τὰς θύρας ἀπῆτον. Ο δὲ ἐλ-

§ 8. Ἐνταῦθα] ἐν Κελαιναῖς.—δέξτασιν] ἐπιθεώρητιν.—ἀριθμόν] ἀριθμησιν.—παραδείσος] = κῆπος, λέξις περσική.—οἱ σύμπαντες] ὅλοι ὅμοι, τὸ δόλον.—ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους] περίπου δύο χιλιάδες.

§ 9. Ἐντεῦθεν] ἀπ' ἔκει, δηλ. ἀπὸ τὰς Κελαινάς.—Πέλτας] πόλιν τῆς Φρυγίας.—τὰ Λύκαια ἔθυσε] ἔκαμε τὴν ἐπὶ τῇ ἕορτῇ τῶν Λυκαίων θυσίαν· τὰ δὲ Λύκαια ἦσαν ἔορτὴ τῶν Ἀρκάδων πρὸς τιμὴν τοῦ Διός.—στλεγγίδες] ξύστραι, διὰ τῶν ὅποιων ἐν ταῖς παλαιστραῖς ἢ ἐν τῷ λουτρῷ ἀπέξεον ἀπὸ τοῦ σώματος τὰς ἀκάθαρσίας μετὰ τοῦ ἰδρῶτος· ἔτι δὲ κομμήματα τῆς κεφαλῆς ἐν εἴδει κτενίου.

§ 10 ἐπὶ τὰς θύρας] τῆς σκηνῆς τοῦ Κύρου.—ἐλπίδας λέγωτο διῆγε] ἐνν. τὸν χρόνον· δηλ. λέγων λόγους, οἱ δόποις τοὺς ἔκαυνον νὰ ἐλπίζωσι, παρέτεινε τὸν χρόνον.—ἀρ. ὀντος] διτι ἐστεναχωρεῖτο· Γραμμ. § 63 καὶ § 76, 3, α.—πρὸς τοὺς Κύρους τρόπουν] σύμφωνον πρὸς τὸν χρακτῆρα τοῦ Κύρου.—ἔχοντα μὴ ἀποδιδόντα] διταν εἰχε, νὰ μὴ διδῃ, διτι ἔχρεωστει.

πίδας λέγων διῆγε καὶ δῆλος ἦν ἀνιώμενος· οὐ γάρ ἦν
 11 πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι· Ἐνταῦθα
 ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἡ Συεννέσιος γυνὴ τοῦ Κιλίκων βασι-
 λέως παρὰ Κύρον καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολ-
 λά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τεττά-
 12 ρων μηνῶν· Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Τυριάειον, πόλιν οἰ-
 κουμένην· Ἐνταῦθα ἔμεινεν ὑμέρας τρεῖς. Καὶ λέγεται δε-
 θῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ στράτευμα αὐτῇ· βου-
 λόμενος αὖν ἐπιδεῖξαι ἐξέτασιν ποιεῖται ἐν τῷ πεδίῳ τῶν
 13 Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων· Ἐκέλευσε δὲ τοὺς Ἑλληνας,
 ως νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην, οὔτε ταχθῆναι καὶ στῆναι,
 συντάξαι δ' ἐκαστον τοὺς ἑαυτοῦ· Ἐτάχθησαν οὖν ἐπὶ τετ-
 τάρων· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν Μένων καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ
 εὐώνυμον Κλέαρχος καὶ οἱ ἑκείνου, τὸ δὲ μέσον οἱ ἄλλοι
 14 στρατηγοί· Ἐθεωρει οὖν δὲ Κύρος πρῶτον μὲν τοὺς βαρβά-
 ρους· οἱ δὲ παρῆλαυνον τεταγμένοι κατὰ ἵλας καὶ κατὰ
 τάξεις· εἴτα δὲ τοὺς Ἑλληνας παρελαύνων ἐφ' ἀρματος
 καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἀρμαμάξης· Εἶχον δὲ πάντες κράνη χαλ-
 κᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας
 15 ἐκκεκαλυμμένας· Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρῆλασε, στήσας τὸ

§ 12. δεθῆται] ὅτι παρεκάλεσε τὸν Κύρον.—ἡ Κίλισσα] ἡ Ἐπύαξα.
 —ἐξέτασιν ποιεῖται] χάμνει ἐπιθεώρησιν.

§ 13. ως νόμος αὐτοῖς] ἐνν. ἐστὶ τάπτεσθαι, ὅπως εἶναις νόμος εἰς αὐ-
 τοὺς νὰ παρατάπτωνται διὰ μάχην (ὅταν δηλ. πρόκηται νὰ χάμως: μά-
 χην).—συντάξαι δ' ἐκαστον τοὺς ἑαυτοῦ] νὰ παρατάξῃ δὲ ἐκαστος (ἐνν. στρατηγὸς) τοὺς ἴδικους του στρατιώτας.—ἐπὶ τεττάρων] εἰς 4 σειράς.—
 ἵλε] =χατεῖγε, δηλ. ἐδιοικοῦσε.—τὸ μὲν δεξιὸν] ἐνν. κέρας, δηλ. τὸ
 ἄκρον τοῦ στρατεύματος.—τὸ δὲ εὐώνυμον] τὸ ἀριστερὸν κέρας.

§ 14. ἐθεωρει] ἐπειθεώρει.—οἱ δέ] =οὗτοι δέ, δηλ. οἱ βάρβαροι.—πα-
 ρῆλαυνον] ἔκαμνον παρέλασιν, δηλ. διήρχοντο ἐμπροσθεν τοῦ Κύρου.—
 ἵλη] λόγος ἱ πέραν ἐξ 61 ἀνδρῶν.—τάξις] λόχος πεζῶν ἐξ 100 ἀνδρῶν.—
 παρελαύνων] διερχόμενος ἐμπροσθεν αὐτῶν.—ἄρμα] ἄμαξα πολεμικὴ δί-
 τροχος.—ἄρμαμάξη] μεγάλη ἄμαξα τετράτροχος σκεπασμένη πρὸς χρήσιν
 γυναικῶν, παλῶν, βασιλέων.—τὸ χράγος] περικεφαλαῖα.—χιτῶνας φοι-
 νικοῦς] φορέματα κόκκινα· τὸ ἐπιθ. φοινίκεος-οῦς, Γραμμ. § 36, 1.
 —κνημῖδες] καλύμματα τῶν κνημῶν μετάλλια· ἐκκεκαλυμμένας] ξε-
 σκεπασμένας· διότι κατὰ τὴν πορείαν ἐκάλυπτον τὰς ἀσπίδας διὰ σάγμα-
 τος (θήρης).

§ 15. πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης] ἐμπροσθεν τοῦ μέσου τῆς φάλαγγος.—

δρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης πέμψας Πίγρωτα τὸν ἐρυπνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προβαλέσθαι τὰ δπλα καὶ ἐπιχωρῆσαι δλην τὴν φάλαγγα. Οἱ δὲ ταῦτα προεἶπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξ, προβαλόμενοι τὰ δπλα ἐπῆσαν. Ἐκ δὲ τούτου θᾶττον προ-¹⁶
ιόντων σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου δρόμος ἐγένετο τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ βαρβάρων φόβος παλύς, καὶ ἡ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐπὶ τῆς ἀρμαμάξης καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς καταλιπόντες τὰ ὄντα ἔφυγον. Οἱ δὲ Ἑλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνάς ἤλθον. Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ στρατεύματος ἐθαύμασε. Κῦρος δὲ πόσθι τὸν ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον ἴδων. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκα-¹⁷
ονίας σταθμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρράσαι τοῖς Ἑλλησιν ως πολεμίαν οὔσαν. Ἐντεῦθεν Κῦρος τὴν Κίλισσαν εἰς τὴν Κιλικίαν ἀποπέμ-¹⁸
πει τὴν ταχίστην ὁδόν· καὶ συνέπεμψεν αὐτῇ (τοὺς) στρατιώτας, οὓς Μένων εἶχε, καὶ αὐτόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἀλλῶν ἐξελαύνει διὰ Καππαδοκίας εἰς Θόανα, πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εύδαιμονα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας

τὸν ἐμμηνέα. — **[πρὸ διεσπαρταῖς τὰ δπλα]** νὰ προτείνωσι τὰ δπλα. — **[ἐπιχωρῆσαι δλην τὴν φάλαγγα]** νὰ ἐπέλθῃ, δηλ. νὰ κάμην ἔφοδον δλέκληρος ἡ φάλαγξ. — **[οἱ δέ]** δηλ. οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων. — **[προεῖπον ταῦτα]** παρήγγειλαν ταῦτα εἰς τοὺς στρατιώτας, δηλ. νὰ ποστεύωσι τὰ δπλα καὶ νὰ κάμωσιν ἔφοδον.

Ζ 16 ἐπὶ σὲ τούτου] μετὰ δὲ τοῦτο — **[θᾶττον προὶ ττων]** ἐπειδὴ οἱ στρατιώται ταχύτερον ἐπερχόμενοι· Γραμ. Ζ 37, 4—ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου| = αὐτομάτως, δηλ. μένοις τῶν γωρίς νὰ τοὺς διατάξῃ τις. — δρόμος ἐγένετο] ἐνν. τοῖς στρατιώταις· ἔτρεξαν οἱ στρατ. εἰς τὰς σκηνάς των, ὅπου ἦτο καὶ ἡ ἀγορά των. — οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς] = οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ὄντες (δηλ. οἱ ἔυποροι) ἔφυγον ἐκ τῆς ἀγορᾶς. — **[τὰ ὄντα]** τὰ ὄψωνια. — σὺν γέλωτι] γελῶντες δὲ τὸν φόδον τῶν βαρβάρων καὶ τὴν φυγὴν τῆς Ἐπυάξης καὶ τῶν ἐκ τῆς ἀγορᾶς — **[ῆσθη]** εὐχαριστήθη· τὸ δ. ἥδουμαι. — **[τὸν Ἑλλήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόδον]** τὸν ἐκ μέρους τῶν Ἑλλήνων φόδον, δποῖον δηλ. ἐπροξένησαν οἱ Ἑλληνες εἰς τοὺς βαρβάρους.

Ζ 18 **[τὴν ταχίστην ὁδόν]** διὰ τῆς συντομωτάτης ἰδοῦ. — **[Θόανα]** πόλις τῆς Καππαδοκίας ὑστερὸν Τύχνα ὄνομασθεῖσα.

19 τρεῖς. Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰσβάλλειν εἰς τὴν Κιλικίαν· δὲ εἰσβολὴ ἡν δόδες ἀμαξιτὸς ὁρθία ἴσχυρῶς καὶ ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. Ἐλέγετο δὲ καὶ Συέννεσις εἶναι ἐπὶ τῶν ἄκρων φυλάττων τὴν εἰσβολήν· διὸ ἔμειναν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἥκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λελοιπὼς εἴη Συέννεσις τὰ ἄκρα, ἐπεὶ ἥσθετο, ὅτι τὸ Μένωνος στράτευμα ἥδη ἐν Κιλικίᾳ ἦν εἰσω τῶν ὁρέων καὶ ὅτι τοιήρεις ἥκουε περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταῦρον ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὴν ὅρην οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εὗδε τὰς σκηνάς, οὖν οἱ Κιλικες ἐφύλαττον. Ἐντεῦθεν δὲ κατέβαινεν εἰς πεδίον μέγα καὶ καλόν, ἐπίδρυτον, καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων καὶ ἀμπέλων· πολὺ δὲ καὶ σῆσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυροὺς καὶ κοιθάς φέρει. Ὅρος δ' αὐτὸν περιέχει ὄχυρὸν καὶ ὑψηλὸν πάντῃ ἐκ 21 θαλάττης εἰς θάλατταν. Καταβὰς δὲ διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἥλασεν εἰς Ταρσούς, τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εύδαιμονα.

1 Κεφ. Γ'. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἰκοσιν· οἱ γάρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ιέναι τοῦ πρόσωπον· ὑπόπτευον γάρ ἥδη ἐπὶ βασιλέα ιέναι· μισθωθῆναι δὲ οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. Πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὐτοῦ στρατιώτας ἐβιάζετο ιέναι· οἱ δὲ αὐτόν τε ἔβαλλον καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ

§ 19. ἡ εἰσβολὴ] τὸ μέρος. διὰ τοῦ ὅποιου εἰσβάλλει τις.—ὁρθία ἴσχυρᾶς| ἀνηφορικὴ πολύ.—ἀμήχανος εἰσβάλλεται στρατεύματι] ἀδύνατον νὰ εἰσέλθῃ δι' αὐτῆς στρατεύματα—ἐπὶ τῷ ἄκρων] ἐπάνω εἰς τὰ ὑψηλάτα.—καὶ διέτι.

§ 20. οὖ] =ὅπου.—ἐπίδρυτον] πολλὰ νεαὶ ἔχον.—σύμπλεων] ὑπέρπληρες· Γραμμ. § 19.—μελίνη] καλαμόποιη, ὡς τὸ ἀραποῦτι, ἀλλὰ τὸ συτόν, ἐκ τοῦ ὅποιου γίνονται τὰ σαρώματα.—πυρούς] σιτάρια, πληθ. τοῦ σῖτος.—ὅρος] δ Ταῦρος.—αὐτῷ] τὴν πεδιάδα.

Κεφ. Γ'. § 1. Ἐτεαῦθα] ἐν Κιλικίᾳ· —οὐκ ἔφασαν ιέται] =ἔφασαν εὐκιέναι: ἔλεγον ὅτι δὲν θὰ πορευθῶσιν· —τοῦ πρόσωπον πρὸς τὰ ἐμπρός.—ἐπὶ βασιλέων] ἵναντίον τοῦ βασιλέως.—ἐπὶ τούτῳ] πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. δηλ. νὰ πορευθῶσι κατὰ τοῦ βασιλέως.—ἐθιάζετο ιέται] διὰ τῆς βίσης νὰ τοὺς κάμῃ νὰ πορευθῶσι· (κατὰ τοῦ βασιλέως).—ἔβαλλον] ἐνν. λίθοις= ἐλιθοβόλουν.—ἐπεὶ ἀρκαιτο] ὄσάκις, ἥργιζον νὰ προχωρῶσι.

ἔκείνου, ἐπεὶ ἀρξαίντο προϊέναι. Κλέαρχος δὲ τότε μὲν μι- 2
κρὸν ἔξεφυγε μὴ καταπετρωθῆναι, ὑστερὸν δ' ἐπεὶ ἔγνω, ὅτι
οὐ δυνήσεται βιάσασθαι, συνήγαγεν ἐκκλησίαν τῶν αὐτοῦ
στρατιώτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστάως·
οἱ δὲ ὄρῶντες ἔθαύμαζον καὶ ἐσιώπων· εἴτα δὲ ἐλεξε τοιάδε.
"Ανδρες στρατιῶται μὴ θαυμάζετε ὅτι χαλεπῶς φέρω τοῖς 3
παροῦσι πράγμασιν. Ἐμοὶ γάρ ξένος Κύρος ἐγένετο καὶ με
φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τά τε ἀλλὰ ἐτίμησε καὶ μυρίους
ἔδωκε δαρεικούς· εὗς ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον κατεθέ-
μην ἐμοὶ οὔδε καθηδυπάθησα, ἀλλ' εἰς ὑμᾶς ἐδαπάνων. Καὶ 4
πρῶτον μὲν πρὸς τοὺς Θρᾷκας ἐπολέμησα καὶ ὑπὲρ τῆς
Ἐλλάδος ἐτιμωρούμην μεθ' ὑμῶν, ἐκ τῆς Χερσονήσου αὐ-
τοὺς ἔξελαύνων βούλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας
Ἐλληνας τὴν γῆν. Ἐπειδὴ δὲ Κύρος ἐκάλει, λαβὼν ὑμᾶς
ἐπορευόμην, ἵνα εἴ τι δέοιτο ὠφελοίνην αὐτόν, ἀνθ' ὃν εὖ
ἔπαθον ὑπ' ἔκείνου. Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βούλεσθε συμπορεύε- 5
σθαι, ἀνάγκη δὴ μοι ἡ ὑμᾶς προδόντα τῷ Κύρου φιλίᾳ χρῆ-
σθαι ἢ πρὸς ἔκεινον φευσάμενον μεθ' ὑμῶν εἶναι. Εἰ μὲν δὴ
δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἰρόντοι μ' οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν
ὑμῖν διτοιά δὲ δέη πείσομαι. Καὶ οὐποτε ἐρεῖ οὐδείς, ως ἐγὼ 6

ἢ 2. μικρόν] μόλις.—μὴ καταπετρωθῆναι] νὰ μὴ φονευθῇ διὰ πετρῶν.
—ἐκκλησίαν] συνέλευσιν. —ἐστάως]=ἐστηκάς· στεκόμενος χωρὶς νὰ
λέγῃ τι.

ἢ 3. χιλεπῶς φέω] λυποῦμαι.—τοῖς παροῖσι πράγμασι] διὰ τὴν πα-
ροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων, διτοιά δηλ. ἀπειθοῦντες ἀρνεῖσθε νὰ
προχωρήσητε. —ξένος] φίλος.—φεύγοντα] ἔξόριστον δυτα. —μυρίους δα-
σοεικούς] ἴδε κεφ. Α' ἢ 9.—οὐν εἰς τὸ ἴδιον κατεθέμην] δὲν τοὺς κατέ-
θηκα ποσὶ ἴδιαιτέρω ἐμοῦ ὠφελείαν.—καθ.δυπάθησα] ἐξώδευσα εἰς ἡ-
δυπαθείας, εἰς ἥδονάς.—εἰς ὑμᾶς] διὰ σᾶς, δηλ. πρὸς διατοφήν σας.

ἢ 4. ετιμωρούμην] ἐτιμώρουν αὐτούς, δηλ. τοὺς Θρᾷκας.—λιρροήν-
σου] τῆς Θρακικῆς.—εἰ τι δέοιτο] ἐὰν εἴχεν ἀνάγκην τινός.—ἀνθ' ὁσ-
τὸν ἔπαθον] διτοιά σα εὐηργετήθην· τὸ μὲν παθητ. εὐ πασχω ὅπό τινος(=
εὐεργετοῦμαι), τὸ δὲ ἐνεργ. εὐ ποιῶ τινα(=εὐεργετῶ).

ἢ 5. δῆ] βέβησα.—τῇ Κύρῳ φιλίᾳ χρῆσθαι] νὰ ἔχω τὴν φιλίαν τοῦ
Κύρου.—ψευσάμενον] φανεὶς φεύστης (ἀπαταῖών) πρὸς ἔκεινον (τὸν Κύ-
ρον).—αἰρόντοι μ' οὖν] θὰ προτιμήσως δύμως. —ὅτι ἀτρέψῃ διτοιά ποτε
ἄντιναι ἀνάγκη (ἐνν. πάσχειν).—πείσομαι] μέλλων τοῦ πάσχω· Γραμμτ.
ἢ 97, 4. —εἰδούμην] ἐπροτίμησα· ἀτρ. τοῦ αἰροῦμαι· Γραμμτ. ἢ. 73, 3.

ἢ 6. θύμοιαι] μέλλ. τοῦ ἐπομαι=ἀκολουθῶ· Γραμμτ. ἢ 56, 1, α' κατ

Ἐλληνας ἀγαγών εἰς τοὺς βαρδάρους, προδούς τοὺς Ἐλληνας τὸν βιρβόρων φιλίαν εἰλόμην, ἀλλ᾽ ἐπεὶ ὑμεῖς ἔμοι οὐκ ἔθέλετε πείθεσθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἔψουμαι καὶ ὅτι ἂν δέη πείσομαι Νομίζω γάρ ὑμᾶς ἔμοι εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἀν οἷμαι εἰναι τίμιος, δπου ἀν ὃ, ὑμῶν δὲ ἔρημος ὁν οὐκ ἂν ικανὸς [όιμοι] εἶναι οὔτ' ἂν φίλον ὀφελῆσαι οὔτ' ἂν ἔχθρὸν ἀλέξασθαι. Ὡς ἔμοιν οὗν ιόντος, δπη ἀν καὶ ὑμεῖς, οὕτω τὴν

7 γνώμην ἔχετε. Ταῦτα εἴπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οἱ τε αὐτοῦ ἔκείνου καὶ οἱ ἄλλοι ταῦτα ἀκούσαντες [ὅτι οὐ φαίν παρὰ βασιλέα πορεύεσθαι] ἐπήνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους ή δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευ-

8 οφόρα ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ Κλέαρχον. Κύρος δὲ τούτοις ἀπορῶν τε καὶ λυπούμενος μετεπέμπετο τὸν Κλέαρχον· ὃ δὲ ιέναι μὲν οὐκ ἔθελε, λάθρᾳ δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἀγγελον ἔλεγε θαρρεῖν ὃς καταστομένων τούτων εἰς τὸ δέον. [Μεταπέμπεσθαι δ' ἔκελει· εν αὐτόν· αὐτὸς δ' οὐκ ἔφη ιέναι.] Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγών τοὺς θ' ἔαυτον στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων τὸν βουλόμενον ἔλεξε τοιάδε. "Ανδρες στρατιῶται, τὰ μὲν δὴ Κύρου δῆλον ὅτι οὕτως ἔχει πρὸς ὑμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἔκεινον· οὕτε γάρ ὑμεῖς ἔκείνους ἔτι στρατιῶται, ἐπεὶ γε οὐ συνεπόμεθα αὐτῷ, οὕτε ἔκεινος ἔτι ἡμῖν μισθοδό-

§ 92. 2, δ'. — ὑμᾶς ἐνοὶ εἴτε καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συμμάχους [ὅτι σεῖς εἰσθε δι' ἔμεις καὶ πατρὶς καὶ φίλοις καὶ σύμμαχοι]. — σοὶ δὲ διετί μέρη] ἔνν. ὁν=εἰ σὺν ὑμῖν μὲν εἴην. — ἀτ... ἔται]=ὅτι εἴην ὃν, ὅτι δυνατὸν νὰ ηματι.—τιμηος] τιμὴν ἔχων, ἀξίαν τινά — διατρ δ' ἔρημος δε[=εἰ δὲ εἴην ὑμῶν ἔρημος (ἐστερημένος, δηλ. ἀνευ ὑμῶν). — ἀλέξασθαι] νὰ τιμωρήσω — ὃς ἔμοι οὖν ιόντος] ὅτι λατπὸν ἐγὼ θὰ πορευθῶ — δπη ἀτ καὶ ὑμεῖς] ἔνν. ξήτε (πορεύησθε).

§ 7. σκευοφόρα] τὰ ζῷα τὰ φέροντα τὰ σκεύη, δηλ. τὰ πράγματα τοῦ στρατοῦ.

§ 8. τούτοις] διὰ ταῦτα, δηλ. τὰ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πραττόμενα. — ως καταστησομένων εἰντων εἰς τὸ δέον], διότι θὰ ταχτοποιηθῶσι ταῦτα (τὰ τῶν στρατιωτῶν) δπως πρέπει. — οὐκ ἐφη ιέραι] εἴπεν διότι δὲν θὰ ὑπάγῃ.

§ 9. ὑμεῖς] ἔνν. ἐσμέν. — ἐκεῖνος] ἔνν. ἐστι. — ετι] πλέον.

της. Ὄτι μέντοι ἀδικεῖσθαι νομίζει ὑψ' ἡμῶν, οἶδα· δοστε καὶ¹⁰ μεταπεμπομένου αὐτοῦ οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν τὸ μὲν μέγιστον αἰσχυνόμενος, δτι σύνοιδα ἐμαυτῷ πάντα ἐψευσμένος αὐτόν, ἐπειτα καὶ δεδιώς, μὴ λαβῶν με δίκην ἐπιθῆ, δν νομίζει ὑπ' ἐμοῦ ἥδικησθαι. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν¹¹ καθεύδειν οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ βουλεύεσθαι, δ, τι χρὴ ποιεῖν ἐκ τούτων. Καὶ ἔως τε μένομεν αὐτοῦ, σκεπτέον μοι δοκεῖ εἶναι, δπως [ῳς] ἀσφαλέστατα μενοῦμεν εἰ τε ἥδη δοκεῖ ἀπιέναι, δπως [ῳς] ἀσφαλέστατα ἀπιμεν καὶ δπως τὰ ἐπιτήδεια ἔξομεν· ἀνευ γάρ τούτων οὔτε στρατηγοῦ οὔτε ἰδιώτου διφελος ούδεν. Ὁ δ' ἀνὴρ πολλοῦ μὲν ἄξιος φίλος,¹² δ ἀν φίλος ἦ, χαλεπώτατος δ' ἔχθρος, δ ἀν πολέμιος ἦ, ἔχει δὲ δύναμιν καὶ πεζὸν καὶ ἵππον καὶ ναυτικόν, ἢν πάντες δύοις δρῶμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα· καὶ γάρ οὐδὲ πόρρω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ καθῆσθαι. Ὡστε ὥρα λέγειν, δ, τι τις γιγνώσκει ἀριστον εἶναι. Ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. Ἐκ δὲ τούτου¹³ του ἀνίσταντο οἱ μὲν ἐκ τοῦ αὐτοῦ μάτου λέξοντες, ἣ ἐγίγνωσκον, οἱ δὲ καὶ ὑπ' ἐκείνους ἐγκέλευστοι ἐπιδεικνύντες, οἵα εἴη ἡ ἀπορία ἀνευ τῆς Κύρου γνῶμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. Εἰς δὲ δὴ εἶπε προσποιούμενος σπεύδειν. ὡς τάχιστα πο-¹⁴

§ 10. καὶ μεταπεμπούμενον] ἀν καὶ μὲ προσκαλῆ. — ἐλθεῖν] νὰ ὑπάγω. — τὸ μέγιστον] ἐπὶρ. πρὸ πάντων. — δει σύνοιδα ἐμαυτῷ| διότι ἔγω τὴν συνείδησιν, δηλ. γνωρίζω. — ἐψευσμένος] δτι ἔγω ἀπατήσῃς αὐτόν. — δεδιώς] ἐπειδὴ φοβούμαι· τὸ δ. δέδια ἦ δέδοικα· γραμμ. § 89, 2. — δικῆν ἐπιθῇ] μὲ τιμωρήσῃ — δει| δι? δσα.

§ 11. καθεύδειν.] νὰ κοιμάμεθα· γραμμ. § 72, 3, 6' καὶ § 93, 5. — δὲ τι χρῆ] τι γρειάζεται. — δὲ τούτων.] χατόπιν τούτων. — αὐτοῦ] ἐπὶρ. τοπικόν. — ὅποι. — ἀπιμεν] μέλλ. τοῦ ἀπέσχομαι.

§ 12. δὲ ἀρή] δηλ. ὁ Κύρος. — καθήσθαι] δτι καθήμεθα (εἰμιεθα ἐστρατοπεδεύμενοι). γραμμ. § 85, 1.

§ 13. ἐκ δὲ τούτον] μετὰ δὲ τούτον. — οἱ μὲν...οἱ δὲ] ἄλλοι μέν, ἄλλοι δὲ — ἐκ τοῦ αὐτοῦ μάτου] = χιτομάτως (αὐθορμήτως, μόνοι των). — γρέμενοι] διατεταγμένοι, βαλμένοι. — ἐπιδεικνύεσσες] προσπαθοῦντες νὰ δείξωσιν. — οἱ εἰη ἡ ἀπορία] δποτα (δηλ. πέσον μεγάλη) ἥθελεν εἶναι ἡ δυσκολία.

§ 14. σπεύδειν] δτι ἐσπεύδειν, ἔβιάζετο. — ἀπάρτιν] νὰ τοὺς ἐδηγήσῃ ὑπὸ ἔκει εἰς τὴν Ἑλλάδα. — ἥγρημότα] ἔδηγόν. — φιλίας] φιλικῶς. — τὴν ταχίστην] = τάχιστα. — πέμψαι προ επατεληγομένους] νὰ στείλωσιν ἀνδρας,

ρεύεσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα στρατηγοὺς μὲν ἐλέσθαι ἄλλους
ώς τάχιστα, εἰ μὴ βούλεται Κλέαρχος ἀπάγειν· τὰ δ' ἐπιτί-
δει' ἀγοράζεσθαι — ή δ' ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύ-
ματι — καὶ συσκευάζεσθαι· ἐλθόντας δὲ Κῦρον αἴτειν πλοῖα,
ώς ἀποπλέοιεν· ἐὰν δὲ μὴ διδῷ ταῦτα, ὥγεμόνα αἴτειν Κῦ-
ρον, δστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἀπάξει· Ἐὰν δὲ μηδὲ ὥγε-
μόνα διδῷ, συντάπτεσθαι τὴν ταχίστην, πέμψαι δὲ καὶ προ-
καταληψιμένους τὰ ἄκρα, δπως μὴ φθάσωσι μήτε Κῦρος
μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, δν πολλοὺς καὶ πολλὰ χρή-
ματα ἔχομεν ἀνηρπακότες. Οὗτος μὲν τοιαῦτα εἶπε· μετὰ
15δὲ τοῦτον Κλέαρχος εἶπε τοσοῦτον. Ὡς μὲν στρατηγήσοντα
ἔμε ταύτην τὴν στρατηγίαν μηδεὶς ὑμῶν λεγέτω· πολλὰ
γάρ ἐνορῶ, δι' ἂν ἐμοὶ τοῦτο οὐ ποιτέον· ὡς δὲ τῷ ἀνδρὶ, δν
ἀν ἔλποθε, πείσομαι η δυνατὸν μάλιστα, ἵνα εἰδῆτε, δτι καὶ
16ἄρχεσθαι ἐπίσταμαι ὡς τις καὶ ἄλλος μάλιστα ἀνθρώπων.
Μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὔήθειαν τοῦ
τὰ πλοῖα αἴτειν κελεύοντος, ὃσπερ πάλιν τὸν στόλον Κύρου
ποιουμένου, ἐπιδεικνὺς δέ, ὡς εὔηθες εἴη ὥγεμόνα αἴτειν
παρὰ τούτου, φλυμαίνομεθα τὴν πρᾶξιν. Εἰ δὲ καὶ τῷ ὥγε-
μόνι πιστεύσομεν, δν ἀν Κῦρος δῷ, τι κωλύει καὶ τὰ ἄκρα
17ἡμῖν κελεύειν Κῦρον προκαταλαβεῖν; ἐγὼ γάρ δκνοίν μὲν

ἵνα προκαταλάβωσιν.—δπως μὴ φθάσωσι καταλαβότες] διὰ νὰ μὴ προ-
φθάσωσι (προλάβωτι) νὰ καταλάβωσιν.—τοσοῦτον] τόσον μόνον.

§ 15. ὡς στρατηγήσοντα] δτι ἔχω σκοπὸν νὰ στρατηγήσω.—τοῦτο οὐ
ποιητέον] δτι δὲν πρέπει τὰ κάμια τοῦτο (νὰ στρατηγήσω).—ὡς δὲ πεί-
σομαι] ἐνν. πάντες λέγετε.—δτὸ ἄγριονθε] ὅποιονδηποτε ἀν ἐκλέξητε·
τὸ δ. αἰροῦμαι.—ὡς τις καὶ ἄλλος μάλιστα] ἐνν. ἐπίσταται· ἄρχεσθαι·
περιστότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀνθρώπων.

§ 16. εὐήθειαν] μωσίαν.—ῶσπερ...ποιουμένον] ὡς νὰ ἔχεις αμνε τὴν πο-
ρειαν (=έποεσύετο) δ. Κ. ὀπίσω.—λιμαινόμεθα τὴν πρᾶξιν] καταστρέ-
φομεν τὴν ἐπιχείρησην, δηλ. τὴν ἐκστρατείαν.—ἡμῖν...προκαταλαβεῖν]
χάριν ἡμῶν νὰ προκαταλάβῃ· εἰρωνικῶς λέγεις τοῦτο.

§ 17. ὁκύροις δὲ] ἥθελον διστάσῃ.—δ] ἀντὶ δην.—δθει] ἐνν.—ἐκεῖσε.—
οὐκ ἔσται] δὲν θὰ ἔναι δυνατόν· τὸ δ. ἔστιν=ἔξεστιν.—ἀκοντος ἀπιδρ
Κύρου] ἐδὲ ἥθελον ἀπέλθῃ παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Κύρου.—λαθεῖν αὐτὸν
ἀπελθόντα] νὰ ἀπέλθω λόθρᾳ αὐτοῦ, δηλ. χωρὶς νὰ μὲ ἐννοήσῃ.—δ] =τὸ
ἀπελθόντα με λαθεῖν αὐτόν.

ἀν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἢ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς ταῖς τριή-
ρεσι καταδύσῃ, φοβούμεν δ' ἀν τῷ ἡγεμόνι, φέδοι, ἔπεσθαι,
μὴ ἡμᾶς ἀγάγῃ, διθεν οὐκ ἔσται ἔξελθεῖν· βουλούμεν δ'
ἀν ἄκοντος ἀπιών Κύρου λαθεῖν αὐτὸν ἀπελθών· δού δυνα-
τόν ἔστιν. 'Ἄλλ' ἐγώ φημι ταῦτα μὲν φλυαρίας εἶναι· δοκεῖ¹⁸
δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας πρὸς Κύρον, οἵτινες ἐπιτίνδειοι, σὺν
Κλεάρχῳ ἐρωτᾶν ἔκεινον, τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι· καὶ
ἔαν μὲν ἡ πρᾶξις ἡ παραπλοσία, οἴαπερ καὶ πρόσθεν ἔχοῦτο
τοῖς ξένοις, ἔπεσθαι καὶ ἡμᾶς καὶ μὴ κακίους εἶναι τῶν
πρόσθεν τούτῳ συναναβάντων· ἔαν δὲ μείζων ἡ πρᾶξις¹⁹
τῆς πρόσθεν φαίνηται καὶ ἐπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα,
ἄξιον ἡ πείσαντα ἡμᾶς ἄγειν ἡ πεισθέντα πρὸς φίλιαν
ἀφίεναι· οὕτω γάρ καὶ ἐπόμενοι ἀν φίλοι αὐτῷ καὶ πρόθυ-
μοι ἐποίησθαν καὶ ἀπίοντες ἀσφαλῶς ἀν ἀπίοιμεν· δοτὶ δ' ἀν
πρὸς ταῦτα λέγηται, ἀπαγγεῖλαι δεῦρο· ἡμᾶς δ' ἀκούσαντας
πρὸς ταῦτα βούλευεσθαι. "Ἐδοξε ταῦτα καὶ ἄνδρας ἐλό-²⁰
μενοι σὺν Κλεάρχῳ πέμπουσιν, οἱ ἡρώτων Κύρον τὰ δό-
ξαντα τῇ στρατιᾷ· Ο δ' ἀπεκρίνατο, καὶ ἀκούοι 'Αβροκόμαν
ἔχθρον ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εύφρατῃ ποταμῷ εἶναι ἀπέχοντα
δώδεκα σταθμούς· πρὸς τοῦτον οὖν ἐφη βούλεσθαι ἐλθεῖν·
καν μὲν ἡ ἐκεῖ, τὴν δίκην ἐφη χρήζειν ἐπιθεῖναι αὐτῷ,
ἢν δὲ φύγῃ, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βούλευσόμεθα. 'Ακού-²¹
σαντες δὲ ταῦτα οἱ αἱρετοὶ ἀπαγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις·

§ 18. ἐπιτήδειοι] φίλοι.—οἴαπερ] = ταύτη, οἴαπερ.—τούτω] = σὺν τού-
τῳ, τῷ Κύρῳ.

§ 19. τῆς πρόσθετη] δηλ. τῆς τῶν πρόσθεν τούτῳ συναναβάντων.—ἀ-
ξιοῦ] ἐνν. δοκεῖ μοι νὰ ζητήσωμεν.—πρὸς φιλαρά] = φιλικῶς.—ἀφένται]
νὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθωμεν.—καὶ ἐπόμενοι... καὶ ἀπιόντες] καὶ ὃν ἀ-
χολουσθῶμεν... καὶ ἀν ἀπέλθωμεν.—πρόθυμοι] προθύμως.—πρὸς ταῦτα]
συμφώνως μὲ αὐτὰ νὰ σκέπτεσθε.

§ 20. ἐδοξε] ἀπεφασίσθησαν.—ἐλόμενοι] ἐκλέξαντες· τὸ δὲ φ. αἱροῦμαι.
—τὰ δίκαια] διὰ τὰ ἀποφασίσθέντα ὑπὸ τοῦ στρατεύματος· 'Αβροκό-
μαν] σατράπην τῆς Φοινίκης.—πρὸς τοῦτον] κατὰ τούτου.—εἰη δίκην
ἐπιθεῖται] τὴν πρέπουσαν τιμωσάν νὰ ἐπιβάλῃ εἰς αὐτόν.

§ 21. οἱ αἱρετοί] οἱ ἐκλελεγμένοι· ῥηματικὸν τοῦ αἱροῦμαι.—προσα-
τοῦσσι μισθόν] ζητοῦσι πρόσθετον μισθόν, δηλ. νὰ τεսτούση τὸν μι-
σθόν.—ἡμιόλιον] τὸ δλον καὶ ἡμισυ, δηλ. κατὰ τὸ ἡμισυ περισσότερον.

τοῖς δὲ ὑποψίᾳ μὲν ἦν, ὅτι ἄγοι πρός βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι. Προσαιτοῦσι δὲ μισθόν· ὁ δὲ Κύρος ὑπισχνεῖται ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν, οὐ πρότερον ἔφερον, ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικὰ τοῦ μηνὸς τῷ στρατιώτῃ· ὅτι δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγοι, οὐδὲ ἐνταῦθα ἥκουσεν οὐδεὶς ἐν γε τῷ φανερῷ.

- 1 Κεφ. Δ'. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει εἰς Ἰσσούς, τῆς Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὔ-
- 2 δαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ Κύρος παρῆσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες τριάκοντα καὶ πέντε καὶ ἐπ' αὐ-
- 3 ταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμόνιος. Παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῶν νεῶν μετάπεμπτος ὑπὸ Κύρου ἐπτακοσίους ἔχων ὀπλίτας, διν ἐστρατίγει παρὰ Κύρῳ. Αἱ δὲ νῆες ὀρμουν παρὰ τὴν Κύρου σκηνήν. Ἐνταῦθα καὶ οἱ παρὰ Ἀβροκόμα μισθιφόροι Ἑλληνες ἀποστάντες ἥλθον παρὰ Κύρον τετρακόσιοι ὀπλῖται καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ
- 4 βασιλέα. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει διὰ Συρίας εἰς Μυρίανδον, πόλιν οἰκουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ τῇ θαλάττῃ· ἐμπόριον
- 5 δ' ἦν τὸ χωρίον καὶ ὄρμουν αὐτάθι δλκάδες πλλαί. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας ἐπτά· καὶ Ξενίας ὁ Ἀρλάς καὶ Πασίων ὁ Μεγαρεὺς ἐμβάντες εἰς πλοῖον καὶ τὰ πλείστου ἄξια ἐνθέμενοι ἀπέπλευσαν, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδόκουν, φιλοτιμηθέντες, ὅτι τοὺς στρατιώτας αὐτῶν τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ως ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ

γραμμ. § 47, 14, σημ.—ἄντι δασεικοῦ τρία ἡμιδιρεικά] ἐπεξήγησες τοῦ ἡμιόλιον.—ἢ γε τῷ φατεῖ] εἰς τὸ φανερὸν τούλαχιστον.

Κεφ. Δ'. § 1. Ἐκτεῦθεν ἀπὸ τοὺς Ταρσούς.

§ 3. μετά εσπερτοῦ] προσκεκλημένος· ὥρηκτικὸν ἐπίθετον τοῦ μεταπέμπουματ. — ὀρμουν] ἦσαν ἀρχαγένεται. — Ἀβυαέναι] γραμμ. § 15, 5, 2.

§ 4. ἐπτόνοι] ἐμπορικὸς λιμήν. — ὀλκάτες] πλοῖα φορτηγά.

§ 5. τὰ πλείστων ἄξια] τὰ ἔγοντα πλείστην ἄξιαν ποάγματά των — ὡς τοῦς πλείστους ἐδέσουν] καθὼς ἐνόμιζον οἱ πλείστοι. — φιλίτιμηθέτες] ἐνεκά φιλοτιμίας, δηλ. ἐπειδὴ ποσεβλήθη ἡ φιλοτιμία των. — διτι] διότε. — τοὺς στρατιώτας αὐτῶν] ἴδε κεφ. Γ' § 7. — διῆλθε λόγος] διειδέθη φήμη. — ὁ δειλὸν διτι] διότε κατὰ τὴν γνώμην των ἦσαν δειλοί — ἀηρφθῆται] νὰ συλληγθῶσιν. — ὀχτιμον] ἐλυποῦντο. — εἰ ἀλώσουσι] ἐν ἔμελον νὰ συλληγθῶσι· τὸ δὲ ἀλίσκομαι γραμμ. § 90, 7.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐ πρὸς βασιλέα εἴα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν. Ἐπεὶ δὲ ἡσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος, ὅτι διώκοι αὐτοὺς Κῦρος τρι-
νόρεσι· καὶ οἱ μὲν ηὔχοντο ὡς δειλοὺς δοντας αὐτοὺς λη-
φθῆναι, οἱ δὲ φύκτηρον, εἰ ἀλώσοιντο. Κῦρος δὲ συγκαλέ-
σας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν, Ἀποδελοίπασιν ήμᾶς Εενίας
καὶ Πασίων. Ἄλλας δὲ γέ μέντοι ἐπιστάσθων, ὅτι οὗτε ἀπο-
δεδράκασιν· οἵδια γάρ, ὅπῃ οἰχονται· οὗτε ἀποπεφεύγασιν.
ἔχω γάρ τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον· ἄλλα μὰ
τοὺς θεούς οὐκ ἔγωγε σύτοὺς διώξω, οὐδὲ ἐρεῖ οὐδείς, ὡς
ἔγω, ἔως μὲν ἂν παρῇ τις, χρῶμαι, ἐπειδὰν δὲ ἀπιέναι βού-
ληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς κακῶς ποιῶ καὶ τὰ χρῆματα
ἀποσυλῶ. Ἄλλα ἰόντων εἰδότες, ὅτι κακίους εἰσὶ περὶ ήμᾶς
ἢ ήμεις περὶ ἐκείνους. Καίτοι ἔχω γε αὐτῶν καὶ τέκνα
καὶ γυναικας ἐν Τράλλεσι φρουρούμενα· ἄλλος οὐδὲ τούτων
στερῆσονται, ἄλλος ἀπολῆψονται τῆς πρόσθεν ἔνεκα περὶ
ἔμει ἀρετῆς. Καὶ δὲ μὲν ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἕλληνες, εἰ τις
καὶ ἀθυμότερος ἢν πρὸς τὴν ἀνάβασιν, ἀκούοντες τὴν Κύ-
ρου ἀρετὴν ἥδιον καὶ προθυμότερον συνεπορεύοντο.

Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποιαμὸν
δοντα τὸ εὔρος τεττάρων σταδίων· καὶ πόλις αὐτόθι φικεῖτο
μεγάλη καὶ εὐδαιμών Θάψακος δονομα. Ἐνταῦθα ἔμεινεν
ἡμέρας πέντε. Καὶ Κῦρος μεταπεμψάμενος τοὺς στρατη-
γοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐλεγεν, διη ἢ δόδος ἐσοιτο πρὸς βασιλέα
μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς λέγειν ταῦτα τοῖς

ἢ 6 ἐπιστάσθω] προσταχτ. τοῦ ἐπισταμαι· γραμμ. 7 καὶ
ἢ 57, 3, 6'. — ἀποδεδράκα] παρχμ. τοῦ ἀποδιδράσκω=δραπετεύω, φεύγω
χρυφά χωρὶς νὰ γνωριζουν ποῦ εἰμαι· γραμμ. 8 90, 3 κέξ.— ἔχονται
ἔχουσιν ἀπέλθη. — ἀποπεφεύγασιν] ἔχουσι σωθῆ διὰ τῆς φυγῆς. — χρῶ-
μαι] τὸν ἔχω φίλον — καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλῶ] καὶ τὰ πραγματά των
ἀφαιρῶ. — ἴστρων] ἀς ὑπάγωσιν, δ Εενίας καὶ οἱ Πασίων προσταχ. τοῦ εἰμι.
— περὶ ἡ .αἱ] πρὸς ένε. — αἱ Τράλλεις] πόλις ὄχυρα τῆς Λυδίας πληγίσιον
τοῦ Μαιάνδρου ποταμού.

ἢ 7. ιθ.μέταρος] διλιγώτερον πρέθυμος. — ἀρειήν] τὴν εὐγένειαν καὶ
μεγαλοψυχίαν. — ἥδιον] μὲ πειστούραν εὐχαρίστησιν.

ἢ 8. διη ἢ δόδος ἐσοιτο] ἔτι ἡ πορεία (ἢ ἐκστρατεία) ἔμελλε νὰ ἦνεις
κατὰ τοῦ βρυστλέως. — καὶ ἀταπειθειρ ἐπεοθαι] καὶ νὰ προσπαθήσωσι νά
τους πείσωσι ν' ἀκολουθῶσιν.

9 στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν ἔπεσθαι. Οἱ δὲ ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπίγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται ἔχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν καὶ οὐκ ἔφασαν οἶναι, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς χρῆματα διδῷ, ὡσπερ τοῖς προτέροις μετὰ Κύρου ἀναβᾶσι [παρὰ τὸν πατέρα τοῦ Κύρου], καὶ ταῦτα οὐκ ἐπὶ μάχην 10ιόντων, ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κύρου. Ταῦτα οἱ στρατηγοὶ Κύρῳ ἀπίγγελλον· ὁ δ' ὑπέσχετο ἀνδρὶ ἐκάστῳ δώσειν πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὶν εἰς Βαβυλῶνα ἥκωσι, καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῆ, μέχρι ἂν καταστίσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν. Τὸ μὲν δὴ πολὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ οὔτως ἐπίστθι. Μένων δὲ ποὶν δῆλον εἶναι, τί ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, πότερον ἔψονται Κύρῳ ή οὐ, συνέλεξε τὸ αὐτοῦ στράτευμα χωρὶς τῶν ἄλλων καὶ ἐλεξε τάδε. "Ανδρες, ἔάν μοι πεισθῆτε, οὐτε κινδυνεύσαντες οὔτε πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε στρατιωτῶν ὑπὸ Κύρου. Τί οὖν κελεύω ποιῆσαι; νῦν δεῖται Κύρος ἔπεσθαι τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ οὖν φημι ύμᾶς χρῆναι διαβῆναι τὸν Εὑφράτην ποταμὸν πρὶν δῆλον εἶναι, διτι οἱ ἄλλοι 12 Ἑλληνες ἀποκρινοῦνται Κύρῳ. "Ην μὲν γάρ ψηφίσωνται ἔπεσθαι, οὐμεῖς δόξετε αἴτιοι εἶναι ἀρξαντες τοῦ διαβαίνειν καὶ ως προθυμοτάτοις οὖσιν ύμιν χάριν εἰσεται Κύρος καὶ

§ 9. ἔχαλέπαιρο] ὠργίζοντο. — εἰδότας χρύπτειν] ἐνῷ ἐγνώριζον ταῦτα, τὰ ἔχρυπτον. — τις] δηλ. ὁ Κύρος. — καὶ ταῦτα] καὶ μάλιστα. — οὐκ ἐπὶ μαχητῶν λόγτων] ἐνῷ δὲν ἐπορεύοντο διὸ νὰ κάμωσι μάχην.

§ 10. καταστήσῃ] φέρη. — πάλιν] ὅπισω. — τὸ ποιὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ] τὸ περιστότερον μέρος τῶν Ἑλλήνων. — χωρὶς τῶν ἄλλων] χωρίστα ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

§ 11. πλέον] χωρὶς νὰ κινδυνεύσητε καὶ νὰ κοπιάσητε περιστότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, ἢ πεστιμηθῆτε ἀπὸ τοὺς ἄλλους στρατιώτας. — διτι ἀποκρινοῦται] τι θὰ ἀποκριθῶσιν.

§ 12. ἀρχατες] ἐπειδὴ ἔχαματε ἀρχήν, δηλ. πρῶτοι σεῖς. — χάρις] θὰ σᾶς γνωσίῃ χάριν. — ἐτίσταται] γνωρίζει ν' ἀποδίδῃ χάριν. — εἰ τις καὶ ἀιλος] ἐνν. επίσταται χάριν ἀποδίδονται δηλ. περιστότερον ἀπὸ κάθε ἄλλου. — ἀποψηφίωται] ἐνν. ἔπεσθαι δηλ. ψηφίσωσι νὰ μὴ ἀκολουθήσωσιν. — ἀπιμετρ] μέλλ. τοῦ ἀπέργομαι. — τευδιτιλιν] ὅπισω. — καὶ ἄλλου τεύχεσθε] καὶ παντὸς ἄλλου θὰ ἐπιτυγχάνετε παρὰ τοῦ Κύρου.

ἀποδώσει ἐπίσταται δ' εἰ τις καὶ ἄλλος· ἢν δὲ ἀποψηθίσωνται οἱ ἄλλοι, ἀπιμεν μὲν ἄπαντες τοῦμπαλιν, ὑμῖν δὲ ως [μόνοις πειθομένοις] πιστοτάτοις χρήσεται καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας καὶ ἄλλου, οὗτινος δὲ δένοσθε. οἶδα, δτι ως φίλοι τεύξεσθε Κύρου. Ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο¹³ καὶ διέβοσαν πρὸν τοὺς ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κῦρος δ' ἐπεὶ ἤτιθετο διαβεβηκότας, οἵσθι τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν, Ἐγὼ μέν, ὁ ἄνδρες, ἥδη ὑμᾶς ἐπαίνω· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἔμε ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελῆσει ἡ μηκέτι με Κῦρον νομίζετε. Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται ἐν ἐλπίσι μεγάλαις¹⁴ δύντες πῦχοντο αὐτὸν εὔτυχῆσαι Μένωνι δὲ καὶ δῶρα ἐλέγετο πέμψαι μεγαλοπρεπῶς. Ταῦτα δὲ ποιήσας διέβανε· συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῷ ἀπαν. Οἱ δὲ Θα-15 ψακνοὶ ἐλεγον, δτι οὐπώποθ' οὗτος δ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο πεζῇ, εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοοίοις, ἀ τότε Ἀβροκόμας προϊῶν κατέκαιυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. Ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι τὸν ποταμὸν Κύρῳ ως βασιλεύσοντι.

Κεφ. Ε'. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει διὰ τῆς Ἀραβίας τὸν Εὔ- 1 φράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ ἢν μὲν ἡ γῆ πεδίον ἄπαν δυαδὲς ὁσπερ θάλαττα, ἀψινθίου δὲ πλῆρες· εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐνīνην ὑλης ἡ καλάμου, ἄπαντα ἢσαν εὐώδη ὁσπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδὲν ἐνīν, θηρία δὲ 2 παντοῖα, πλεῖστοι δονοὶ ἄγριοι, πολλαὶ δὲ στρουθοὶ αἱ μεγάλαι· ἐνīσαν δὲ καὶ ὠτίδες καὶ δορκάδες· ταῦτα δὲ τὰ θη-

§ 13. ἡσθη] εὐχαριστήθη· τὸ δέ μηδομαι.—ἢ μηκέτι με Κῦρος νομίσετε] εἰ δε μή, νά μή με νομίζετε πλέον Κύρον (νά μή με λέγουν Κύρον).

§ 14. ἐν ἐλπίσι μεγάλαις δύτες] ἐλπίδες μεγάλας ἔχοντες.

§ 15. πεζῇ] ἐπίρ. μὲ τὰ πόδια.—θεῖον] τὸ διαβατόν γενέσθαι τὸν ποταμὸν πεζῇ ἐνομίζετο δτι ἡτο ἐκ θεοῦ.—καὶ σαφῶς ὑποχωρῆσαι] καὶ δτι φανερά δ ποταμὸς ὑπεγράφεσν.

Κεφ. Ε'. § 1. Ἀραβία] ἐνταῦθα τὸ νότιον τῆς Μεσοποταμίας.—ἀψίρθιον] ἀψιθία.—ὕλη] ξυλώδη φυτά, θάμνοι.

§ 2. δονοὶ ἄγριοι] =δονταγριοι.—στρουθοὶ αἱ μεγάλαι.] =στρουθοκάμηλοι.
ω. ἴδες] ἀγριόγαλλοι.—δορκάδες] ζαρκάδια.

3 όρια οι ίππεῖς ἐνίστε ἐδίωκον. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει τὸν Εὔ-
φράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας.
Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο
ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γάρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον,
ἄλλα ψιλὰ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· τὸ δὲ στράτευμα ὁ σῆτος ἐπέ-
4 λιπε καὶ πρίασθαι οὐκ ἦν. Κρέα οὖν ἐσθίοντες οἱ στρατιῶται
διεγίγνοντο. Ἡν δὲ τούτων τῶν σταθμῶν, οὓς πάνυ μακροὺς
5 ἥλαυνεν, ὅποτε ἢ πρὸς ὕδωρ βούλοιτο διατελέσαι ἢ πρὸς
6 χιλόν. Τὸ δὲ σύμπαν δῆλος ἦν Κύρος ὡς σπεύδων πᾶσαν
τὴν ὄδον καὶ οὐδὲ διατρίψων, ὅπου μὴ ἐπιστισμοῦ ἔνεκα ἢ τινος
ἄλλου ἀναγκαίου ἐκαθέζετο νομίζων, ὅσῳ μὲν θᾶττον ἔλθοι,
τοσούτῳ ἀπαρασκευοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι, ὅσῳ δὲ σχολα-
τερον, τοσούτῳ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεῖ στράτευμα.
7 Πέρον δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς ἔρημούς στα-
θμοὺς ἦν πόλις εἰδαίμων καὶ μεγάλη, δνομα δὲ Χαριμάνδη-
ἐκ ταύτης οἱ στρατιῶται ἡγόραζον τὰ ἐπιτήδεια σχεδίαις
8 διαβαίνοντες. Ἀμφιλεξάντων δέ τι ἐνταῦθα τῶν τε Μένωνός
του στρατιωτῶν καὶ τῶν Κλεάρχου ὁ Κλέαρχος κρίνας ἀδι-
κεῖν τὸν τοῦ Μένωνος πληγάς ἐνέβαλεν· ὁ δὲ ἐλθὼν πρὸς
τὸ ἐαυτοῦ στράτευμα ἐλεγεν· ἀκούσαντες δὲ οἱ στρατιῶται
9 ἐχαλέπαινον καὶ ὡργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ. Τῇ δὲ
αὐτῇ ἡμέρᾳ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ

§ 3. Πύλας] τὰς Βαθυλωνίας λεγομένας, ἣτοι στενὸν πέρασμα ἀπὸ τῆς
Ἀραβίας εἰς τὴν Βαθυλωνίαν.—ψυλῆ] ἐνν. δένδρων=ἄδενδρος.

§ 4. πρίασθαι] ν' ἀγοράσωσι· γραμμ. § 83, 6', 2.—οὐκ ἦτο] δεν
ἡτο δυνατόν· δὲ ἐνεστ. ἐστιν=ἴξεστιν.—χρέος] γραμμ. § 27, 2.

§ 5. ἦτο...οὐδείς]=τινάς.—διατελέσαι] ἐνν. τὴν ἐδόν·—χιλότ] χόρτον
διὰ τὰ ζῶα.

§ 6. τὸ δὲ σύμπατρον] ἐν γένει δέ·—διατρίψων] ἐνν. τὸν γρένον=χρο-
νοτριβῶν·—ὅπου μὴ] ἔκτὸς δπου·—σχολατερον] βραδύτερον· γραμμ. §
38, 1.—συναγείρεσθαι] δτι συντρόζετο.

§ 7. σχεδίαις] μὲ σάλια, δηλ. πλοῖα ἔχ τοῦ προχείρου κατασκευαζό-
μενα συνήθως ἐκ ξύλων.

§ 8. ἀμφιλεξάντων] ἐπειδὴ ἐφιλονείχησαν.—τον]=τινάς,— καὶ τῶν
Κλεάρχον] ἐνν. τινάς.—πληγὰς ἐρέβαλε| διέταξε καὶ τὸν ἐδειραν.—ἐδε-
ιραν] δτι ὁ Κλ. τὸν ἐδειρεν.—ἰσχυρῶς] πολὺ.

§ 9. ἐπὶ τὴν διάβασιν] εἰς τὸ μέρος τῆς διαβάσεως.—κατασκεψάμε-
νος] ἐξετάσας καλῶς· τὸ δ. κατασκοποῦμαι.—ἀριππενεί] ἀπέρχεται ἐ-

καὶ ἔκει κατασκεψάμενος τὴν ἀγορὰν ἀφιππεύει ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σὺν ὄλιγοις τοῖς περὶ αὐτὸν· τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων τις, ὃς εἶδε Κλέαρχον διελαύνοντα, ἵπσι τῇ ἀξίνῃ· καὶ οὗτος μὲν αὐτοῦ ἥμαρτεν· ἄλλος δὲ λίθῳ· καὶ ἄλλος, εἴτα πολλοί, κραυγῆς γενομένης· Ὁ δὲ καταθεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρά-10 τευμα· καὶ εὔθὺς παραγέλλει εἰς τὰ ὅπλα· καὶ τοὺς μὲν ὄπλίτας αὐτοῦ ἐκέλευσε μεῖναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γόνατα θέντας, αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θρᾷκας καὶ τοὺς ἴππεας, οἱ οἵσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετταράκοντα, τούτων δὲ οἱ πλειστοί Θρᾷκες, ἥλαυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος, ὡστ' ἔκείνους ἐκπεπλῆχθαι· καὶ αὐτὸν Μένωνα καὶ τρέχειν ἐπὶ τὰ ὅπλα· οἱ δὲ καὶ ἔστασαν ἀποροῦντες τῷ πράγματι.
 Ὁ δὲ Πρόξενος—ἔτυχε γάρ ὕστερος προσιών καὶ τάξις αὐτῷ¹¹ ἐπομένη τῶν ὄπλιτῶν—εὔθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου μὴ ποιεῖν ταῦτα. Ὁ δ' ἔχαλέπαινεν, διτὶ αὐτοῦ ὄλιγους δεήσαντος καταλευσθῆναι πράως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος, ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἔξιστασθαι. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπήει καὶ Κύρος¹² καὶ ἐπίθετο τὸ πρᾶγμα· εὔθὺς δ' ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν ἥκεν ἔλαυνων εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει τάδε. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι¹³ οἱ παρόντες “Ἐλληνες, οὐκ ἴστε, δοῦτι ποιεῖτε. Εἰ γάρ τινα

φιππος.—διελαύνοντα] διερχόμενον.—ἴησι τῇ ἀξίνῃ] τὸν κτυπῆ διὰ τῆς ἀξίνης.—ἥμαρτεν] ἀπέτυγεν.—ἄλλος δὲ λίθῳ καὶ ἄλλος] ἐνν. ἴησιν.—εἴτα πολλοί] ἐνν. ἴησι λίθοις.

§ 10. παραγγέλλει εἰς τὰ ὅπλα] ἐνν. ἴησαι: δηλ. νὰ ἐπλισθῶσιν.—αὐτῷ] ἐπὶρ. τοπικόν.—οὐδὲν τούς δοπούους εἰχεν.—οἱ δέ] τινες δέ.—ἔστασαν]=εἰστήκεσαν· ἔστεκον: γραμμ. § 81.

§ 11. καὶ τάξις...τῷ διπλιτῶν] =καὶ τάξις τῶν ὄπλιτῶν ἔτυχεν ἐπομένη αὐτῷ· ἡ τάξις συνιστάτο ἐκ δύο λόχων.—ἔθετο τὰ ὅπλα] ἔστάθη.—αὐτοῦ ὄλιγους δεήσαντος] ἐνν. αὐτὸς ὄλιγον ἔλειψε νὰ φονευθῇ λιθοβολθείες.—πράως] μὲν ἡσυχίαν, δηλ. μὲν ἀδιαφορίαν.—τὸ πάθος] τὸν λιθοβολισμὸν του.—ἐξιστασθει] νὰ παραμερίσῃ, νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ μέσου.

§ 12. τὰ παλτά τὰ δύο δέρατά του, ὡς συνειθίζον οἱ Πέρσαι.

§ 13. καὶ οἱ ἄλλοι]=καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι.—κατακεκόψθαι] μέλλετελεσμένος· ἀχεύκτως θὰ κατακοπῶ.

ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ὑμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ὑμετέρων ἔχόντων πάντες οὗτοι, οὓς ὅρᾶτε, βάρ-
βαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ διντῶν.
14' Ακούσας ταῦτα δὲ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο· καὶ παυσά-
μενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα.

1 Κεφ. Γ'. Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων καὶ
κόπρος· εἰκάζετο δὲ εἶναι διστίδος ως δισχιλίων ἵππων. Οὗτοι
προϊόντες ἔκανον καὶ χιλὸν καὶ εἴ τι ἄλλο χρήσιμον ἦν. Ὁρόν-
τας δὲ Πέρσης ἀνὴρ γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πο-
λέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν ἐπιδιούλευει Κύρῳ
2 καὶ πρόσθεν πολεμήσας, καταλλαγεὶς δέ. Οὗτος Κύρῳ
εἶπεν, εἴ αὐτῷ δοίη ἵππεας χιλίους, διτὶ τοὺς προκατακά-
οντας ἵππεας ή κατακάνοι ἀν ἐνεδρεύσας ή ζῶντας πολ-
λοὺς αὐτῶν ἀν ἔλοι καὶ κωλύσει τοῦ κάσιν ἐπιόντας καὶ
ποιήσειν, ὥστε μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἴδοντας τὸ Κύρου
στράτευμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι. Τῷ δὲ Κύρῳ ἀκούσαντι
ταῦτα ἐδόκει ὀφέλιμα εἶναι καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν λαμβά-
3 νειν μέρος παρ' ἐκάστου τῶν ὑγεμόνων. 'Ο δέ' Ὁρόντας
νομίσας ἐτοίμους εἶναι αὐτῷ τοὺς ἵππεας γράφει ἐπιστο-
λὴν παρὰ βασιλέα, διτὶ πᾶσας δύναται αὐτοὺς ἴδοντας τὸ Κύρου
πλείστους· ἀλλὰ φράσαι τοῖς ἑαυτοῦ ἵππεῦσιν ἐκέλευεν ως
φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι. Ἐνīν δὲ ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς

§ 14. ἐτ ἑαυτῷ ἐγέρεται τὸν ἥλθεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. συνηλθεν.—κατὰ χώραν ἐθερτο τὰ ὅπλα] ἔθεσαν κατὰ γῆς τὰ ὅπλα.

Κεφ. ΣΤ'. § 1. πρεσότων] ἐνῷ ἐπροχώρουν.—δ στίδος] τὰ πατήματα.—οὗτοι] οἱ ἵππες; ἐνν. ἐξ τοῦ ἵππων.—γέρεται προσήκων] συγγενής. —ἐτ τοῖς ἀρίστοις] μεταξὺ τῶν ἀρίστων.—καταλλαγείς] φιλιωθείς.

§ 2. τὸν προκατακάστας] τοὺς προπορευομένους καὶ κατακαλοντας· γραμμιτ. § 62 παρατήρ. 2 καὶ § 64, 7.—κατακάροι ἀτ] ἥθελε φονεύσῃ· τὸ δὲ κατακάλιν ποιητικόν.—ἄτε ἔλοι] ἥθελε συλλαβή· τὸ δὲ αἰρῶ.—διαγρεῖται] δι' ἀγγέλου νὰ μηνύσῃ εἰς τὸν βασιλέα, ποὺ ἦτο καὶ πέσον τὸ στράτευμα τοῦ Κύρου.—μέρος] τῶν ἵππων.

§ 3. φράσαι] νὰ εἴπῃ, νὰ διατάξῃ ὁ βασιλεὺς· τὸ δὲ φράξω.—ἐκέλευε παρεκάλει. —διπομηρήματα] ὑπενθυμίσεις.—δ δέ] οὗτος διωας, δηλ. τὸν ὅποιον ἐνόμιζε πιστόν.—λαθὼν] ἐνν. αὐτήν, δηλ. τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ο-ρέντα.

πρόσθεν φιλίας ὑπομνήματα καὶ πίστεως. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῷ ἀνδρί, ως φέτος ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ δίδωσιν. Ἀναγνοῦς δὲ αὐτὴν ὁ Κύρος συλλαμβάνει Ὁρόν⁴ ταν καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκηνὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους, τῶν περὶ αὐτὸν ἐπτά, καὶ τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὺς ἐκέλευσεν ὀπλίτας ἀγαγεῖν, τούτους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνὴν. Οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν ἀγαγόντες ως τρισχιλίους ὀπλίτας. Κλέαρχον δὲ καὶ εἰσώ⁵ παρεκάλεσε σύμβουλον, ὃς γε καὶ αὐτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. Ἐπεὶ δὲ ἔξηλθεν, ἔξηγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν τοῦ Ὁρόντα, ως ἔγένετο· οὐ γάρ ἀπόρρητον ἦν. Μετὰ ταῦτα, ἔφη, κελεύοντος⁶ Κύρου ἔλαθον τῆς ζώνης τὸν Ὁρόνταν ἐπὶ θανάτῳ ἄπαντες ἀναστάντες καὶ οἱ συγγενεῖς· εἴτα δὲ ἔξηγον αὐτόν, οἵς προσετάχθη. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ἀρταπάτου σκηνὴν εἰσῆχθη τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηνικούχων, μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα Ὁρόνταν οὔτε τεθνηκότα οὐδεὶς εἶδε πώποτε οὐδέ, δπως ἀπέθανεν, οὐδεὶς εἰδὼς ἔλεγεν· εἴκαζον δὲ ἄλλοι ἄλλως· τάφος δὲ οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἔφαντι.

Κεφ. Ζ'. Ἐντεῦθεν ἔξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δώδεκα. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κύρος ἔξετασιν ποιεῖται τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων

§ 4. ἐτταὶ ἐνν. —θείσθαι τὰ ὅπλα] νὰ παραταχθῶσι μὲ τὰ ὅπλα.

§ 5. εἰσώ παρεκάλεσε] προσεκάλεσε νέστα εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ. —ὅς. διότι: οὗτος, δ. Κλ. —ἐδόκει προτιμηθῆναι] ἐφαίνετο καλὸν νὰ προτιμηθῇ —τὴν χριστὸν ως ἔγενετο] πῶς ἔγεινεν ἡ χριστός. —οὐ γάρ ἀπόρρητος ἦτο] διότι δὲν ἔτητο ἀπαγορευμένον τοῦτο, δηλ. τὸ πῶς ἔγεινεν ἡ χριστός.

§ 6. κελεύοντος Κύρου] κατὰ διαταγὴν τοῦ Κύρου. —ἔλαθον τῆς ζώνης] τὸν ἐπιταχνὸν ἀπὸ τὴν ζώνην, δπως συνεψήθιζον οἱ Πέρσαι, δι' οὗσος ἔχρινον ἀξίους θανάτου. —ἐπὶ θανάτῳ] διὰ θανάτου.

§ 7. σκηνικοῦχος] σωματοφύλακτος θεοφύλακτος καὶ τῶν βασιλέως χριστῶν τὸ σκῆνητρον αὐτοῦ. —δπως] = πῶς. —εἰς αἰσον] κατ' εἰκασίαν ἔλεγον γραμματ. § 53. 6'.

Κεφ. Ζ'. § 1. ἔξετασιν] ἐπιθεώρησιν. —περὶ μέσας τύπας] περὶ τὸ μεσονύκτιον. —εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἦω] ἦω τὴν ἐπερχούμενην αὔγην. —μαχούμενον] ἵνα κάμη μάχην μέλλ. τοῦ μάχομαι. —οὐδὲξιν κερωει τῆς δεξιᾶς πτέρου γος τοῦ στρατεύματος τῶν Ἑλλήνων γράμματ. § 24. 4. —ινώνυμου] ἐνν. κέρως· τῆς ἀριστερῆς πτέρυγες.

ἐν τῷ πεδίῳ περὶ μέσας νύκτας ἔδόκει γάρ εἰς τὴν ἐπιοῦ-
σαν ἥω οὐκεῖν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον·
καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως ὑγεῖσθαι, Μέ-
νωνα δὲ [τὸν Θετταλὸν] τοῦ εὔωνύμου, αὐτὸς δὲ τοὺς ἑα-
2 τοῦ διέταξε. Μετὰ δὲ τὴν ἔξετασιν ἄμα τῇ ἐπιούσῃ ὑμέρᾳ
ὑκοντες αὐτόμολοι παρὰ μεγάλου βασιλέως ἀπήγγελλον
Κύρω περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κῦρος δὲ συγκαλέσας
τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων συνεβου-
λεύετο τε, πῶς ἀν τὴν μάχην ποιοῖτο, καὶ αὐτὸς παρήνει
3 θαρρύνων τοιάδε. Ὡς ἀνδρες Ἑλληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπο-
ρῶν βαρβάρων συμμάχους ὑμᾶς ἀγώ, ἀλλὰ νομίζων ἀμεί-
νους καὶ κρείττους πολλᾶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι. διὰ τοῦτο
προσέλαβον. Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἀνδρες ἀξιοί τῆς ἐλευθερίας,
ἥς κέκτησθε καὶ ἡς ὑμᾶς ἐγώ εὐδαιμονίζω. Εὗ γάρ ιστε, δτι
τὴν ἐλευθερίαν ἐλοίμην ἀν, ἀντὶ δὲ ἔχω πάντων καὶ ἀλλων
4 πολλαπλασίων. Ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε, εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα,
ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. Τὸ μὲν γάρ πλῆθος πολὺ καὶ κραυγὴ πολ-
λῆ ἐπίασιν· ἀν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε, τὰ ἀλλα καὶ αἰσχυνεῖ-
σθαι μοι δοκῶ, οἵους ήμιν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ ὅντας
ἀνθρώπους. Καὶ εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων, ἐγώ ὑμῶν τὸν μὲν
οἴκαδε βουλόμενον ἀπίεναι τοῖς οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω

ἢ 2. αὐτόμολοι| αὐτόρημητοι ἐλθόντες.—συνεβούλευετο| ἐνν. αὐτοῖς·
συνεσκέπτετο.—θαρρύνων| θέλων, προσπαθῶν νὰ τοὺς ἐνθράψουν.

ἢ 3. οὐκ ἀποδῆται| ὃς: διέτι δὲν ἔχω.—ὅπως ἔσεσθε] ἐνν. ὅρᾶτε: πῶς
θὰ ἔσθε, δηλ. φάνητε.—ἥς κακτηστή τὴν ἐποίαν ἔχετε; τὸ δὲ ἡς ἀντὶ^{την}
ἥν κακή ἔλειν.—καὶ ἡς] καὶ διὰ τὴν ὁποίαν.—ἐλούμην ἀρ] θελον προ-
τικήσῃ τὸ φ. αἱροῦμαι.—ἀρτὶ ὁπρ ἔχω πάντων] =ἀντὶ πάντων τούτων,
ἀλλα ἔχω.

ἢ 4. εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀρῶνα] =οἶς ἐστιν ὁ ἀγών, εἰς ἦν ἔρχεσθε.—
γάρ] δηλαδή.—πολύ], ἐνν. ἐστίν.—ἐπίαστι] ἐφορμῶσιν· εἰς πλῆθ. διέτι
τὸ πλῆθος εἶναι πειρατητιόν.—ταῦτα] δηλ. τέ πολὺ πλῆθος καὶ τὸ διτὶ^{τη}
ἔφορμως μὲ πολλὴν κραυγὴν.—ἀνάσχησθε] ἀρ. ὑποτκτ. τοῦ ἀνέχομαι.
ἔνν ἀνεχθῆτε, ὑπομείνητε.—τὰ ἀλλα...οἴους. γνώσεσθε] διέτι τοιύτους
κατὰ τὰ ἀλλα (δηλ. δειλίους καὶ ἀνάδρους) θὰ γνωρίσητε.—αἰσχυνεῖσθαι]
δτι θὰ ἐντρέπωμαι.—εὖ τῶν ἐμῶν γενομένων] ἀν τὰ ἴδια μου γείνωσι
καλά, δηλ. ἀν νικήσω.—ζηλωτόρ] ζηλευτόν.—εστὶ οἴκοι] ἀπὸ τούς συμ-
πατριώτας του.—τὰ παρ ἐμοὶ ἐλεσθαι ἀρτὶ τῶν οἴκοι] νὰ προτιμήσωστ
νὰ μένωσι πλησίον μου παρὰ εἰς τὴν πατρίδα των.

ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἶμαι ποιήσειν τὰ παρό' ἔμοι ἐλέσθαι
ἀντὶ τῶν οἴκοι. Ἐνταῦθα Γαυδίτης παρὼν φυγάς Σάμιος, 5
πιστὸς δὲ Κύρω, εἶπε, Καὶ μάν, ὡς Κύρε, λέγουσί τινες, δτι
πολλὰ ὑπισχνῆ νῦν διὰ τὸ ἐν τοιούτῳ εἶναι τοῦ κινδύνου
προσιόντος. ἀν δὲ εὖ γένηται τι, οὐ μεμνήσεσθαι σέ φασιν·
ἔνοι δὲ οὐδέ τε εἰ μεμνῆσθαι καὶ βούλοιο, δύνασθαι ἀν ἀπο-
δοῦναι, δσα ὑπισχνῆ. Ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν δὲ Κύρος, 6
Ἄλλ' ἔστι μὲν ἡμῖν, ὡς ἄνδρες, ή ἀρχὴ ή πατρώα πρὸς
μὲν μεσημβρίαν, μέχρι οὗ διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν
ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἀρκτὸν, μέχρι οὗ διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν
μέσῳ τούτων πάντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἔμοι ἀδελφοῦ
φύλοι. "Ην δ' ἡμεῖς νικήσωμεν, ήμας δεῖ τοὺς ἡμετέρους 7
φύλους τούτων ἐγκρατεῖς ποιῆσαι." Ωστε οὐ τοῦτο δέδοικα,
μὴ οὐκ ἔχω, δτι δῶ ἐκάστῳ τῶν φύλων, ἀν εὖ γένηται,
ἄλλα μὴ οὐκ ἔχω ίκανούς, οἵς δῶ. Τμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων
καὶ στέφανον ἐκάστῳ χρυσοῦν δώσω. Οἱ δὲ ταῦτα ἀκού- 8
σαντες αὐτοί τε ἥσαν πολὺ προθυμότεροι καὶ τοῖς ἄλλοις
ἔξηγγελλον. Εἰσῆσαν δὲ παρ' αὐτὸν οἵ τε στρατηγοὶ καὶ τῶν
ἄλλων Ἑλλήνων τινὲς ἀξιοῦντες εἰδέναι, τί σφίσιν ἔσται,
ἐὰν κρατήσωσιν. 'Ο δὲ ἐμπιπλάς ἀπάντων τὴν γνώμην

§ 5. [Ἐταῦθα] τότε.—Καὶ μὴν] καὶ ὅσως, —διὰ τὸ ἐρ τουτῷ εἶναι]
διέτι εἶται εἰς τοιαύτην θέσιν.—τοῦς κινδύνους ἐπιτόπους] ἐπειδὴ ἐπέρχε-
ται ὁ κινδύνος —ἢ ἀρ δ' εὖ γένηται τι] δηλ. ἐὰν νικήσῃς. —οὐ μεμνή-
σεσθαι] δὲν θὰ ἐνθυμῆσαι· μέλλ. τετελεσμένος τοῦ μικρήσκομαι· γραμμ. 85, 2. 6'. —μ. μῆσο] παρακα. εὔκτ. τοῦ μιμησκομαι· γραμμ. § 85, 1.

§ 6. ἔστει ἡ ἀν] ἔχω ἔγω.—έχρι οὖ διὰ καῦμα] φθάνουσα μέχρι
τοῦ τόπου, ὅπου ἔνεκα ζέσ-ης.—μέχρι οὖ διὰ χειμῶνα]ένν. οὐ δύναν-
ται οἰκεῖ ἄνθρωποι· ἔνεκα ψύχους δὲν δύνανται νὰ κατοικῶσιν ἄνθρωποι·
δηλ. η γάρω, εἰς τὴν ἵποιαν ἄριων ἦτο δ πατήσ μου (καὶ τὴν ἵποιαν
ἔγω θὰ κληρονομήσω, ἃν νικήσω), ἐκτείνεται ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τοῦ
κόσμου μέχρι τῆς ἄλλης.—στραπεύουσιν] διεικεῦσιν δις σατεάπαι.

§ 7. ἐγκρατεῖς] καυσίους τούτων, τῶν ἐν μέσω, δηλ., τῶν χωρῶν τῆς
πατερώς αρχῆς.—ἢ, τι δῶ] τι νὰ δώσω.—οἷς δῶ] εἰς τοὺς ἵποιους νὰ
δώσω.

§ 8. τι σφίσιν ἔσται] τι θὰ ἔγωσιν αὐτοῖς, τι θὰ δώσῃ εἰς αὐτούς,—
ἐμπιπλάς] ένν. ἐλπίδων· γερμίων μὲ ἐλπίδας· τὸ δέ, ἐμπιπλήματι· γραμμ. 83, 2.

9 ἀπέπεμπε. Παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες, δοσιπερ διελέγοντο, μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὅπισθεν ἔαυτῶν τάττεσθαι. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὅδέ πως ἤρετο τὸν Κῦρον. Οἱεὶ γάρ σοι μαχεῖσθαι, ὡς Κῦρε, τὸν ἀδελφόν; Νη Δί', ἐφη ὁ Κῦρος, εἴπερ γε Δαρείου καὶ Παρουσάτιδός ἐστι παῖς, ἐμὸς 10 δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεὶ ταῦτ' ἐγὼ λῆψομαι. Ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἔξοπλισίᾳ ὀριθμὸς ἐγένετο τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπὶς μυρία καὶ τετρακοσία, πελτασταὶ δὲ δισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ 11 ἄρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ εἴκοσι. Τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Ἀλλοι δὲ ἥσαν ἔξακισχίλιοι ἵπεις, δύν 12 Ἄρταγέρσης ἥρχεν· οὗτοι δ' αὖ πρὸ αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἥσαν. Τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ πεντάκοντα. Ἀβροκόμας δὲ ὑστέρησε τῆς μάχης ἥμέραις πέντε ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. Ταῦτα δὲ ἥγγελλον πρὸς Κῦρον οἱ αὐτομολήσαντες παρὰ μεγάλου βασιλέως πρὸ τῆς μάχης καὶ μετὰ τὴν μάχην, οἱ ὑστερον ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων, ταύτα ἥγγελλον. Ταῦτη μὲν οὖν τῇ ἥμέρᾳ οὐκ ἐμάχεσατο βασιλεύς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἥσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἵχνη πολλά. Ὡστε τῇ ὑστεραίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο ἥμελημένως μᾶλλον.

§ 9. μὴ μάχεσθαι] ἐνν. αὐτόν, δηλ. ἀπός του, δὲ ἕδεος νὰ μὴ μάχεσται.—ἐρ τῷ καρῷ τούτῳ] ἐν τῇ πεσιστάσει ταύτῃ.—ἥστοι] ἡρώτησε· γραμμ. § 93, 14.—οἰς γάρ σοι μαχεῖσθαι] τῷ ὄντι νοῦ[ζεις ὅτι θὰ συνάψῃ μάχην κατὰ σοῦ ὃ ἀδελφός σου ;—Νη Δία] ναὶ μὰ τὸν Δία.—οὐκ ἀμαχεῖσθαι βασιλεύς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἥσαν καὶ ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἵχνη πολλά. Ὡστε τῇ ὑστεραίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο ἥμελημένως μᾶλλον.

§ 10. ἐρ τῇ ἔξοπλισίᾳ] ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει.—ἀριθμὸς ἐγένετο] δηλ. ἀριθμηθεύντες εὐρέθησαν —ἀσπίς] = ἀσπισταὶ, δηλ. δπλῖται.—μυρια καὶ τετρακοσία] γραμμ. § 47, σημ. 1.—δρεπανηφόρι] φέροντα δρεπανα ἐκατέρωθεν τῶν ἀξένων ὅριζοντις καὶ κάτωθεν πρὸς τὴν γῆν βλέποντα, ἵνα κατακόπτωσιν, ὄντινα ἥθελον συναντήσῃ.

§ 11. δοτέρησε] ἥλθεν ὑστερον.

§ 12. οἱ αὐτομολήσαντες] οἱ αὐτόμολοι: ἐλθόντες.

§ 13. ἐμάχεσατο] γραμμ. § 93, 22.

§ 14. ἥμελημένως μᾶλλον] περίφρασις συγχριτικοῦ=ἀμελέστερον.

Κεφ. Η'. Καὶ ἥδη τε ἦν ἀμφὶ ἄγορὰν πλάνθουσαν καὶ τὸ πλησίον ἦν ὁ σταθμός, ἐνθα ἔμελλε καταλύειν, ἥνικα Πατηγύας ἀνὴρ Πέρσης τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ κράτος ἴδροῦντι τῷ ἵππῳ καὶ εὐθὺς πᾶσιν, οἵς ἐνετύχανεν, ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ ἐλληνικῶς, διὰ βασιλεὺς σύν στρατεύματι πολλῷ προσέρχεται ως εἰς μάχην παρεσκευασμένος. "Ἐνθα δὲ πολὺς τάραχος ἐγένετο· αὐτίκα γάρ ἐδόκουν οἱ Ἐλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι· Κῦρος τε καταποδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον τὰ παλτὰ εἰς τὰς χειρας ἐλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρῆγγελλεν ἔξοπλίζεσθαι καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν ἕκαστον." Ἐνθα δὲ σύν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὔφρατῃ ποταμῷ, Πρόξενος δὲ ἔχόμενος, οἱ δὲ ἄλλοι μετὰ τούτον, Μένων δὲ τὸ εὐώνυμον κέρας ἔσχε τοῦ Ἐλληνικοῦ. Τοῦ δὲ βαρβαρικοῦ ἵππεις μὲν Παθλαγόνες εἰς χιλίους παρὰ Κλέαρχον ἔστησαν ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἐλληνικὸν πελταστικόν, ἐν δὲ τῷ εὐώνυμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ὑπαρχος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν, Κύρος δὲ καὶ οἱ ἵππεις τούτου ὅσον ἔξακοσιοι κατὰ τὸ μέσον. Καὶ ἥδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὕτω καταφανεῖς ἥσαν οἱ πολέμιοι ἥνικα δὲ δείλη ἐγίγνετο, ἐφάνη-

Κεφ. Η'. § 1. ἦτορ ἀμφὶ ἄγορὰν πλάνθουσαν] ἦτο ὥρα περίπου, καθ' ἥν ἡ ἄγορὰ ἦτο πλήρες ἀνθρώπων (δῆλ. π.μ. 9—12). — καταλύειν] νὰ σταθμεύσῃ. — ἥνικα] ὅτε. — ἀνὰ κράτος] μὲ δληγη του τὴν δύναμιν. — ἴδρεστρι] τὸ ρ. ἴδρεω-ῶ γραμμτ. § 62, παρατήρ. — ἐρετύγχανεν] ἀπήντα.

§ 2. ἐνθα δή τότε λοιπόν. — ἥνικα] τότε εὐθύς. — ἐπιπεσεῖσθαι] δὲ θὰ ἐπιπέσῃς ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, ἐνῷ εἶναι ἀταχτοις (οὐχὶ ἐν τάξει).

§ 3. καθίστασθαι] ιὰ τοποθετήτας.

§ 4. ἔχόμενος] πλησίον αὐτοῦ.

§ 5. ἐν τῷ δεξιῷ] ἐνν. κεσταὶ — τὸ ἐλληνικὸν πελταστικόν] = τοὺς Ἐλληνας πελτιστάς. — ὑπαρχος] ὑποδιοικητής. — καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν] = καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι. — ὅσοι ἔξακοσιοι] σχεδὸν ἔξακοσιι.

§ 6. μέσον ἡμέρας] ὥρᾳ 12—2—δείλῃ] ὥρᾳ 2—6—συγχρῷ] ὥστε ἀπὸ πολὺν χρόνον. — ὡσπερ μελανία] σὰν μαυρίλας ἐνν. ἐφάνη. — ἐπὶ πολὺν] εἰς πολλὴν ἔκτασιν. — τάχα δή] τότε ταχέως. — καλκός τις] χάλκινόν τι σπλον.

κονιορτός ὥσπερ νεφέλην δευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ ὕστερον
ώσπερ μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολὺ. Ὁτε δὲ ἐγύτερον
ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ὑστραπτεῖ καὶ αἱ λόγχαι
7 καὶ αἱ τάξεις καταθανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἵππεῖς μὲν
δευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρ-
νης ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἔχόμενοι δὲ γερρόφόροι, ἔχό-
μενοι δὲ ὅπλιται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν· Αἰγύπτιοι
δ' οὐτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι δ' ἵππεῖς, ἄλλοι τοξόται.
8 Πρὸ δὲ αὐτῶν ἄρματα διαλείποντα συχνὸν ἀπ' ἀλλήλων
τὰ δὴ δρεπανοφόρα καλούμενα· εἰχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ
τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον ἀποτεταμένα καὶ ὑπὸ τοῖς δίφοροις
εἰς γῆν βλέποντα, ως διακόπτειν ὅτῳ ἐντυγχάνοιεν. Ἡ δὲ
γνώμη ἦν ως εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλῶντα καὶ δι-
9 ακόψοντα. "Οἱ μέντοι Κῦρος εἶπεν, δτε καλέσας παρεκελεύ-
ετο τοῖς Ἑλλησι, τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνέχεσθαι,
ἔψεύσθη τοῦτο· οὐ γάρ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ ως ἀνυστὸν καὶ
10 ὑσυχῇ ἐν ἴσω καὶ βραδέως προσῆσαν. Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος
παρελαύνων αὐτὸς σὺν Πίγροτι τῷ ἐρυπνεῖ καὶ ἄλλοις
τρισὶν ἢ τέτταροι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα
κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· καν
11 τοῦτ', ἔφη, νικῶμεν, πανθ' ἡμῖν πεπήκται. Ορῶν δὲ δ
Κλέαρχος τὸ μέσον στῖφος καὶ ἀκούων Κῦρου ἔξω δοντα

§ 7. *λευκοθώρακες*] ἔχοντες λευκοὺς θώρακας, δηλ. λινοῦς.—*γερρόφοροι*] φέροντες νέρδα, δηλ. ἀσπίδας μικρὰς τετραγώνους πλεκτὰς ἐκ κλάδων ἵτεας ἢ λυγχριᾶς.—*ποδήρεσι*] αἱ ἐποῖαι ἔφθανον μέχρι τῶν ποδῶν.

§ 8. *διατείποτα συχνότα*] ἀπέγοντα πολὺ ἀπ' ἀλλήλων.—*οἱ διακόπτειν*] ὡς τε νὰ διακόπτωσι πάντα, ὅντινα ἡθελον ἀπαντᾶ.—*ως δὲ εἰστρατεῖα*] ὅτι θὰ δουκήσωσι κλπ. μέλλ. τῆς μετρ. τοῦ ὅ. ἐλαύνω. —*καὶ διακόψοτα*] ἐνν. αὐτάς.

§ 9. *ἔψεύσθη τοῦτο*] ἡπατήθη ως πρὸς τοῦτο.—*ως ἀνυστότα*] ἐνν. ἢ ν. δτον ἢ το κατορθωτόν εἰναι ῥηματικὸν τοῦ ἀνύτω = τελειόνω, κατορθώνω. —*εἰτε ἵσω*] βήματε, κανονικῶς.

§ 10. *ἐν τούτῳ*] ἐνν. τῷ γρόνῳ. —*ἐβόα ἀρειν*] = βοῶν ἐκέλευε, τοῦ ἐφώναζες νὰ δέηγγήσῃ. —*κατὰ μέσον*] εἰς τὸ κέντρον. —*διότι...εἴη*] διότι κατὰ τὴν γνώμην του ἔκει ἢ το ὁ βασιλεύς.

§ 11. *διώρ...καὶ ἀειώνων*] ἀν καὶ ἔθλεπε κατήκουεν ὡπὸ τὸν Κῦρον.—*τὸ μέσον στῖφος*] τὸ ἐν τῷ κέντρῳ πλήθος, δηλ. τοὺς 6000 ἵππεῖς τοὺς

τοῦ [Ἐλληνικοῦ] εὐώνυμου βασιλέα — τοσοῦτον γὰρ πλήθει περιῆν βασιλεύς, ὃστε μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου εὐώνυμου ἔξω ἦν — ἀλλ᾽ ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἥθελεν ἀποσπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας φοβούμενος, μὴ κυκλωθείν ἐκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο, διτὶ αὐτῷ μέλοι, ὅπως καλῶς ἔχοι. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ¹² τὸ μὲν βιοβαρικὸν στράτευμα δμαλῶς προήει, τὸ δὲ Ἐλληνικὸν ἦτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον συνετάττετο ἐκ τῶν ἐτὶ προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύνων οὐ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἐκατέρωσε ἀποθλέπων εἰς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους. Ἰδών δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἐλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος πελάσας ὡς συναντῆσαι ἥρετο, εἰς τὶ παραγγέλλοι δ δ' ἐπιστήσας εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν, διτὶ καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ σφάγια καλά. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου ἕκουσε διὰ τῶν τάξεων ιόντος¹⁴ καὶ ἥρετο, τίς ὁ θόρυβος εἴην. Ο δὲ εἶπεν, διὶ σύνθημα παρέρχεται δεύτερον ἥδη. Καὶ ὃς ἐθαύμασε, τίς παραγγέλλει,

τεταγμένους πρὸ τοῦ βασιλέως (ἰδὲ κεφ. 7, 11). — περιῆγεν. — ἔχων] ἐνῷ χατεῖγεν. — αὐτῷ μέλοι] διτὶ αὐτὸς ἐφρόντιζεν, διτὶ ἴδικῇ του δουλειὰ ἦτο. — ὅπως καλῶς ἔχοι] πᾶς θὰ εἴχον τὰ πράγματα καλῶς, πῶς θὰ ἐγίνοντο καλῶς.

§ 12. εἰ τῷ αὐτῷ] ἐνν. τόπῳ. — ἐκ τῶν ἐτὶ προσόντων] ἐκ τῶν ἀκόμη προσερχομένων ἐκ τῆς πορείας. — οὐ πάρο πρὸς αὐτῷ τῷ σερ.] οὐχὶ πολὺ πλησίον αὐτοῦ τοῦ στρατεύματός του. — ἐκατέρωσε ἀποθλέπων] ἀπὸ ἐκεῖ βλέπων καὶ εἰς τὰ δύο μέση, δηλ. εἰς τοὺς ἐγχθροὺς καὶ εἰς τοὺς φίλους.

§ 13. πελάσας] πλησιάσας. — εἰ τὶ παραγγέλλοι] ὃν πασχήγειλε τι, τι διέταττεν. — ἐπιστήσας] σταυρήσας τὸν ἵππον του. — τὰ ἱερά] τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ ἐν τοῖς σπλάγχνοις τῶν ἵππων, φαινόμενα. — σφάγια] τὰ μαντικὰ σημεῖα τὰ πρὸ τῆς σφραγίστων καὶ κατ' αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἱερού παρατηρούμενα.

§ 14. σύνθημα] φοῖσις λεγομένη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ εἰς τοὺς ἄξιωματικούς καὶ ὑπὸ αὐτῶν εἰς τοὺς στρατιώτας, διὰ νὰ ἀναγνωρίζωσι τοὺς ἰδικούς των καὶ διακρίνωσιν ἀπὸ τοὺς ἐγχθρούς. — πασέρχεται δεύτερον] περνᾷ δευτέραν φοράν. — διότι ἀφοῦ τὸ σύνθημα παρεδίδετο ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ μέχρι τοῦ τελευταίου στρατιώτου, ἐπανελαμβάνετο ἀντιστρόφως ἀπὸ τοῦ τελευταίου μέχρι τοῦ στρατηγοῦ, διὰ νὰ ἐντυπωθῇ ἀσφαλέστερον εἰς τὴν μνήμην ἑκάστου καὶ διὰ νὰ βεβαιωθῇ ὁ στρατηγός, διτὶ ἀχριθῶς μετεδόθῃ τὸ σύνθημα. — καὶ ὃς] καὶ οὗτος, ὁ Κῦρος· γραμμ. § 44. σημ. 1. — ἐθαύμασε] θυμαστας ἥρωτησεν. — δ, τι εἴη] τι ἦτο. — Ζεῦς σωτῆρ καὶ ρίκη] αὐτὸς ἦτο τὸ σύνθημα.

καὶ πρετοῦ, τι εἴπ τὸ σύνθημα. 'Ο δ' ἀπεκρίνατο Ζεὺς σω-
 15τῷρ καὶ νίκην. 'Ο δὲ Κῦρος ἀκούσας, Ἀλλὰ δέχομαι τε,
 ἔφη, καὶ τοῦτο ἔστω. Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν
 ἀπίλαυνε· καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τῷ
 φάλαγγε ἀπ' ἀλλήλων, πάντα ἐπαιάνιζόν τε οἱ Ἕλληνες
 20καὶ προχοντο ἀντίοι ἵέναι τοῖς πολεμίοις. 'Ως δὲ πορευομέ-
 νων ἔξεκύμαινε τι τῆς φάλαγγος, τὸ ὑπολειπόμενον προξα-
 δρόμῳ θεῖν· καὶ ἄμα ἐφθέγξαντο πάντες, οἵον τῷ Ἐνυαλίῳ
 25ἔλελίζουσι, καὶ πάντες δὲ ἔθεον. Πρὶν δὲ τόξευμα ἔξικνει-
 σθαι, ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ ἐνταῦθα
 δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος οἱ Ἕλληνες, ἐβόων δὲ ἀλλή-
 30λοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἐπεσθαι. Τὰ δ' ἄρματα
 ἐφέροντο τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν
 Ἕλληνων κενὰ πνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐδοιεν, δισταντο·
 ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήθη ὕσπερ ἐν ἵπποδρόμῳ ἐκπλαγεῖς·
 καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν ἐφασαν, οὐδ' ἀλλος δὲ
 τῶν Ἕλληνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἐπαθεν οὐδεὶς οὐδέν,
 35πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις ἐλέγετο. Κῦρος δὲ
 δρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ διώκον-

§ 15. δέχομαι] τὸ παραδέχομαι (ἄν καὶ δέν το ἔδωκα ἐγώ).—καὶ τοῦτο]
 ἔστω] καὶ εὔχομαι νὰ γείνη τοῦτο, δηλ. νὰ μᾶς σώσῃ ὁ Ζεὺς καὶ νὰ νι-
 κήσωμεν, ὅπως λέγει τὸ σύνθημα.—εἰς τὴν αὐτοῦ χώραν] εἰς τὴν θέσιν
 του. τῷ φάλαγγῃ] αἱ δύο φάλαγγες, τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ Κύρου.—
 ἐπαιάνιζορ] ἔφαλλον παιᾶνα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος.

§ 16. ἔξεκύμαινε τι τῆς φάλαγγος] μέρος τι τῆς φάλαγγος ὡς κῦμα
 προέβανεν ἔξω τῆς γραμμῆς.—τὸ ὑπολειπόμενον] τὸ μέρος τῆς φάλαγ-
 γος, τὸ ὅποιον ἔμενεν ὅπισσος.—δρόμῳ θεῖρ] νὰ τρέγῃ δρουμάως.—οἰορ] ὅπως —τῷ Ἐνυαλίῳ] τῷ Ἀρει.—ἔλελίζουσιν] =ἀλαλίζουσιν, δηλ. φω-
 νάζουσιν ἐλέσει (=ἀλαλά).

§ 17. πρὶν δὲ τόξευμα ἔξικνεισθαι] ποὺ δὲ νὰ αθάνη αὐτοὺς βέλος
 τοξευόμενον. — ἐκκλίνοντο] στρέφουσι τὰ νῶτα.—ἐρταῦθα δή] τότε
 πλέον.

§ 18. ἐπεὶ προΐδοιεν] ὅταν τὰ ἔθλεπον πρότερον.—δισταντο] διεχωρί-
 ζοντο, ἵνα περάσωσι τὰ ὄρματα.—ἔστι δ' ὅστις] κάποιος δέ.—ἐκπλαγεῖς]
 ἐπειδὴ ἐτρόμαξε καὶ τάχατεν ἄρο. Ε' παθ. τοῦ ἐκπλήττομαι —καὶ...μέν-
 τοι] καὶ δύως.—πλήν... τοκευθῆται τις ἐλέγετο] ἐκτός τινος, δοτις ἐλέ-
 γετο διτι ἐτοκευθῆ.

§ 19. ὄρῶν... ὥδημερος καὶ προσκυνούμερος] ὃν καὶ εὐχαριστεῖτο, ἐπειδὴ
 ἔθλεπε..., καὶ προσεκυνεῖτο (ὡς βασιλεύς).—τὸ καθ' αὐτοὺς] τὸ ἀντικρὺ

τας ἡδόμενος καὶ προσκυνούμενος ἥδη ὑπὸ τῶν ἀμφ' αὐτὸν οὐδ' ὡς ἔξηχθη διώκειν, ἀλλὰ συνεσπειραμένην ἔχων τὴν τῶν σὺν ἐαυτῷ ἔξακοσίων ἵππεων τάξιν ἐπεμελεῖτο, ὅτι ποιήσει βασιλεύς. Καὶ γάρ ἡδει αὐτόν, ὅτι μέσον ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος. Καὶ βασιλεὺς δὲ τότε μέσον²⁰ ἔχων τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ὅμως ἔξι ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δ' οὐδεὶς αὐτῷ ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἀντίου οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἐμπροσθεν, ἐπέκαμπτεν ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἔνθα δὲ Κύρος δείσας, μὴ δπισθεν γενόμε-²¹ νος κατακόψῃ τὸ Ἐλλανικόν, ἔλαυνει ἀντίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἔξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ διώκειν τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἔξακισχιλίους καὶ ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν ἄρχοντα αὐτῶν. Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο, διασπείρονται καὶ οἱ Κύ-²² ροι ἔξακοσιοι εἰς τὸ διώκειν ὀρμήσαντες, πλὴν πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείψθησαν, σχεδὸν οἱ ὅμοτράπεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὁν καθορᾷ βασιλέα καὶ τὸ ἀμ-²³ φ' ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἦνέσχετο, ἀλλ' εἰπών, Τὸν ἄνδρα δοῦ, ἵετο ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει κατὰ τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος. Παίοντα δ' αὐτὸν ἀκοντίζει τις²⁴ παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως. Κύρος δὲ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἀριστοί τῶν περὶ αὐτὸν ἐκεινοί ἐπ' αὐτῷ.

Κεφ. Θ'. Κύρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν ἀνὴρ ὁν¹ Περσῶν τῶν μετὰ Κύρου τὸν ἀρχαίον γενομένων βασιλικώ-

έαυτῶν στράτευμα τῶν βαρβάρων. — οὐδὲ τότε. — ἔξηχθη] παρεστρήη. — συνεσπειραμένην] συμπεπυκνωμένην· τὸ δὲ συσπειράμαται· ὡματι. — ὅτι ποιήσει] τί θὰ κάμη.

§ 20. ὡς εἰς κύκλων] διὰ νὰ περικυλώσῃ.

§ 21. δείσας] φοβηθείς· τὸ δὲ δέδοικα γραμμ. § 89, 2. — δπισθεν τερόμενος] ἐλθὼν ἐπισθεν τοῦ Ἐλλην. στρατεύματος. — ἐμβαλὼν] ἐπιπεσών.

§ 22. ἡ τροπή] τῶν 6000 πρὸ τοῦ βασιλέως τεταγμένων. — ὅμοιαράπεζοι] ἡ συντράπεζοι, οἱ πιστότατοι φίλοι τοῦ Κύρου.

§ 23. οὐκ ἦνέσχετο] δὲν ἐκρατήθη ἀρ. β' μεσ. τοῦ ἀνέχομαι. — ἵετο] ἐφωρμῆσεν. — παίει... καὶ τιτρώσκει] κτυπᾷ καὶ τὸν πληγώνει.

§ 24. ἐπ' αὐτῷ] πλησίον αὐτοῦ φονευμένοι.

Κεφ. Θ'. § 1. βασιλικώτατος] βασιλεύειν ἴκανώτατος. — Κύρον ἐτ πείρα τετέσθαι] ὅτι ἐκ πειρας ἐγνώρισαν τὸν Κύρον.

τατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ὡς παρὰ πάντων ὁμολογεῖται τῶν Κύρου δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι. "Ωστε ἐγὼ μὲν γε, ἐξ ὧν ἀκούω, οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆσθαι οὔτε Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων.

1 Κεφ. Ι'. Ἐνταῦθι δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ χειρὶς ἡ δεξιά. Βασιλεὺς δὲ [καὶ οἱ σὺν αὐτῷ] διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἴστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμόν, ἔνθεν ὥρμηντο. Ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἑλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν διώκοντες τοὺς καθ' αὐτούς, οἱ δ' ἀρπάζοντες 2 ὡς ἕπον πάντα νικῶντες. Ἐπεὶ δ' ἤσθοντο οἱ μὲν Ἑλληνες, δτὶ βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἴην, βασιλεὺς δ' αὖ ποκουσε Τισαφέροντας, δτὶ οἱ Ἑλληνες νικῶν τὸ καθ' αὐτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἰχονται διώκοντες, ἔνθα δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ σιντάττεται, δὲ Κλέαρχος ἔσουλεντο Πρόξενον καλέσας, πλησιαίταος γάρ ἦν, εἰ πέμποιέν τινας ἡ πάντες ιοιεν 3 4 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες. Ἐν τούτῳ καὶ βασιλεὺς δῆλος ἦν προσιών πάλιν, ὡς ἐδόκει, δπισθεν. Καὶ οἱ μὲν Ἑλληνες στραφέντες παρεσκευάζοντο ὡς ταύτῃ προσιόντος καὶ δεξόμενοι, δὲ [βασιλεὺς] ταύτῃ μὲν οὐκ ἦγεν,

§ 2. γε] τούλαχιστον —ἐξ ὅτι ἀκούω] = ἐξ τούτων, ἡ ἀκούω (γνωρίζω εξ ἀκοῆς).

Κεφ. Ι'. § 1. τὸ Κύρειον] τοῦ Κύρου· γραμμ. § 111, σημ. 1.—ἐνθετη] = θθεν, ἐκ τοῦ δποίου.

§ 2. διέσχορη] ἀπευχακούνθησαν.—τοὺς καθ' ἀντούν] τοὺς ἀντικούν ἔστων.—οἱ μέτρ] δηλ. οἱ Ἑλληνες.—οἱ δέ] ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.

§ 3. ἐν τοῖς σκευοφόροις] ἐνν. τοῖς αὐτῶν, δηλ. ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου ἔστων.—αὖ] ἀφ' ἐτέρου.—ἐνθα δή] τότε πλέον.—π.ησιαίταος] γραμμ. § 39, 11.—εἰ πέμποιε] ὃν ἔπρεπε νὰ στείλωσιν.—ἀρήξοντες] ἵνα βοηθήσωσιν· τὸ δὲ ἀργῆν.

§ 4. προσιών] διτι ἔμελλε νὰ προσέλθῃ· μέλλ. τοῦ προσέρχομαι.—ταύτη] ἐπίρ. τοπικόν· ἐκ τούτου τοῦ μέρους, δηλ. δπισθεν.—ὡς προσιόντος καὶ δεξόμενοι] νομίζοντες διτι ἔμελλε νὰ προσέλθῃ καὶ ἔχοντες σκοπὸν νὰ τὸν δεχθῶσι, δηλ. νὰ ἀντιταγθῶσι κατ' αὐτοῦ.—ἥ] ἐπίρ. τοπικόν· διτού μέρους.—ῆγετ] ἐπορεύετο.—ἀπῆγετ] ἀπήργετο.

ἢ δὲ παρῆλθεν ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτη καὶ ἀπῆγεν. Σχεδὸν δ' ὅτε ταῦτα ἦν, καὶ ἄλιος ἐδύνετο. Ἐνταῦθα 5 δ' ἐστισαν οἱ Ἐλληνες καὶ θέμενοι τὰ ὅπλα ἀνεπάυοντο· καὶ ἄμα μὲν ἔθαύμαζον, ὅτι οὐδαμούν Κῦρος φαίνοιτο οὐδὲ ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη· οὐ γάρ ἥδεσαν αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἢ διώκοντα σίχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἔβουλεύοντο, εἰ αὐτοῦ 6 μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο ἢ ἀπίστεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἔδοξεν αὐτοῖς ἀπιέναι· καὶ ἀφικνοῦνται ἀμῇ δορποστὸν ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τὰ ἄλλων χρη- 7 μάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι σιτίον ἢ ποτὸν ἦν καὶ τὰς ἀμάξας μεστὰς ἀλεύρων καὶ οἶνου, ἃς παρεσκευάσσατο Κῦρος, ἵνα εἴ ποτε σφοδρὰ τὸ στράτευμα λάβοι ἔνδεια, διαδοίη τοῖς Ἐλληνσιν — ἂσαν δ' αὗται τετρακόσιαι [ῷς ἐλέγοντο] ἀμάξαι — καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν. Ὡστε ἀδειπνοι ἂσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἐλλή- 8 νων· ἂσαν δὲ καὶ ἀνάριστοι πρὸν γάρ δὴ καταλῦσαι τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον, βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

§ 5. θέμενοι τὰ ὅπλα] θέσαντες κατὰ γῆς τὰ ὅπλα. — παρείη] παρεγίνετο, ἔρχετο. — τεθηκότα] ὅτι εἴχε φονευθῆ. — ἢ διώκοντα σίχεσθαι] ἢ καταδιώκων τοὺς ἔχθρούς ὅτι εἴχεν ἀπέλθη. — προεληλακέραι] παρκυ. τοῦ προελάνων· δτι εἴχε προχωρήσῃ.

§ 6. αὐτοῖς] μόνοι ἄνευ τοῦ Κύρου. — αὐτοῖς] ἐπίσηρ. τοπικόν, ἔκει. — εἰ ἄριστο] ἢ ἀπίστεν] ἀν ἔπρεπε νὰ φέρωσιν ἢ νὰ ἀπέλθωσιν. — ἔδοξεν αὐτοῖς] ἀπεφάσισαν. — ἀμῇ δορποστὸν] περὶ τὸ δεῖπνον.

§ 7. χρημάτων] πραγμάτων. — σιτίον] τροφή. γραμμ. § 19, 7. — λάθοι] ἥθελε καταλέθη. — ἔρδεια] ἔλλειψις. — ἄτα διαδοίη] ἵνα μοιράσῃ· τὸ δὲ διαδίδωμι.

§ 8. ἀδειπνοι] ἄνευ δείπνου. — ἀνάριστοι] ἄνευ ἀρίστου (γεύματος). — καταλῦσαι] πρὸν νὰ σταθμεύσῃ διὰ νὰ γευματίσῃ. — οὕτω διεγέροντο] τοις ουτοτρόπως ἐπέρασαν, δηλ. ἀνάριστοι καὶ ἀδειπνοι.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

1 Κεφ. Α'. "Άμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ
έθαιμαζον, δτι Κύρος οὔτε ἀλλοι πέμποι συμανοῦντα, δ, τι
2 χρὴ ποιεῖν, οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο. "Εδοξεν οὖν αὐτοῖς συ-
σκευασαμένοις, ἄ εἶχον, καὶ ἔξοπλισαμένοις προϊέναι εἰς τὸ
πρόσθεν, ἵως Κύρῳ συμμίξειαν. "Ηδη δὲ ἐν δρυῇ ὅντων
3 ἄμα ἡλίῳ ἀνέχοντι ἦλθε Προκλῆς ὁ Τευθρανίας ἀρχων
γεγονὼς ἀπ' Δαμαράτου τοῦ Λάκωνος καὶ Γλοῦς ὁ Ταμῶ.
Οὗτοι ἐλεγον, δτι Κύρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευ-
γὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἴη μετὰ τῶν ἀλλων βαρβάρων, δθεν τῇ
4 προτεραίᾳ ὕρωντο, καὶ λέγοι δτι ταῦτην μὲν τὴν ἡμέραν
περιμενοῦντες αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἀλλῃ ἀπιέ-
ναι φαίνεται ἐπὶ Ἰωνίας, δθενπερ ἦλθε. Ταῦτα ἀκούσαντες
οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἐλληνες πυνθανόμενοι βαρέως
ἔφερον. Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν. 'Ἄλλ' ὀφελε δὲ μὲν Κύρος
ζῆν· ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαῖο, δτι ἡμεῖς
5 νικῶμέν τε βασιλέα καί, ως ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἔτι ἡμῖν μάχεται
καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἥλθετε, ἐπορευόμεθα ἀν ἐπὶ βασιλέα. 'Ε-
παγγελλόμεθα δὲ Ἀριαῖο, ἐάν ἐνθάδε ἥλθῃ, εἰς τὸν θρό-
νον τὸν βασίλειον καθιεῖν αὐτόν· τῶν γάρ μάχη νικώντων
καὶ τὸ ἄρχειν ἔστι. Ταῦτα εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους
καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν

Κεφ. Α'. § 1. ἄμα τῇ ἡμέρᾳ] κατὰ τὰς ζημερώματα.—σημανοῦντα] ήντα ἀναγγελή μέλλε. τοῦ σημαίνων.—συσκευασαμένοις] ἀφοῦ συλλέξωσι τὰ σκέύη των, τὰ πράγματά των.—ἵως Κύρῳ συμμίξειαν] ἵως δτοι ἡθελον συλλέξῃ (ἐνωθῇ) μὲ τὸν Κύρον.

§ 2. ἐτρόπῳ δητεωρ] ἐνών· αὐτῶν (τῶν Ἑλλήνων)· ἐνῷ ἔμελλον νὰ ἐκ-
κινησωσιν.—ἄμα ἡλίῳ ἀρέχοντι] ἄμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου. —Προκλῆς] ἀπόγονος τοῦ Δημαράτου βασιλέως τῆς Σπάρτης, δστις ἐκθρονισθεὶς ὑπὸ τοῦ συμβασιλέως Κλεομένους ἥλθε πρὸς τὸν Δαρεῖον τὸν Ὅστασπον καὶ ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τρεῖς πόλεις τῆς Μυσίας, τὴν Πέργαμον, τὴν Τευθρα-
νίαν, καὶ τὴν Ἀλισαρναν.—καὶ λέγοις] καὶ δτι ἔλεγεν (δ Ἀριαῖος).—
περιμεροῦσεν] θὰ περιμένωσιν (δ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι).—ἀπιέ-
νται γατὴ ἐπὶ Ἰωνίας] ἔλεγεν (δ Ἀριαῖος) δτι θὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν Ἰωνίαν.

§ 3. πυνθανόμενοι] μανθάνοντες παρὰ τῶν ἀκοսάντων.—βαρέως ἔφε-
ρο] ἐλυποῦντο.—ῶφελε [ῆπτ] εἴθε νὰ ἔη· ἔπαγγελλόμεθα] ὑποσχό-
μεθα.—καθιεῖται] δτι θὰ καθίσωμεν αὐτόν· τὸ δ. καθίζω· γραμμ. § 57,
3, β' καὶ § 93, 7.—τὸ ἀρχεῖται] =τὸ βασιλεύειν.

§ 4. τοὺς ἀγγέλους] τὸν Προκλέα κατὰ τὸν Γλοῦν.—ξέρος] φίλος ἐκ φίλοξενίας.

Θετταλόν· καὶ γάρ αὐτὸς Μένων ἔβούλετο· ἦν γάρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου. Οἱ μὲν φίλοι τοῦ, Κλέαρχος δὲ περιέμενε· ⁵ τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο σῖτον, ὅπως ἐδύνατο, ἐκ τῶν ὑποζυγίων κόπτοντες τοὺς βοῦς καὶ ὄνους. Καὶ ἡδη τε ἦν ⁶ περὶ πλήθυσαν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέροντος κήρυκες οἱ μὲν ἄλλοι βάρδαροι, ἢν δ' αὐτῶν Φαλίνος εἰς Ἑλληναν, διὰ τοῦτον, ἐπειγχανε παρὰ Τισσαφέροντος καὶ ἐντίμως ἔχων· καὶ γάρ προσεποιεῖτο ἐπιστῆμων εἶναι τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν. Οὗτοι δὲ προσ-⁷ ελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀρχοντας λέγουσιν, διὰ τοῦτον νικῶντας τοὺς Ἑλληνας, ἐπει γε νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε, παραδόντας τὰ ὅπλα ιόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας εὑρίσκεσθαι, ἃν τι δύνωνται ἀγαθόν. Ταῦτα μὲν εἴπον οἱ βασιλέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἑλλην-⁸ νες βαρέως μὲν ἱκουσαν, ὅμως δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον εἰπεν, διὰ τὸν νικώντων εἶναι τὰ ὅπλα παραδιδόναι· ἀλλ', ἔφη, ὑμεῖς μέν, ὃ ἀνδρες στρατηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε, διὰ τὸν καλλιστόν τε καὶ ἀριστον ἔχετε· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ήξω. Ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ἵδοι τὰ ιερὰ ἔξηρημένα· ἔτυχε γάρ θυσμένος. "Ἐνθα δὴ ἀπεκρίνατο ⁹ Κλεάνωρ ὁ Ἀρκάς πρεσβύτατος ὁν, διὰ τοῦτον πρόσθεν ἀντίθανοιεν ἢ τὰ ὅπλα παραδοῖεν. Πρόδξενος δὲ ὁ Θηβαῖος, Ἄλλ'

[¶] § 5. στορ] τροτήν.—κόπτοτες] σφάζοντες.

[¶] § 6. ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορά] ἰδε Α', 8, 1.—ἐντίμως ἔχων] = τιμώμενος.—τῶν ἀμφὶ τάξεις τε καὶ ὀπλομαχίαν] τῆς ταχτικῆς καὶ ὀπλομαχητικῆς.

[¶] § 7. ἀπέκτονε] γραμμ. 73, 3 καὶ σημ.—εὑρίσκεσθαι] νὰ ἐπιτύχωσιν.

[¶] § 8. βαρέως] μετ' ἀγανακτήσεως.—τοσοῦτον] τόσον μόνον.—οὐ τῶν τικώντων καλλ.] δὲν εἶναι ἴδιον τῶν νικώντων νὰ παραδίδωται τὰ ὅπλα.—διὰ τοῦτο...ἔχετε] ἐνν. ἀποκρίνασθαι.—τὰ ιερὰ ἔξηρημένα] τὰ σπλάγχνα τῶν ιερείων (σφαγίων) βγαλμένα (ἐκ τῶν ὅποιων καὶ μάλιστα τοῦ ἥπατος ἐμάντευοντο).

[¶] § 9. ὁς κρατῶν] διότι νομίζει ὅτι εἶναι νικητής.—ἢ ὁς διὰ φιλίας διώρα] ἢ ὁς δῶρα (θηλ. νά τού τα δωρήσωμεν) ἔνεκα φιλίας.—τι δεῖ κατέλ] τις ἡ ἀνάγκη νά τα ζητῇ καὶ νά μη ἔλθῃ νά τα πάρῃ· παράλληλον πρὸς τὸ περίφημον τοῦ Λεωνίδας «Μολὼν λαβέ». —εἰ ἔσται τοῖς στρ.] τι θὰ ἔγωσιν οἱ στρ.—χαρίσωνται] τοῦ τα γαρίσωσιν.

έγω, ἔφη, ὁ Φαλίνε, θαυμάζω, πότερα ως κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ δπλα ἢ ως διὰ φιλίαν δῶρα. Εἰ μὲν γάρ ως κρατῶν, τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν καὶ οὐ λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πείσας βούλεται λαβεῖν, λεγέτω, τί ἔσται τοῖς στρατιώταις, 10 ἐάν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται. Πρὸς ταῦτα Φαλίνος εἶπε, Βασιλεὺς νικᾶν ἥγεῖται, ἐπεὶ Κύρον ἀπέκτονε. Τίς γάρ αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; νομίζει δὲ καὶ ὑμᾶς ἔαυτοῦ εἶναι ἔχων ἐν μέσῃ τῇ ἔαυτοῦ χώρᾳ καὶ ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐψύχης δυνάμενος ἀγαγεῖν, ὅσον, οὐδὲ εἴ παρέχοι ὑμῖν, δύναισθε ἀν ἀποκτεῖναι. 11 Μετὰ τοῦτον Θεόπουμπος Ἀθηναῖος εἶπεν, Ὡ Φαλίνε, νῦν, ως σὺ ὁρᾶς, ὑμῖν οὐδὲν ἔστιν ἀγαθὸν ἄλλο, εἰ μὴ δπλα καὶ ἀρετή. Ὄπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα ἀν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἀν ταῦτα καὶ τῶν σωμάτων στεροθῆναι. Μὴ οὖν οἷου τὰ μόνα ἀγαθὰ ὑμῖν ὅντα ὑμῖν παραδώσειν, ἄλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν 12 μαχούμεθα. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φαλίνος ἔγέλασε καὶ εἶπεν, Ἄλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας, ὁ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριτα· ίσθι μέντοι ἀνόπτος ἀν, εἰ οἵει τὴν ὑμετέραν 13 ἀρετὴν περιγενέσθαι ἀν τῆς βασιλεώς δυνάμεως. Ἐν τούτῳ Κλέαρχος ἥκε καὶ ἡρώτησεν, εἰ ἥδη ἀποκεκριμένοι εἰεν. Φαλίνος δὲ ὑπολαβὼν εἶπεν, Οὗτοι μέν, ὁ Κλέαρχε, ἄλλος

§ 10. ἡ τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται] οἷκειοποιεῖται, διαφιλονικεῖ τὴν βασιλείαν.—ἔχων] ἐπειδὴ σᾶς ἔγει.—οὐδὲ εἴ παρέχοι] καὶ ἀν ἡθελε σᾶς τους δώσῃ νά τους φονεύσητε, δὲν ἡθέλετε δυνηθῆ νά τους φονεύσητε.

§ 11. ἀρετῇ] ἀνδρείᾳ.—ἄντροι] δτι δυνατῶν εἶναι νά μεταχειρίζωμεθα καὶ τὴν ἀνδρείαν μας.—παραδόντες δέ] ἀν δμως τὰ παραδώσωμεν.—καὶ τῶν σωμάτων] καὶ τῆς ζωῆς μας.—τὰ μόρα ἀγαθὰ ὑμῖν ὅρτα] τὰ μόνα ἀγαθά, τὰ ὄποια ἔχομεν, δηλ. τὰ δπλα.

§ 12. οὐκ ἀχάριτα] οὐχὶ χωρὶς χάριν, νόστιμα· εἰρωνικῶς τὰ λέγει δ Φαλίνος.—ισθι] γνώριζε· προστ. τοῦ οίδα· γραμμ. § 89, 1.—περιγενέσθαις ἄν] δτι ή ίδική σας ἀνδρεία δύναται νά ύπερισχύσῃ τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλέως.

§ 13. ἐν τούτῳ] ἐνν. τῷ χρόνῳ· ἐν τῷ μεταξύ.—ὑπολαβών] λαξών τὸν γένον, ἀποχριθείς.

ἄλλα λέγει· οὐ δὲ ἡμῖν εἰπέ, τί λέγεις. 'Ο δ' εἶπεν, 'Ἐγώ¹⁴
σε, ὃ Φαλῖνε, ἀσμενος ἐώρακα, οἷμαι δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάν-
τες· σύ τε γὰρ Ἐλλην εἶ καὶ ἡμεῖς τοσοῦτοι ὄντες, δόσους
σὺ ὁρᾶς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι συμβουλευόμεθά
σοι, τί χρὴ ποιεῖν, περὶ ὧν λέγεις. 'Ο δὲ Κλέαρχος ταῦτα¹⁵
ὑπῆγετο βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ βασιλέως πρε-
σβεύοντα συμβουλεῦσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα, ὅπως
εὐέλπιδες μᾶλλον εἰεν οἱ Ἐλληνες. Φαλῖνος δὲ ὑποστρέψας
παρὰ τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν, 'Ἐγώ, εἰ μὲν τῶν μυρίων ἐλ-¹⁶
πίδων μία τις ὑμῖν ἔστι σωθῆναι πολεμοῦντας βασιλεῖ,
συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα· εἰ δέ τοι μηδεμίᾳ
σωτηρίας ἔστιν ἐλπὶς ἀκοντος βασιλέως, συμβουλεύω σφ-
ζεσθαι ὑμῖν, ὅπῃ δυνατόν. Κλέαρχος δὲ πυὸς ταῦτα εἶπεν,¹⁷
'Ἄλλα ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε-
τάδε, ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι βασιλεῖ φίλους εἰναι,
πλείονος ἀν ἄξιοι εἰναι φίλοι ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόν-
τες ἄλλω, εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν, ἀμεινον ἀν πολεμεῖν ἔχον-
τες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλω παραδόντες. 'Ο δὲ Φαλῖνος εἶπε, Ταῦτα¹⁸
μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν· ἄλλα καὶ τάδε ὑμῖν εἴπειν ἐκέλευσε
βασιλεύς, ὅτι μένουσι μὲν ὑμῖν αὐτοῦ σπονδαὶ εἴσαν,
προϊοῦσι δὲ καὶ σπιοῦσι πόλεμος. Εἴπατε οὖν καὶ περὶ τού-
του, πότερα μενεῖτε καὶ σπονδαί εἰσιν ἢ ως πολέμου ὄντος
παρ' ὑμῶν ἀπαγγελῶ. Κλέαρχος δ' ἔλεξεν, 'Απάγγελλε

§ 14. καὶ οἱ ἄλλοι πάντες] ἐνν. ἀσμενοὶ σε ἑωράκασιν.—ἐρ τοιούτοις πράγμασιν] εἰς τοιαύτην κατάστασιν παγμάτων, εἰς τοιαύτην (δηλ. δει- νήν) θέσιν.—συμβουλευόμεθά σοι] σέ συμβουλευόμεθα, ζητοῦμεν τὴν συμ- βουλήν σου.

§ 15. ὑπῆγετο] ἐνν. αὐτόν· προσεπάθει νὰ παρασύρῃ αὐτόν. — εὐέλπι- δες μᾶλλον] γραμμ. § 39, 12.

§ 16. ὑποστρέψας] ἐπιτηδείως στρέψας τὸν λόγον.—εἰ δέ τοι] ἀν δυνα- βέβαια. — δημη δυνατόν] ἐνν. ἔστιν· ὅπως δύνασθε.

§ 17. ταῦτα σὺ λέρεις] αὐτῇ εἶναι ἡ ἴδια καὶ σου γνώμη.—οἰόμεθα . . . εἰται] νομίζουμεν ὅτι ἡ θέλομεν εἶναι. — ἔχοντες ἢ παραδόντες] = εἰ ἔχο- μεν ἡ εἰ παραδοῦμεν. — ἄλλω] εἰς ἄλλον, δηλ. τὸν βασιλέα.

§ 18. δη] βεβαίως.—τάδε] τὰ ἔτης.—αὐτοῦ] επιβρ. τοπικόν.—πόλε- μος] ἐνν. εἴη.—ως πολέμου ὄντος] δι το πόλεμος εἶναι.

τοῖνυν καὶ περὶ τούτου, ὅτι καὶ ἡμῖν ταῦτα δοκεῖ, ἀπέρ καὶ βασιλεῖ.

- 1 Κεφ. Β'. Φαλίνος μὲν δὴ ὠχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίου ἥκον, Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος· Μένων δὲ αἴτοῦ ἔμενε παρὰ Ἀριαίω· οὗτοι δὲ ἐλεγον, ὅτι πολλοὺς φάιν Ἀριαῖος εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους, οὓς οὐκ ἀν ἀνασχέσθαι αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπίεναι, ἕκειν ἥδη κελεύει τῆς νυκτός. Εἰ δὲ μή, αὔριον 2 πρῷ ἀπιέναι φησίν. 'Ο δὲ Κλέαρχος εἶπεν, 'Αλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν· ἔαν μὲν ἥκωμεν, ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε, ὅποιον ἄν τι ὑμῖν οἵσθε μάλιστα συμφέρειν. 'Ο. τι δὲ ποιήσοι, οὐδὲ τούτοις εἶπε. Μετὰ ταῦτα ἥδη ἥλιος δύνοντος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἐλεξε τοιάδε. 'Ἐμοί, ὃ ἄνδρες, θυομένῳ λέναι ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. Καὶ εἰκότως ἄρα οὐκ ἐγίγνετο· ὡς γάρ ἐγὼ νῦν πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός ἔστι ναυσίπορος, δὸν οὐκ ἀν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μένειν οἷόν τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν ἔχειν· λέναι δὲ παρὰ τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλά ἡμῖν τὰ ἱερὰ ἥν. 4 Ωδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν, διὰ τις ἔχει· ἐπειδὰν δὲ σημήνῃ τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι, συσκευάζεσθε.

Κεφ. Β'. § 1. αὐτοῦ] ἐπίζηρ. τοπικόν.—οὗτος οὐκ ἀτ ἀνασχέσθαι] οἱ ὅποιοι δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ ἀνεχθῶσιν.—ῆδη] τώρα εὐθύς.—εἰ δὲ μή] ἐνν. βούλεσθε ἥκειν.—πρῷ] =πρώι. γραμμ. τ. § 38, 2. α.—ἀπιέσαι] δτι; θὰ ἀπέλθῃ.

§ 2. ὥσπερ λέγετε] χρή ποτεν οὐτως, ὥσπερ λέγετε.—εἰ δὲ μή] ἐνν. ἥκουμεν.—δτι δὲ ποιήσου] τι δμως ἔμελλε νὰ κάμη.

§ 3. ἥλιον δύνοντος] δτε ἔβασιλευεν ἐ ἥλιος.—οὐκ ἐρίγρετο τὰ ἱερά] ἐνν. καλά=οὐκ ἔκαλιτερει· δηλ. τὰ ἐκ τῶν σπλάγχνων τῶν θυσιαζομένων ζώων σημεῖα δὲν ἐφαντοντο καλά.—ναυσίπορος] διὰ πλοίων μόνον περώμενος.—αὐτοῦ] ἐδῶ.—οὐκ ἔστιν] =οὐκ ἔνεστιν· δὲν εἰναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν.

§ 4. ὁδε] ὡς ἔτης.—ἀπιόντας] ἐνν. ἡμᾶς· ἐνῷ μέλλομεν ν' ἀπέλθωμεν.—σημήνῃ] ἐνν. ὁ σαλπιγχτής.—τῷ κέρατι] διὰ τῆς σαλπιγγος τῆς κυρτῆς.—δια αναπαύεσθαι] δῆθεν διὰ νὰ ἀναπαυθῆτε.—συσκευάζεσθε] ἐτοιμάζετε τὰ σκεύη (τὰ πράγματά) σας.—τδ δεινέτερος] ἐνν. σημήνῃ.—ἀνατίθεσθε] θέτετε ἐπάνω, φορτώνετε.—ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ] ἐνν. σημειώ=ἐπειδὰν

ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑποζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ ἔπεισθε τῷ ἡγουμένῳ τὰ μὲν ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα ἔξω. Ταῦτ' ἀκούσαντες 5 οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ ἐποίουν οὕτω. Καὶ τὸ λοιπὸν ὁ μὲν ἥρων, οἱ δὲ ἐτείθοντο οὐχ ἐλόμενοι, ἀλλὰ ὅρῶντες, ὅτι μόνος ἐφρόνει, οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἀπειροὶ ἦσαν. Ἐντεῦθεν ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μιλ- 6 τοκύθης μὲν ὁ Θρᾷξ ἔχων τοὺς τε ἵππας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τετταράκοντα καὶ τῶν πεζῶν Θρᾳκῶν ὡς τριακοσίους πύτωμόλησε πρὸς βασιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις 7 ἥγειτο κατὰ τὰ παρηγγελμένα, οἱ δ' εἴποντο καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον σταθμὸν παρ' Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας νύκτας· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ τῶν Ἑλλήνων παρ' Ἀριαῖον· καὶ ὕμοσαν οἱ τε Ἑλληνες καὶ ὁ Ἀριαῖος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ οἱ κράτιστοι μάτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε ἔσεσθαι· οἱ δὲ βάρδαροι προσώμοσαν καὶ ἥγησεσθαι ἀδόλως. Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ ἐγένετο, εἶπεν ὁ 8 Κλέαρχος, "Ἄγε δῆ, ὁ Ἀριαῖε, ἔπειπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἔστι καὶ ἡμῖν, εἰπέ, τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἀπίμεν, ἢνπερ ἥλθομεν, ή ἄλλην τινὰ ἐννενοκέναι δοκεῖς ὅδὸν κρείττω. Ο δέ εἶπεν, "Ην μὲν ἥλθο- 9 μεν ἀπιόντες παντελῶς ἀν ὑπὸ λιμοῦ ἀπολοίμεθα· ὑπάρχει

δὲ τὸ τρίτον σημήνη.—τῷ ἡγουμένῳ] ἀκολουθεῖτε τὸ προπορευόμενον μέρος τοῦ στρατεύματος.—πρὸς τοῦ ποταμοῦ] πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ.—τὰ ὅπλα]=τοὺς ὅπλιτας.

§ 5. τὸ λοιπόν] εἰς τὸ ἔχη.—οὐχ ἔλόμενοι] ὅγι: διότι ἐξέλεξαν αὐτὸν ἀρχηγόν.—οἴλα δεῖ] ἐνν. φρονεῖν.

§ 6. ἐντεῦθεν] ἀπὸ ἔχει, δηλ. ἀπὸ τὸ στρατόπεδον.—Μιλτοκύθης] ἵτο μετὰ τοῦ Κλεάρχου.

§ 7. τοῖς ἄλλοις ἥτεῖο] προηγεῖτο τῶν ἄλλων.—κατὰ τὰ παρηγγελμένα] συμφώνως μὲν ἔχεινα, τὰ δοῦλα εἰχε παραγγελῆ.—ἀμφὶ μέσας τύχτας] πε. ἡ τὸ μεσονύκτιον.—προσώμοσαρ] πρόσετι ὠρχίσθησαν.—καὶ ἥγησεοις ἀδόλως] δτι καὶ θὰ ὅδηγῶσιν ἄνευ δόλου.

§ 8. τὰ πιστά, οἱ δροχοὶ τῆς πίστεως.—στόλος] πορεία.—ἀπιμεν] μελ τοῦ ἀπέρχομαι.

§ 9. ἀπιόντες]=εἰ ἀπίοιμεν· ἐὰν ἥθέλοιμεν ἀπέλθῃ.—ὑπάρχει ἡμῖν

γάρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. Ἐπτακαίδεκα γάρ στοθμῶν τῶν ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ίόντες ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἶχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δέ τι ἦν, ἡμεῖς διαπορεύομενοι κατεδαπανήσαμεν. Νῦν δ' ἐπινοοῦμεν πορεύεσθαι μακροτέροις μέν, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. Πορευτέον δ' ἡμῖν τοὺς πρώτους σταθμοὺς ὡς ἣν δυνάμεθα μακροτάτους, ἵνα ὡς πλεῖστον ἀποσπάσωμεν τοῦ βισιλικοῦ στρατεύματος· ἦν γάρ ἄπαξ δύο ἢ τριῶν ἡμερῶν ὀδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται βασιλεὺς ἡμᾶς κιταλαβεῖν. Ὁλίγῳ μὲν γάρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχέως πορεύεσθαι· ίσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανεῖ. Ταύτην, ἔφη, τὴν γνώμην ἔχω ἔγωγε.

11 Ἡν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἀλλο δυναμένη ἡ ἀποδρᾶναι ἡ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. Ἐπει γάρ ἡμέρα ἐγένετο, ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον λογιζόμενοι ἕξειν ἅμα ἡλίῳ δύνοντι εἰς κώμας τῆς Βασιλείωνας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν. Ἔτι δὲ ἀμφὶ δείλην ἐδοξαν πολεμίους ὁρᾶν ἱππέας· καὶ τῶν τε Ἑλλήνων, οἵ μη ἔτυχον ἐν ταῖς τάξεσιν δυντες, εἰς τὰς τάξεις ἔθεον καὶ Ἀριαῖος, ἐτύγχανε γάρ ἐφ' ἀμάξης πορευόμενος, διότι 13έτετρωτο, καταβὰς ἐθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἤγεν· ἤδει γάρ καὶ ἀπειρο-

ο——
σύδέρ] δέν ἔχομεν τίποτε. — ἐπτακαίδεκα σταθμῶν] διὰ μέσου τῶν 17 ταθμῶν. — ἐπιρρούμενος] ἔχομεν κατὰ νοῦν, σχοπεύομεν. — μαχροτέρας] ἐνν. ὅδον.

§ 10. πορευέσθαι] πρέπει νὰ πορευώμεθα. — ἀποσπάσωμεν] ἀποσυρθῶμεν, ἀπομακρυνθῶμεν. — σύχεται μὴ δύνηται] δέν εἶναι πλέον φόδος μήπως δυνηθῇ. — στόλος] στράτευμα πορευόμενον. — σπανιεῖ] θὰ ἔχῃ ἔλλειψιν· μέλλ. τοῦ σπανίζω, τοῦ ὄποιου οὐσ. σπάνις καὶ ἐπίθετον σπάνιος.

§ 11. ἡν δυναμένη] = ἡδύνατο, (ἰσοδυνάμει). — ἀποδρᾶται] γραμμ. § 90, 3. — ἡ δὲ τύχη ἐστρατηγῆσε καλλιορ] ἐνν. τῶν στρατηγῶν· διότι δ βασιλεὺς τὴν κίνησιν ταύτην τοῦ Ἑλλην. στρατεύματος ὑπέθεσεν ὡς ἐπίθεσιν καὶ οὐχὶ ὡς ὑποχώρησιν. — λογιζόμενοι] λογαριάζοντες. — τοῦτο οὐκ ἐψεύσθησαν] ὡς πρὸς τοῦτο δέν ἡπατήθησαν.

§ 12. δεῖληρ] πρωΐαν, δηλ. ἐνῷ ἀχόμη ἡτο πρωΐα. — ἐθεος] ἔτρεχον. — ἐτέτρωτο] ἡτο πληγωμένος· γραμμ. § 96, 14. — ἐθωρακίζετο] ἐφόρει τὸν θώρακα, διπλάζετο.

§ 13. οὐκ ἦρε] δέν ὠδήγει τὸ στράτευμα. — ἀπειρηκότας] ἀποχαμω-

κότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας· ἥδη δὲ καὶ ὁψὲ
ἥν· οὐ μέντοι οὔδε ἀπέκλινε φυλαττόμενος, μὴ δοκοί φεύ-
γειν, ἀλλ' εὐθύωρον ἄγων ἄμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ εἰς τὰς
ἔγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους ἔχων κατεσκήνωσεν, ἐξ ὧν
διηρπαστο ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος καὶ αὐτὰ τὰ
ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ξύλα. Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι ὅμως τρόπῳ τινὶ¹⁴
ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὑστεροὶ σκοταιοὶ προσιόντες, ὡς
ἔτι γχανον ἔκαστοι, πύλιζοντο καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν
καλοῦντες ἀλλήλους, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν·
ὅστε οἱ μὲν ἔγγυτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔθυγον ἐκ τῶν
σκηνωμάτων. Δῆλον δὲ τοῦτο τῇ ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὔτε¹⁵
γάρ ὑποζύγιον ἔτ' οὔδεν ἐφάνη οὔτε στρατόπεδον οὔτε
καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. Ἐξεπλάγη δέ, ὡς ἕοικε, καὶ
βασιλεὺς τῇ ἔθοδῷ τοῦ στρατεύματος. Ἐδῆλωσε δὲ τοῦτο,
οἵς τῇ ὑστεραίᾳ ἐπραττε. Προϊούστος μέντοι τῆς νυκτὸς¹⁶
ταύτης καὶ τοῖς Ἑλλησι φόρος ἐμπίπτει καὶ θόρυβος καὶ
δοῦπος ἦν, οἷν εἰκὸς φόρου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι.

Κεφ. Γ'. "Ο δὲ δὴ ἔγραψα, ὅτι βασιλεὺς ἔξεπλάγη τῇ
ἔθοδῷ, τῷδε δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γάρ πρόσθεν ἡμέρᾳ πέμ-
πων τὰ ὅπλα παραδιδόνται ἐκέλευε, τότε δὲ ἄμα ἡλίῳ ἀνα-

μένους· τὸ δὲ ἀπαγορεύω.—δῆλος] ἀσογά. — οὐδὲ ἀπέκλινος] οὐδὲ ἀπεμα-
χρύνθη τῶν πολεμίων.—εὐθύωρος] κατ' εὐθεῖαν.

§ 14. διωρὶς] δηλό. ἐν καὶ ἦσαν αἱ κῶμαι εἰς τοιαύτην κατάστασιν.—
τρόπῳ τινὶ] ὅπως κι? ὅπως, ἐπωσδήποτε.—σκοταῖοι] μὲ σκοτάδι, ὅτε ἐσκο-
τείνιασεν.—πύλιζοντο] ἐν τῇ ἀλλῇ κατεσκήνουν, δηλ. εἰς τὸ ὅπαθρον διέ-
μενον.—ῶστε ἀκούειν] ὓστε ἡδύναντο νῦν ακούωτε καὶ οἱ πολέμιοι.—οἱ
ἔγγυτατα τῶν πολεμίων] ἐνν. σκηνοῦντες· δοῖοι ἐκ τῶν πολεμίων ἐσκή-
νουν ἔγγυτατα τῶν Ἑλλήνων.

§ 15. τοῦτο] δοῖοι ἔφυγον ἐκ τῶν σκηνωμάτων.—τῇ ὑστεραίᾳ] ἐνν. ἡμέσα¹⁷
τῇ ἐπομένῃ ἡμέρᾳ.—ἔξεπλάγη] ἐτρόμακεν ἀρέ. δέ παθ. τοῦ ἐκπλήτ-
τομας·—οἵς ἐπραττε] διὰ τούτων, τὰ ὅποια ἐπραττεν.

§ 16. φόροις] πανικὸς φόρος, ἦ πανικὰ δειματα λέγετα: ὁ ἄνευ αἰτίας
οὐδέποτε, τὸν δηοῖσσον ἀπέδιδον εἰς τὸν θεὸν τῶν ποιμένων Πᾶνα, διότι συνή-
θως ἐμπίπτει εἰς τὰ ποιμνια.—δοῦπος] καὶ γδοῦπος=κτύπος· λέξις πε-
ποιημένη.

Κεφ. Γ'. § 1. τῷδε] ἐκ τοῦ ἔξης.—γάρ] δηλαδή.

2 τέλλοντι κήρυκας ἐπεμψε περὶ σπονδῶν. Οἱ δὲ ἐπεὶ ἥλθον πρὸς τοὺς προφύλακας, ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ δὲ ἀπῆγελλον οἱ προφύλακες, Κλέαρχος τυχὼν τότε τὰς τάξεις ἐπισκοπῶν εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν, ἀχρὶ ἀν σχολάσῃ. Ἐπεὶ δὲ κατέστησε τὸ στράτευμα, ὃστε καλῶς ἔχειν ὁρᾶσθαι πάντη φάλαγγα πυκνήν, ἐκτὸς δὲ τῶν ὅπλων μηδένα καταφανῆ εἶναι, ἐκάλεσε τοὺς ἀγγέλους καὶ αὐτός τε προῆλθε τούς τε εὔοπλοτάτους ἔχων καὶ εὔειδεστάτους τῶν αὐτοῦ στρατιών τῶν καὶ τοῖς ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτα ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς ἀγγέλοις, ἀνηρῶτα, τί βούλοιντο. Οἱ δὲ ἐλεγον, δτι περὶ σπονδῶν ἕκοιεν ἀνδρες, οἵτινες ἴκανοι ἔσονται τά τε παρὸ διασιλέως τοῖς Ἑλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ό δὲ ἀπεκρίνατο, Ἀπαγγέλλετε τοίνυν αὐτῷ, δτι μάχης δεῖ πρῶτον ἀριστὸν γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ὁ τολμῆσων περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἑλλησι μὴ πορίσας ἀριστὸν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀγγελοὶ ἀπίλαυνον καὶ ἕκον ταχύ· φασι δὲ τοῦτο ἔτι διέταττε νὰ περιμένωσιν οἱ κήρυκες. —ἀχρὶ ἀν στράτησης ἔωσιν εὐκαιρίση.

6 Ἑλλησιν τοῦτον τοῦ στρατοπέδου φυλάττοντας στρατιώτας. —τυχώρ. .ἐπισκοπῶν] ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ ἐπιθεωρῇ. —κελεύειν τοὺς κήρυκας περιμένειν] δτι διέταττε νὰ περιμένωσιν οἱ κήρυκες. —ἀχρὶ ἀν στράτησης] ἔωσιν εὐκαιρίση.

7 3. καὶ δὲ ἔχειν κλπ.] νὰ ἴναι ὡραῖον νὰ φαίνεται παντοῦ φάλαγξ πυκνή. —ἐκδὲ τῶν ὅπλων] ἔτις τοῦ στρατοπέδου. —ταῦτα ἔφρασεν] ἔνν. ποιεῖν εἶπε νὰ κάμωσι τὰ ἴδια, δηλ. νὰ προέλθωσιν ἔχοντες τοὺς εὔοπλοτάτους καὶ εὔειδεστάτους τῶν στρατιωτῶν των.

8 4. παρὰ βασιλέως... παρὰ τῷ Ἑλλήνων] δηλ. παραγγελλόμενα.

9 5. δτι μάχης δεῖ] δτι εἶναι ἀνάγκη μάχης. —οὐδὲ ὁ τολμῆσων] ἔνν. ἔστιν οὐδὲ ἐκεῖνος, δτις θὰ τολμήσῃ. —μὴ πορίσας] ἐὰν μὴ πορίσῃ (προμηθεύσῃ).

10 6. ἀπῆλαντος] ἀπῆλθον. —καὶ ἦκον τυχῆ] καὶ ἐπανῆλθον ταχέως. —φ.] καὶ ἐκ τού-ον. —δι-ἐπετέτακτο] εἰς τὸν ὄποιον εἴγε δοθῇ διαταγή, ἔνν. ὑπὸ τοῦ βασιλέως. —δτι εἰκάστη δοκεῖσθαι λέγειν βασιλεῖ] δτι ἐφαίνοντο εἰς τὸν βασιλέα δτι ἔλεγον (οἱ Ἑλλῆνες) εὔλογα (δίκαια). —καὶ ἦκοιεν] καὶ δτι εἴγον ἔλθη οἱ ἀγγελοι. —ἡγεμόνας] ὁδηγούς. —ἔρθεται] =ἔκειται, ἔνθετο.

δηλ. εἰς ἐκεῖνον τὸν τόπον, ἀπὸ ὅπου.

ἵκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἱ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται, ἀξουσιν, ἐνθεν ἔξουσι τὰ ἐπιτήδεια. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα 7 εἰπον, μεταστησάμενος αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι [ταχύ τε] καὶ καθ' ἡσυχίαν ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν. Καὶ οἱ μὲν 8 ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὡπισθοφυλάκει. Καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο ἐκ τῶν φοινίκων, οὓς εὔρισκον ἐκπεπτωκότας, τοὺς δὲ καὶ ἔξεκοπτον. Πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος 9 ἐσπευδεν ὑποπτεύων αὐτὸν τὸ πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γάρ ἦν ὅρα, οἴα τὸ πεδίον ἄρδειν· ἀλλ' ἵνα ἥδη πολλὰ προφαίνοιτο τοῖς Ἑλλησι δεινὰ εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἔνεκα βασιλέα ὑπώπτευεν ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ ἀφεικέναι. Πυρευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας, ὅθεν ἀπέδεικαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια.

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ μεγάλου βα-10 σιλέως ἤκε Τισσαφέροντς καὶ δ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἰποντο. Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί,

§ 7. μεταστησάμενος αὐτούς] παραμερίσας αὐτούς.—ἔβουλεντο] ἐσκέπτετο μετὰ τῶν συστρατήγων.—καὶ ἐδόκει] καὶ ἀπεσάσισαν.—ταχύ]. = ταχέως.—καθ' ἡσυχίαρ] ἡσυχίας, δηλ. γωρίς νὰ ἐνοχλῶνται ὑπὸ τῶν ἔχορῶν.

§ 8. τὰς μέρ...τὸ δέ] ἐνῶ ἔκαμε σπονδάς. ὅμως εἶγε τὸ στράτευμα ἐν τάξει. — ωπισθοφυλάκει] ἵτο διοικητὴς τῶν ὡπισθοφυλάκων. — αὐλῶσιν] αὐλάκια. — ὡς μὴ δύνασθαι] ὥστε νὰ μὴ δύνωνται. — ἐποιηθεῖτο] ἐνν. γεφύρας. — ἐκπεπτωκότας] ξερρίζωμένους καὶ πεσμένους. — τοὺς δέ] τινάς δέ.

§ 9. ὑποπτεύωντα] ἐπειδὴ ὑπώπτευεν. — αὐτῷ] δὲ αὐτῷ. δτι; αἱ τάφροι ἦσαν πλήρεις ὕδατος. — οἴα ἄρδειν] τοιαύτη, οἵα (ῶστε) ἄρδειν (νὰ ποτίζωσι). — προφίνοιτο] παρουσιάζωνται. — δεινά] προσκόμματα. — τούτους ἔτεκα] πρὸς τοῦτον τὸν σχοπόν· ἐπαναλαμβάνει μετ' ἐμφάσεως τὴν ἔννοιαν τοῦ ἦρα προφαίροιτο. — ἀφεικέναι] δτι; εἰχεν ἀφήσῃ, εἰχεν ἀπολύσῃ· παρκ. τοῦ ἀφίημι.

§ 10. ὅθερ] ἀπὸ ἐπου, δηλ. ἐκ τῶν ἐποίων. — οἱ ἡγεμόνες] οἱ ὁδηγοί.

11 ἐλεγε πρῶτος Τισσαφέροντος δι' ἔρωτινέως τοιάδε. Ἐγώ, ὃ
ἀνδρες Ἐλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐπεὶ ὑμᾶς
εἶδον εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πεπτωκότας, εὔρημα ἐποιη-
σάμην, εῖς πως δυναίμην παρὰ βασιλέως αἰτήσιοθαι δοῦναι
ἔμοι ἀποσῶσαι ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα. Οἷμαι γάρ ἂν οὐκ
ἀχαρίστως μοι ἔχειν οὕτε πρὸς ὑμῶν οὕτε πρὸς τῆς πάσης
12 Ἑλλάδος. Ταῦτα δὲ γνοὺς ἡτούμην βασιλέα λέγων αὐτῷ,
ὅτι δικαίως ἂν μοι χαρίζοιτο, ὅτι αὐτῷ Κῦρον τε ἐπιστρα-
τεύοντα πρῶτος ἥγγειλα καὶ βοήθειαν ἔχων ἄμα τῇ ἀγγε-
λίᾳ ἀφικόμην καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἐλληνας τεταγ-
μένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διῆλασα καὶ συνέμιξα βασιλεῖ ἐν
13 τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι
βουλεύσεσθαι· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευεν ἐλθόντα, τίνος
ἔνεκεν ἐστρατεύσατε ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν με-
τρίως ἀποκρίνασθι, ἵνα μοι εὔπρακτότερον ἦ, ἐάν τι δύ-
14 νωμαι ἀγαθὸν ὑπὸ παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι. Πρὸς ταῦτα
μεταστάντες οἱ Ἐλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο,
Κλέαρχος δ' ἐλεγεν. Ἡμεῖς οὐτε συνήλθομεν ὡς βασιλεῖ
πολεμήσοντες οὕτε ἐπορεύσομεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολ-
λὰς προφάσεις Κῦρος εὔρισκεν, ὡς καὶ σὺ εὖ οἴσθα, ἵνα
ὑμᾶς τε ἀπαρασκεύους λάθοι καὶ ὑμᾶς ἐνθάδε ἀγάγοι.

§ 11. γείτω τῇ [Ἐλλάδι] ἐπειδὴ ἡ το σατράπης τῆς Ἰωνίας καὶ Κα-
ρίας, ἐπομένως πλησίον τῶν Ἐλληνικῶν πόλεων καὶ νῆσων.—εἰς πολλὰ
καὶ ἀμήχαρα πεπτωεότας] ὅτι ἔχετε ἐυπέσηρ εἰς πολλὰ καὶ ἀμήχανα πράγ-
ματα, δηλ. ἐκ τῶν δοπίων δὲν εἶναι μηχανή (τρόπος) νὰ ἐξέλθετε —ἐποιη-
σάμην] = ἥγησάμην (ἐνδύμισα).—εἰς πως δυναίμην] ἀν ἴσως ηθελον δυνηθῆ.
—ἀποσῶσα] = σώους ἀπηγγαγεῖν· νὰ σᾶς σώσω καὶ νὰ σᾶς φέρω εἰς την
Ἐλλ.—οὐκ ἀχαρίστως μοι ἔχειν...πάσης[Ἐλλάδος] δι: ηθέλετε μου γρεω-
στῇ χάριν καὶ σεῖς καὶ δῆῃ ἡ Ἐλλάς.

§ 12. ταῦτα γνούν] ταῦτην τὴν γνώμην λαβών. —ητούμην βασιλέα] ἐζή-
τουν ἀπὸ τὸν βασιλέα. — ἄρ μοι χαίρουσι] ηθελε μου κάμη αὐτὴν τὴν
χάριν —διτι] διότι.—ἐπιστρατεύοντα] ὅτι ἐξεστράτευε κατ' αὐτοῦ.—κατὰ
τοὺς [Ἐλληνας] ἀντικρὺ τῶν Ἐλλ.—διῆλασα] διῆλθον.

§ 13. ἐπ' αὐτὸν] κατ' αὐτοῦ.—μετρίως] μὲν μετριοφροσύνην.—εὐπρα-
κτότερον] εὐχα-οσθωτότερον.—διαπράξασθαι] νὰ ἐπιτύχω.

§ 14. μεταστάντες] παραμεσταντες.—ἐλεγεν] ἐλαθε τὸν λόγον καὶ εἶπεν.
—ὡς πολεμήσοντες] μὲν σκοπὸν νὰ πολεμήσωμεν.

Ἐπεὶ μέντοι ἥδη αὐτὸν ἐωρῶμεν ἐν δεινῷ δυτα, ἡ σχύνθη-¹⁵
μεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρό-
σθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὗ ποιεῖν. Ἐπεὶ δὲ ¹⁶
Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε βασιλεῖ ἀντιποιούμεθα τῆς ἀρχῆς
οὔτ' ἔστιν ὅτου ἔνεκα βουλούμεθα ἀν τὴν βασιλέως χώραν
κακῶς ποιεῖν, οὐδὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀν ἐθέλομεν, πορευ-
ούμεθα δ' ἀν οἰκαδε, εἴ τις ἡμᾶς μὴ λυποίν· ἀδικοῦντα
μέντοι πειρασόμεθα οὖν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι· ἐάν μέντοι
τις ἡμᾶς καὶ εὗ ποιῶν ὑπάρχῃ, καὶ τούτου εἰς γε δύνα-
μιν οὐχ ἡττούμεθα εὗ ποιοῦντες. Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν¹⁷
ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέροντος Ταῦτα, ἔφη, ἐγὼ ἀπαγγελῶ
βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ παρ' ἔκεινου· μέχρι δ' ἀν
ἔγω ἦκω αἱ σπονδαὶ μενόντων· ἀγοράν δὲ ἡμεῖς παρέξουμεν.
Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἤκεν· ὥσθ' οἱ Ἑλληνες¹⁸
ἔφοροντιζον· τῇ δὲ τρίτῃ ἦκων ἔλεγεν, δτι διαπεραγμένος
ἦκοι παρὰ βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ σφέσιν τοὺς Ἑλλήνας,
καίπερ πολλῶν ἀντιλεγόντων, ὡς οὐκ ἄξιον εἴναι βασιλεῖ
ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἔαυτὸν στρατευσαμένους. Τέλος δὲ εἶπεν¹⁹
Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ λαβεῖν παρ' ἡμῖν ἦ μὴν φί-

§ 15. ἐρ δεινῷ] εἰς δεινὴν θέσιν, εἰς κίνδυνον. — παρέχ. ττες.. εὗ ποιεῖν] ἐνῷ ἀφίνεμεν (ἐδεγχύμεθα) νὰ μᾶς εὐεργετῆ.

§ 16. ἀρτιποιούμεθα] διεπιλογικούμεν. — οὔτ' ἔστιν ὅτου ἔτρεκα] οὔτε ὑπάρχει τι, διὰ τὸ ὄποιον (οὔτε ὑπάρχει· καμιτά αἰτία, διὰ τὴν ὄποιαν). — κακῶς ποιεῖν] νὰ βλάπτωμεν. — σὺν τοῖς θεοῖς] μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — εὗ ποιῶν ὑπάρχῃ] κάμην ἀρχὴν νὰ σᾶς εὐεργετῆ. — εἰςγε δύνα-
μιτ] ὅτου δυνάμεθα τούλάγιστον. — οὐχ ἡττούμεθα] δὲν θὰ γείνωμεν κα-
τώτεροι.

17. τὰ παρ' ἔκεινον] ἐνν. ἐπαγγελῶ. — μετόπετω] προσταχτ. ἂς μέ-
νωσιν. — ἀγοράρ] τῶν ἐπιτηδειῶν (τῶν τροφίμων).

§ 18. εἰς τὴν ὑστεραῖαν] μέγρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας. — ἱροτεινῶν] ησαν εἰς ἀνησυχίαν. — διαπεραγμένος] ἀφοῦ εἴχε κατορθώσῃ. — δοθῆται
αὐτῷ] νὰ δοθῇ, νὰ ἐπιτραπῇ εἰς αὐτόν. — καίπερ ἀντιλερότων] ἐν κα-
πολλοῖ ἀντέλεγον. — ἄξιοι] ἀξιοπρεπές. — ἀφεῖται] νὰ ἀφήσῃ νὰ ἀπέλθω-
σιν ἀδρ. δ' ἀπρωφ. τοῦ ἀφίημι.

§ 19. τέλος] ἐπίστρ. ἐπὶ τέλους. — πιστά] δροχους ποὸς ἀσφάλειαν. —
ἡ μήτη] ἀληθῶς βίβεια. — φυλαί] ἐπιθ. = φύλικήν. — μὴ ή] δὲν είναι δυνα-
τόν· το ἀπρέσωπον ἀντὶ τοῦ ἔξη· δὲν είναι δριτ. ἔστιν = ἔξεστιν. — πρί-
σθαι] νὰ ἀγοράσῃτε γραμμ. § 83 δ'. σημ.

- λίαν παρέξειν ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγοράν παρέχοντας· ὅπου δ' ἀν μὴ ἡ πρίασθαι, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ τῆς χώρας ἔάσομεν τὰ ἐπιτίδεια.
- 20· Υμᾶς δὲ αὖτις ὑμῖν δεῖσι δύσαι ἢ μὴ πορεύσεσθαι ὡς διὰ φιλίας ἀσινῶς σῆτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας, ὅπόταν μὴ ἀγοράν παρέχωμεν· ἂν δὲ παρέχωμεν ἀγοράν, ὧνουμένους 21· ἔξειν τὰ ἐπιτίδεια. Ταῦτα ἔδοξε καὶ δύοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης κοὶ δὲ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλάνων στρατηγοῖς καὶ ἀρχαγοῖς καὶ ἔλαθον 22· παρὰ τῶν Ἑλλάνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε Νῦν μὲν δὲ ἀπειμι ὡς βασιλέᾳ· ἐπειδὰν δὲ διαπράξωμαι, ἡ δέομαι, ἥξω συσκευασάμενος ὡς ἀπάξων ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιών ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν.
1. Κεφ. Δ'. Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οἵ τε Ἑλλάνες καὶ δὲ Ἀριαῖος ἐγγὺς ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ὑμέρας πλείους ἢ εἴκοσιν. Ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τινες, [·] παρεθάρρυνόν τε καὶ δεξιὰς ἐνίοις παρὰ βασιλέως ἔφερον μὴ μνησικακάσσειν βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν 2· παροιχομένων. Τούτων δὲ γιγνομένων ἐνδηλοὶ ἦσαν οἱ περὶ Αριαῖον ἦτορον προσέχοντες τοῖς Ἑλλησι τὸν νοῦν· ὡστε

§ 20. δεήσει] θὰ γείνῃ ἀνάγκη· τὸ δὲ δεῖ ἀπρέσπ.—ἀστιῶ.] ἀβλαβῶς, δηλ. χωρὶς νὰ βλάπτετε τὴν χώραν.—ώνουμένους] ἐνν. ὑμᾶς· ἀγοράζοντες γοσμούς. § 56, 1, 6'.

§ 21. ταῦτα ἔδοξε] ταῦτα ἀπεφασίσθησαν.—ἀδυοσαρ] ὥρχισθησαν· τὸ δὲ ἕμμυνος γραμματ. § 84, 7.—καὶ ἔλαθον] ἐνν. δεξιὰς γεῖρας.

§ 22. ἀπειλῇ] θὰ ἀπέλθω· δὲ ἐνεστ. ἀπέργομαι· γραμματ. § 97, 1.—συσκευασάμενος] ἀφοῦ ἐποιησθῶ.—ὡς ὀπάκων] διὰ νὰ σᾶς ἰδηγήσω.—ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν] εἰς τὴν ἐπαργylαν μου, δηλ. τὴν Ἰωνίαν καὶ Καρίαν.

Κεφ. Δ'. § 1. ἀταρχαῖοι] συγγενεῖς.—Περιῶν τινες] τινὲς ἐκ τῶν Περιτῶν ἔργονται πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ (τῷ Ἀριαῖῳ).—δεκιάιες] ὑποσχέσεις πλευτῶν.—ἐπίλους] εἰς τινας· γραμματ. § 43, 3.—μὴ μνησικακάσσειν] δητὶ δὲν θὰ μνησικακήσῃς.—τῆς ἐπιστρατείας] ἐνεκα τῆς κατ' ἐκείνου (τοῦ βασιλέως) εκστρατείας.—τῶν παροιχομέργων] ἐκ τῶν περασμένων.

§ 2. οἱ περὶ Ἀριαῖον] δὲ Ἀρ. καὶ οἱ περὶ αὐτόν.

καὶ διὰ τοῦτο τοῖς μὲν πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔρεσκον,
ἄλλα προσιόντες τῷ Κλεάρχῳ ἐλεγον καὶ τοῖς ἄλλοις στρα-
τηγοῖς, Τί μένομεν; ή οὐκ ἐπιστάμεθα, διτι βασιλεὺς ἡμᾶς ³
ἀποδέσαι ἀν περὶ παντὸς ποιῆσαιτο, ἵνα καὶ τοῖς ἄλλοις
Ἑλλησι φόδος εἴη ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν; Καὶ νῦν
μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται μένειν διὰ τὸ διεσπάθαι αὐτῷ τὸ στρά-
τευμα· ἐπὴν δὲ πάλιν ἀλισθῇ αὐτῷ ἡ στρατιά, οὐκ ἔστιν
ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται ἡμῖν. "Ισως δέ που η ἀποσκάπτει τι η ⁴
ἀποτειχίζει, ως ἀπορος εἴη η ὁδός. Οὐ γάρ ποτε ἐκών γέ
βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγεῖλαι, ως
ἡμεῖς τοσοίδε ὅντες ἐνικῶμεν [τὸν] βασιλέα ἐπὶ ταῖς θύραις
αὐτοῦ καὶ καταγελάσαντες ἀπήλθομεν.

'Ἐν δὲ τούτῳ η κε Τισσαφέροντις ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ⁵
ως εἰς οἶκον ἀπιών καὶ Ὁρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν. 'Ἐν-
τεῦθεν δὲ ἡδη Τισσαφέροντος ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέ-
χοντος ἐπορεύοντο· ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος τὸ Κύρου
βαρβαρικὸν ἔχων στρατευμα ἄμα Τισσαφέροντι καὶ Ὁρόντᾳ
καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. Οἱ δὲ Ἑλληνες ὑφο- ⁶
ρῶντες τούτους αὐτοὺς ἐψήφισαν ἔχωρουν ἡγεμόνας ἔχον-
τες. 'Ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἐκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων
παρασάγγην καὶ πλεῖον· ἐφυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ὕσπερ
πολεμίους ἀλλήλους καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν.

§ 2. τι μέρομεν;] διὰ τὸ μένομεν: — περὶ πατέρες ἢ ποιάσαιτο] ἀπὸ
κάθε ἄλλο ποδῶνα προτιμήσῃ ν' ἀπολέσῃ ἡμᾶς.—ἐπάγεται μέρειν]
προσπαθεῖ ὑπούλως νὰ μᾶς πείσῃ νὰ μένωμεν.—δ. ἡ τὸ διεσπάθαι] διέτι
εἰναι· διεσκορπισμένον· τὸ δὲ διασπείσομαι. —ἀλισθῇ] συναθροισθῇ. —οὐκ
ἔστιν δύτωε] δὲν εἰναι τρόπος νὰ μὴ ἐπιτεθῇ καθ' ἡμῶν, δηλ. ἐξαπαντος
Ωδὴ ἐπιτεθῇ.

§ 4. ἀποσκάπτει η ἀποτειχίζει] σκάπτει τάφρον η κτίζει τεῖχος ἐν τῇ
ἔδω πρὸς ἀποκλεισμόν μας (διὰ νὰ μᾶς κόψῃ τὸν δρόμον).—ἀπορεῖ] ἀδιά-
κτος. —τοσούδει] τέσον δλίγοι. —ἐπὶ ταῖς θύραις] κοντὰ στήν πέρσα του
(στὸ σπίτι του), μέσα στὸν τέπο του.

§ 5. ἐρ τούτῳ] ἐνν. τῷ γαρένῳ· ἐν τῷ μεταξύ. —ηκε] ἡλθεν. —εἰς οἴ-
χον] εἰς τὴν Καρίαν, δησι ητο ὁ οἰκός του. —Ὀρότας] στράπης τῆς
Ἀριενίας.

§ 6. ὑφορῶτες] ὑποβλέποντες, ὑποπτεύοντες. — αὐτοῖς] μόνοι. —ἐψ-
έαυτῶν] κιθ' ἔκυτούς, γωνιστά. —ἐφυλάττοντο] ἐπροφυλάττοντο.

7 Ἐνίστε δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ καὶ χόρτον καὶ
ἄλλα τοιαῦτα συλλέγοντες πληγὰς ἐνέτεινον ἀλλήλοις·
8 ὥστε καὶ τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε. Διελθόντες δὲ τρεῖς στα-
θμοὺς ἀφίκοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον τεῖχος, καὶ
παρῆλθον εἴσω αὐτοῦ. Ἡν δὲ φροδομημένον πλίνθοις δ-
πταῖς ἐν ἀσφάλτῳ κειμέναις. Ἀπέχει δὲ Βαβ. λῶνος οὐ
πολὺ. Ἐντεῦθεν δέ ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγ-
νας ὅκτω· καὶ ἀφίκονται ἐπὶ τὸν Τίγροντα ποταμόν· πρὸς
ὅπολις ἦν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος, ἥ δονομα Σιττάκη,
9 ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαίδεκα. Οἱ μὲν οὖν
Ἐλληνες παρ' αὐτὴν ἐσκίνηντον ἐγγὺς παραδείσου μεγά-
λους καὶ καλοῦς καὶ δασέος παντοίων δένδρων, οἱ δὲ βάρ-
βαροι διαβεβηκότες τὸν Τίγροντα· οὐ μέντοι καταφανεῖς
10 ἦσαν. Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἔτυχον· ἐν περιπάτῳ δύντες πρὸ^τ
τῶν ὅπλων Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν· καὶ προσελθὼν ἀνθρω-
πός τις ἡρώτης τοὺς προφύλακας, ποῦ ἀντὶ ιδοι Πρόξενον· ἥ
Κλέαρχον· Μένωνα δὲ οὐκ ἔζητει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριαίου
11 ὃν τοῦ Μένωνος ξένου· Ἐπεὶ δὲ Πρόξενος εἶπεν, δτι, αὐτός
εἰμι, ὃν ζητεῖς, εἴπεν ὁ ἄνθρωπος τάδε. Ἐπεμψέ με Ἀρι-
αῖος καὶ Ἀρτάοζος, πιστοὶ δύντες Κύρῳ καὶ ὑμῖν εὗνοι καὶ
κελεύοντο φυλάττεσθαι, μὴ ὑμῖν ἐπιθῶνται τῆς νυκτὸς οἱ
βάρβαροι· ἔστι δὲ στράτευμα πολὺ ἐν τῷ πλησίον παρα-
12 δείσιφ. Καὶ παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Τίγροντος ποταμοῦ πέμ-
ψαι κελεύοντο φυλακήν, ὃς διανοεῖται αὐτὴν λῦσαι Τισσα-

Ἐγ. 7. ξυλιζόμενοι] συλλέγοντες ξύλα.—ἐκ τοῦ αὐτοῦ] δηλ. τόπου.—
πληγὰς ἐρέτεινον αλλήλου] ἐδέσαντο.

Ἐγ. 8. Μηδίας τεῖχος] διπερ ἐκτίσθη τῷ 580 π. Χ. πρὸς προφύλακες
τῆς Βαβυλωνίας γύρως ἀπὸ τῶν Μήδων·—πλίνθοις δπταῖς] μὲ τοῦθλα.—
ἀσφαλτοῖς] πίσσα, χατράμι.

Ἐγ. 9. πατεσίων δένδρων] εἰς τὸ πασαδείσου, δηλ. κήπου περιέχοντος
παντὸς εἴδους δένδρων.

Ἐγ. 10. πρὸ τῶν ὅπλων] ἐμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.—ποῦ ἀντὶ ιδοι] ποῦ
δύναται· νὰ δηγ. —καὶ ταῦτα ὅπλα] καὶ μάλιστα ἐνῷ ἦτο. —ξέρον] φίλου τοῦ
Μένωνος.

Ἐγ. 11. εὗνοι] εὔνοιχοι· γραμμ. ḡ 17.

Ἐγ. 12. ὃς διανοεῖται] διότι δῆθεν σχέπτεται.—λῦσαι] νὰ διαλύσῃ, νὰ
χαλάσῃ κύρτην.—ἀποιτροθετεῖ] ἀποκλεισθῆτε· τὸ δ. ἀπολαυθήνομαι.

φέρνης τῆς νυκτός, ἐὰν δύνηται, ως μὴ διαβῆτε, ἀλλ᾽ ἐν μέσῳ ἀποληφθῆτε τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς διώρυχος. Ἀκού-¹³ σαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φρά-
ζουσιν, ἃ λέγει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἀκούσας ἐταράχθη σφόδρα
καὶ ἐφοβεῖτο· ἦρετο δὲ τὸν ἄγγελον, πόση τις εἴη χώρα ἡ ἐν
μέσῳ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος. Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι
πολλὴ καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ καὶ μεγάλαι.
Τότε δὴ καὶ ἐγνώσθη, ὅτι οἱ βάρθαροι τὸν ἀνθρωπὸν ὑπο-¹⁴
πέμψειαν ὀκνοῦντες, μὴν οἱ Ἑλληνες διελόντες τὴν γέφυ-
ραν μείνειαν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες ἔνθεν μὲν τὸν
Τίγρητα, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυχα· τὰ δὲ ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ
τῆς ἐν μέσῳ χώρας πολλῆς καὶ ἀγαθῆς οὖσος καὶ τῶν ἐρ-
γασομένων ἐνόντων· εἴτα δὲ καὶ ἀποστροφὴ γένοιτο, εἰ τις
βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνεπαύοντο¹⁵
ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως φυλακὴν ἐπεμψαν· καὶ οὕτε
ἐπέθετο οὐδεὶς οὐδαμόθεν οὕτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς
ῆλθε τῶν πολεμίων, ὃς οἱ φυλάττοντες ἀπίγγελλον.¹⁶ Επειδὴ
δὲ ἦως ἐγένετο, διέβαινον τὴν γέφυραν ἐζευγμένην πλοίοις
τριάκοντα καὶ ἐπτά.

Ἄπο δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὸν Φύσκον πο-¹⁷
ταῦμόν· ἐπὶ τῷ δὲ γέφυρᾳ. Καὶ ἐνταῦθα ὥκειτο πόλις μεγάλη
ὄνομα Ὡπις· πρὸς δὲν ἀπόντισε τοῖς Ἑλλησιν ὁ Κύρος
καὶ Ἀρταξέρξου νόθος ἀδελφὸς ἀπὸ Σούσων καὶ Ἐκβατά-
νων στρατιὰν πολλὴν ἄγων ὡς βοηθήσων βασιλεῖ· καὶ ἐπι-

§ 13. ἦρετο] ἡρώτησεν.—πόση τις] πόση πάνω κάτω.

§ 14. ἀποπέμψειαν] δελτίως ἐπεμψαν.—δικροῦτες] ἐπειδὴ ἐφεύρεντο.
—ἐρύματα] ὄχυρώματα.—ἐνθετο μέρη] ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος.—ἐνθετο δὲ]
ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος.—ἀγαθῆς] εὐφόρου.—τῶν ἐργασομένων] τῶν ἀν-
θρώπων, οἱ οποῖοι ἔμελλον νὰ τὴν καλλιεργῶσιν.—ἀποστροφὴ] καταφύ-
γιον.

§ 15. φυλακήν] = φύλακας.

§ 16. ἔως] αὐγῆ.

§ 17. Φύσκον] παραπόταμον τοῦ Τίγρητος ἐν Ἀσσυρίᾳ.—πρὸς ἦν]
πλησίον τῆς όποιας.—Σούσα] τὰ Σούσα καὶ τὰ Ἐκβάτανα καὶ αἱ Σάρδεις
ἥσαν αἱ τρεῖς πρωτεύουσαι τοῦ Περσικοῦ κράτους.—ὡς βοηθήσων] ἵνα
βοηθήσῃ.—ἐπιστήσας] σταματήσας τὸ στράτευμά του.

στήσας τὸ ἔαυτοῦ στράτευμα παρερχομένους τοὺς Ἐλληνας ἐθεώρει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἡγεῖτο μὲν εἰς δύο, ἐπορεύετο δὲ ἀλλοτε καὶ ἀλλοτε ἐφιστάμενος· δσον δὲ [ᾶν] χρόνον τὸ ἡγούμενον τοῦ στρατεύματος ἐπιστήσει, τοσοῦτον ἢν ἀνάγκη χρόνον διόδου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν· ὅστε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἐλλησι δόξῃ πάμπολυ εἶναι καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπλῆχθαι θεωροῦντα.

- 1 Κεφ. Ε'. Μετὰ ταῦτα ἀφικοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν. Καὶ ἐνταῦθα ἔμεναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ δὲ οὐδεμίᾳ ἐφαίνετο ἐπιδουλή.
- 2 Ἐδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι τῷ Τισσαφέροντι [καὶ], εἴ πως δύνατο, παῦσαι τὰς ὑποψίας, πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλευμον γενέσθαι· καὶ ἐπειψέ τινα ἐροῦντα, δτι συγγενέσθαι
- 3 αὐτῷ χρήζει. Ὁ δὲ ἑτοίμως ἐκέλευεν ἡκειν. Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέαρχος τάδε. Ἐγώ, δ τισσαφέροντι, οἶδα μὲν ἡμῖν ὅρκους γεγενημένους καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν ἀλλήλους· φυλαττόμενον δὲ σέ τε δρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἡμεῖς δρῶντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα.
- 4 Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐ δύναμαι οὔτε σέ αἰσθέσθαι πειρῶμενον ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν ἐγώ τε σαφῶς οἶδα, δτι ἡμεῖς γε οὐδὲ

§ 18. εἰς δύο] μὲν μέτωπον ἀνὰ δύο.—ἀλλοτε καὶ ἀλλοτε] πότε καὶ πότε.—ἐφιστάμενος] σταματῶν.—ἐπιστήσεις] διέττατε νὰ σταματᾶς.—γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν] νὰ σταματῇ δλον τὸ στράτευμα.—τὸν Πέρσην] δηλ. ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κύρου καὶ τοῦ Ἀσταξέρεων.

Κεφ. Ε'. § 1. Ζαπάτας] ποταμὸς τῆς Ἀστυρίας, δ ἐποδος τῷρα λέγεται μέγας Ζάπ.

§ 2. συγγενέσθαι] νὰ ἔλθῃ εἰς συνέντευξιν, νὰ συναντηθῇ.—εἴ πως δύνατο] ἐνν. πειρῶμενος· προσπαθῶ ἀν ἵσως ηθελε δυνηθῇ.—ἔροῦτα δτι χρήζει] δστις νὰ εἰπῃ, δτι ἐγρειάζετο, εἰχεν ἀνάγκην.—ετοίμως] προθύμως.

§ 3. δ Τισσαφέρην] ἡ κλητ. ἐσγηματίσθη κατὰ τὴν α' κλίσιν, ἐνῷ τὸ δνομα είναι τῆς γ' κλίσης.—φυλαττόμερος...η...αἱ] δτι προφυλάττεται ἀπὸ ἡμᾶς.

§ 4. ἡμεῖς γε] ἡμεῖς τούλάχιστον.—οὐδ' ἐπιρροῦμεν] οὔτε καν εἰς τὸν νοῦν μας ἔρχεται.—τοιωθορ] δηλ. κακῶς ποιεῖν, δηλ. νὰ σᾶς βλάπτωμεν.—δπως...ἐξέλουμεν] νὰ ἀφαιρέσωμεν.—τὴν ἀπιστίαν] τὴν δυσπιστίαν.

ἐπινοοῦμεν τοιοῦτον οὐδέν, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν, ὅπως εἰ δυναίμεθα ἔξελοιμεν ἀλλῆλων τὴν διαιστίαν. Καὶ γάρ οὕτα ἀνθρώπους ήδη, τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἔξ ύποψίας, οἱ φοβηθέντες ἀλλήλους φθάσαι βουλόμενοι, πρὸν παθεῖν, ἐποίσαν ἀνίκεστα κακὰ τοὺς οὔτε μέλλοντας οὔτ' ἀν βουλούμενος τοιοῦτον οὐδέν. Τὰς οὖν τοιαύτας ἀγνωμοσύνας νομίζων σινουσίαις μάλιστα ἀν παύεσθαι πίνω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι, ὡς οὐ νῦν οὐκ δρθῶς ἀπιστεῖς. Πρῶτον μὲν γάρ καὶ μέγιστον οἱ θεῶν νῦν τοιούτοις κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλῆλοις. Τῶν δ' ἀνθρώπων πίνων σὲ ἐγὼ ἐν τῷ παρόντι νομίζω μέγιστον εἶναι νῦν ἀγαθόν. Ὅστων δὲ δὴ καὶ οἵων ἀν ἐλπίδων ἐμαυτὸν στεργήσαιμι, εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν, ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γάρ Κύρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέσθαι νομίζων τῶν τότε ἱκενώτατον εἶναι εὖ ποιεῖν, ὃν βούλοιτο· σὲ δὲ νῦν δρῶ τίν τε Κύρου δύναμιν καὶ χώραν ἔχοντα καὶ τὴν σαυτοῦ [χώραν] σφέζοντα, τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ἥ Κύρος πολεμίᾳ ἔχοντο, σοὶ ταύτην σύμμαχον οὖσαν. Τούτων δὲ τοιούτων δυντων, τίς οὕτω μαίνεται, δστις οὐ βούλεται σοὶ φίλος εἶναι; ἀλλὰ μὴν ἐρῶ γάρ καὶ ταῦτα, ἔξ τοι ἔχω ἐλπί-

§ 5. ήδη] μέγιστοι τοῦδε.—ἐκ διαβολῆς] ἔνεκυ διαβολῆς.—φθάσαι] νὰ προλάβωσιν.—ἀνήκεσται] ἀθεράπευτα.—τὸν οὔτε μέμιστας οὔτ' ἀν βουλούμενος] ἔκείνους, οἵτινες οὔτε ἐσκόπευον οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ θέλωσι (νὰ πράξωσι) τοιοῦτον (δηλ. κακὸν) οὐδέν.

§ 6. ἀγρωμοσύρας] ἐσφαλμένας γνώμας, δηλ. τὰς ἐξ ἐσφαλμένων γνωμῶν ύποψίες.—συνουσίαις] διὰ συνεντεύξεων, δηλ. δι' εξηγήσεων γνωμένων ἐν συνεντεύξεσιν.—ἀν παύεσθαι] δτι δύνανται νὰ παύωνται.—διπιστεῖς] δυσπιστεῖς.

§ 7. τῷ δὲ ἀνθρώπων. ἀγαθὸν] ἐγὼ νομίζω σὲ εἶναι νῦν ἐν τῷ παρόντι (χρόνῳ) ἀγαθὸν μέγιστον τῶν ἀνθρώπων· δηλ. δτι σὺ εἶσαι δι' ἡμᾶς τὸ μεγαλεῖτεον ἀγαθὸν ἀπὸ δηλα τὰ ἀνθρώπινα.

§ 8. γάρ] δηλαδή.—τοι οὖτος] ἐπειδὴ ἐνδικίον. — τῷ τότε] ἀπὸ τοὺς τότες, δηλ. δτε ἔχῃ ὁ Κύρος.—οὐλογτα] δτι διατηρεῖς.

§ 9. τούτων τοιούτων δυτωτ] ἐνῷ ταῦτα εἶναι τοιαῦτα (ἀρροῦ εἶναι τέτοια).—οὔτε μαίνεται] εἶναι τέσσον τρελλός.—διτις οὐ βόύτε:αι] = ὥτε: οὐ βούλεσθαι (ώτε νὰ μὴ θέλῃ).

10δας καὶ σὲ βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι. Οἶδα μὲν γάρ
ὑμῖν Μυσοὺς λυπηροὺς δοντας, οὓς νομίζω ἀν σὺν τῇ πα-
ρούσῃ δυνάμει ταπεινοὺς ὑμῖν παρασχεῖν· οἶδα δὲ καὶ
Ἱσιδας· ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι, ἃ
οἷμαι ἀν παῦσαι ἐνοχλοῦντα ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ.
Αἰγαπτίους δέ, οἵς μάλιστα ὑμᾶς νῦν οἶδα τεθυμωμένους,
οὐχ ὅρω, ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἀν κο-
ιλάσαισθε τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα πάντα
ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμασμὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν ἀπι-
στεῖν, ὅστε καὶ πῦδιστ' ἀν ἀκούσαιμι τὸ δνομα, τίς οὕτως
ἔστι δεινὸς λέγειν, ὅστε σε πεῖσαι λέγων, ὃς ἡμεῖς σοι ἐπι-
βουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσαφέρνης
δὲ ὅδε ἀπημείθη.

12 Ἀλλ' ἥδομαι μέν, ὃ Κλέαρχε, ἀκούων σου φρονίμους
λόγους· ταῦτα γάρ γιγνώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βουλεύοις,
ἄμα ἀν μοι δοκεῖς καὶ σαυτῷ κακόνους εἶναι. 'Ως δ' ἀν
μάθης, ὅτι οὐδ' ἀν ἡμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ οὔτε' ἐμοὶ
13 ἀπιστοίτε, ἀντάκουσον. Εἰ γάρ ὑμᾶς ἐβούλομεθα ἀπολέ-
σαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἵππεων πλάνθους ἀπορεῖν ἢ πε-
ζῶν ἢ ὁπλίσεως, ἐν ᾧ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν ἰκανοὶ εἶημεν
14 ἀν, ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; Ἀλλὰ χωρίων ἐπιτη-

§ 10. γάρ] δηλαδή.—λεπτονές] ἐνοχλητικούς.—τῇ παρούσῃ ὀντάμει] μὲ τὸ στράτευμα, τὸ ὄποιον ἔχω.—ἄντα παρασχεῖν] δτι δύναμαι νὰ σᾶς τοὺς κάμω ταπεινούς.—εἶδα δὲ καὶ Ηισίδας] ἐνν. ὑμῖν λυπηροὺς δοντας.—τοιαῦτα] =λυπηρά, ἐνοχλητικά.—ἄντα παῦσαι] δτι δύναμαι νὰ τὰ παῦσω.—νῖς] κατὰ τῶν ὄποιων.

§ 11. Ἐμοὶ... ἐνθυμουμένῳ] εἰς ἐμὲ συλλογιζόμενον.—τὸ σὲ ἡμῖν ἀπι-
στεῖν] τὸ νὰ δυσπιστῆς σὺ πρὸς ἡμᾶς.—ἥδιστα] μὲ αεγίστην εὐχαριστη-
σιν.—τὸ δνομα, τίς] =τὸ δνομα τούτου, δεστικ. —ἀπημείθη] τὸ δ. ἀπα-
μείθομα:=ἀποχρήνομαι:

§ 12. Ἡδομαι ακούων] εὐχαριστοῦμαι διότι: ἀκούω.—ταῦτα γεγρά-
σκων] ἀσφαλῶς εἰπεις ταῦτην τὴν γνώμην.—κακόνους] κακὰ νοῶν κακὰ βου-
λευόμενος (κακοθελητής). ἀντιθετον τοῦ εὑνοει.—ὦς δ' ἄν μάθης] ἴνα
δὲ μάθης.

§ 13. πότερα] ποτὸν ἐκ τῶν δύο· ἀλλ' ἐνταῦθα τίθεται: ἐπὶ τριῶν.—
ἀπορεῖν] δτι στερούμεθα.—ἐρ ν] διὰ τῆς ἐποτας.—κίνδυνος] ἐνν. εἰη ἄν.

§ 14. φίλια δντα] ἄν καὶ εἶναι φίλια.—πιρεντέα] =ύπερβατέα=δτ]
πρέπει νὰ ύπερβητε.—ἡμῖν ἔξεστι] εἶναι δυνατὸν εἰς ὑμᾶς.—ἀπορε-

δείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι ἀπορεῖν ἂν σοι δοκοῦμεν; οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία, ἢ ὑμεῖς φύλια ὄντα σὺν πολλῷ πόνῳ διαπορεύεσθε, τοσαῦτα δὲ ὅτι ὁρᾶτε ὑμῖν ὄντα πορευτέα, ἢ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν ἀπορά ὑμῖν παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν ταμιεύεσθαι, ὥποσις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι; εἰσὶ δ' αὐτῶν, εὐς οὐδὲ ἂν παντάπασι διαβαίτε, εἰ μὴ ἡμεῖς ὑμᾶς διαπορεύομεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡττῷμεθα, ἀλλὰ τό γέ τοι πῦρ,¹⁵ κρείττον τοῦ καρποῦ ἔστιν· ὃν ἡμεῖς δυναίμεθα ἂν κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ὃ ὑμεῖς, οὐδὲ εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε, μάχεσθαι ἂν δύναισθε. Πῶς ἀν οὖν ἔχοντες¹⁶ τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν καὶ τούτων μηδένα ὑμῖν ἐπικίνδυνον ἔπειτα ἐκ τούτων πάντων τοῦτον ἀν τὸν τρόπον ἔξελοίμεθα, ὃς μόνος μὲν πρὸς θεῶν ἀσεβῆς, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός; Παντάπασι δὲ ἀπόρων¹⁷ ἔστι καὶ ἀμυχάνων καὶ ἐν ἀνάγκῃ ἔχομένων καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι. Οὐχ' οὕτως ἡμεῖς, ὃ Κλέαρχε, οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἡλίθιοι ἔσμεν. Ἀλλὰ τί¹⁸ δὴ ὑμᾶς ἔξδον ἀπολέσαι οὔκ ἐπὶ τοῦτο ἡλθούμεν; εὗ ἵσθι, δτι

ἀνυπέρβατα, ἀδιάχατα.—ταμιεύεσθαι] ὥσπερ ταμίαι νὰ φυλάττωμεν καὶ νὰ ἀποχωρίζωμεν τόσους ἀπὸ σᾶς, μὲ δσους ἀν θέλωμεννὰ μαχώμεθα.—εἰσὶ δ' οὐες] εἰσὶ δέ τινες, οὓς—τινάς δέ (ποταμούς).

§ 15. ἀλλὰ τὸ γέ τοι πῦρ] ἀλλὰ τὸ πῦρ τούλαγχιστον εἶναι βέβαια ἴσχυρότερον.—φ...μαχεσθαι] κατὰ τοῦ ἀποίου (λιμοῦ) νὰ μάχεσθε.—οὐδὲ εἰ πάρν ἀγαθοὶ εἴηται] οὐδὲ ἀν ἡθέλετε εἶναι πολὺ ἀνδρεῖσι.

§ 16. ἔχοτες τοι οὗτοις πόρους] ἐνῷ ἔχομεν τόσα μέσα.—ἄτ ἔξελοιμεθα] ἡθέλομεν ἐκλέξῃ.—πρὸς θεῶν...πρὸς ἀνθρώπων] κατὰ τὴν κρίσιν τῶν θεῶν...τῶν ἀνθρ.

§ 17. ἀπόρων καὶ ἀμυχάρων] ἕδιον εἶναι ἀνθρώπων μὴ ἔχόντων πόρους (μέσα) καὶ μηχανηρ (τρόπου).—εἰς τούτων] καὶ μάλιστα.—οὐχ οὔτως οὔτε ἀλόγιστοι οὔτε ἡλίθιοι εσμέντ] δὲν εἴμεθα τόσον οὔτε ἀσυλλόγιστοι οὔτε ἀνόγτοι.

§ 18. τ. δη] διὰ τὸ λοιπόν.—ἔξορ] ἐνῷ ἡδυνάμεθα· τὸ δὲ ἔξεστιν.—οὐκ ἐπὶ τούτῳ ἡλθούεται] δὲν πρότερημεν εἰς τοῦτο, δηλ. δὲν ἐπράχαιμεν τοῦτο.—εἴς ίσθι] γνωρίζε καλῶς· τὸ δὲ οἶδα. ὁ ἐμὸς ἔρως] ἡ μεγάλη μου ἐπιθυμία.—τὸ δὲ πιστό...γερέσθαι] δηλ. τὸ νὰ γείνω ἐγὼ πιστευτὸς εἰς τοὺς "Ελληνας (ν' ἀποκτήσω τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν 'Ελλήνων)" εἶναι

δέ ἐμὸς ἔρως τούτου αἴτιος τὸ τοῖς Ἐλλησιν ἐμὲ πι-
στὸν γενέσθαι, καὶ φῆμος ἀνέσπειρεν οὐκοῦνος πι-
στὸς πιστεύων, τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὔεργεσίας ισχυ-
19ρόν. "Οσα δέ ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἔστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας
τὸ δὲ μέγιστον ἔγω σίδα· τὴν μὲν γάρ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τι-
άραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὅρθην ἔχειν, τὴν δέ ἐπὶ τῇ καρ-
δίᾳ ἵσως ἀν ὑμῶν παρόντων καὶ ἔτερος εὐπετῶς ἔχοι.

20 Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ λέγειν· καὶ εἶπεν
Οὐκοῦν, ἔφη, οἵτινες τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχόν-
των πειρῶνται διαβάλλοντες ποιῆσαι πολεμίους ἡμᾶς, ἄξιοί
21 εἰσὶ τὰ ἔσχατα παθεῖν; Καὶ ἔγω μέν γε, ἔφη ὁ Τισσαφέρ-
νης, εἰ βούλεσθε μοι οἱ τε στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐλθεῖν
ἐν τῷ ἐμφανεῖ, λέξω τοὺς πρόδος ἐμὲ λέγοντας, ως σὺ ἐμοὶ
22 ἐπιθουλεύεις καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ. Ἐγὼ δέ, ἔφη ὁ Κλέ-
αρχος, ἄξω πάντας καὶ σοὶ αὖ δηλώσω, δθεν ἔγω περὶ σου
23 ἀκούω. Ἐκ τούτων δὴ τῶν λόγων διακείθει τοιούτους τότε
μὲν μένειν τε αὐτὸν ἐκέλευε καὶ σύνδειπνον
ἔποιησατο. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἀπελθὼν ἐπὶ τὸ
στρατόπεδον δηλός τ' ἦν πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεί-
σθαι τῷ Τισσαφέρνῃ καὶ ἣ ἔλεγεν ἔκεινος, ἀπήγγελλεν, ἔφη

ἐπεξήγησις τοῦ ἔρωτος.—καὶ φῆμος κλπ.] καὶ μὲν τὸ ξενικὸν στράτευμα,
μὲν τὸ ὄπιον ὁ Κ. ἀνέβη ἐμπιστεύμενος εἰς αὐτό, ἐπειδὴ τὸ ἐμισθοδότει,
μὲ τοῦτο ἔγω νὰ καταβῶ ισχυρός εὐεργετῶν αὐτό.

§ 19. "Οσα] εἰς πέσα, —τὰ μέρη] τινὰ μέν.—τὴν δέ ἐπὶ τῇ καρδίᾳ]
ἐνν. τιάραν· δηλ. τὸ νὰ ἔχῃ στήν καρδίαν του, νὰ ἐπιθυμῇ τὴν τιάραν ὅρ-
θην (δηλ. νὰ γείνῃ βασιλευεῖ). —ὑμῶν παροντων] δηλ. μὲ τὴν βούθειαν
ὑμῶν.—καὶ ἔστροψ] καὶ ἄλλος, δηλ. καὶ ἔγω. —ἐνπετεῖς] εὐκόλως.

§ 20. Τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν ὑπαρχότων] ἐνῶ τοιαῦτα (αἵτια) ἔ-
χομεν διὰ νὰ ἥμεθα φίλοι.—διαβάλλοντες] μὲ διαβολάς, ῥᾳδιουργίας.—
τὰ ἔσχατα] τὴν ἐσχάτην τιμωρίαν, δηλ. τὸν θάνατον.

§ 21. ἐλθεῖν ἐν τῷ ἐμφανεῖ] νὰ ἔλθητε φανερά, δηλ. ἐνώπιον μου.

§ 22. πάντας] τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγούς.—αὖ] ἀφ' ἐτέρου.
—ὅθεν] ἀπὸ ποῦ, δηλ. ἀπὸ ποίους.

§ 23. ἐκ τούτων] μετὰ τούτους.—φιλοφρονούμενος] θέλων νὰ περι-
ποιηθῇ.—οὓς] δηλ. τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγούς.—ἐκέλευσε] ἐνν. λένει
παρήγγειλεν (ὁ Τισσαφ.) νὰ ὑπάγωσιν.—τιμωρηθῆται] ἐνν. ἔφη γρῆναι.
εἶπεν δὲ ἔπειρε νὰ τιμωρηθῶσιν.

τε χρῆναι ίέναι παρὰ Τισσαφέρονην, οὓς ἐκέλευσε, καὶ οἱ ἀν-
έλεγχθῶσι διαβάλλοντες τῶν Ἐλλήνων, ὡς προδότας αὐ-
τοὺς καὶ κακόνους τοῖς Ἐλλησιν ὅντας τιμωρηθῆναι. Ὑπά 24
πτενε δὲ εἶναι τὸν διαβάλλοντα Μένωνα εἰδὼς αὐτὸν καὶ
λάθρᾳ συγγεγενημένον Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ
στασάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιδουλεύοντα, ὅπως τὸ στράτευμα
ἄπαν πρὸς αὐτὸν λαβῶν φίλος ἦ Τισσαφέρνει. Ἐδούλετο 25
δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἄπαν τὸ στράτευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν
τὴν γνώμην καὶ τοὺς παραλυποῦντας ἐκποδῶν εἶναι. Τῶν
δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν τινες αὐτῷ μὴ ίέναι πάντας τοὺς
λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Ὁ 26
δὲ Κλέαρχος ἴσχυρῶς κατέτεινεν, ἐστε διεπράξατο πέντε
μὲν στρατηγούς ίέναι, εἴκοσι δὲ λοχαγούς· συνηκολούθη-
σαν δὲ ὡς εἰς ἀγοράν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ὡς δια-
κόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις ταῖς Τισσαφέρνους, οἵ 27
μὲν στρατηγοὶ παρεκλήθησαν εἴσω, Πρόξενος Βοιωτίος,
Μένων Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σω-
κράτης Ἀχαιός· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ ταῖς θύραις ἔμενον. Οἱ 28
πολλῷ δὲ ὑστερον ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου οἵ τ' ἔνδον συ-
ελαυδάνοντο καὶ οἱ ἔξω κατεκόπτοσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν
βαρθάρων τινὲς ἵππεων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες, φτινοί
ἐντυγχάνοιεν Ἐλληνι ή δούλῳ ή ἐλευθέρῳ, πάντας ἔκτε-
νον. Οἱ δὲ Ἐλληνες τῶν τε ἵππασίαν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ 29

§ 24 συγγεγενημένοι] ὅτι εἴχε λάθη συνέντευξιν μὲ τὸν Τισσφ.—
στασάζοντα] ὅτι ἀντέπραττεν.—πρὸς αὐτὸν λαβῶν] πρὸς τὸ μέρος του
λαβῶν.

§ 25. πρὸς ἐναυτὸν ἔχειν τὴν γρώμην] νὰ ἔναντι ἀφωτιωμένον εἰς ἑαυτόν.
—τοὺς παραλυποῦντας] καὶ οἱ παρενογλοῦντες αὐτόν.—ἐκποδῶν εἰραι] νὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν μέσην.—μηδὲ πιστεύειν] μηδὲ τὸν ἔχωσιν ἐμπιστοσύνην.

§ 26. κατέτεινε] πολὺ ἐπέμενεν.—ἐστε διεπράξατο] ἔως ὅτου κατώρ-
θωσεν. — ὡς εἰς ἀγορά] ὡς νὰ ἐπήγαιναν διὰ ν' ἀγοράσισι, δηλ ἀπολοι.

§ 27. πα-εκλήθησαν] προσεκλήθησαν.

§ 28. ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σημείου] διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου.—φτινοί] ἐντυ-
χασειε] δυτινα συνήντων.

§ 29. ἐθαύμαζον] ἐπαραξενεύοντο.—ὅτι ἐποίειν] τι ἔκαμνον.—ἡμφε-
γρόσον] ἀμφέβαλλον· γραμμητ § 57, 3, α'.—πρίτ] ἔως οὗ.

στρατοπέδου ὅρῶντες καὶ ὅ, τι ἐποίουν, ἥμφεγνόουν, πρὸν
Νίκαρχος Ἀρκάς ἦκε φεύγων τετραμένος εἰς τὴν γαστέρα
καὶ τὰ ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ εἶπε πάντα τὰ γε-
30 γενημένα. Ἐκ τούτου δὲ οἱ Ἑλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ δπλα
πάντες ἐκπεπληγμένοι καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἥξειν αὐτοὺς
31 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἥλθον, Ἀριαῖος
δὲ καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθραδάτης, οἱ δὲ Κύρως πιστό-
τατοι· δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσα-
φέροντος ἀδελφὸν σὺν αὐτοῖς ὅρᾶν καὶ γιγνώσκειν· συνη-
κόλούθουν δὲ καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι εἰς τρια-
32 κοσίους. Οὗτοι ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προσελθεῖν ἐκέλευν εἰ τις
εἴπει τῶν Ἑλλήνων στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι
33 τὰ παρὰ βασιλέως. Μετὰ ταῦτα ἔξηλθον φυλαττόμενοι τῶν
Ἑλλήνων στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὁρχομένιος καὶ Σοφαί-
νετος Στυμφάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως
μάθοι τὰ περὶ Προξένου· Χειρίσιοφος δὲ ἐτύγχανεν ἀπὸν
34 ἐν κώμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος. Ἐπειδὴ δὲ ἐστη-
σαν εἰς ἐπίκοον, εἶπεν Ἀριαῖος τάδε. Κλέαρχος μέν, ὃ ἀν-
δρες Ἑλληνες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἔφάνη καὶ τὰς σπονδὰς
λύσων, ἔχει τὴν δίκην καὶ τέθνηκε, Προξένος δὲ καὶ Μένων,
ὅτι κατέγγειλαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλῆν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ
εἰσιν. Τυμᾶς δὲ βασιλεὺς τὰ δπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ γάρ
35 εἶναι φοστιν, ἐπείπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου. Πρὸς
ταῦτα ἀπεκρίναντο οἱ Ἑλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὁρ-
χομένιος. Ὡς κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι

§ 30. ἐκ τούτου δῆ] μετὰ τοῦτο λοιπόν.—ἔθεορ] ἔτρεχον.

§ 31. ἐρμηνεύεις] διερμηνεύεις.—εἰς τριαχοσίους] μέχρι τριαχοσίων.

§ 32. εἰς τις εἰη] διτὶς ἦτο.

§ 33. φυλαττόμενοι] φρουρούμενοι.—ἐπισιτιζόμενος] προμηθευόμενος τροφάς.

§ 34. ἐστησαρ εἰς ἐπήκοορ] = ἐλθόντες εἰς ἐπήκοον ἐστησαν, δηλ. ἐστάθησαν εἰς ἀπόστασιν, ὡστε νὰ ἀκούωνται.—ἔχει τὴν δίκην] ἔχει τὴν τιμωρίαν (τὴν πρέπουσαν), δηλ. ἔχει τιμωρηθῆ. —δέτι] διέτι. —ἀντοῦ] τοῦ Κλεάρχου.—διαντοῦ] ἴδικά του.—ἔκσιτον] τοῦ βασιλέως.

§ 35. καὶ οἱ ἄλλοι] = καὶ ὑμεῖς οἱ ἄλλοι.—οὔτεις] διέτις σεῖς.—οὐμό-
σατες] ἐνῷ ὠρχίσθητε.

ῆτε Κύρου φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὗτε θεοὺς οὗτ' ἀνθρώπους, οἵτινες δύμόσαντες ἡμῖν τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἔχθροὺς νομιεῖν προδόντες ἡμᾶς σὺν Τισσαφέροντι τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ τανουργοτάτῳ τούτῳ τε ἄνδρας αὐτοὺς οἵς ὕμνυτε ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν τοῖς πολεμίοις ἐφ' ἡμᾶς ἔρχεσθε; ; Ο δὲ Ἀριαῖος εἶπε,³⁶ Κλέαρχος γάρ πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς ἐγένετο Τισσαφέροντες τε καὶ Ὁρόντα, καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις.
Ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν τάδε εἶπε.³⁷ Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἶπε³⁸ παρὰ τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δικαιον γάρ ἀπόλλαυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροι μὲν εὐεργέται, ὑμέτεροι δὲ στρατηγοί, πέμψατε αὐτοὺς· δεῦρο· ὅπλον γάρ διτι φίλοι γε δύτες ἀμφοτέροις πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβουλεῦσαι. Πρὸς ταῦτα οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλεχθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

Κεφ. σ'. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήγθησαν ἡδὲ βασιλέα καὶ ἀποτυμθέντες τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν, εἰς μὲν αὐτῶν Κλέαρχος δυολογυμνένως ἐκ πάντων τῶν ἐμπείρων αὐτοῦ ἔχόντων δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολεμικὸς καὶ φίλοπόλεμος ἐσχάτως. Καὶ γάρ δὴ ἔως μὲν πό-

§ 36. Κλέαρχος τάρο] ἐνν. ἀπολωλέκαψεν τοὺς ἄνδρας· δῆλ. ναὶ· διότι δὲ Κλέαρχος.

§ 37. ἐπ. τούτοις] κατόπιν τούτων.—παρὰ τοὺς ὅρκους] παραβαίνων τοὺς ὅρκους, ἔναντίον τῶν ὅρκων.—φίλοι γε ὅτες] ἐπειδὴ εἴναι φίλοι.

§ 38. διαλεχθέντες] συνομιλήσαντες πρὸς ἄλλήλους.—οὐδὲν ἀποκριράμενοι] χωρὶς νῦν ἀποκριθῶσι τίποτε.

Κεφ. σ'. § 1. ἀποτυμθέντες] συλληφθέντες.—ἀρήγθησαν ὀδηγηθῆσαν ἄνω.—ἀποτυμθέντες] ἀποκοπέντες· ἀφοῦ ἀπεκόπησαν αἱ κεφαλαὶ τῶν.—ἐτελεύτησαν] ἐνν. τὸν βίον· ἀπέθανον.—ἐκ πάντω.] καθὼς ἐκ μέρους πάντων (ὑπὸ πάντων) ὥμολογεῖτο.—τῶν ἐμπείρων αὐτοῦ ἔχόντων] τῶν γνωρίζοντων αὐτόν.—πολεμικὸς καὶ φίλοπόλεμος] πολεμικὸς μὲν εἴναι δὲ ἵκανὸς νῦν πολεμῆν, φίλοπόλεμος δὲ δὲ ἀγαπῶν, δὲ ἐπιθυμῶν νῦν πολεμῆν.—ἐσχάτως] εἰς τὸν ἔσχατον βιθυμόν, εἰς τὸ ἔπακρον.

§ 2. ἔως μὲν πόλεμος ἦρ] ἐν ὅσῳ μὲν ἦτο πόλεμος; (δι Πελοποννησιακὸς 431—404 π. Χρ.).—τὴν αὐτοῦ πόλεις] τὴν Σπάρτην.—τοὺς Ἐλληνας] τοὺς κατοικοῦντας ἐν Θορραῖῃ Χερσονήσῳ.—τῶν ἐρόρων] οἵτινες

λεμος ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, παρέμενεν, ἐπειδὴ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, ἀναπείσας τὸν αὐτοῦ πόλιν, ως οἱ Θρᾷκες ἀδικοῦσι τοὺς Ἑλληνας, καὶ διαπράξαμενος ως ἐδύνατο παρὰ τῶν ἐφόρων ἔξεπλει ως πολεμῆσθαι τοῖς ὑπὲρ Χερδόνησου καὶ Περίνθου Θρᾳξίν. Ἐπεὶ δὲ μεταγνόντες πῶς οἱ ἐφόροι ἥδη ἔχω ὅντος ἀποστρέφειν αὐτὸν ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ, ἐνταῦθα οὐκέτι πείθεται, ἀλλ’ 4 φέρετο πλέων εἰς Ἑλλήσποντον. Ἐκ τούτου καὶ ἐθανάτῳ ὑπὸ τῶν ἐν Σπάρτη τελῶν ως ἀπειθῶν. Ἡδη δὲ φυγὰς ων ἔρχεται πρὸς Κῦρον, δίδωσι δὲ αὐτῷ Κῦρος 5 μυρίους δαρεικούς· δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ φραμμίαν ἐτράπετο, ἀλλ’ ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στράτευμα ἐπολέμει τοῖς Θρᾳξὶ καὶ πολεμῶν διεγένετο, μέχρι Κῦρος ἐδεήθη τοῦ στρατεύματος· τότε δὲ ἀπῆλθεν ὡς σὺν ἐκείνῳ αὖ πολεμήσων. Οὕτω μὲν φιλοπόλεμος 6 ἦν πολεμικὸς δὲ αὖ ταύτῃ ἐδόκει εἶναι, διτὶ φιλοκίνδυνός τε ἦν καὶ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς φρόνιμος, ως οἱ παρόντες πανταχοῦ πάντες 7 ὀμολόγουν. Καὶ ἀρχικὸς δ' ἐλέγετο εἶναι ως δυνατὸν ἐκ

ἡσαν 5 ἀρχοντες ἔχοντες ἀπόλυτον ἔξουσίαν καὶ ἐπιτηροῦντες πάντα καὶ πάντας καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς ἀκόμη — ως πολεμήσωντι ἵνα πολεμήσῃ. — ὅπερ Χερδόνησον] ὑπεράνω τῆς Θραικίης Χερσονήσου. — Πέρινθος] πόλις τῆς Θρᾳκης ἐν Προποντίδῃ. νῦν Ησάκλεια.

ἢ 3. μεταβαλόντες γνώσην, μετανοήσαντες. — πως] κάπως, διό τινα αἰτίαν. — ἀποστρέψειτο] νὰ τον γυρίσωσιν δύτεω. — ἐρταῦθα] τότε. — οὐκέτι πείθεται] δὲν ὑπήκουσε πλέον.

ἢ 4. ἐκ τούτου καὶ ἐθαρά· ἀθη] καὶ ἔνεκα τούτου κατεδικάσθη εἰς θάνατον. — τὰ τέλη] οἱ ἀνώτατοι ἀρχοντες τῆς Σπάρτης, δηλ. οἱ βασιλεῖς, οἱ ἐφόροι, ή γερουσία. — δαρεικούς] ἴδε A', 1, 9.

ἢ 5. πολεμῶν διεγένετο] ἐξηκολούθησε νὰ πολεμῇ. — ἐδεήθη] ἐγειάσθη. — αὖ] πάλιν.

ἢ 6 αὖ] ἀφ' ἐτέρου. — ταύτη] ἐκ τούτου. — ἐν τοῖς δεινοῖς] ἐν καιρῷ τῶν κινδύνων.

ἢ 7. καὶ ἀρχικὸς δέ] προσέτι δὲ καὶ ἕκανδε νὰ ἀρχῇ. — ως δυνατόρ . . . εἴχει] ὅστον εἶναι δυνατὸν νὰ ἥνατι τις ἀρχικὸς ἔνεκα τοῦ τοιούτου τρόπου (χαρακτῆρος), ἵποτον καὶ ἐκεῖνος (δ. Κ'). εἰγεν. — ἐμποιῆσαι τοῖς παροστοῖς] νὰ ἐμβάλῃ πεποιθησιν εἰς τοὺς παρόντας. — ως πειστέον εἴη] ὅτε ἐπρεπεις νὰ ὑπακούωσιν.

τοῦ τοιούτου τρόπου, οἷον κάκεῖνος εἶχεν. Ἰκανὸς μὲν γάρ
ῶς τις καὶ ἄλλος φροντίζειν ἦν, ὅπως ἔχοι ἡ στρατιὰ αὐτῷ
τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευάζειν ταῦτα, ἰκανὸς δὲ καὶ ἐμ-
ποιῆσαι τοῖς παροῦσιν, ως πειστέον εἴη Κλεάρχῳ. Ἐν μὲν 8
οὖν τοῖς δεινοῖς ἥθελον αὐτοῦ ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ
ἄλλον ἥρούντο οἱ στρατιῶται· ὅτε δ' ἔξω τοῦ δεινοῦ γέ- 9
νοντο καὶ ἔξειν πρὸς ἄλλον ἀρξομένους ἀπιέναι, πολλοὶ
αὐτὸν ἀπέλειπον· τὸ γάρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, ἀλλ' αὐτὶ χα-
λεπὸς ἦν καὶ ὠμός· οἵτινες δὲ ήν ὑπὸ πόλεως τεταγμένοι
ἢ ὑπὸ τοῦ δεισθαι ἢ ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκη κατεχόμενοι παρεί-
σαν αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις ἔχρηπτο. Ἐπεὶ δὲ ἀρξαίντο 10
νικᾶν σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, ἥδη μεγάλα ἦν τὰ χρο-
νίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας· τό τε
γάρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαρράλεως ἔχειν παρῆν καὶ
τὸ τὴν παρὸν ἔκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι εὔτάκτους
ἔποιει. Τοιούτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν· ἄρχεσθαι δὲ ὑπὸ ἄλλων 11
οὐ μάλα ἐθέλειν ἐλέγετο. Ἡν δέ, ὅτε ἐτελεύτα, ἀμφὶ τὰ
πεντίκοντα ἔτη.

Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὃν ἐπεθύ- 12
μει γενέσθαι ἀνήρ τὰ μεγάλα πράττειν ἰκανός· καὶ διὰ ταύ-
την τὴν ἐπ θυμίαν ἔδωκε Γοργία ἀργύριον τῷ Λεοντίνῳ.
Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἔκείνῳ, ἰκανὸς νοῦσας ἥδη εἶναι ἄρχειν 13
τοῦ φίλος ὃν τοῖς πρότοις μὴ ἓπτᾶσθαι εὔεργετῶν, ἥλθεν

§ 8. ἀκούειν] νὰ ὑπακούωστιν.—ἥμεστα] προετίμων.

§ 9. ἔξω τοῦ δεινοῦ] ἐκτὸς τοῦ κινδύνου.—ἰδεῖν] εὑκτ. τοῦ ἔξεται =
εἶναι· δυνατέν·—τὸ δὲ τί· αρι οὐκ εἶχεν] δὲν ἵτο γαρίεις, δὲν ἵτο φαιδρός.
—ὠμός] σκλητός·—ὑπὸ τοῦ δεῖσθαι] ἔνεκα ἐνδείας.

§ 10. ἥδη] τότε πλέον. — μεγάλα] σπουδαῖ·—τὸ θαρράλεως ἔχειν]
τὸ νὰ ἴγιαι θαρράλεοι, νὰ μὴ φοβῶνται τοὺς ἐγκρίους.

§ 12. μειράκιον] ἐλέγετο ὁ νέος ἀπὸ 14—21 ἔτους. — τὰ μεγάλα] ἐν-
ταῦθα ἔννοει τὰ πολιτικά.—Γοργίας] περίσημος σοφιστής καὶ βήτωρ.

§ 13. συνεργέτο] συναντεστράψη, δηλ. ἔγεινε μαθητής του. — τοῦς πρώ-
τους] μὲ τοὺς πρωτεύοντας ἐι τῇ πόλει.—μὴ ἥττασθαι εὐεργετῶν] νὰ μὴ
νικᾶται, νὰ μὴ ἴγιαι κατώτερος αὐτῶν εἰς τὰς εὐεργεσίας.—ταντας τὰς
πράξεις] τὰς ὄποιας ἔχουμεν εἰπῆ.

εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ φέτο κτίσεσθαι ἐκ τούτων δνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ χρήματα 14πολλά. Τοσούτων δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν, ὅτι τούτων οὐδὲν ἀν θέλοι κτᾶσθαι μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ φέτο δεῖν τούτων τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή. "Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ ἀγαθῶν δυνατὸς ήν· οὐ μέντοι οὔτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις 16έαυτοῦ οὔτε φόδον ίκανὸς ἐμποιῆσαι. "Φέτο δὲ ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοί τε κοὶ ἀγαθοὶ τῶν συνόντων εὗνοι ήσαν, οἱ δὲ ἀδικοὶ ἐπεβούλευον ως εὐμεταχειρίστῳ δοτι. "Οτε δὲ ἀπέθησκεν ήν ἑτῶν ως τριάκοντα.

17 Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δῆλος ήν ἐπιθυμῶν μὲν πλουτεῖν ἴσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἀρχεῖν, δπως πλείω λαμβάνοι, ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι· φίλος τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ διαδοίν δίκην. Ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι, δν ἐπιθυμοίν, συντομωτάτην φέτο δόδον εἶναι διὰ τοῦ ἐπιορκεῖν τε καὶ ψεύδεσθαι καὶ ἔξαπατᾶν, τὸ δ' ἀπλοῦν καὶ ἀληθὲς τὸ αὐτὸ τῷ

§ 14. τοσούτων ἐπιθυμῶν] ἀν καὶ ἐπεθύμει τότον μεγάλα πράγματα.—σφόδρα ἐρδοῦσι] πολὺ φανερόν.—αὖ] ἀφ' ἔτερου, δμως.—σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ] δικιώς καὶ ἐντίμως.—ἄνευ δὲ τούτων] δηλ. τοῦ δικαίου καὶ καλοῦ.—μή] ἔνν. δεῖν τούτων τυγχάνειν (δηλ. ὄνόματος μεγάλου καὶ δυνάμεως καὶ / ρημάτων πολλῶν).

§ 15. καλῶν καργαθῶν] ἀνθρώπων καλῶν καὶ ἐντίμων.—ἐμποιῆσαι] νὰ ἐπιπνεύσῃ, νὰ ποξενήσῃ.

§ 16 πρὸς τὸ ἀρχικόν εἶναι καὶ δοκεῖν] διὰ νὰ ἔναι καὶ νὰ νοιζεται ἀρχικός.—τοιγαροῦ.] διὰ τοῦτο λοιπόν.—τῶν συνόντων] ἐκ τῶν συνανταστρεφομένων αὐτόν.—ώς εὐμεταχειρίστῳ] διότι ἐνόμιζον ὅτι ἦτο εὔκολο μεταχειρίστος, δηλ. ἡδύντο τις νά τον μεταχειρίζεται ὥπως ἥθελεν.

§ 17. ἴσχυρῶς] δτι: πολὺ ἐπεθύμει. — τοῖς μέγιστον δυναμέροις] μὲ τοὺς ἔχοντας μεγίστην δύναμιν.—μὴ διδοΐ δίκην] μὴ τιμωρήσῃ.

§ 18. ἐπὶ τὸ κατεργάζεσθαι] διὰ νὰ κατορθώνῃ.—τὸ ἀπλοῦ καὶ ἀληθές] τὴν ἀπλότητα (χρηστότητα) καὶ ἀλήθειαν.—τῷ ἡλίθιῳ] μὲ τὴν ἡλιθητικήν (μωρότην).

ἥλιθίῳ εἶναι. Στέργων δὲ φανερός μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ δὲ¹⁹ φάιν φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδολος ἐγίγνετο ἐπιδουλεύων.
 "Ωσπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ δι-²⁰
 καιότητι, οὗτο Μένων ἡγάλλετο τῷ ἔξαπατῶν δύνασθαι,
 τῷ πλάσασθαι ψευδῆ, τῷ φίλους διαγελᾶν· τὸν δὲ μὴ πα-
 νοῦντον τῶν ἀπαιδεύτων δεῖ ἐνόμιζεν εἶναι. Τὸ δὲ πειθο-²¹
 μένους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι ἐκ τοῦ συναδικεῖν αὐ-
 τοῖς ἐμπηχανᾶτο. Τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ἡξίου ἐπι-
 δεικνύμενος, ὅτι πλεῖστα δύναιτο καὶ ἐθέλοι ἀν ἀδικεῖν.
 Εὔρεγεσίαν δὲ κατέλεγεν, δόποτε τις αὐτοῦ ἀφίσταιτο, ὅτι
 χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. Ἀποθνησκόντων δὲ²²
 τῶν συστρατίγων, ὅτι ἐστράτευσαν ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρῳ,
 ταύτᾳ πεποικώς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θά-
 νατὸν [στρατηγῶν] τιμωρηθεὶς ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν,
 οὐχ ὅσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτυπθέντες
 τὰς κεφαλάς, ὅσπερ τάχιστος θάνατος δοκεῖ εἶναι, ἀλλὰ
 ζῶν αἰκισθεὶς ἐνιαυτὸν ως πονηρός λέγεται τῆς τελευτῆς
 τυχεῖν.

'Αγίας δὲ ὁ Ἄρκας καὶ Σωκράτης ὁ Ἀχαιός καὶ τούτω²³
 ἀπεθανέτην. Τούτων δὲ οὕτ' ως ἐν πολέμῳ κακῶν οὐδεὶς
 κατεγέλλα οὕτ' εἰς φιλίαν αὐτοὺς ἐμέμφετο. Ήστιν δὲ ἀμφὶ
 ἀμφὶ τὰ πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

§ 19. στέργων] ὅτι ἡγάπα.

§ 20. δικαιότητε] = δικαιοσύνῃ. — πλάσασθαι ψευδῆ] νὰ πλάσῃ καὶ νὰ
 εἴπῃ ψεύματα. — τῶν ἀπαιδεύτων] = ἀπαιδεύτον.

§ 21. ἐκ τοῦ συναδικεῖν αὐτοῖς] μὲ τὸ νὰ ἀδικῇ μαζὶ μὲ αὐτούς. —
 ἐμηχανᾶτο] ἐμηχανέστο, προσεπάθεις νὰ εὑρῇ τρόπον. — κατέλεγεν] ἐλο-
 γάριαζεν. — ὅτι χρώμενος αὐτῷ] διέτι, δε τὸ φίλος αὐτοῦ.

§ 22. ἀποθησκόντων τῶν στρατήγων] δε τὸ φονεύοντο οἱ συστράτη-
 γοὶ του. — ταύτᾳ πεποικώς] ὃν καὶ εἰχε κάμη τὰ ἴδια, δηλ. εἰχεν ἐκ-
 στρατεύσῃ κατὰ τοῦ βασιλέως. — αἰκισθεὶς] τιμωρηθεὶς.

§ 23. κακῶν] δειλῶν. — κατεγέλλα] κατηγόρει. — εἰς φίλαρ] ω; πρὸς φί-
 λαν. — ἀπὸ γενεᾶς] ἀπὸ τῆς γεννήσεως των.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Κεφ. Α'. Ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ συνειδημένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπισπόμενοι ἀπωλάδεσαν, ἐν πολλῇ δὴ ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἑλληνες ἐννοούμενοι μέν, διὰ ταῖς βασιλέως θύραις ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντῃ πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγοράν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν ἔμελλεν, φτεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος οὐ μεῖον ἢ μύρια στάδια, ἡγεμών δὲ οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεἰργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἰκαδε ὁδοῦ, προουδεδώκεσαν δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὸν Κύρω ἀναβάντες βάρθαροι, μόνοι δὲ καταλελειμμένοι Ἠσαν οὐδὲ ιππέα οὐδένα σύμμαχον ἔχοντες, ὥστε εὔδολον ἦν, διὰ νικῶντες μὲν οὐδένα ἀν κατακάνοιεν, ἡττηθέντων δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἢ αὐτὸν λειφθείη. Ταῦτ' ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες ὀλίγοις μὲν αὐτῶν εἰς τὴν ἐσπέραν σίτου ἐγεύσαντο, ὀλίγοι δὲ πῦρ σνέκαυσαν, ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἥλθον ταύτην τὴν νύκτα, ἀνεπαύοντο δὲ ὅπου ἐτύγχανεν ἔκαστος οὐ δυνά-

Κεφ. Α'. § 1. συνειδημένοι Ἠσαρ] ὑπερεντλ. τοῦ συλλαμβάνομαι.—οἱ συνεπισπόμενοι] οἱ συναχολουθήσαν-ες τοὺς στρατηγούς τὸ δ. συνεφέπομαι.—ἀπωλάδεσαν] εἶχον ἀπολεσθῆν· γραμμ. § 84, 6.—ἐννοούμενοι] συλλογιζόμενοι.—ἐπὶ ταῖς θύραις] πλησίον τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως, ἐπομένως ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ βασιλέως. —πίτιη] παντοῦ, εἰς πάντα τὰ μέρη. —ἄγοράν] ἐνν. τῶν ἐπιτηδείων, δηλ. τὰ τρέφων —οὐ μεῖον] ὅγι ὄλιγάτερον=πλέον. —ἡγεμών] ὁδηγός.—διεῖργον] ἐμπόδιζον.—οἰκαδε] εἰς τὴν πατρίδα.—ἀραβάτες] ἔκστρατεύσαντες· δηλ. ὁ Ἀριστος, μέτὸ στράτευμά του. —ἄρχοταχάροιεν] ἵτο δυνατὸν νὰ τονεύσωσε· τὸ δ. χατακαίνω. —ἡττηθέττωρ] ἀν ἥθελον νικηθῆν. —ἄρλειφθείη] εὐδεὶς ἥθελε μείνη.

§ 2. ἀθύμως ἔχοτες]=ἀθυμούντες (λυπούμενοι). — εἰς τὴν ἐσπέραν] μέχρι τῆς ἐσπέρας.—σίτον] τροφῆς. —ἐπὶ τὰ ὅπλα] εἰς τὸ στρατόπεδον.—χαθεύδειν] νὰ κοιμῶνται· γραμμ. § 57, 3, 6' καὶ § 93, 5.—ἕπδ λύπης] ἐνεκα λύπης.—ἔτι] πλέον.—δψεσθαι] μέλλ. τοῦ δεῶ· γραμμ. § 56, 1, 6' καὶ § 97, 3.

μενοι καθεύδειν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν, οὓς οὕποτ' ἐνόμιζον ἔτι δψεσθαι. Οὔτω μὲν δὴ διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

Ἐν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾳ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε τοις στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὁν συνηκολούθει, ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο εἰκαθεν ξένος ὁν ἀρχαῖος· ὑποσχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι, φίλον αὐτὸν Κύρῳ ποιήσειν. Ο μὲν δὴ Ξενοφῶν οὔτω θυσάμενος, οἵς ἀνείλεν⁴ ὁ θεός, ἔξεπλει καὶ καταλαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κύρον μέλλοντας ἥδη ὅρμαν τὴν ἄνω ὁδὸν καὶ συνεστάθη Κύρῳ. Προθυμουμένου δὲ τοῦ Πρόξενου καὶ ὁ Κύρος συμ⁵ προσυθυμεῖτο μεῖναι αὐτόν, εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὰν τόχιστα ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. Ἐλέγετο δὲ ὁ στόλος εἶναι εἰς Πισίδας. Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὔτως ἔξα-⁶ πατηθείς—οὐχ ὑπὸ Πρόξενου· οὐ γάρ ἦδει τὴν ἐπὶ βασιλέα ὅρμην οὐδὲ ἄλλος οὐδεὶς τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου. Ἐπειζομέντοι εἰς Κιλικίαν ἥλθον, σαζὲς πᾶ-⁷ σιν ἥδη ἔδόκει εἶναι, ὅτι ὁ στόλος εἴη ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες ὅμως οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου συνηκολούθησαν· δὲν εἰς καὶ Ξενοφῶν ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἀπορία ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν

§ 3. τις Ξενοφῶν] χάποιος Ξενοφῶν· ἐξ μετριοφροσύνης ὑμίνες πειτεὶς εἰσιτοῦ ὁ Ξενοφῶν ὃς περὶ ἀγνώστου προσώπου.—μετεπέμψατο] τὸν προσ-εκάλεσεν.—οἰς θεοῖς] ἐξ τῆς πατρίδος.—ξένος] εἰλος.

§ 4. οἰς ἀρετᾶς ὁ θεός] εἰς ἔκεινους, τοὺς ὅποιους ἐχρησιμοδότησεν ὁ θεός (ὁ Ἀπόλλων).—καταλημβάνει] προσθάνει, εύρισκει. — ὅρμαν τὴν ἄνω ὁδὸν] νὰ πορευθῶσι τὴν πρὸς τὰ μεσόγεια ὁδὸν.—συνεστάθη] ἐ-συστήθη.

§ 5. ἐπειδὰν τάχιστα] εὐθὺς ὅταν.—δ στόλος] ἡ πορεία, ἡ ἐκστρατεία.

§ 6. ὅρμην] ἐκστρατείαν.

§ 7. ἐπὶ βασιλέα] κατὰ τοῦ βασιλέως.—φοβούμενοι καὶ ἀκοντεῖ ἀν καὶ ἐνοδοῦντο καὶ δὲν ἔθελον.—οἱ πολλοὶ] εἰς περισσότεροι.—δι' αἰσχύ-⁸ νην] ἐντρεπόμενοι καὶ ἀλλήλους καὶ τὸν Κύρον.

§ 8. μικρότ] ὀλίγον γρέον· —πτερον λοχώτ] κοιμηθεὶς (ἀφοῦ ἐπῆρε ὀλίγον ὕπνον).—ὅρα] ὄνειρον γράμμιτ. § 32, 1, 6'.—ἔδοκεν αὐτῷ] τοῦ ἐφάνη.—σκηπτός] κεραυνός.—δικαίου] ἐνεκα τούτου, δηλ. τοῦ κεραυνοῦ.

τοῖς ἀλλοῖς καὶ οὐκ ἔδύνατο καθεύδειν· μικρὸν δ' ὑπουρ
λαχῶν εἶδεν ὅναρ. Ἐδοξεν αὐτῷ βροντῆς γενομένης σκη-
πτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῷαν οἰκίαν καὶ ἐκ τούτου λάμ-
9 πεσθαι πᾶσα. Περίφοδος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη καὶ τὸ ὅναρ
τῇ μὲν ἐκρινεν ἀγαθόν, διτὶ ἐν πόνοις ὅν καὶ κινδύνοις
φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· τῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο, διτὶ ἀπὸ
Διὸς μὲν βασιλέως τὸ ὅναρ ἔδόκει αὐτῷ εἶναι, κύκλῳ δὲ
ἔδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ δύνατο ἐκ τῆς χώρας
ἔξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἰργοιτο πάντοθεν ὑπὸ τινῶν
10 ἀποριῶν. Ὄποιόν τι μὲν δὴ ἐστὶ τὸ τοιοῦτον ὅναρ ἰδεῖν,
ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων μετὰ τὸ ὅναρ. Γίγνεται γάρ
11 τάδε. Εὐθὺς ἐπειδὴ ἀνηγέρθη, πρῶτον μὲν ἔννοια αὐτῷ
ἐμπίπτει· τί κατάκειμαι; ἡ δὲ νῦν προσβαίνει ἄμα δὲ τῇ
ἡμέρᾳ εἰκὸς τοὺς πολεμίους ήξειν. Εἰ δὲ γεννοσόμεθα ἐπὶ
βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα
ἐπιδόντας, πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑδριζομένους
12 ἀποθανεῖν; Ὅπως δ' ἀμυνούμεθα, οὐδεὶς παρασκευάζεται οὐδὲ
ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα, ὥσπερ ἔξδν ἡσυχίαν ἀγειν.

§ 9. ἀνηγέρθη ἐστικύθη· τὸ δὲ ἀνεγειρομαι·—τῇ μέτρ... τῇ δέ] ἀφ'
ἐνος μέν... ἀφ' ἑτέρου δέ.—ἐτ πόροις διτὶ καὶ κινδύνοις] διότι ἐνῷ εὑρί-
σκετο εἰς δυσχερεῖας καὶ κινδύνους.—φῶς] ἐπλίξει·—ἐκ διός] διότι ἐνόπιοι-
ζον διτὶ ὁ Ζεὺς ἐπεμπε τοὺς ὄνειρους.—ἀπὸ Διὸς βασιλέως] ἐπειδὴ ὁ Ζεὺς
Ἔτο βασιλεὺς τῶν θεῶν, ἐνόμιζεν διτὶ ἐπροστάτευε τοὺς βασιλεῖς τιθν ἀν-
θρώπων καὶ ἐπομένων καὶ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν.

§ 10. διπούρ τι ἐστι] τι δηλοῖ, τι σημανεῖ·—ἔξεστιν ἰδεῖν] δύναται
τις νὰ τὸ γνωστοῦ.

§ 11. ἐτιοια αὐτῷ ἐπίπτει] τοῦ ἐρχεται σκέψις (σκέπτεται).—τι] =
διὰ τοῦ·—ἡ δὲ νῦν προβιβίνει] ἐνῷ η νῦν προχωρεῖ.—ἐπὶ βασιλεῖ] εἰς τὴν
ἔκουσταν τοῦ βασιλέως.—τι ἐμποδὼν] ἐνν. ἐστι·—τι ἐμποδίζει·—ἐπιδόρ-
ται] ἀφοῦ ζήσωμεν νὰ ἴδωμεν.—ὑδριζομένους] καταφρονουμένους, προσ-
βαλλουμένους.

§ 12. διπως ἀμυνούμεθα] πῶς θὰ ὑπερησπισθῶμεν.—ὥσπερ ἐόντος] ὡς νὰ
ἢτο ἐπιτετραμένον τὸ δι. ἔξεστιν.—ἡσυχίας ἀγειν] =ησυχάζειν.—τὸν
ἐκ ποιας πόλεως στρατηγόν] =ποιας πόλεως, ποιον στρατηγόν.—προσ-
δοκῶ] ἐπλίξω.—ποιας ἡλικίας] ποιαν ἀλλην δηλ. κακλιτέραν τῆς πα-
ρούσης· τότε δὲ Εενοφῶν ἢτο περίπου 30 ἑτῶν.—προδῶ] προδώσω· δηλ.
ἄν δεν φροντίσω νὰ ὑπερασπισθῶμεν, είναι τὸ αὐτὸν ὡς νὰ προδώτω τὸν
ἔκυτόν μου.

Ἐγώ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προσδοκῶ ταῦτα πράξειν; ποίαν δὲ ἡλικίαν ἔμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω; οὐ γὰρ ἐγγωγὴ τοι πρεσβύτερος ἔσουμαι, ἢν τῆμερον προδῶ ἔμαυτὸν τοῖς πολεμίοις. Ἐκ τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ τοὺς ΙΙοῖς¹³ πρῶτον λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν, Ἐγώ, ὃ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥσπερ οἶμαι οἰδ' ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖθαι ἔτι ὁρῶν, ἐν οἷοις ἔσμεν. Οἱ μὲν γὰρ πο-¹⁴ λέμιοι δῆλον, δτι οὐ πρότερον πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφυναν, πρὸν ἐνόμισαν καλῶς τὰ ἔαυτῶν παρασκευάσασθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπιμελεῖται, ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν εἰ ὑπηρόμεθα καὶ ἐπὶ βασιλεῖ γενν-¹⁵ σόμεθα, τί οἰόμεθα πείσεσθαι; Ὅς καὶ τοῦ ὅμοιπτρίου ἀδελφοῦ καὶ τεθνηκότος ἥδη ἀποτεμῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα ἀνεσταύρωσεν· ἡμᾶς δέ, οἵς κηδευῶν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν, ἐστρατεύσαμεν δὲ ἐπ' αὐτὸν ὡς δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιήσοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἀν οἰόμεθα παθεῖν; ἂρ' οὐκ ἀν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι, ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα¹⁶ αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι τοῦ στρατεύσαι ποτε ἐπ' αὐτόν; Ἄλλ' ὅπως τοι μὴ ἐπ' ἐκείνῳ γεννησόμεθα, πάντα ποιητέον. Ἐγώ μὲν οὖν ἔστε μὲν αἱ σπονδαὶ¹⁷

^{ἢ 13. ἐκ τούτου] μετὰ τοῦτο.—οὐδὲ' ὑμεῖς] ἐνν. καθεύδειν δύνασθε.—όρῶν] ἐπειδὴ βλέπω.—ἢ σοὶς ἐσμέν] ἐνν. πράγματιν· εἰς πολαν δεινὴν θέσιν εὑρισκόμεθα.}

^{ἢ 14. ἐξέφυνα]} ἐκήρυξαν τὸ ρ. ἐκφαίνω.—πρίτι] παρὰ ἀφοῦ.—ὅπως ἀγωνιούμεθα] πῶς θὰ ἀγωνισθῶμεν.

^{ἢ 15. καὶ μήνι] καὶ δμωα.—εἰ δρησόμεθα]} ἐὰν ὑπογωρήσωμεν (ἐὰν δεν ἀγωνισθῶμεν). τὸ ρ. ὑφίεματι.—πείσεσθαι] μέλλει. τοῦ πάσχω.—δεῖ] =οὗτος γάρ.—καὶ τεθνηκότες ἥδη] ἀν καὶ ἦτο ἀποθανένος πλέον.—ἀνεσταύρωσεν] ἐπὶ σταυροῦ ἐκρέμασεν.—κηδεμών] προστάτης —ἄντι παθεῖν] δτι εἴναι δυνατὸν νὰ πάθωμεν. Υποκειμ. τοῦ ἀπαρυφ. παθεῖν εἴναι τὸ ἀνωτέρω ἡμᾶς, ἀν καὶ ἦνται ταῦτοπροσωπίκα, κατ' αἰτ. χάριν ἐμφάσεως.

^{ἢ 16. ἄρ' οὐκ ἀν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι]} ἀρά γε δὲν ἤθελε κάμη τὰ πάντα.—τὰ ἔσχατα αἰκισάμενος] =τὰς ἔσχατας αἰκίςας αἰκίστ. =τὰς ἔσχατας τιμωρίας τιμωρήσας —ἐπ' ἐκείνου] εἰς τὴν ἔζουσιαν ἐκείνου (τοῦ βασιλέως). —πάντα ποιητέον] =πάντα δεῖ ποιεῖν· πρέπει νὰ κάμωμεν πάντα.

^{ἢ 17. ἔστε] =έως, ἐν δω.—μακαριῶν]} καλοτυγίζων.—διαθεώμενος] ἐπειδὴ ἔθλεπον.—ἀντῶν] σχῆμα προλήψεως ἀντὶ τοῦ: δῆση τὸ (μέγεθος) καὶ οὐ (τὴν ποιότητα) ἔστιν ἡ χώρα αὐτῶν, ἦν ἔγοιεν.—διαφθοραὶ πόσον ἔφθονα.—λαυσότερος δέ, ἔσθητα δέ] μετ' ἐμφάσεως ἀντὶ τοῦ ὕστορ δὲ χρυσότερος, δῆσηρ δὲ ἔσθητα (ἐνδύματα).

ἵσαν, ούποτε ἐπαυόμην νήμᾶς μὲν οἰκτίων, βασιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων διαθεώμενος αὐτῶν, δσην μὲν χώραν καὶ οἶν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια, ζσους δὲ 18θεράποντας, δσα δὲ κτῆνη, χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα δέ· τὰ δ' αὖτῶν στρατιωτῶν ὀπότε ἐνθυμοίμην, δτι τῶν μὲν ἀγαθῶν τούτων οὐδενὸς νήμην μετείν, εἰ μὴ πριαίμεθα, δτου δ' ὠντούσημεθα, ηδειν ἔτι δλίγους ἔχοντας, ἀλλως δέ πως πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ή ὠνουμένους δρκους ηδη κατέχοντας νήμᾶς. Ταῦτ οὖν λογιζόμενος ἐνίστε τὰς σπονδὰς μᾶλλον 19ἔφοδούμην ή νῦν τὸν πόλεμον. Ἐπεὶ μέντοι ἐκεῖνοι ἐλυσαν τὰς σπονδὰς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ ή ἐκείνων ὕδρις καὶ ή νημετέρα ἀσάφεια. Ἐν μέσῳ γάρ ηδη κείται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἀθλα, ὀπότεροι ἀν νημῶν ἀνδρες ἀμείνονες ὅσιν, ἀγωνιθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, οἱ σὺν νήμην, ὡς τὸ εἰκός, ἔσονται. 20Οὗτοι μὲν γάρ αὐτοὺς ἐπιωρκήκασιν· νημεῖς δὲ πολλὰ ὁρῶντες ἀγαθὰ σεργόδως αὐτῶν ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν δρκους· ὅστε ἔξει· αἱ μοι δοκεῖ ιέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ σὺν φρονή- 21ματι μείζονι ή τούτοις. Ἐτι δ' ἔχομεν σώματα ἰκανώτερα τού-

§ 18. αὐτὸν ἀφ' ἑτέρου δέ.—ὅπότες ἐνθυμοίμην] ὅτακις ἐσυλλογιζόμην· ίδε συντκτ. § 53, 2.—τῶν ἀγαθῶν τούτων] δηλ. χώρας, ἐπιτήδειων, κτηνῶν, χρυσοῦ, ἐσθῆτος·—μετειη] εὔκτ. τοῦ ἀπροσώπου μέτεοτις ήμεῖν= μετέγγυεν. —εἰ μὴ πριαί εθαβαῖν δὲν ηθέλομεν ἀγοράσῃ αὐτά· τὸ ρ. ὠνοῦματι· ίδε γραμμ. § 83, σημ.—δεῖσον] ἀντὶ τίνος, μὲ τι.—δρκονες κατέχοντας νήμᾶς] δτι δρκοι μᾶς ἐμπόδιζον νὰ ποριζώμεθα τὰ τρόφιμα ἄλλως πως παρὰ ἀγοράζοντες αὐτά. —ταῦτ' οὖτις λογιζόμετοι] ταῦτα λοιπὸν συλλογιζόμενος. —ἐνίστε] καποτε.

§ 19. ἐλυσιτ τὰς σπονδάι] παρέβησαν τὰς συνθήκας· διότι ἐφόνευσαν τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλ. διὰ δόλου. —Ιείνσθαι] δτι ἔχει πάνηγ. —ὕθρη] ἀδεικία. —ἀσάφεια] ἀβεβαίότης. —ἄθλα] ὡς βραβεῖα. —ὅπότεροι ημῶν]=τούτοις νήμῶν, ὀπότεροι (ὅποτες ἐκ τῶν δύο, τῶν Ἑλλ. καὶ τῶν Πεσσ.) —ἀμείνονες] ἀνδρειότερο. —οὖτις ημεῖν] μὲ τὸ μέρος νήμῶν, ὑπὲρ νήμῶν —ως τὸ εἰκός] καθὼς είναι ἐπόμενον, φυσικόν.

§ 20. ὁρῶτες] ἀν καὶ ἐβλέπομεν. —στερρὸν] σταθερῶς. —ἐξεῖται μοι δοκεῖ]=δοκεῖ μοι δτι ἔξεστιν νήμην=μοι φτινεται δτι δυνάμεθα. —ἐπὶ τὸν ἀγῶνα] εἰς τὸν πόλεμον. —πολὺ σὺν φρονήματι μείζονει]=σὺν φρονήματι πολὺ μείζονι, δηλ. ἔχοντες φρένημα μεγαλείτερον ἀπὸ τύτους (τοὺς βρεθέρους).

§ 21. φέρειν] νὰ ύποσερωσιν. —οὐτις τοῖς θεοῖς] μὲ τὴν θοήθεαν τῶν θεῶν. —οἱ δὲ ἄνδρες]=οὔτοι δὲ (δηλ. οἱ πολέμιοι) εἰσὶν ἀνδρες. —τρωτοὶ καὶ θητοὶ μᾶλλον] εὔκολώτερον δύνανται νὰ πληγώνωνται καὶ νὰ φονεύωνται· γραμμ. § 39, 12. —τὸ πρόσθιτον] πρότερον.

των καὶ ψύχην καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν· ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς σὺν τοῖς θεοῖς ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες καὶ τρωτοὶ καὶ θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοὶ ὕσπερ τὸ πρόσθεν νίκην ἡμῖν διδῶσιν.²² Άλλ᾽ ἵσως γάρ καὶ ἄλλοι ταῦτα ἐνθυμοῦνται,²³ πρὸς τῶν θεῶν μὴν ἀναμένωμεν ἄλλους ἐφ' ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα, ἀλλ᾽ ἡμεῖς ἀρξώμεν τοῦ ἔξορυμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ τὴν ἀρετήν· φάντε τῶν λοχαγῶν ἀριστοῖ καὶ τῶν στρατηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κάγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἔθελετε ἔξορυμᾶν ἐπὶ ταῦτα,²⁴ ζεπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετε αὐτόν με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι· τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζειν ἥγοῦμαι ἐρύκειν ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά.

Οἱ μὲν ταῦτα ἔλεξεν, οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ἡγεῖσθαι²⁵ ἐκέλευον πάντες, πλὴν Ἀπολλωνίδης τις ἦν βοιωτιάζων τῇ φωνῇ· οὗτος δ' εἶπεν, ὅτι φλυαροίν, ὅστις λέγοι ἄλλως πως σωτηρίας ἀν τυχεῖν ἡ βασιλέα πείσας, εἰ δύναιτο, καὶ ἂμα ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας· Οἱ μέντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπο-²⁶ λαβῶν ἔλεξεν τὸδε. Ω θαυμασιώτατε ἀνθρώπε, σύγε οὐδὲ δρῶν γιγνώσκεις οὐδὲ ἀκούων μέμνησαι. Ἐν ταῦτῷ γε μέντοι ἥσθια τούτοις, ὅτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κῦρος ἀπέθανε,

^{22.} ἄλλ᾽ ἵσως γάρ] = ἄλλὰ μὴ ἀναμένωμεν· ἵσως γάρ κλπ. — παρακαλοῦντας] = παρακαλέσοντας, ἵνα μᾶς παρακινήσωσιν. — ἀρξωμεν τοῦ ἔξορυμῆσαι] ἀς κάμωμεν ἀρχὴν νὰ παρακινήσωμεν. — ἀρετήν] ἀνδρεῖαν. — ἀξιοστρατηγότεροι] ἀξιώτεροι νὰ στρατηγῆτε.

^{23.} ὑμεῖς ἔξορυμᾶν] σεῖς νὰ παρακινῆτε. — τάττετε] διορίζετε. — αὐτόρ με ἡγεῖσθαι] ἀτός μου νὰ ἴμαι ἡγεμών. — ἀκμάζειν ἥροῦμαι] ὅτι εἴμαι ἀκμαῖος νομίζω. — ἐρύκειν] ν' ἀποκρούω. — τὰ κακά] τὰς ἐκ τῶν Περσῶν συμφοράς.

^{24.} ἥρεσθαι] ἐνν. αὐτόν· δηλ. αὐτὸς νὰ ἴναι ἡγεμών. — βοιωτιάζων τῇ φωνῇ] διαιδῶ τὴν βοιωτικὴν διάλεκτον, ἥτις ἦτο Αἰολική. — ἄρ τυχῆται] ὅτι ἥδυνατο νὰ ἐπιτύχῃ σωτηρίαν. — τὰς ἀ.ορίες] τὰς δυσκολίας.

^{25.} μεταξὺ] ἐνῷ δηλ. ὁ Ἀπολλωνίδης ὡμίλει καὶ ἐπομένως διακόψις αὐτόν. — θαυμασιώτατε] παραξένωτε. — οὐδὲ δρῶτρ γιγ.ώσκεις] ἐνῷ βλέπεται (εἰς πολὺν θέσιν εἰσεισθ), δὲν καταλαμβάνεις. — οὐδὲ ἀκούων] καὶ ἐνῷ ἀκούεις (δεν ἔχομεν πάθη ύπό τοι βασιλέως). — ἐν ταῦτῷ τούτοις εἰς τὸν αὐτὸν τόπον μὲ τούτους, δηλ. τοὺς λοχαγούς. — ἐπὶ τούτῳ] κατέπι τούτου, δηλ. τοῦ θυνάτου τοῦ Κύρου.

καταφρονήσας ἐπὶ τούτῳ πέμπων ἐκέλευε παραδιδόναι τὰ
26 ὄπλα. Ἐπεὶ δὲ οὐκεῖς οὐ παραδόντες, ἀλλ᾽ ἔξοπλισάμενοι
ἔλθόντες παρεσκηνήσαμεν αὐτῷ, τί οὐκ ἐποίησε πρέσβεις
πέμπων καὶ σπονδᾶς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔστε
27 σπονδῶν ἔτυχεν; Ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί,
ῶσπερ δὴ σὺ κελεύεις, εἰς λόγους αὐτοῖς ἀνευ δπλων ἥλ-
θον πιστεύσαντες τοῖς σπονδαῖς, οὐ νῦν ἔκεινοι παιδίμενοι,
κεντούμενοι, ὑδριζόμενοι οὐδὲ ἀποθανεῖν οἱ τλήμονες δύ-
νανται καὶ μάλισται ἔχωντες τούτου; Ἄν πάντα εἰ-
δώς τοὺς μὲν ἀμύνεσθαι κελεύοντας φλυαρεῖν φένταις, πείθειν
2 δὲ πάλιν κελεύεις ιόντας; Ἐμοί, δέ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν ἄν-
θρωπον τοῦτον μάτε προσίεσθαι εἰς ταῦτὸν ἥμιν αὐτοῖς
ἀφελομένους τε τὴν λοχαγίαν σκεύν ἀναθέντιας ὡς τοι
οὔτῳ χρῆσθαι. Οὗτος γάρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει καὶ
29 πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, διτε Ἑλληνῶν τοιοῦτός ἐστιν. Τοῦτον
μὲν οὖν ἀπίλασαν· οἱ δὲ ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις ιόντες, ὅπου
μὲν στρατηγὸς σῶς εἴπον, τὸν στρατηγὸν παρεκάλουν, ὅπόθεν
δὲ οἶχοιτο, τὸν ὑποστράτηγον, δηού δὲ αὖ λοχαγὸς σῶς εἴπον,
30 τὸν λοχαγόν. Ἐπεὶ δὲ πάντες συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν
ὅπλων ἐκαθέζοντο· καὶ ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ
καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ τοὺς ἔκατον. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν, σχεδὸν
31 μέσαι ἦσαν νύκτες. Ἐνταῦθα Ἰερώνυμος Ἡλεῖος πρεσβύ-

§ 26. παρεσκηνήσαμεν] ἐστρατοπεδεύσαμεν πλησίον αὐτοῦ.—ἐστε[
ἔως.

§ 27. δ' αὖ] τούναντίον δέ.—αντοι] τοῖς Πέρσαις.—οἱ τλήμονες] οἱ
ταλαιπωροὶ — καὶ μάλιστα ἐρῶντες τὸντον] ἀν καὶ πολὺ ἐπιθυμοῦσι τοῦτο
(δηλ. ν ἀποθάνωσιν).

§ 28. μήτε προσίεσθαι] μήτε νὰ τὸν δεχώμεθα.—ἀφελομέρον] καὶ
ἀφοῦ τοῦ ἀφαιρέσωμεν τὴν λοχαγίαν.—σκεύν ἀναθέντας] ἀφοῦ θέσωμεν
ἐπάνω του, δηλ. τὸν φορτώσωμεν.—ώς τοιούτῳ] δηλ. ὡς σκευοφόρον
ἐθεωροῦντο δὲ οἱ σκευοφόροι ως ἀνδράποδα.—διτε Ἑλληνῶν] διότι ἐν
εἶναι Ἑλληνοι.

§ 29. ἀπήλασαν] ἀπεδίωξαν· ἀέρ. τοῦ ἀπελαύνω.—σῶς] = σῶς· γραμμτ.

§ 30. ζ', 3.—παρεκάλουν] προσεκάλουν.—οἴχειτο] εἶχε φονευθῆ.

§ 30. εἰς τὸ πρόσθεν τῶν δπλων] ἔμπροσθεν τοῦ στρατοπέδου.—ἀμφὶ
τοὺς ἔκατον] περίπου 100.—μέσοι νύκτες] μεσονύκτιον.

§ 31. ἐταῦθα] τότε.—δῦδε] ως ἔξης.—ἡμῖν ... καὶ αὐτοῖς] καὶ ήμετες
εὐτοὺς νὰ συνέλθωμεν.—καὶ πρὸς ήμᾶς] ἐνν. ἔλεξας.

τατος ὁν τῶν Προξένου λοχαγῶν ἥρχετο λέγειν ὅδε. 'Ημῖν, ὁ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὁρῶσι τὰ παρόντα ἔδοξε καὶ αὐτοῖς συνελθεῖν καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα, εἰ τι δυναίμεθα ἀγαθόν. Λέξον δ', ἔφη, καὶ σύ,³² ὁ Ξενοφῶν, ἀπερ καὶ πρὸς ὑμᾶς. Ἐκ τούτου λέγει τάδε Ξενοφῶν. 'Αλλὰ ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα, διὰ βασιλεὺς καὶ Τισσαφέροντος, οὓς μὲν ἐδύνθησαν, συνειλήφασιν ὑμῶν, τοῖς δ' ἄλλοις δῆλον, διὰ ἐπιβουλεύουσιν, ὡς οὐ δύνωνται ἀπολέσωσιν. 'Ημῖν δέ γε οἷμαι πάντα πιντέα, ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκεῖνοι ἔφ' ήμῖν. Εὗ τοίνυν ἐπίστασθε, διὰ ὑμεῖς τοσοῦτοι ὄν-³³τες, ὅσοι νῦν συνελιλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν. Οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς βλέπουσι· καν μὲν ὑμᾶς ὁρῶσιν ἀθυμοῦντας, πάντες κακοὶ ἔσονται, οὐ δὲ ὑμεῖς αὐτοί τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ οὖτε ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὗ ιστε, διὰ ἔψονται ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι.' Ισως δέ τοι καὶ δίκαιόν³⁴ ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι τούτων. 'Υμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξιάρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ δέ τε εἰρήνη οὖν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι· αἱ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε· καὶ νῦν τοίνυν ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τοῦ πλάνθους εἶναι. Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἷμαι ὃν ὑμᾶς μέγα³⁵ ὠφελῆσαι τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείπτε, ὅπως ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατα-

§ 32 ἐκ τούτοις] μετὰ τοῦτο.—[ταῦτα] τὰ ἔτης· διὰ δηλ. βισιλεὺς καπν. —δή] βέβαια.—οὓς μὲν . . . ὑμᾶς] δους μὲν ἔξ ἡμῶν.—συρειλήφασιν] ἔχουσι συλλαβή· γραμμ. § 95, 12.—ἀπολέσωσιν] γραμμ. § 84, 6.—πάντα ποιητέα] διὰ πάντα πρέπει νὰ κόμμωμεν.—ὡς μήποτε ἐπὶ τοῖς βαρβάροις γενώμεθα] ίνα μὴ πέσωμεν εἰς τὴν ἔξουσιαν τῶν βαρβάρων.—ἔφ' ήμῖν] ἐνν. γένωνται· πέσωσιν εἰς τὴν ἔξουσιαν ἡμῶν.

§ 33. καὶροί] εὐκαιρίαν, σπουδαιότητα· —[βιέποντοι] =ἀποβλέπουσιν. —ἀθυμοῦντας] διὰ δὲν ἔγετε καρδιά, διὰ χωρὶς καρδιὰ ἐνεργεῖτε. —κακοί] δειλοί· —μιμεῖσθαι] νὰ σᾶς μιμῶνται.

§ 34. τοι] τῷ ὄντι.—[διμφέρειν] νὰ ὑπερέχητε. —[ἐπιλεορεκτεῖτε] ὑπερεγετε.

§ 35. τῶν ἀπολωλότων] τῶν χαμένων, τῶν φονευμένων.

σταθῶσιν. Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σωζεῖν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία
 36 πολλοὺς πᾶν ἀπολώλεκεν. Ἐπειδὴν δὲ καταστήσοσθε τοὺς
 ἄρχοντας, διούσες δεῖ, ἥν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλ-
 λέγητε καὶ παραθαρόντες, οἷμαι ἂν ὑμᾶς πάνυ ἐν καιρῷ
 37 ποιῆσαι. Ἐπίστασθε γὰρ δῆ, δτὶ οὔτε πλῆθος ἔστιν οὔτε
 ἴσχὺς ἡ ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ᾽ ὅπτεροι
 ἀν σὺν τοῖς θεοῖς ταῖς ψυχαῖς ἐργάσαντεροι ιώσιν ἐπὶ
 τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ οἱ ἀντίοι οὐ δέ-
 38 χενται. Ἐντεθύμημαί δὲ ἔγωγε, ὃ ἀνδρες, καὶ τοῦτο, διὶ
 ὅποσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου ἐν τοῖς πο-
 λεμικοῖς, οὗτοι μὲν κακῶς τε καὶ αἰσχρῶς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ
 ἀποθνήσκουσιν, ὅποσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι
 κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς
 ἀποθνήσκειν ἀγωνίζονται, τούτους [δέ] ὁρῶ μᾶλλον πως
 εἴς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους καὶ ἔως ἂν ζῶσιν, εὐδαιμονέ-
 39 στερον διάγοντας. Οὐ μὲν ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. Μετὰ δὲ
 τοῦτον εἶπε Χειρίσοφος, Ἄλλὰ πρόσθεν μὲν, ὃ Ξενοφῶν,
 τοσοῦτὸν μόνον σε ἐγίγνωσκον, δσον πάνουν Ἀθηναῖον
 εἶναι, νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε, ἐψ' οἵς λέγεις τε καὶ πράττεις
 καὶ βουλούμην ἂν δτὶ πλείστους εἶναι τοιούτους· κοινὸν
 40 γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν, ἐφη, μὴ μέλλωμεν, ὃ ἀν-

§. 36. ἐν καμῷ] καταλλήλως, ὠφελίως.

§ 37. δῆ] βέβαια.—ταῖς ψυχαῖς ἐργάσαντεροι] κατὰ τὰς ψυχὰς εὐ-
 ρωστότεροι, δηλ. ἀνδρειότεροι· γράμμιτ § 39, 12.—εἰ ἀρτίοις] οἱ ἐναν-
 τίοι. οἱ πολέμιοι.—οὐ δέχονται] δὲν ὑπομένουσι, δὲν ἀντίστανται.

§ 38. ἐργεθύμημαί] ἔχω κατὰ νοῦν, συλλογίζουσι.—μαστεύοντες] ζη-
 τοῦσιν.—ἐκ πατρὸς τούτου] οὐ κάθε τρόπον, δηλ. ἐντίμως καὶ μή.—
 κακῶς τε καὶ αἰσχρῶς] ἀνάνδρως καὶ ἀτίμως.—ἐγράκασιν] ἔχουσι γνώ-
 μην.—πως] κέπως.—ἀριστουμέρους] δτι: φθάνουσιν.—δέργοτας] ἐνν.
 τὸν βίον· δτι: ζῶσιν.

§ 39. Χειρίσορος] Λακεδαιμόνιος ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἀπεσταλ-
 μένος.—ἐψ' οἷς] δι: θσα.—βουλούμην ἀρτι] ἦθελον ἐπιθυμήσῃ=ἄμποτε
 νὰ θσαν· κοινόν] γενικόν.

§ 40. μὴ μέλλωμεν] δι: μή βραδύνωμεν.—η̄η] εὐθύς.—οἱ δεόμεσοι]
 ἐνν. ἀσχόντων· δσοι δὲν ἔγετε ἄρχοντας.—η̄ετε] ἔλθετε.— συγκατοῦ-
 μεν] ἐνεστ. μὲ σημασίαν μέλλοντος.

δρες, ἀλλ' ἀπελθόντες ἥδη αἰρεῖσθε οἱ δεόμενοι ἄρχοντας καὶ ἐλόμενοι ἕκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἰρεθέντας ἔγετε· ἐπειτὴν ἔκει συγκαλοῦμεν τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρέστω δὲ ἡμῖν, ἔφη, καὶ Τολμίδης ὁ κῆρυξ. Καὶ ἄμα ταῦτ' εἰπὼν ἀνέστη, ὡς μὴ μέλλοιτο,⁴¹ ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου ἥρεθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρος Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήνσιος Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

Κεφ. Β'. Ἐπεὶ δὲ ἥροντο, ἥμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε καὶ εἰς τὸ μέσον ἥκον οἱ ἄρχοντες καὶ ἐδοξεν αὐτοῖς προφυλακάς καταστήσαντας συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτος μὲν Χειρίσοφος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἐλεξεν ὅδε. "Ἄνδρες στρατιῶται, χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα, ὅπότε ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιούτων στερούμεθα καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δὲ τοῖς οἱ ἀμφὶ Ἀριαίον οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων ἀνδρας ἀγαθοὺς τελέθειν καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι, δπως, τὸν μὲν δυνάμεθα, καλῶς νικῶντες σφέωμεθα· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ καλῶς γε ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γενώμεθι ζῶντες τοῖς πολεμίοις.

Ἐκ τούτου Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος ἐπὶ πόλεμον⁴

§ 41. Ὡς μὴ μέλλοιτο] ἀπροσώπως· ἵνα μὴ γίνηται βραδύτης. — περιόντος τὰ δέοντα] φέρωνται εἰς πέρας τὰ πρέποντα (ἐκτελῶνται). — ἐκ τούτου] μετὰ τοῦτο. — ἥρεθησαν] ἔξελέγθησαν.

Κεφ. Β'. § 1. "Ηγητο] εἰχον ἐκλεχθῆ. — ὑπέφαινε] ἐλιανόφεγγεν, ἐγλυκοχάραζεν, ὅηλ. ἥροισσεν ὀλίγον νὰ φωτίζῃ. — ἐδοξεν αὐτοῖς] ἐπεράστισαν.

§ 2. Χαλεπά] καχά. — ὀπότε] ἐπειδή. — το ούτων] ὅποιος ὁ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι, οἵτινες δολίως ἔχουσι συλληφθῆ ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρηνος.

§ 3. τελέθειν] = γίγνεσθαι — μη ὑφίεσθαι] νὰ μὴ ὑποχωρήσωμεν. — καλῶς σφέωμεθα] ἐντίμως σφέωμεθα. — εἰ δὲ μή] ἐνν. δυνάμεθα νικῶντες σφέωμεθα... — γε] τούλαχιστον. — ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν.

§ 4. ἐσαλμέροις] στολὴν ἐνδεδυμένος καλλίστην. — πρέπειν] δτι δ ὠραιότατος στολισμός ἀρμόδει εἰς τὴν νίκην. — ὁρθῶς ἔχειν] δτι ὁρ-

ώς ἐδύνατο κάλλιστα νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευτῶν δέοι, δρθῶς ἔχειν τῶν καλλίστων ἑαυτὸν ἀξιώσαντα ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ πορχετοῦ ὁδε. 5Τὴν μὲν τῶν βιοβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν ἐπίστασθε καὶ ὑμεῖς, οἶμαι. Εἰ μὲν οὖν βουλόμεθα πάλιν αὐτοῖς διὰ φιλίας ἵεναι, ἀνάγκη ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν δρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς, οἵ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἵα πεπόνθασιν· εἴ μέντοι διανοούμεθα σὺν τοῖς δηποιοῖς, ὃν τε πεποιήκασι, δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν διὰ παντὸς πολέμου αὐτοῖς ἵεναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας. Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρνυται τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾶς ὅρμης προσεκύνησαν τὸν θεὸν καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε, Δοκεῖ μοι, ὃ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὔξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν σωτηρία, δηροῦ ἀν πρῶτον εἰς φιλίαν χῶ-

θὸν εἶναι — τῷτο καλλίστωρ] ἐνν. πραγμάτων = τοῦ καλλίστου κόσμου. — ἐν τούτοις] δῆλο. τοῖς καλλίστοις = τῷ καλλίστῳ κόσμῳ, μὲ τὸν ὥραιότατον στολισμόν. — τῆς τελευτῆς τυγχάνειν] = τελευτῶν (—ὸν βίον).

§ 5. πάλιν] ἐπίσω. — αὐτοῖς διὰ φιλ.ας] φιλικῶς νὰ διακήμεθα πρὸς αὐτούς. — διὰ πτοε.ε.] δι᾽ ὅρκων πτοτεως, δῆλο. πιστεύσαντες εἰς τοὺς ὅρκους αὐτῶν. — εἰς πεπόνθασιν] τι ἔχουσι πόθη; γραμμ. § 97,4. — ὃτι πεποιήκασι] δι᾽ οἵσα μᾶς ἔχουσι χάμη. — δίκηντος ἐπιθεῖται] τιμωρίαν νὰ ἐπιβάλωμεν εἰς αὐτούς, νὰ τους τιμωρήσωμεν. — τὸ λοιπόν] εἰς τὸ ἔξης. — διὰ παντὸς πολέμου ἵεται] μὲ πᾶν εἶδος πολέμου νὰ πολεμῶμεν αὐτούς.

§ 6. πτάρνυται τις] φτενίζεται· γραμμ. § 73,1. — ἀκούσατες] τὸν πταρμόν. — μιᾶς ὅρμης] μὲ μιά. — πιστεύνησαν] οἱ παλαιοὶ Ἑλλήνες προσεκύνουν κλίνοντες ὀλίγον τὲ γόνυ καὶ τὸ σῶμα καὶ ἐπιθέτοντες τὸν λιγανὸν ἐπὶ τοῦ ἀντίγειρος δρθοῦ ἐφέλουν αὐτόν. — ἡμῶν λεγόντων] ἐνῷ ἔγω ἔλεγον. — οἰωνές] στημεῖον. — εὐέσθαι] προσευχῆθεντες νὰ τάξωμεν (νὰ ὑποσχεθῶμεν). — θύσειν σωτῆ.ια] = θύσειν θυσίαν σωτηρίαν. δῆλο. νὰ κάμωμεν θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν (εὐγαριστοῦντες τὸν Δία). — οὐντεπεύξασθαι δέ] προσέτει δὲ νὰ τάξωμεν. — διὰ δοκεῖ ταῦτα] δοκεῖται νομίζει ταῦτα (δοκεῖ εἶναι καλά), ἐπομένως παραδέχεται αὐτά. — ἀρατειράτω τὴν χεῖρα] διὰ ὑψώσῃ τὴν χεῖρα· τοῦτο ἐλέγετο γειροτονεῖν (γειροτονία). — ἐκ τούτου] μετά τούτου. — ἐπαιάριστ] ἔψαλταν παιᾶνα (ὕπνον) εἰς τὸν Δία εὐγαριστοῦντες αὐτόν.

ραν ἀφικώμεθα, συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύναμιν. Καὶ δτῷ δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα. Καὶ ἀνέτειναν ἀπαντες. Ἐκ τούτου πῦξαντο καὶ ἐπαιάνισαν. Ἐπεὶ δὲ τὰς θεῶν καλῶς εἶχεν, προχετο πάλιν δδε. Ἐτύγχανον λέγων, δτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες· ήμιν εἴεν σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γάρ ήμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς τῶν θεῶν δρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασι τε καὶ τὰς σπονδάς παρὰ τοὺς δρκους λελύκασιν. Οὕτω δ' ἔχόντων εἰκὸς τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεούς, ήμιν δὲ συμμάχους, οἵπερ ίκανοί είσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μικρούς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, καν ἐν δεινοῖς δσι, σφζειν εὔπετῶς, δταν βούλωνται." Ἐπειτα δὲ ἀναμνήσω γάρ ήμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ήμετέρων κινδύνους, ἵνα εἰδῆτε, ως ἀγαθοῖς τε ήμιν προσήκει εἶναι σφζονται τε σὺν τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. Ἐλθόντων μὲν γάρ Περσῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς παμπληθεῖ στόλῳ ως ἀφανιούντων τὰς Ἀθήνας ὑποστῆναι αὐτοὶ Ἀθηναῖοι τολμῆσαντες ἐνίκησαν αὐτούς. Ἐπειτα δτε Ξέρξης ὕστερον ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἥλθεν ἐπὶ τὴν Ἑιλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ήμετέροι πρόγονοι τοὺς τούτων προγόνους καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ὡν ἐστι μὲν τεκμήρια ὅραιν τὰ τρόπαια, μέγιστον δὲ μνημεῖον ή ἐλευθερία τῶν πόλεων, ἐν αἷς ήμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε· οὔδένα γάρ ἄνθρωπον δε-

§ 7. ἐτύγχανορ λέγων] συντκτ. § 45, β', 2. — ἐμπεδοῦμεν] φυλάττομεν. — οἵτω δ' ἔχόντων] ἐνν. τούτων· ἐπειδὴ δὲ ταῦτα εἶναι ἔστι. — εἰκός] ἐνν. ἔστι· ἐπόμενον εἶναι. — ήττη δὲ συμμάχους] ἐνν. εἰκός ἔστιν εἶναι τοὺς θεούς. — καὶ] = καὶ ἄν. — ἐν δεινοῖς] ἐν κινδύνοις. — εὔπετῷ] εὔκόλως.

§ 8. ἀραιήσω ὃ ἂ: τοὺς κινδύνους] συντκτ. § 15, α'. — ἀγαθοῖς] = ἀνδρεῖοις· κατηγορούμενον τοῦ ὑποχυ. τοῦ εἶναι· συντκτ. § 41, β'. — σὺν τοῖς θεοῖς] με τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — ἐλθότων γάρ] δτε δηλικὴν ἥλθον. — παμπληθεῖ στόλῳ] με πολυπληθὲς στρατευμα. — ὑποστῆται] ἀρ. β'. τοῦ ὑφίσταμαι· νὰ ἀντισταθῶται. — αὐτοῖς] μόνοις· ἐννεῖ κατὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην τῷ 490 π. Χ.

§ 9. ἀρείρας] συναθροίσας. — κατὰ γῆν] ἐν Πλαταιζες τῷ 479 π. Χ. — κατὰ θάλατταν] ἐν Σαλαμῖνε (τῷ 480 π. Χ.) καὶ ἐν Μυκάλῃ (τῷ 479 π. Χ.). — ὅγ] τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν νικῶν.

σπότην ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖτε. Τοιούτων μὲν ἐστε 10 προγόνων. Οὐ μὲν δὴ τοῦτο γε ἔρῶ, ως ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὕπω πολλαὶ ἡμέραι, ἀφ' οὗ ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἔκείνων ἐκγόνοις πολλαπλασίους ὑμῶν ἐνικάτε σὺν τοῖς θεοῖς. Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ τῆς Κύρου βασιλείας ἀνδρες ἦτε ἀγαθοί· νῦν δὲ ὅποτε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἄγων ἐστι, πολὺ δῆπου ὑμᾶς προσήκει καὶ ἀμείνονας καὶ προθυμοτέρους εἶναι.

1 Κεφ. Γ'. Τούτων λεχθέντων ἀνέστησαν καὶ ἀπελθόντες λατέκαον τὰς ἀμάξας καὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ περιττῶν, δτου μὲν δέοιτο τις, μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, τὰ δὲ ἀλλα εἰς τὸ πῦρ ἐβρίπτουν. Ταῦτα ποιήσαντες ἡριστοποιοῦντο. Ἀριστοποιουμένων δὲ αὐτῶν ἔρχεται Μιθραδάτης σὺν ἵππεσιν ως τριάκοντα καὶ καλεσάμενος τοὺς στρατηγοὺς εἰς ἐπίκοον λέγει διδε. Ἐγώ, ὃ ἀνδρες Ἑλληνες, καὶ Κύρω πιστὸς ἦν, ως ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ νῦν ὑμῖν εὔνους· καὶ ἐνθάδε δ' εἰμὶ σὺν πολλῷ φόβῳ διάγων. Εἰ οὖν δρῷν ὑμᾶς σωτῆριόν τι βουλεῖ ομένους, ἔλθοιμι ἀν πρὸς ὑμᾶς καὶ τοὺς θεράποντας πάντας ἔχων. Λέξατε οὖν πρός με, τί ἐν νῷ ἔχετε, ως φίλον τε καὶ εὔνουν καὶ βουλόμενον κοινῇ 3 σὺν ὑμῖν τὸν στόλον ποιεῖσθαι. Βουλευομένοις τοῖς στρα-

§ 10. οὐ μὲν δή ἀλλὰ βέβαια δέν.— ως ὑμεῖς καταισχύνετε] δῆθιεν σεῖς ἐντροπιάζετε· ἡ εἰδικὴ οὐτη πούρας εἶναι ἐπεξήγησες τοῦ προτροπουμένου τοῦτο· ίδε συντκ. § 51.— ἀρ' οὗ] = ἀφ' ὅτου, ἐνν. γρένου.

§ 11. τότε] δηλ. πρὸς ὀλίγων (49) ἡμερῶν, δῆτε ἔγεινεν ἡ πεοὶ Κούναχα μάγη — ἀραθοί] ἀνδρεῖοι.— ὁ ἄγων] ἡ μάγη.— δῆπου] βέβαια. —ἀνείρονας] ἀνδεσιοτέρους.

Κεφ. Γ'. § 1. κατέραον] = κατέχαιον· γραμμ. § 62, παρατήρ. 2 καὶ § 64, 7.— δέοιτο] ἐχρειάζετο.— μετεδίδοσαρ] ἀπὸ δὲ τὰ περιττὰ ἔδιδεν ὁ ἔνας εἰς τὸν ἄλλον.— ἐβρίπτουν] = ἐβρίπτουν.— ἡριστοποιοῦται] = ἡριστων, ἐγευμάτιζον.— εἰς ἐπήκοορ] εἰς ἀπήστασιν, ὥστε νὰ τὸν ἀκούωσιν.

§ 2. ἔλθοιμι ἀν] δυνατὸν νὰ ἔλθω.— τὸν θεράποντας] τοὺς ὄπαδούς μου, δηλ. τὸν στρατιώτας μου.— τὸν ἐν τῷ ἔχετε] τῷ ἔχετε στὸ νοῦ σας, τὸ σχέπτεσθε.— τὸν στροφὸν] τὴν πορείαν.

§ 3. ἔλεγε] ἔλαθε τὸν λόγον.— ἀσινέστατατα] ἀβλαβέστατα, δηλ. χωρὶς νὰ βλαπτωμεν τὴν χώραν διόλου.— διαπολεμεῖν] διαρκῶς νὰ πολεμημεν.

τηγοῖς ἔδοξεν ἀποκρίνασθαι τάδε· καὶ ἔλεγε Χειρίσοφος· 'Ημῖν δοκεῖ, εἰ μέν τις ἐᾶ ἡμᾶς ἀπιέναι οἴκαδε, διαπορεύεσθαι τὴν χώραν ὡς ἂν δυνώμεθα ἀσινέστατα· ἥν δέ τις ἡμᾶς τῆς ὁδοῦ ἀποκωλύῃ, διαπολεμεῖν τούτῳ ὡς ἂν δυνώμεθα κράτιστα.' Εκ τούτου ἐπειρᾶτο Μιθραδάτης διδάσκειν,⁴ ὡς ἀπορον εἴπι βασιλέως ἄκοντος σωθῆναι. "Ενθα δὲ ἐγιγνώσκετο, ὅτι ὑπόπεμπτος εἴπι· καὶ γὰρ τῶν Τισσαφέροντος τις οἰκείων παροκολουθήκει πίστεως ἔνεκα. Καὶ ἐκ τούτου⁵ ἔδοκει τοῖς στρατηγοῖς βέλτιον εἶναι δόγμα ποιήσασθαι τὸν πόλεμον ἀκήρυκτον εἶναι, εστ' ἐν τῇ πολεμίᾳ εἰεν· διέφθειρον γὰρ προσιόντες τοὺς στρατιώτας κοὶ ἔνα γε λοχαγὸν διέφθειραν, Νίκαρχον Ἀρκέδα, καὶ φέρετο ἀπιών νυκτὸς πὺν ἀνθρώποις ὡς εἴκοσι.

Μετὰ ταῦτα ἀριστήσαντες καὶ διαβάντες τὸν Ζαπάταν⁶ ποταμὸν ἐπορεύοντο τεταγμένοι τὰ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ ἔχοντες. Οὐ πολὺ δὲ προελπιλυθότων αὐτῶν ἐπιφαίνεται πάλιν ὁ Μιθραδάτης ιππέας ἔχων ὡς διακοσίους καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους μάλα ἐλαφρούς καὶ εὔζωνους. Καὶ προσήρει μὲν ὡς φίλος ὃν πρὸς

§ 4.. ὡς ἀποστολεῖτοι] διτι τάχα ἦτο δύσκολον.—βασιλέως ἄκοντος] ἀν δ βασιλεὺς δὲν ἔθελεν.—ἐνθα δή] τότε πλέον.—ὑπόπεμπτος εἴη] ἦτο ἀπεστελμένος δολιώς.—καὶ γάρ] διότι καλ.—παρηκολουθήκει] εἰχεν ἀκολουθήσῃ αὐτὸν πλησίον.

§ 5. ἐκ τούτου] ἔεικα τούτου.—δόγμα ποιήσασθαι] νά ψηφίσωσι, ν' ἀποφασίσωσιν. —ἀπρωτοτον] οὐχὶ κεχηρουγμένον, χρυφόν, μέγρις ἔξοντώσεως.—ἐπτε] ἐν δσω.—διέφθειροι] προσεπάθουν νά διαφθείρωσιν· ἐνν. οἱ κτήρικες ἐκ τοῦ ἀκήρυκτον.—διέφθειρατ] κατώρθωσαν νά τον διεφθείρωσι διὰ χρημάτων καὶ ὑπογέσεων.

§ 6. ἀριστή αρτει] γευνατίσαντες.—τεταγμένοι] ἐν τάξει.—τῷρ δέλοι] τοὺς ἀγοράστους εἰς μάγην ἀνθρώπους. —οὐ πολὺ προεληυθότων] ἐνῷ δὲν εἶγον προγωρήσῃ πολύ.—εὐζώρων] εὐκινήτους.

§ 7. ὡς φίλοις ὡν] διότι τάχα ἦτο φίλος.—εγγὺς ἐτέροντο] ἐπλησίασαν δ Μιθραδάτης καὶ οἱ στρατιῶται τοι.—ἐκπίνης] ἔξαφνα—ἐτερωσχον] ἐπλήγωνον · γραμμιτ. § 96, 14.—ἐπασχον κακῶι] ἔκαχοπάθουν, ἐβλάπτοντο —ἀπεπολόνοις οὐδέρ] ἐνν. κακόν.—οἱ Κρῆτες] ἴδε Α', 6, 9.—βραγύτερα] σύνοτιγον ἀντικα. τιῦ ἐτέξευον ἴδε συνταχτ. § 12, 6.—ψυλοὶ ὅτεις] ἐπειδὴ ἵσαν ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι.—τῷρ δέλων] =τῶν ὀπλι-

τοὺς Ἐλληνας· ἐπεὶ δὲ ἔγγὺς ἐγένοντο, ἐξαπίνης οἱ μὲν αὐτῶν ἐτόξευον καὶ ἵππεῖς καὶ πεζοί, οἱ δὲ ἐσφενδόνων καὶ ἐτίτρωσκον. Οἱ δὲ ὀπισθοφύλακες τῶν Ἐλλήνων ἐπασχον μὲν κακῶς, ἀντεποίουν δὲ οὐδέν. Οἵ τε γὰρ Κρῆτες βραχύτερα τῶν Περσῶν ἐτόξευον καὶ ἄμα ψιλοὶ ὅντες εἴσω τῶν ὅπλων κατεκέκλειντο, οἵ τε ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἡκόντιζον 8ἢ ὡς ἔξικνεῖσθαι τῶν σφενδονητῶν. Ἐκ τούτου Ξενοφῶντι ἐδόκει διωκτέον εἶναι· καὶ ἐδίωκον τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν πελταστῶν, οἵ ἔτυχον σὺν αὐτῷ ὀπισθοφύλακοῦντες· διώκοντες 9δὲ οὐδένα κατελάμβανον τῶν πολεμίων. Οὔτε γὰρ ἵππεῖς ἥσαν τοῖς Ἐλλησιν οὔτε οἱ πεζοὶ τοὺς πεζοὺς ἐκ πολλοῦ φεύγοντας ἐδύναντο καταλαμβάνειν ἐν ὀλίγῳ χωρίῳ· πολὺ γὰρ οὐχ οἷόν τε ἦν ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατεύματος διώκειν. 10οἱ δὲ βάρβαροι ἵππεῖς καὶ φεύγοντες ἄμα ἐτίτρωσκον εἰς τούπισθεν τοξεύοντες ἀπὸ τῶν ἵππων, ὁπόσον δὲ διώξειαν οἱ Ἐλληνες, τοσοῦτον πάλιν ἐπαναχωρεῖν μαχομένους ἔδει. Ὡστε τῆς ἡμέρας ὅλης διῆλθον οὐ πλέον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίων, ἀλλὰ δείλης ἀφίκοντο εἰς τὰς κώμας. 11Ἐνθα δὴ πάλιν ἀθυμία ἦν. Καὶ Χειρίσοφος καὶ οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατηγῶν Ξενοφῶντα ἤτιῶντο, ὅτι ἐδίωκεν ἀπὸ τῆς φάλαγγος καὶ αὐτός τε ἐκινδύνευε καὶ τοὺς πολεμίους οὐδὲν μᾶλλον ἐδύνατο βλάπτειν.

τῶν.—ἢ ὡς ἔξικνεῖσθαι] παρὰ ὡστε νὰ φθάνωσι τοὺς σφενδονήτας τοῦ Μιθραδάτου.

§ 8. [ἐκ τοῦτον] διὰ τοῦτο —διωκτέον] =δεῖν διώχειν, δητε ἐπρεπε νά τους καταδιώκωσιν· ίδε συντκτ. § 39, 2.—τὸν ὀπλιτὸν καὶ τὸν πελταστὸν] γεν. διαιρετικὴ τοῦ οὗ.

§ 9. ἥσαν τοῖς Ἐλλησιν] είχον οἱ Ἐλλ.—ἰπὸ τοῦ ἄλλου στρατεύματος] μακρὰν τοῦ ἄλλου στρ.

§ 10. καὶ φεύγοντες] καὶ ἐνῷ ἔφευγον.—ἐτίτρωσκον] ἐπλήγωντο τοὺς Ἐλληνας.—ἐπόσον διώξειν] διον διάστημα τοὺς κατεδίωκον· ίδε συντκτ. § 52, 3.

§ 11. δείλης] ἐνν. ὀψίας.—ἀπὸ τῆς φάλαγγος] μακρὰν τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατεύματος.—μᾶλλον] ἐνν. ἢ εἰ μὴ ἐδίωκεν.

Κεφ. Δ'. Μείναντες δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν τῇ ἀλλῃ ἐπο-¹
ρεύοντο πρωαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει αὐ-
τοὺς διαβῆναι, ἐφ' ἣ ἐφοβοῦντο, μὴ ἐπιθοῖντο αὐτοῖς διαβαί-
νουσιν οἱ πολέμιοι. Διαβεβηκόσι δὲ αὐτοῖς πάλιν φαίνε·²
ταὶ δὲ Μιθραδάτης ἔχων ἵππας χιλίους, τοξότας δὲ καὶ
σφενδονήτας εἰς τετρακισχιλίους· τοσούτους γὰρ ἦτησε
Τισσαφέροντν καὶ ἔλαβεν ὑποσχόμενος, ἀν τούτους λάβη,
παραδώσειν αὐτῷ τοὺς Ἐλληνας καταφρονίσας, διτὶ ἐν
τῇ πρόσθεν προσθολῇ ὀλίγους ἔχων ἔπαθε μὲν οὐδέν, πολλὰ
δὲ κακὰ ἐνόμιζε ποιῆσαι. Ἐπεὶ δὲ οἱ Ἐλληνες διαβεβηκό-³
τες ἀπειχόν τῆς χαράδρας ὅσον ὁκτώ σταδίους, διέβαινε καὶ
δὲ Μιθραδάτης ἔχων τὴν δύναμιν. Περήγγελτο δὲ τῶν πελτα-
στῶν, οὓς ἔδει διώκειν, καὶ τῶν ὀπλιτῶν καὶ τοῖς ἵπποις
εἴρητο θαρρόοι διώκειν ὡς ἐφεψομένης ικανῆς δυνάμεως.
Ἐπεὶ δὲ δὲ οἱ Μιθραδάτης κατειλήφει καὶ ἕδη σφενδόναι καὶ
τοξεύματα ἔξικνοντο, ἐσπύνει τοῖς Ἐλληνοι τῇ σάλπιγγι,
καὶ εὐθὺς ἔθεον ὅμόσε, οἵς εἴρητο, καὶ οἱ ἵπποις ἔλαυνον,
οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ἐφευγον ἐπὶ τὴν χαράδραν. Ἐν 5
ταύτῃ τῇ διώξει τοῖς βαρβάροις τῶν τε πεζῶν ἀπέθανον
πολλοί καὶ τῶν ἵππων ἐν τῇ χαράδρᾳ ζωὶ ἐλήφθησαν εἰς
οκτωκαίδεκα. Καὶ οἱ μὲν πολέμιοι οὔτω πράξαντες ἀπῆλ-⁶

Κεφ. Δ'. § 1. πρωαίτεροι] πλέον πρωὶ ἀπὸ τὸ σύνηθες· γραμμ. §
38, 2, α'.—χαράδρα] ῥευματάν.—ἐφ' ἣ] πλησίον τῆς ἐποίας.—μὴ ἐπὶ⁷
θοῖτο] μήπως ἐπιτεθῶσι· γραμμ. § 81, 1, 6'.—αὐτοῖς διαβαίνουσι]
κατ' αὐτῶν διαβαινόντων (ἐνῷ διέβαινον).

§ 2. διαβεβηκόσι] ἀφοῦ εἰχόν διαβῆ·—καταφρονίσας] ἐνν. τῶν Ἐλ-
λήνων· ἐπειδὴ κατεφρόνησε τοὺς Ἐλλ. — διέτι·—ἀλίγονες ἔχων]
ἐνῷ εἰχεν διλίγους. — ποιῆσαι] ἐνν. τοὺς Ἐλληνας.

§ 3. δοσον ὁκτώ] σγεδὸν ὁκτώ. — τὴν δύναμι· [τὸ στράτευμα τὸ ἐν §
2 εἰρημένον. — θαρροῦσσι] μετοχῇ· ἔχοντες θάρρος. — ἐφεψομέτης] μέλλ.
τοῦ ἐφέπομαι:=ἐπακολουθῶ.

§ 4. κατειλήφει] ἐνν. αὐτούς. — ἰσημητε] ἴδε συνταχτ. § 9, 2, δ'.—
ἔθεον ὅμόσε] ἐτρεχον ἵνα συμπλακῶσιν; — οὐκ ἐδέξαντο] δὲν ὑπέμειναν τὴν
προσθολήν των.

§ 5. εἰς ὁκτωκαίδεκα] ἔως 18.

§ 6. τὸ λουπόν] τὸ ἐπίλοιπον μέρος τῆς ἡμέρας· ἐνταῦθα εἶναι· ἐπὶ⁸
θετον.

θον, οἱ δὲ Ἐλληνες ἀσφαλῶς πορευόμενοι τὸ λοιπὸν τῆς
 7 ἡμέρας ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Τίγροντα ποταμόν. Ἐνταῦθα πό-
 λις ἦν ἐρήμη μεγάλη, ὅνομα δ' αὐτῇ ἦν Λάρισσα· φύκουν
 δ' αὐτὴν τὸ παλαιὸν Μῆδοι. Τοῦ δὲ τείχους αὐτῆς ἦν τὸ
 εὔρος πέντε καὶ εἴκοσι πόδες, ὑψος δ' ἐκατόν· τοῦ δὲ κύ-
 κλου ἥ περιόδος δύο παρασάγγαι· φύκοδόμητο δὲ πλίνθοις
 κεραμεαῖς· κρηπίς δ' ὑπῆν λιθίνη τὸ ὑψος εἴκοσι ποδῶν.
 8 Παρὰ ταύτην τὴν πόλιν ἦν πυραμὶς λιθίνη τὸ μὲν εὔρος
 ἐνδεὶς πλέθρου, τὸ δὲ ὑψος δύο πλέθρων. Ἐπὶ ταύτης πολ-
 λοὶ τῶν βαρβάρων ἦσαν ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν πεφευγό-
 9 τες. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἔνα παρασάγγας
 ἔξ πρὸς τεῖχος ἐρημον μέγα [κείμενον]· ὅνομα δὲ ἦν τῇ
 πόλει Μέσπιλα· Μῆδοι δ' αὐτὴν ποτε φύκουν.
 10 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἔνα παρασάγγας τέτ-
 ταρας. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν σταθμὸν Τισσαφέρνης ἐπεδάνη,
 οὓς τε αὐτὸς ἵππεας ἦλθεν ἔχων καὶ τὴν Ὁρόντα δύναμιν
 τοῦ τὴν βασιλέως θυγατέρα ἔχοντος καὶ οὓς Κῦρος ἔχων
 ἀνέβη βαρβάρους καὶ οὓς δὲ βασιλέως ἀδελφὸς ἔχων βασι-
 λεῖ ἐβοήθει καὶ πρὸς τούτοις ὅσους βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτῷ,
 11 ὥστε τὸ στράτευμα πάμπολυ ἐφάνη. Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγέ-
 νετο, τὰς μὲν τῶν τάξεων ὅπισθεν καταστήσας, τὰς δὲ εἰς
 τὰ πλάγια παραγαγὼν ἐμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμησεν οὐδὲ
 ἐβούλετο διακινδυνεύειν, σφενδονᾶν δὲ παρῆγγειλε καὶ
 12 τοξεύειν. Ἐπεὶ δὲ διαταχθέντες οἱ Ῥόδιοι ἐσφενδόνησαν

§ 7. τὸ παλαιόν] ἐπίθρ. = παλαιά. — ἥ περιόδος] ἡ περιφέρεια. — χερα-
 μεῖς] = ὄπταζες. τὸ ἐπίθ. χεραμεοῦς· ἴδε γραμμή. § 36, γ', 1. — κρηπίς]
 θεμέλιον, βάσις.

§ 8. ἥσαν πεφευγότες] = ἐπεφεύγεσαν· εἶχον καταφύγη.

§ 10. Ὁρόντα] ἴδε γραμμή. § 15, 5, 2. — ἔχοντος] γυναῖκα. — ἀρέβη]
 ἔξεστράτευσεν. — πάμπολυ] δὲ πάμπολυς, ἡ πάμπολη, τὸ πάμπολυ.

§ 11. τὰς μὲν τῶν τάξεων ὅπισθη καταστήσας] τινὰ μὲν ἔκ τῶν ταγ-
 μάτων ὅπισθεν (τῶν Ἐλλήνων) τοποθετήσας. — τὰς δὲ εἰς τὰ πλάγια
 παραγαγών] τινὰ δὲ εἰς τὰ πλάγια (τῶν Ἐλλήνων) κατὰ παραγαγήν δ-
 ὅηγήσας. — ἐμβαλεῖν] νὰ προσθέλῃ, νὰ ἐφορμήσῃ κατὰ τῶν Ἐλλήνων.

§. 12. διαταχθέντες] χωριστὰ ταχθέντες, διαιρεθέντες, ὥστε νὰ βλέ-

καὶ οἱ [Σκύθαι] τοξόται ἔτοξευσαν καὶ οὐδεὶς ὑμάρτανεν ἀνδρός, οὐδὲ γάρ εἰ πάνυ προυθυμεῖτο δράμιον ἦν, καὶ ὁ Τισσαφέροντος μάλα ταχέως ἔξω βελῶν ἀπεχώρει καὶ [αἱ] ἄλλαι τάξεις ἀπεχώρησαν. Καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ὑμέρας οἱ¹³ μὲν ἐπορεύοντο, οἱ δὲ εἶποντο· καὶ οὐκέτι ἐσίνοντο οἱ βάρβαροι τῇ τότε ἀκροβολίσει. Καὶ ταῦτη μὲν τῇ ὑμέρᾳ,¹⁴ ἐπειὶ κατεστρατοπεδεύοντο οἱ Ἑλληνες κώμαις ἐπιτυχόντες, ἀπῆλθον οἱ βάρβαροι μετὸν ἔχοντες τῇ ἀκροβολίσει· τὴν δὲ ἐποιῆσαν ὑμέραν ἔμειναν οἱ Ἑλληνες καὶ ἐπεισίσαντο· ἦν γὰρ πολὺς σῖτος ἐν ταῖς κώμαις. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἐπορεύοντο διὰ τοῦ πεδίου καὶ Τισσαφέροντος εἶπετο ἀκροβολίζομενος. Ἐνθα δὴ οἱ Ἑλληνες ἔγνωσαν, πλαίσιον ἵστο¹⁵ πλευρὸν διτὶ πονηρὰ τάξις εἴη πολεμίων ἐπομένων. Ἐπειὶ¹⁶ δὲ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ στρατηγοί, ἐποίησαν ἐξ λόχους ἀνὰ ἑκατὸν ἄνδρας καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησαν καὶ ἄλλους πεντικοντῆρας καὶ ἄλλους ἐνωμοτάργοντος. Τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρος. Ἡνίκα δὲ τὸν πέμπτον¹⁷

πωσὶ καὶ πρὸς τὰς τρεῖς πλευρὰς τοῦ στρατεύματος τῶν ἔχθρῶν. — Σκύθαις] «οἱ τῶν ἴππέων τέξιοι χρώμενοι» [πιποτοξόται], λένονται, ὑπὲνίων δὲ Σκύθαις» [Αρέβιαν. Ταχτ. Η, 13]. — ἡμάρτανεις] ὅπετεύγχανεν. — οὐδὲ... προυθυμεῖτο] διστί· καὶ ἀν πολὺ ἥθελε, δὲν ἦτο εὔχολον· ἐνν. ἀμαρτάνειν. — ἔξω βελῶν] ἔξω βολῆς βελῶν, δηλ. εἰς τόσην ἀπόστασιν, ὥστε νὰ μὴ φθάνωσι τὰ βέλη.

§. 13. τὸ λοιπὸν] τὸ ἐπίλειπον μέρος τῆς ἡγέρας. — ἐν μέρῃ] οὗτοι μέν, δηλ. οἱ Ἑλληνες. — οἱ δέ] ἔκεινοι δέ, δηλ. οἱ βάρβαροι. — εστροφοί] ἐβλαπτον.

§. 14. κώμαις ἐπιτυχότες] ἀπαντήσαντες κώμας — μετὸν ἔχοντες] εἰς κατωτέραν κατάστασιν ὄντες, δηλ. νικημένοι. — τὴν ἐπιεύσαν] τὴν ἐπερχομένην. — ἐπεισίσαρτ.] ἐπειρημηθεύθησαν τροφάς. — ἀερ βολίζεμενοι] μακρόθεν μαγδύμενος.

§. 15. πλαίσιον ἵστορον]] τετράγωνον· δηλ. παράταξις τοῦ στρατεύματος εἰς σχῆμα τετραγώνου. — πονηρὰ τάξις] κακὴ παράταξις, ἐπικίνδυνος.

§. 16. ἐπέστησαν] διώρισαν. — πεντηκοστήρ] διοικητὴς μιᾶς πεντηκοστῶς, ἦτις ἦτο τὸ ἡμίσιο τοῦ λόχου. — ἐνωμοτάρχοι] ἦν ἐνωμοτάρχης διοικητὴς μιᾶς ἐνωμοτίας, ἦτις ἦτο τὸ ἡμίσιο τῆς πεντηκοστῶς.

§. 17. ἥτικα] = δέ. — βασιλεὺς τοῖς] ἀνάκτορὸν τις συνήθως πληθ. τὰ βασιλεῖα. — καθῆκεν] ἐξετελεόντο. — ἀσμένοι] μὲ εὐγαρέστησιν. — ὡς εἰκότι] ἐνν. ἦγε καθὼς ἦτο ἐπόμενον, φυσικόν. — δηταγ] ἐπειδὴ ἦσαν.

έπορεύοντο, εἶδον βασίλειόν τι καὶ περὶ αὐτὸν κώμας πολλάς, τὴν δὲ ὁδὸν πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο διὰ γηλόφων ὑψηλῶν γιγνομένην, ὡς καθῆκον ἀπὸ τοῦ ὅρους, ὑψ' ὃν ἡ κώμη. Καὶ εἶδον μὲν τοὺς λόφους ἀσμενοὶ οἱ Ἑλληνες, ὡς
 18 εἰκός τῶν πολεμίων ὅντων ἵππεων· ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐκ τοῦ πεδίου ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν πρῶτον γήλοφον καὶ κατέβαινον, ὡς ἐπὶ τὸν ἔτερον ἀναβαίνειν, ἐνταῦθα ἐπιγίγνονται οἱ βάρβαροι καὶ ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ εἰς τὸ πρανές ἔβαλ-
 19 λόν, ἐσφενδόνων, ἐτόξευον ὑπὸ μαστίγων, καὶ πολλοὺς ἐτίθωσκον καὶ ἐκράτησαν τῶν Ἑλλήνων γυμνήτων καὶ κατέκλεισαν αὐτοὺς εἷσω τῶν δπλων· ὅστε παντάπασι ταῦτην τὴν ἡμέραν ἀχροτοι ἦσαν ἐν τῷ ὅχλῳ ὅντες καὶ οἱ
 20 σφενδονῆιαι καὶ οἱ τοξόται. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ τῶν τετραμένων ἔνεκα καὶ ἄμα ἐπιτίθεια πολλὰ εἶχον, ἀλευρα, οἶνον, κριθᾶς ἕπποις συμβεβλημένας πολλάς. Ταῦτα δὲ συνεννεγμένα ἦν τῷ στρατεύοντι τῆς χώρας. Τετάρτη
 21 δ' ἡμέρᾳ καταβαίνουσιν εἰς τὸ πεδίον. Καὶ χρόνον μέν τινα ἐπέσχον τῆς πορείας οἱ βάρβαροι, ἐπειδὴ δὲ δψὲ ἐγίγνετο, ἀπῆσαν· οὐ γάρ ἐδόκει λύειν αὐτοὺς νικτὸς πορεύεσθαι
 22 καὶ κατάγεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐπειδὴ δὲ σαφῶς ἀπι-

§ 18. *δε...ἀραβαλεῖν]* [ἴνα ἀναβάσιν.—ἐτραῦθα] τότε.—*ἐπιγίγρονται* [ἐπιτίθενται].—*εἰς τὸ πρώτες* εἰς τὸν κατήφορον.—*ὑπὸ μαστίγων* τυπόευενοι, ἀναγκαζόμενοι διὰ μαστίγων.

§ 19. *γυμνήτων* [ἴδε Α', Β', 3.—ὅ γυμνής, τοῦ γυμνῆτος καὶ ὁ γυμνῆτης, τοῦ γυμνήτου].—*εἰσω τῷ δρυὶ δπλων* [ἐντὸς τῶν ὀπλιτῶν, δηλ. ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλαισίου.—παντάπασιν ἀρρενοῖς] δλως διόλου ἀνωφελεῖς.—*ἐν τῷ ὅχλῳ δητεῖ* [ἐπειδὴ ἦσαν ἐντὸς τοῦ ὅχλου· δχλος δὲ ἦτο τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀχρήστων εἰς μάχην].

§ 20. *τῶν τετρωμέρων* [τῶν πληγωμένων· τὸ δὲ τίτρωσκομαι].—*καὶ ἀμα εἰχειν* [καὶ συγγρόνως διότι εἶχον. —συμβεβλημένας] συνηθροιστένας· τὸ δὲ συνεβάλλομαι.—*συνεργητεμένα* ἦτο ὑπερσυντελ. τοῦ συμφέρομαι· ἦδε γραμμ. § 97, 10.—*εἶχον συγκομισθῆναι*, εἶχον συναθροισθῆναι.—*τῷ στρατεύοντι* υπὸ τοῦ διεικητοῦ.

§ 21. *ἐπέσχον τῆς πορείας* [ἐκράτησαν τὴν πορείαν των, ἐστραμμέτησαν. —δψὲ] ἀργά, δηλ. δειλη. —*ἀπῆσαν* [ἀπῆργοντο. —λίνειν] =λυσιτελεῖν· δτε ἦτο ὀφέλιμον.—*κατάγεσθαι* [νῆ ἐπιστρέψωσιν].

§ 22. *σαρδεῖς* φανερά, ὀληθῶς.—*ἀπίστρεψαι* [ἐννν. τοὺς βαρβάρους· δτε ἀπήρχοντο οἱ βάρβαροι.—*δύσοι*] σγεδόν. —*τοσοῦτον*] δηλ. τὸ διάστημα, ἡ ἀπό-

όντας ἕδη ἐώρων οἱ Ἑλληνες, ἐπορεύοντο καὶ αὐτοὶ ἀναζεύξαντες καὶ διῆλθον ὅσον ἔξικοντα σταδίους. Καὶ γίγνεται τοσοῦτον μεταξὺ τῶν στρατευμάτων, ὃστε τῇ ὑπεροχαῖᾳ οὐκ ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι οὐδὲ τῇ τρίτῃ, τῇ δὲ τετάρτῃ νυκτὸς προελθόντες καταλαμβάνουσι χωρίον ὑπερδέξιον οἱ βάρβαροι, ἢ ἐμελλον οἱ Ἑλληνες παριέναι, ἀκρωνυχίαν ὅρους, ὡφ' ἥν ἡ κατάβασις ἦν εἰς τὸ πεδίον. Ἐπειδὴ δὲ 23 ἐώρα Χειρίσοφος προκατειλημμένην τὴν ἀκρωνυχίαν, καλεῖ Σενοβῶντα ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ κελεύει λαβόντα τοὺς πελταστὰς παραγενέσθαι εἰς τὸ πρόσθεν. Ὁ δὲ Σενοφῶν 24 τοὺς μὲν πελταστὰς οὐκ ἔγει· ἐπιφαινόμενον γάρ ἐώρα Τισσαφέροντα καὶ τὸ στράτευμα πᾶν· αὐτὸς δὲ προσελάσσας ἥρωτα, Τί καλεῖς; ὁ δὲ λέγει αὐτῷ, Ἐξεστιν ὁρᾶν· προκατείληπται γάρ ἡμῖν ὁ ὑπὲρ τῆς καταβάσεως λόφος καὶ οὐκ ἔστι παρελθεῖν, εἰ μὴ τούτους ἀποκόψουμεν. Ἄλλα τί 25 οὐκ ἔγει τοὺς πελταστάς; ὁ δὲ λέγει, ὅτι οὐκ ἔδοκει αὐτῷ ἔρημα καταλιπεῖν τὰ διπισθεν πολεμίων ἐπιφαινομένων. Ἄλλα μὴν ὅρα γ', ἔφη, βουλεύεται, πῶς τις τοὺς ἄνδρας ἀπελäß ἀπὸ τοῦ λόφου. Ἐνταῦθα Σενοφῶν ὁρᾷ τοῦ ὅρους 26

στασίς. — τῇ διατεταγμένῃ ἐνν. ἡμέρᾳ. — ὑπερδέξιον] θέσην ὑψηλὴν πρὸς τὰ δεξιά. — ἥ] ἀπὸ ὅπου. — παριέραι] νὰ περάσωσι· τὸ δὲ παρέρχομαι. — ἀκρωνυχίαν] προεξογήν. — ὡφ' ἥν] κάτωθεν τῆς ὅπολας.

§ 23. προκατειλημμένην] διτὶ εἴχε προκαταληφθῆ, ὑπὸ τῶν βρυχέρων. οὐρά] λέγεται τὸ διπισθεν μέρος τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἔμπροσθεν λέγεται στόλος, ἢ μέτωπον, τὰ δὲ πλάγια λέγονται πλευραί: ταῦτα δὲ κάτα μεταφορὰν ἔχ τῶν ζώων.

§ 24. αὐτὸς προσελάσσας] μόνος προσελθών· τὸ δὲ προσελκύων. — τί καλεῖς; διὰ τὸ με καλεῖς; — ἔστιν δῆλον] δύναται νὰ ἔδηξε. — ἡμῖν] πρὸς Βλάβην μας. — ὁ ὑπὲρ τῆς καταβάσεως λόφος] ὁ ὑπεράνω τοῦ μέρους, διὰ τοῦ δούλου μέλλομεν νὰ καταβῶμεν. — οὐκ ἔστι παρελθεῖν] δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περάσωμεν. — εἰ μὴ τούτους ἀποκόψουμεν] ἀν δὲν ἀποδιώξωμεν τούτους (δηλ. τοὺς κατέχοντας τὸν λόφον).

§ 25. τι] = διατί. — οὐκ ἔδόκει] δὲν ἐφάνετο καλὸν εἰς αὐτέν. — ἔρημα] πελταστῶν. — τὰ διπισθεν] τοῦ στρατεύματος, τὴν οὐράν. — ἐπιφαινομένων] ἐνῷ ἐδαίνοντο πολέμιοι. — ἔφη] ὁ Χειρίσοντος — τις] ἀντὶ τοῦ ἡμεῖς. — τοὺς ἄνδρας] τοὺς ἔχθρους. — ἀπει] ὁ ἀποδιώξει μέλλει. τοῦ ἀπελαύνων.

§ 26. ἐνταῦθα] τότε. — ὁ ἔρ] ὑπεράνω. — ἔρδοι] ἐνν. οὖσαν, διε ὑπῆρχε μέρες, δι: οὐ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τοῦ λόφου — ἔσθαι] νὰ ὀρμήσωμεν. — ἐπὶ τὸ ἀκρο] ἐπάνω εἰς τὴν κορυφήν. — λάθωμεν] καταλάθωμεν, πιέζω-

τὴν κορυφὴν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ἔαυτῶν στρατεύματος οὗ ταν
καὶ ἀπὸ ταύτης ἔφοδον ἐπὶ τὸν λόφον, ἐνθα πάντας οἱ πολέ-
μιοι, καὶ λέγει, Κράτιστον, δὲ Χειρίσοφε, πάντας ἴεσθαι ὡς
τάχιστα ἐπὶ τὸ ἄκρον· ἵνα γάρ τοῦτο λάβωμεν, οὐδὲ δυνήσον-
ται μένειν οἱ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. Ἀλλά, εἰ βούλει, μένε ἐπὶ²⁷
τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δὲ ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ χρήζεις,
σοι, ἔφη δὲ Χειρίσοφος, δόποτερον βούλει ἐλέσθαι. Εἰπὼν δὲ
Ξενοφῶν, διτι νεώτερος ἐστιν, αἰρεῖται πορεύεσθαι, κελεύει
δὲ οἱ συμπέμψαι ἀπὸ τοῦ στόματος ἄνδρας· μικρὸν γάρ πᾶν
28 ἀπὸ τῆς οὐρᾶς λαβεῖν. Καὶ δὲ Χειρίσοφος συμπέμπει τοὺς
ἀπὸ τοῦ στόματος πελταστάς. Συνέπεσθαι δὲ ἐκέλευσεν
αὐτῷ καὶ τοὺς τριακοσίους, οὓς αὐτὸς εἶχε, τῶν ἐπιλέκτων.
29 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο ὡς ἐδύναντο τάχιστα. Οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ
λόφου πολέμιοι ὡς ἐνόπαν αὐτῶν τὴν πορείαν ἐπὶ τὸ ἄ-
κρον, εὔθυνοι καὶ αὐτοὶ ὀρμυσαν ἀμιλλᾶσθαι ἐπὶ τὸ ἄκρον.
30 Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ μὲν κραυγὴ πᾶν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρα-
τεύματος διακελευομένων τοῖς ἔαυτῶν, πολλὴ δὲ κραυγὴ
31 τῶν ἀμφὶ Τισσαφέρον τοῖς ἔαυτῶν διακελευομένων. Ξενο-
φῶν δὲ παρελαύνων ἐπὶ τοῦ ἵπου παρεκελεύετο, "Ἄνδρες,
νῦν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζετε ἀμιλλᾶσθαι, νῦν πρὸς τοὺς

μεν.—ιεὶς ἥπερ τῆς ὁδοῦ] οἱ πολέμιοι οἱ δύτες ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ, δηλ. ἐπὶ τοῦ λόφου.—χρήζεις] θέλεις.—αὐτοῖς] ἐδῶ, δηλ. εἰς τὸ στράτευμα.

ἢ 27. δοπότερον] δύποιο ἀπὸ τὰ δύο.—ἐλέσθαι] νὰ ἐχλέξῃς (προτιμήσῃς).—τὸ δὲ αἴροιματα.—δεῖ] διέτι.—ιη] =έχυτῷ, δηλ. τῷ Ξενῷ.—ταχρήν] δηλ. ἔργον, μακροχρόνιον.—δηλ. θὰ παρήσυγετο πολὺς χρόνος.—λαβεῖν] ενν. ἄνδρας, δηλ. στρατιώτας, ἀπὸ τὸ δόπισθεν στράτευμα.

ἢ 28. καὶ τοὺς τριακοσίους τῷν ἐπιλέκτων] καὶ οἱ 300 ἐπιλέκτοι (ἐχ-
λευτοὶ) νὰ παρακολουθήσωσιν αὐτὸν, τὸν Ξενοφῶντα.

ἢ 29. ἐντεῦθεν] μετά ταῦτα.—δεῖ] =δεῖ.—αὐτῷ τὴν πορείαν] διτι αὐτοὶ (οἱ Ἑλλ.) ἐπορεύοντο.—ἀμιλλᾶσθαι] νὰ τρέχωσιν ἀμιλλῶμενοι, δηλ. φιλοτιμούμενοι τίς πρότερος νὰ φθάσῃ.

ἢ 30. ἐταῦθα] τότε.—τοῦ στρατεύματος διακελευομένων] =τῶν στρα-
τιώτων διακελ. σγῆμα κατὰ σύνεσιν: ἐπειδὴ οἱ στρατιώται προσέτρεψον.

ἢ 31. ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα] διὰ νὰ ἐλθητε εἰς τὴν Ἑλλάδα.—τοιήσατε] ἀνοῦς κοπιάσωμεν.—ιμαγεῖ] ἄνευ μάχης· ἐπίρρ. τροπικόν.—τὴν λοιπήν] ενν. δόσον.

παῖδας καὶ τὸς γυναικας, νῦν δὲ πονήσαντες ἀμαχεῖ
τὴν λοιπὴν πορευόμεθα. Σωτηρίδας δὲ δὲ Σικυώνιος εἶπεν,³²
Οὐκέτι οὖν, ὁ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γάρ ἐφ' ἵππου ὅχη,
ἐγὼ δὲ χαλεπῶς κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρων. Καὶ δὲ ἀκούσας
ταῦτα καταποδίσας ἀπὸ τοῦ ἵππου ὀθεῖται αὐτὸν ἐκ τῆς
τάξεως καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος ὡς ἐδύνατο τάχιστα
ἔχων ἐπορεύετο· ἔτυγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων τὸν ἵππικόν.
ὅστε ἐπιζέτο. Καὶ τοῖς μὲν ἐμπροσθεν ὑπάγειν παρεκελεύετο,
τοῖς δὲ ὄπισθεν παριέναι μόλις ἐπόμενος. Οἱ δὲ ἄλλοι στρα-³⁴
τιῶται παίουσι καὶ βάλλουσι καὶ λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρί-
δαν, ἐστε ἡνάγκασταν [άνα]λαβόντα τὴν ἀσπίδα πορεύεσθαι.
οἱ δὲ ἀναβάς, ἔως μὲν βάσιμα ἦν, ἐπὶ τεῦ ἵππου ἥγεν, ἐπεὶ
δὲ ἄβατα ἦν, καταλιπὼν τὸν ἵππον ἔσπευδε πεζῇ. Καὶ φθά-
νουσιν ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους. ¹

Κεφ. Ε'. "Ἐνθα δὲ οἱ μὲν βάρδοι στραφέντες ἐφευ-
γον, ἢ ἔκαστος ἐδύνατο, οἱ δὲ Ἐλληνες εἶχον τὸ ἄ-
κρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέροντας καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπό-
μενοι ἄλλην ὁδὸν φχοντο. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσιοφον καταβάν-

§ 32. Σικυώνιος ἐκ Σικυώνος, πόλεως τῆς Κορινθίας.—ἐξ οὗν] εἰς
τὴν θέσιν.—ὅχη] φέρεσσι, καθαλικεύεις: τὸ δὲ ὅχέομαι-οῦμαι.—χα-
λεπῶς κάμνω] ἀποκάμνω, πολὺ κουράζομαι: ἵδε γραμμ. § 94, 5.—φέ-
ρων] ἐπειδὴ φέρω.

§ 33. καὶ οὗτος, δῆλος. ὁ Ἐνφ.-ῶθεται] σπερχεῖται αὐτὸν ἔξω
τῆς τάξεως: ἵδε γραμμ. § 56, 1, β' καὶ § 93 2—ἀφελόμενος] ἀφοῦ
τοῦ ἐπῆρε: τὸ δὲ ἀφαιροῦμαι.—ἔχων] κρατῶν αὐτήν.—θώρακα τὸν ἵππι-
κόν] διτις ἡ το βαρύτερος τοῦ πεζικοῦ θώρακος.—ὑπάγειν] νὰ προχωρῶ-
στιν.—παριέται] νὰ προπεράσωστιν.—μόλις] καὶ μετὰ βίας, δυσ-
κόλως.

§ 34. παίουσι καὶ βάλλουσι] τὸ μὲν παίω σημαίνει κτυπῶ ἀπὸ πλη-
σίον, τὸ δὲ βάλλω κτυπῶ ἀπὸ μακράν.—λοιδοροῦσι] ὑβρίζουσιν.—ἐστε] ἔκαστος.—οἱ δέ] ἐκεῖνος δέ, δῆλος. ὁ Ἐνφ.-βάσιμα ἦν] ἡ το δυνατὸν νὰ βα-
δίζῃ δὲ ἵππος.—ἐπὶ τοῦ ἵππου ἥγειν] ἐφιππος ἐπορεύετο.—ἄβατα ἦν] δὲν
ἡ το δυνατὸν νὰ βαδίζῃ δὲ ἵππος.—πεζῇ] πεζός, μὲ τὰ πόδια.—φθάνουσι
τοὺς πολεμίους] προλαμβάνουσι τοὺς ἔχθρους καὶ φθάνουσι πρότεροι ἐπάνω
εἰς τὴν κορυφὴν.

Κεφ. Ε'. § 1. ἐνθα δή] τότε λοιπόν.—ἥ] δπως.—εἶχον] κατεῖ-
χον.—οἱ ἀμφὶ Τισσ. καὶ Ἀρ.] δι Τισσφ. καὶ δ' Ἀρ. μὲ τὰ στρατεύματά
των.—ἀποτραπόμενοι] ἀπομακρυνθέντες.—ἄλλην ὁδὸν φχοντο] δὲὶ ἄλλης
ὁδοῦ ἀπῆλθον.—ἀγαθῶν] =επιτηδειάων.

τες ἐστρατοπεδεύοντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἀγαθῶν. Ἡ-
σαν δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαὶ πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν
2 ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ τὸν Τίγρηντα ποταμὸν. Ἡνίκα
δ' ἦν δεῖλη, ἔξαπίνης οἱ πολέμιοι ἐπιφαίνονται ἐν τῷ πε-
δίῳ καὶ τῶν Ἐλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμέ-
νων ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἀρπαγήν καὶ γάρ νομαὶ πολλαὶ βο-
σκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατ-
3 ελήνθισαν. Ἐνταῦθα Τισσαφέροντες καὶ οἱ οὖν αὐτῷ κάειν
ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἐλλήνων μάλα ἥθυμη-
σάν τινες, ἐννοούμενοι μὴ τὰ ἐπιτήδεια, εἴ κάοιεν, οὐκ
ἔχοιεν, δόρθεν λαμβάνοιεν.

4 Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ
ἐπιτήδεια ἥσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ συνῆσαν. Καὶ
ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἔνθεν μὲν γάρ δὴν ἦν ὑπερύ-
ψηλα, ἐνθεν δὲ ὁ ποταμὸς τοσοῦτος τὸ βάθος, ὡς μηδὲ τὰ
5 δόρατα ὑπερέχειν πειρωμένοις τοῦ βάθους. Ἐνταῦθα τὴν
μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν [ἢ πρὸς Βαβυ-
λῶνα] εἰς τὰς ἀκαύστους κώμας, κατακαύσαντες ἐνθεν
ἔξησαν· ὅστε οἱ πολέμιοι οὐ προσῆλαυνον, ἀλλὰ ἐθεῶντο
καὶ δομοιοι ἥσαν θαυμάζουσιν, δποι ποτὲ τρέψονται οἱ Ἐλ-

νοτός ιεντάστητο [μετατόπιστος]—εὐθὺς δὲ οὐκέτι τούτοις οὐκέτι τούτοις [τούτοις]
8 2. [ἥρκα] ὅτε.—ἔξαπίνης.—ἐστιδασμένων] διεσκορπισμέ-
νων τὸ φ. σκεδάννυματι γραμμ. 83, α', 4.—καθ' ἀρπαγήν] πρὸς
ἀρπαγήν, ἵνα ἀρπάζωσιν.—τομαὶ βοσκημάτων] ποιμνια.—εἰς τὸ πέραν]
εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος.

§ 3. ἐν εονύμετοι.] συλλογιζόμενοι.—μηδὲ...οὐκ ἔχουσιν] μήπως δὲν ήθε-
λον ἔχη.—εἰς κάοιεν] ἐνν. τὰς κώμας.—δόρθεν λαμβάνειν] ἀπὸ ποῦ νά
τα λαμβάνωσιν.

§ 4. ἐπὶ τὰς σκηνὰς εἰς τὸ στρατόπεδον.—περὶ τὰ ἐπιτήδεια ἥσαν]
ἥσχολοῦντο εἰς τὰ τρόφιμα. —καὶ ἐταῦθα] καὶ τότε.—ἐνθερ μὲρ γάρ...
ἐνθερ δέ] διότι ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος...ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος.—δρη] τὰ
Καρδούχεια.—δ ποταμόι] δ τίγρης—ώς] ὅστε.—πειρωμένου] ὅτε ἐδο-
κίμαζον.

§ 5. ἐπανεχώρουν εἰς τοῦμπαλιν] ἐπέστρεψον εἰς τὰ ὄπιστα.—ἐνθερ
ἔξησαν] τὰς κώμας, ἐκ τῶν ὅποιων ἐξηργοντο.—θαυμάζουσιν] μετογή.—
δροι ποτέ] ποῦ ἀράγε θὰ πορευθῶσιν.—τί εἰς τῷ ἔχουσιν] τί εἰχαν κατὰ
νοῦν.

ληνες καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν. Ἐνταῦθα οἱ μὲν ἀλλοι στρατιῶ· ε· ται ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἥσαν· οἱ δὲ στρατηγοὶ πάλιν συνῆλθον καὶ συναγαγόντες τοὺς ἑαλωκότας ἥλεγχον τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν, τίς ἐκάστη εἴη. Οἱ δὲ ἔλεγον, ὅτι τὰ μὲν πρὸς τὸ μεσομβρίαν τῆς ἐπὶ Βαβυλῶνα εἴη καὶ Μηδίαν, δι' ἥσπερ ἥκοιεν, ή δὲ πρὸς ἥω ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα φέροι, ἐνθα θερίζειν λέγεται βασιλεύς, ή δὲ διαβάντι τὸν ποταμὸν πρὸς ἐσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ιωνίαν φέροι, ή δὲ διὰ τῶν ὁρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη ὅτι εἰς Καρδούχους ἄγοι. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατηγοὶ ἐκάθισαν χωρίς τοὺς ἄκασταχόσε φάσκοντας εἰδέναι, οὐδὲν δῆλον ποιῶσαντες, δποι πορεύεσθαι ἐμελλον. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὁρέων εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γάρ διελθόντας ἔφασαν εἰς Ἀρμενίαν ἥξειν, ἡς Ὁρόντας πορχεῖ πολλῆς καὶ εὐδαίμονος. Ἐντεῦθεν δ' εὔπορον ἔφασαν εἶναι δποι τις ἐθέλοι πορεύεσθαι. Ἐπὶ τούτοις ἐθύ-⁹ σαντο, δπος ἡνίκα καὶ δοκοί τῆς ὡρας τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γάρ ὑπερβολὴν τῶν ὁρέων ἐδεδοίκεσαν, μὴ προκαταληφθείη· καὶ παρηγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσειαν, συσκευασαμένους πάντας ἀναπαύεσθαι, καὶ ἐπεσθαι ἡνίκ' ἀν τις παραγγέλῃ.

§ 6. ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια [ἥσαρ] διὰ τὰ τρόφιμα ἐπορεύοντο, δηλ. πρὸς εὗρετιν αὐτῶν.—τις ἑαλωκότας] τὸ φ. ἀλισχομαι=συλλαμβάνομαι· γραμμ. § 90, 7.—ἥλεγχος κλπ] ἐξήταξον τις ἦτο ὅλη ἡ γύρω χώρα.

§ 7. τὰ μὲν πρὸς μεσομβρίαν] τὰ μὲν πρὸς νότον μέρη, ἥσαν τῆς ὁδοῦ τῆς φερούσης εἰς Βαβυλῶνα καὶ Μηδίαν.—ἡ δὲ πρὸς ἔω] ἡ δὲ πρὸς ἀνατολὰς ὁδές.—θερίζειν] ὅτι περνᾷ τὸ καλοκαίρι. —πρὸς ἐσπέραν] πρὸς δυσμάς.—πρὸς ἄρκτον] ποσὶ θορόδην.—εἰς Καρδούχους] εἰς τὴν χώραν τῶν Καρδούχων, οἱ ἐποῖοι τῶν λέγονται Κοῦρδοι.

§ 8. ἐκάθισαν] γραμμ. § 57, 3, 6' καὶ § 93, 7.—χωρίς] γωρίστα. —τοὺς ἐκασταγόσε φέροντας εἰδέναι] τοὺς λέγοντας ὅτι ἐγνωριζον τὴν πρὸς ἐκάστην γώρων φέρουσαν ὁδὸν.—δποι] πεῦ, δηλ. εἰς πολέαν ὁδὸν.—ἐμβάλλειν] νὰ εἰσέβαλωσι, νὰ εἰσέλθωσιν. —τούτοις] τὴν γώρων τούτων, δηλ. τῶν Καρδούχων ὁφοῦ διέλθωσιν εἰς Ἐλληνες.—ἔφασαν] ἔλεγον οἱ ἐχλωκότες.—ἥξειν] ὅτι θὰ ἔλθωσιν.—εὐδαίμονος] πλούσιας. —ἐρτεῦθεν] ἂπ' ἔκει, δηλ. ἀπὸ τὴν Ἀρμενίαν.—εὔπιρον] εὐχόλον.

§ 9. ἐπὶ τούτοις] διὰ ταῦτα, δηλ. διὰ τὴν πορείαν.—ἥριχι τῆς ὡρας] δπολαν ωρων —τὴν πορειαν ποιοῦτο] = πορεύοντο. —τὴν γὰρ ὑπερβολὴν... μη προκαταληφθείη] διότι ἐνοσθεῦντο μή· ως πρεσβευταληφθῇ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἡ ὑπερβολὴ τῶν ὁρέων.—ἥριχ· ἀν] δταν.

BIBAION TETAPTON

BIBAION TETAPTON

1 Κεφ. Α'. 'Ηνίκα δ' ἦν ἀμφὶ τὴν τελευταίαν φυλακὴν καὶ
έλειπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον, τη-
νικαῦτα ἀναστάντες ἀπὸ παραγγέλσεως πορευόμενοι ἀφι-
2 κνοῦνται ἀμα τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. "Ενθα δὴ Χειρίσοφος
μὲν ἥγειτο τοῦ στρατεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὐτὸν καὶ τοὺς
γυμνῆτας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὅπισθιοφύλαξιν ὥπλι-
ταῖς εἶπετο οὐδένα ἔχων γυμνῆτα οὐδεὶς γάρ κίνδυνος ἐδόκει
3 εἶναι, μὴν τις ἀνω πορευομένων ἐκ τοῦ ὅπισθεν ἐπίσποιτο. Καὶ
ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος πρὸ τινας αἰσθέσθαι
τῶν πολεμίων· ἐπειτα δ' ὑψηγεῖτο· ἐφείπετο δὲ ἀεὶ τὸ ὑπερ-
βάλλον τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσί⁴
τε καὶ μυχοῖς τῶν ὁρέων. "Ενθα δὴ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλι-

Κεφ. Α'. § 1. ἀμφὶ τελευταῖς φυλακήν περίπου τελευταῖς φυλακήν,
δῆλον. Οὐ μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἡ γὰρ διηρεῖτο εἰς τρία φυλακάς, εἰς πρώτην
φυλακήν ἡ περὶ πρῶτον ὅπνον, εἰς μέσας νύκτας, καὶ εἰς τελευταῖαν ἡ
τρίτην φυλακήν. — τῆς ψυχῆς δόσον τόσον μέρος τῆς νυκτός, ὥστε.—
οὐκοταίουν] ἐνῷ ήτο ἀκόμη σκότος. — τηγικαῦτα] τότε.—ἀπὸ παραγγέλ-
σων] συνεπείκα παραγγέλματος (διαταγῆς) ἀπὸ στόματος, καὶ οὐχὶ διὰ
σάλπιγγος ἡ κύρικος.

§ 2. τὸ ἀμφί^τ αντόρ^τ] στρατού-εισιγχ, δηλ. τοὺς εἰς τὸ στέμμα ἦ μέτωπον στρατιώτας.—ἄρω πορευομέρωτα] ἐνῷ αὐτοὶ ἐπορεύοντο ἐπάνω εἰς τὸ δρός.—ἐπίσποιτο] ἥθελεν ἐπαχολουθήσῃ, δηλ. ἥθελε προσβάλη αὐτούς: τὸ ρ. ἐφέποιμαι.

³ 3. πρὶν αἰσθέσθαι] πρὶν γὰρ ἐννοήσωσιν. — νῦν γητῖο] = προηγεῖτο. — ἀεὶ] ἔκαστοτε. — τὸ ὑπερβάλλον] τὸ μέρος τοῦ στραχτεύματος, τὸ διποῖον ἔκαστοτε ὑπερέβαινε τὸ ὄρος. — ἄγκεστι] ὄνου. τὸ ἄγκος = κοιλάς, κούνι.

Ἐγένετο δέ τόπος λοιπούν. — ἐπὶ τὰ δόρη ἐπάνω εἰς τὰ δόρη. — ἦρ-
έξην, ἵτο δυνατόν. — χαλκώμασι] μὲν χαλκώματα, δῆλον. μὲ γάλκινα
σκεύη. — κατεσκενασμέναι] συγχριτέμεναι, πεπλουτισμέναι. — ἐδίωκον]
χατεδίωκον. — ὑποφεδόμενοι] φειδωλεύσθμενοι κάπως, ἀποφεύγοντες ταῦτα.
— εἰ πως] ἀντίσως, δῆλον. θέλοντες νὰ ἴδωσιν ἀντίσως. — διεέραι αὐτούς] νὰ
διέλθωσιν αὐτοί, δῆλον. οἱ "Ελλήνες.

πόντες τὰς οἰκίας ἔχοντες καὶ γυναικας καὶ παιδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ δρῦν. Τὰ δὲ ἐπιτίνδεια πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἵσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παυπόλλοις κατεσκευασμέναι οἱ οἰκίαι, ὃν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἑλληνες, οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι, εἴ πως ἐθελήσειαν οἱ Καρδοῦχοι διέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας, ἐπείπερ βασιλεῖ πολέμιοι Ἰσαν· τὰ μέντοι ἐπιτίνδεια ὅπου τις ἐπιτυγχάνοι ἐλάμβανον· ἀνάγκη γάρ ἦν. οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπόκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν ἐποίουν. Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἥδη σκοταῖοι — διὰ γάρ τὸ στενὴν εἶναι τὸν ὁδὸν ὃν τὴν ἡμέραν ἡ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ κατάβασις — τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδοῦχων τοῖς τελευταῖοις ἐπετίθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν, ὀλίγοι δὲ τινες· ἐξ ἀπροσδοκήτου γάρ αὐτοῖς ἐπέπεσε τὸ Ἑλληνικόν. Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγονταν, ἐκινδύνευσεν ἀν διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις πύλασθονταν· οἱ δὲ Καρδοῦχοι πυρὸν πολλὰ ἔκαν κύκλῳ ἐπὶ τῶν ὁρέων καὶ συνεώρων ἀλλήλους· Ἀμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ δυνατώτατα ἔχοντας πορεύεσθαι, καταλιπόντας τὰλλα, καὶ ὅσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα ἐν τῇ στρατιᾳ πάντα ἀφεῖναι. σχολαίαν γάρ ἐποίουν·

§ 5. ἐπιτυγχάροι] εὑρισκεν. — ἴναγκη ἦν] ἐνν. αὐτοῖς· διότι ἡναγκάζοντο· — καλούντων] ἐνν. τῶν Ἑλλήνων, δὲ τοὺς ἐκάλουν.

§ 6. ἥδη σκοταῖοι] δὲ πλέον ἥτο σκότος. — ὅτε δὴ συλλεγέντες] τότε πλέον συνεθροισθέντες. — τοξεύμασι] μὲ βέλῃ. — κατέσφυσαν] κατεπλήγωσαν· τὸ δὲ κατατιτρώσκων. — ὀλίγοι δὲ τοῖς] ἐπειδὴ Ἰσαν ὀλίγοι οἱ Καρδ., διὰ τοῦτο ἀπέκτεινάν τινὰς μόνον καὶ ὅγι πολλούς. — ἐξ ἀπροσδοκήτου] = ἀπροσδοκήτως, ἀνελπίστως. — τὸ Ἑλληνικόν] = οἱ Ἑλληνες.

§ 7. συνεώρων] συνενοοῦντο πρὸς ἀλλήλους.

§ 8. τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς ἐδέξε] οἱ στρατ. καὶ λοχ. ἀπερχοισαν. — ἀφεῖται] ν' ἀπολύσωσιν· ἀρ. τοῦ ἀφίημι.

§ 9. σχολαίαν] βορδεῖται. — πολλὰ ὅρτα] ἐπειδὴ Ἰσαν πολλά. — τὰ αἰχμάλωτα] τὰ ἀνδράποδα. — οἱ ἐπὶ τούτοις] οἱ διωρισμένοι νὰ φυλάξσω-

τὴν πορείαν. πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, πολλοὶ δὲ οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες ἀπόμαχοι ἦσαν, διπλάσια τε ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν.

¶ 10 Ἐπεὶ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστήσαντες ἐν τῷ στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὑρίσκοιεν τῶν εἰρημένων μὴ ἀφειμένον, ἀφηροῦντο οἱ δ' ἐπείθοντο πλὴν εἴ τις τι ἔκλεψεν. Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μὲν τι μαχόμενοι τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.

¶ 11 Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμῶν πολύς, ἀναγκαῖον δ' ἦν πορεύεσθαι· οὐ γάρ ἦν ἱκανὰ τὰ πιτήδεια. καὶ ἡγεῖτο μὲν Χειρίσοφος, ὡπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. καὶ οἱ πολέμιοι

¶ 12 ἴσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν διτῶν τῶν χωρίων ἐγγὺς προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων· ὅστε ἡναγκάζοντο οἱ Ἑλληνες ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες σχολῆι πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρῆγγελλεν. Ο Ξενοφῶν ὑπομένειν, ¶ 13 δὲ οἱ πολέμιοι ἴσχυρῶς ἐπικέοντο. Ἐνταῦθα δὲ Χειρίσοφος ἀλλοτε μὲν δὲ παρεγγυῶτο ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμε-

σιν αὐτὰ καὶ νὰ φροντίζωσιν.—ἀπόμαχοι] μακρὰν μάχης ἦσαν, δηλ. δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μαχωνται.—δοξαν δὲ ταῦτα]=ἐπεὶ δὲ ἔδοξε ταῦτα· ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα.

¶ 10. ἀριστήσαντες] γενυματίσαντες.—ὑποστήσαντες] διατάξαντες τὸ στράτευμα νὰ σταθῇ.—εἰτε ενέργοντες] δὲ τι εὑρίσκον. —τὰ μέρ... τὰ δέ] ἀλλοτε μὲν... ἀλλοτε δέ.

¶ 11. εἰς τὴν δυτεραῖαν] μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας.—ῳπισθοφυλάκει] τὴν ὅπισθοφυλακὴν ἔχων ηχολούθει.

¶ 12. στενῷ ὅπτωτον] ἐπειδὴ οἱ τόποι ἦσαν στενοί.—ἄρα γάρ ορτες] ἐπιστρέψαντες, ὑποχωροῦντες.—σχολῆι] ἐπίσ. βραδέως.—θαυμάτα] συγνά. —ὑπομέρειαν] νὰ μενωσιν δύτισα.—δέ τοι ἐπικείοντο] διάκις ἐπετίθεντο γραμμ. ¶ 85, 2.

¶ 13. δέ τοι περεγγρῶτο] διάκις παρηγγέλλετο.—ἀλλ' ἥρε] ἀλλ' ἐπροχώρει.—ὅτι πράγμα τι εἶη] διτι κάποια δυσκολία (πρόσκολυμα) ἦτο.—σχολῆι] καιρός, εὐκαιρία.—παρελθότητι] ἔνν. τῷ Ξενοφῶντι δηλ. δὲν εἶχε κατέρρειν δὲ Ξενφ. νὰ περάσῃ ἐμπορίς καὶ νὰ ἰδῃ τὸ αὔτιον τῆς σπουδῆς (-ῆς ταχύτητος).—τετοῦ διπισθοφυλάξιν] ὑπὸ τῶν διπισθοφυλάκων δηλ. οἱ διπισθοφυλακες ἐπορεύοντο τόσον ταχέως. Ὅστε ή πορεία των ὁμοίαζε μὲ φυγὴν (ώς νὰ εἰχον τραπῆ εἰς φυγὴν).

νεν, ἀλλ' ἥγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἐπεσθαι, ὡστε δῆλον ἦν ὅτι πρᾶγμά τι εἴη· σχολὴ δ' οὐκ ἦν ίδειν παρελθόντι τὸ αἰτιον τῆς σπουδῆς· ὡστε δὲ πορεία ὁμοία φυγῆ ἐγίγνετο τοῖς διπισθιοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει ἀνὴρ ἀγαθὸς ¹⁴ Λακωνικὸς Κλεώνυμος τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ τῆς σπολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἀρκάς διαμπερὲς τὴν κεφαλήν. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὔθυνς ¹⁵ ὃσπερ εἶχεν ὁ Ξενοφῶν ἀλλιθῶν πρὸς τὸν Χειρίσοφον ἡτιατὸν αὐτὸν ὅτι οὐχ ὑπέμενεν, ἀλλ' ἤναγκάζοντο φεύγοντες ἄμα μάχεσθαι. Καὶ νῦν δύο καλῶς τε καὶ ἀγαθῶς ἀνδρες τέθνατον καὶ οὗτες ἀνελέσθαι οὔτε θάψαι ἐδυνάμεθα. Ἀποκρί-¹⁶ νεται ὁ Χειρίσοφος, Βλέψον, ἔφη, πρὸς τὰ ὅρη καὶ ἵδε ως ἄβατα πάντα ἔστι. μία δὲ αὖτη ὁδὸς ἦν ὁρᾶς ὁρθία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἀνθρώπων ὁρᾶν ἔξεστι σοι ὅχλον τοσοῦτον, οἱ κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἕκβασιν. Ταῦτ'¹⁷ ἐγὼ ὃσπερδον καὶ διὰ τοῦτο σε οὐχ ὑπέμενον, εἰ πως δυνάμην φθάσαι ποιὸν κατειληφθαι τὴν ὑπερβολήν· οἱ δὲ ἠγεμόνες οὓς ἔχομεν οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν. Οἱ δὲ Ξενοφῶν λέγει, Ἄλλ' ἐγὼ ἐχω δύο ἀνδρας. Ἐπεὶ γάρ ημῖν πράγματα παρεῖχον ἐννδρεύσαμεν ὅπερ καὶ ημᾶς ἀγαπνεῦσαι ἐποίσε καὶ ἀπεκτείναμέν τινας αὐτῶν καὶ ζῶντας προσθυμήθημεν λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἔνεκα δπως ήγεμόσιν εἰδόσι τὴν χώραν χρησαίμεθα.

^{§ 14.} ἐνταῦθα] τότε.—ἀποθνήσκει] φονεύεται.—ἀγαθός] ἀνδρεῖος.—σπολάς] θώραξ δερμάτινος, τὸν ὅποιον ἐφέρουν ὑποκάτω τοῦ θώρακος.—διαμπερές] πέρα πέρα.

^{§ 15.} ἐπὶ σταθμῷ] εἰς μέρος, ὃπου ἐστάθησαν.—ὃσπερ εἶχεν] καθὼς τοι, δηλ. χωρὶς νὰ βραδύνῃ.—ἡμιτο αὐτόν] τοῦ παρεπονεῖτο.—ἤναγκάζοντο αὐτόν] ὁ Ενφ. καὶ τὸ στράτευμά του.—ἀρελέσθαι] νά τους σηκώσωμεν· τὸ δρ. ἀνατρέψυμει.

^{§ 16.} ἄβατα] ἀδιάβατα. — ὅχλοι] πλῆθος.—οἵ] δηλ. οἱ ὅχλοις.—τὴν ἐκβασιν] τὸ μέρος, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν.

^{§ 17.} ταῦτα]—διὰ ταῦτα.—εἰ πως δυνατμηρ φθάσαι] προσπαθῶν ἀντιστάσεως θελον δυνηθῇ νὰ πρεφθάσω. — ἐπὶν ὑπερβολήν] τὸ μέρος, δι' οὗ δυνάμεθα νὰ ὑπερβῶμεν τὸ δρός.—ἡγεμόνες] ἔνν. τῆς ὁδοῦ· οἱ ὁδηγοί.—οὐ φασιν εἰραι]—φασιν οὐκ εἶναι· λέγουσιν δὲν ὑπάρχει.

^{§ 18.} πολάγματα παρεῖχον] ἐνοχλήσεις μᾶς ἐπροξένουν, ἔνν. οἱ Καρυδῆγοι.—ὅπερ] δηλ. τὸ ἐνεδρεύσαι.—ὅπως ηγεμότερ... χρησαίμεθα] ἵνα επιτυχείται σθῶμεν αὐτοὺς μες ὁδηγοὺς γνωρίζοντας τὴν χώραν.

19 Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους ἥλεγχον διαλα-
βόντες εἰ τινα εἰδεῖεν ἄλλην ὅδὸν ἢ τὴν φανεράν. Ὁ μὲν
οὗν ἔτερος οὐκέτι μάλα πολλῶν φόβων προσαγομένων·
ἔπει δὲ οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὁρῶντος τοῦ ἑτέρου κατε-
20 σφάγην. Ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν ὅτι οὗτος μὲν οὐ φαίνει [διὰ ταῦτα]
εἰδέναι διτι αὐτῷ ἐτύγχανε θυγάτηρ ἐκεῖ παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδο-
μένη, αὐτὸς δ' ἔφη ἡγήσεσθαι δυνατὴν καὶ ὑποζυγίοις πο-
21 ρεύεσθαι ὅδον. Ἐρωτώμενος δ' εἰ εἴη τι ἐν αὐτῇ δυσπάριτον
χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον δὲ οὐ μηδ τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνα-
22 τον ἔσεσθαι παρελθεῖν. Ἐνταῦθα δ' ἐδόκει συγκαλέσαντας
λοχαγοὺς καὶ πελταστὰς καὶ τῶν ὄπλιτῶν λέγειν τε τὰ πα-
ρόντα καὶ ἔρωτᾶν εἰ τις αὐτῶν ἔστιν ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς
23 ἐθέλοι ἀν γενέσθαι καὶ ὑποστὰς ἐθελοντῆς πορεύεσθαι. ὑφ-
ισταται τῶν μὲν ὄπλιτῶν Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς [Ἀρ-
κάς] καὶ Ἀγασίας Συμφάλιος [Ἀρκάς], ἀντιστασιάζων δὲ
αὐτοῖς Καλλίμαχος Παρθένος [Ἀρκάς καὶ οὗτος] ἔφη ἐθέ-
λειν πορεύεσθαι προσλαβῶν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρα-
τεύματος, ἐγὼ γάρ, ἔφη, οἶδα διτι ἐψονται πολλοὶ τῶν νέων
24 ἐμοῦ ἡγουμένου. Ἐκ τούτου ἔρωτῶσιν εἰ τις καὶ τῶν γυ-

§ 19. ἦτερον] ἐκάπιαζον. — διαλαβότες] χωρίσαντες αὐτούς, δηλαχθέντα χωρίστα. — εἰ εἰδέτετε] ἂν ἐγνώσιζον· τὸ δὲ οἶδα γραμμέτ. § 89, 1. πολιῶν φοβεων προσαργομέτρων] ἂν καὶ ἔφεσον πρές αὐτὸν (μετεχειρίζοντο) πολλὰ περάγματα διὰ νῦν τον φοβίσωσιν.

§ 20. ὁ δὲ λοιπός] ὁ δὲ ἄλλος; ὁ ἀπόστολος ὑπελείπετο.—οὗτος μέρι δηλ.
ἐκαταστριγεύει.—οὐ φαῖται εἰδέναι] ἔλεγον δὲ τὸν ἐγνώριζεν.—ὅτι] διότι.
—παρ ἀνθρῷ ἐκδεδουμένη] ὑπάνδεσυμένη.—αὐτὸς δέ] δηλ. ὁ λοιπός.—
ἥγησεσθαι...οἴο] δηλ. θά τους ὅδηγήσῃ εἰς ἴδον.

§ 21. δυσπάριτον] δυσχολοπέραστον.

§ 22. λοχαρίνε καὶ πελταστὰς καὶ τὰ ὅπλιτῶν]—λοχαρίους καὶ τῶν πελταστῶν καὶ τῶν ἐπιλιτῶν.—τὰ παρόντα] τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῶν πραγμάτων.—ἀγαθός] ἀνδρεῖος.—ὑποστάτας] ἀναδέχθεις.—ἐθελοντής] =ἐθέλουσιών.

§ 23. Μεθυδριέν] ἀπὸ τὸ Μεθύδριον, πόλιν τῆς Ἀρχαδίας.—Στὶ μεράλιος] ἀπὸ τὴν Στύμεσαλον, πόλιν τῆς Ἀρχαδίας.—ἀρτιστανάζω] ἀντιφιλοτιμούμενος.—Παρέβασιοι] ἀπὸ τὴν Πορέβασταν, πόλιν τῆς Ἀρχαδίας.—ἔψυχει] μέλλ. τεῦ ἐψυχεῖ.—ἔρωθ ήρουμένειν] ἔαν ἔγώ γιμει ἄργηγός.

^{24.} ἐκ τούτοις] μετὰ τοῦτο.—ὑγίειαται] ὑνδέγεται:—εἰς τὰ τοι-
αῦτα] ὡς πρός τὰ τοιαῦτα.

μνήτων ταξιάρχων ἔθέλοι συμπορεύεσθαι. ὑδίσταται Ἀριστέας Χῖος, δις πολλαχοῦ πολλοῦ ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο.

Κεφ. Β'. Καὶ ἦν μὲν δεῖλη, οἱ δ' ἕκεντευον αὐτοὺς ἐμ-¹ φαγόντας πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δίσαντες παραδιδόσασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται τὴν μὲν νύκτα, ἦν λάβωσι τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν ἀνω ὅντας ἵέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανεράν ἐκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες ὡς ἀν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα συνθέμενοι οἱ ² μὲν ἐπορεύοντο πλῆθος ὡς δισχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἔξ οὐρανοῦ. Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς διπισθοφύλακας ἡγετο πρὸς τὴν φανεράν ἐκβασιν, διπος ταύτη τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προσέχοιεν τὸν νοῦν καὶ ὡς μάλιστα λάθοιεν οἱ περιόντες. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρες οἱ διπισθοφύλακες ἦν ἐδει ³ διαβάντας πρὸς τὸ ὅρθιον ἐκβαίνειν τηνικαῦτα ἐκύλινδον οἱ βάρβαροι δλοιτρόχους ἀμαξιαίους καὶ μείζους καὶ ἐλάττους, οἱ δερόμενοι πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν οὐδὲ πελάσαι οἶδον τ' ἦν τῇ εἰσόδῳ. ⁴ Ενιοι

Κεφ. Β'. § 1. οἱ δέ] οὗτοι δέ, δηλ. δὲ Εενοφῶν καὶ δὲ Χειρίσσαρος.—τὸν ἡγεμόνα] τὸν ὀδηγὸν τὸν ἐν § 24 τοῦ Α' κεφ.—συντίθεται] συνταχοῦσιν.—ἢ τὸ λάθωσι] δὲν καταλαβώσι, πιάσωσιν.—τοὺς μέτρα] οὗτοι μὲν, δηλ. δὲ Ἀριστώνυμος, δὲ Ἀγασίας, καὶ δὲ Ἀριστέας μετὰ τῶν δισχίλιων στρατιῶν των.—ἄρτιον ὅτες] ὅταν ἦνται ἐπάνω εἰς τὸ ἄκρον.—αὖτοι δέ] δὲ Χειρίσσαρος μὲν τὸ στράτευμά του.

§ 2. ουνθέμενοι] ἀφοῦ συνεφώνησαν ταῦτα.—λάθοιεν οἱ περιόντες] ἵνα λάθρα πεσειλθωσιν· οἱ πορευόμενοι εἰς τὸ ἄκρον.

§ 3. ἐπὶ χαράδρῳ] πλησίον φευματιᾶς.—πρὸς τὸ ὅρθιον.—τηγικαθετα] τότε.—δλοιτρόχους] πέτρας στρογγύλας.—ἀμαξιαίους] ἴσους πρὸς ἀμάξας, δηλ. πέτραν μεγάλους, ὥστε μόνον ἀμαξαὶ ἡδύνατο νά τους φέρῃ ἵδε γραμματ. § 111, ιγ'.—πέτρας] βράχους.—παίοντες] κτυπῶντες εἰς αὐτοὺς.—διεσφενδονῶντο] ἐξετεφενδονίζοντο, ἐρρέπτοντο μαχράν.—οὐδὲ πελάσαι] οὐδὲν νὰ πλησίασωσιν.—οἶδον τ' ἦν] ἵτο δυνατόν.

§ 4. τανίη] ἐπιφέρρημα] εἰς τοῦτο τὸ μέρος.—δόραιατο] ἔνν. πελάσαι.—ἄλλη] ἄλλοι, ἀπὸ ἄλλο μέρος.—ἀφαρεῖς εἴραι ἀπιόντες] διτὶ δὲν ἐφίνοντο (ἀπὸ τοὺς ἔχθρους) διτὶ ἀπνήγοντο.—ἀράριστοι] ἄνευ προγεύματος.—οὐδέντη] =οὐδεμίαν παύσιν, σύστοιχον ἀντικειμ. —τεχμαίρεσθαι δὲ δηλ.] ἡδύνατο τις νὰ συμπεριάνη τοῦτο.—τῷ μόρφῳ] ἐκ τοῦ χρέτου.

δὲ τῶν λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτη δύναιντο, ἄλλη ἐπειρῶντο· καὶ ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ὅντο ἀφανεῖς εἶναι ἀπιόντες, τότε απῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον δὲ καὶ ἀνάριστοι ὅντες αὐτῶν οἱ δρισθοφυλακήσαντες. Οἱ μέντοι πολέμιοι οὐδὲν ἐπαύσαντο δι’ ὅλης τῆς νυκτὸς κυλίνδοντες τοὺς λίθους· τεκμαίρεσθαι δῆν τῷ ψόφῳ.
 5 Οἱ δὲ ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιιόντες καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν κατακανόντες τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθεν μενον
 6 ὁς τὸ ἄκρον κατέχοντες. Οἱ δὲ οὐ κατεῖχον, ἀλλὰ μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν παρ’ ὃν ἦν ἡ στενὴ αὐτη ὁδὸς ἐψῆ, ἢ ἐκάθιθντο οἱ φύλακες. Καὶ τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ὑπέφαινεν, ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γάρ ὅμιχλη ἐγένετο, ὥστε ἐλαθον ἐγγὺς προσελθόντες. ἐπεὶ δὲ εἶδον ἀλλήλους, ἢ τε σάλπιγξ ἐφθέγξατο καὶ ἀλαλάξαντες ἴεντο ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέθνησκον· εὔζωνοι γάρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσιοφον ἀκούσαντες τῆς σάλπιγγος εὐθὺς ἴεντο ἀνω κατὰ τὴν φανερὰν ὁδόν· ἀλλοι δὲ τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο, ἢ ἔτυχον ἔκαστοι ὅντες, καὶ ἀναβάντες ὡς

§ 5. οἱ ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα] δηλ. δ' Ἀριστώνυμος κλπ. μετὰ τῶν δισχιλίων — κύκλῳ περιιόντες] γύρῳ πέριξ τοῦ ὅσους παρεύσμενοι. — ἀμφὶ πῦρ] πέριξ πυρᾶς. — τοὺς μὲν κατακαρότες] ἄλλους μὲν ἕξ αὐτῶν φονεύσαντες. — ἐνταῦθα] ἔκει, δηλ. ἐπὶ τοῦ δευτέρου λόφου. — ὁς κατέχοτες] νομίζοντες ὅτι κατεῖχον τὴν κορυφήν.

§ 6. οἱ δὲ οὐ κατεῖχον] ἀλλ’ οὗτοι δὲν κατεῖχον τὸ ἄκρον. — μαστὸς] λόφος ἔχων σχῆμα μαστοῦ. — παρ’ ὃ | πλάκσιον τοῦ ὄποιου.

§ 7. δηγατορ] ἐπέρασαν· τὸ δὲ διάγω. — ὑπέραιρε] ἐλιπονόφεγγεν, ζρυχισε νὰ φωτιζῃ. — σιγῇ] μὲ σιωπὴν ἐπορεύοντο. — ἐλαθον ἐγγὺς προσελθότες] = λάθρο προσῆλθον ἐγγὺς = ἐπλησίασαν χωρὶς νά τους ἐννοήσωσιν οἱ ἐχθροί. — ἐφθέγξατο] = ἐσημανεν. — ἀλαλάξατες] φωνάζαντες ἀλαλά, τὴν πολευκήν χραυγήν. — ἔτροι] ὥρμων. — ἐπὶ τοὺς ἀγθρώπους] κατὰ τῶν ἐχθρῶν. — οὐν ἐδέξαντο] δὲν ὑπέμειναν τὴν προσβολὴν αὐτῶν. — φεύγοντες] ἐνῷ ἐφευγον. — εὔζωνοι] ἐλαφρῶς ὠπλισμένοι, ἐπομενως εὐκίνητοι καὶ ταχεῖς.

§ 8. κατὰ τὴν φαρεφάρ ὁδόν] διὰ τῆς φανερᾶς ὁδοῦ. — ἀτριβεῖς] ἀπατήτους. — ἀριγμων] ἀνέσυρον.

ζδύναντο ἀνίμων ἀλλήλους τοῖς δόρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι 9 συνέμιξον τοῖς προκαταλαβοῦσι τὸ χωρίον. Ξενοῦσιν δὲ ἔχων τῶν δπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις ἐπορεύετο, ἥπερ οἱ τὸν ἡγεμόνα ἔχοντες· εὐδοκώτατη γάρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις δπισθεν τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμε- 10 νοι δ' ἐντυγχάνουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πελεμίων, οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεξεύ- χθαι ἀπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἀν ἐπορεύ- θησαν. ἥπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν ἄλλη ἢ ταύτῃ ἐκβῆναι. "Ἐνθα δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις προσβάλ- 11 λουσι πρὸς τὸν λόφον δρθίοις τοῖς λόχοις οὐ κύκλῳ, ἀλλὰ καταλιπόντες ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. Καὶ τέως μὲν αὐτοὺς ἀναβούντας, δηρὶ ἐδύνατο ἔκαστος, 12 οἱ βάρβαροι ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον, ἔγγυς δ' οὐ προσίεντο, ἀλλὰ φυγῇ λείπουσι τὸ χωρίον. Καὶ τοῦτον τε παρεληλύ- θεσαν οἱ Ἑλληνες καὶ ἐτερον δρῶσιν ἐμπροσθεν λόφον κα- τεχόμενον ἐπὶ τοῦτον αὐθίς ἐδόκει πορεύεσθαι καὶ τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ τοῦτον αἰροῦσιν." Ετι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστός λοι- 13 πὸς ἦν πολὺ δρθιώτατος. Ἐπει δ' ἔγγυς ἐγένοντο οἱ Ἑλληνες, 14 λείπουσιν οἱ βάρβαροι ἀμαχητὶ τὸν μαστόν, ὅστε θαυμαστὸν πᾶσι γενέσθαι καὶ ὑπώπτευον δείσαντας αὐτούς, μὴ κυκλω-

§ 9. συνέμιξαν] ἡνάθησαν.—ἥπερ] δι' ἡς ἐδοῦ ἐποσεύσαντο.—εὐδω-
τάτη] ἐνν. αὐτη ἡ ὁδός· δηλ. εὔχολωτατα ἡδύναντο νὰ πορεύωνται δι'
αὐτῆς τὰ ὑποζύγια.

§ 10. ἐπέρ τῆς ὁδοῖ] ὑπεράνω τῆς ὁδοῦ.—ἀποκόψαι] ν' ἀποδιάξωσιν.
—διεξεύχθα] νὰ ἴναι ἀποκεχωριτμένοι τὸ ρ διαζεύγνυματ. —ἅν ἐπο-
ρεύθησαρ] ἵτο δυνατὸν νὰ πορευθῶσιν.—ἥτερ] δι' ἡς ἐδοῦ —ἄλλη ἡ
ταύτη] δι' ἄλλης παρὰ διὰ ταύτης.

§ 11. ἐνθα δῆ] τότε λοιπόν.—προσβάλλοντα] ἐφορμᾶσιν.—ἱρθίσις] μὲ
μέτωπον (δηλ. πλάτος) μικρὸν καὶ βάθος μέγα.—ἄφοδος] πέρασμα, διὰ
τοῦ ὅποιου νὰ φύγωσιν οἱ εχθροί.

§ 12. τέως] μέχρι τινός.—οὐ προσίεντο] δέν τους ἐδέχοντο, δηλαδὴ
δέν ὑπέμενον τὴν προσβολὴν των.—εοῖσσα] τὸν λόφον.—δρῶσιν] μετοχὴ
δεστ. πτώσεων, ἥτις προσδιορίζει τὸ αὐτοῖς, τὸ ὅποῖον ἐννοεῖται: εἰς τὸ ἀ-
πρόσωπον ἐδόκει.

§ 13. αὐτοῖς Λοιπός δῆ] ὑπελείπετο εἰς αὐτούς.

§ 14. ἐγγὺς ὀρέστορος] ἐπλησίασαν.—ἀμαρτη] ἐπιβ. ὄνει μάγης.—
θαυμαστόν] παράξενον.—δείσατας...ἀπολιτεῖται] ἐπειδὴ αὐτοὶ (οἱ Καρ-

15 θέντες πολιορκοῦντο, ἀποδιπεῖν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀνευ ήγεμόνος ἐπορεύοντο· μαχόμενοι δ' οἱ πολέμιοι καὶ, ὅπῃ εἰπ στενὸν χωρίον, προκαταλαμβάνοντες ἐκώλυον τὰς παρόδους.

16 Ὁπότε μὲν οὖν τοὺς πρώτους κωλύοιεν, Ξενοφῶν ὅπισθεν ἐκβαίνων πρὸς τὰ ὅρη ἔλυε τὴν ἀπόφραξιν τῆς παρόδου τοῖς 17 πρώτοις ἀνωτέρῳ πειρώμενος γίγνεσθαι τῶν κωλυόντων, ὅπότε δὲ τοῖς ὅπισθεν ἐπιθοῦντο, Χειρίσιοφος ἐκβαίνων καὶ πειρώμενος ἀνωτέρῳ γίγνεσθαι τῶν κωλυόντων ἔλυε τὴν ἀπόφραξιν τῆς παρόδου τοῖς ὅπισθεν· καὶ ἀεὶ οὕτως ἐβοήθουν 18 ἄλληλοις καὶ ἴσχυρῷς ἄλληλῶν ἐπεμέλοντο. Ἡν δὲ καὶ ὅπότε αὐτοῖς τοῖς ἀναναβᾶσι πολλὰ πράγματα παρεῖχον οἱ βάρβαροι πάλιν καταβαίνοντες· ἐλαφροὶ γάρ οἵσαν, ὥστε καὶ ἐγγύθεν φεύγοντες ἀποφεύγειν· οὐδὲν γάρ εἰχον ἄλλο οὐ τόξα καὶ 19 σφενδόνας. Ἀριστοὶ δὲ τοξόται οἵσαν· εἰχον δὲ τόξα ἐγγύς τριπάχη, τὰ δὲ τοξεύματα πλέον οὐ διπάχη· εἶλκον δὲ τὰς νευράς, ὅπότε τοξεύοιεν, πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προσθαίνοντες. Τὰ δὲ τοξεύματα ἔχώρει διὰ τῶν ἀσπίδων καὶ διὰ τῶν θωράκων. Ἐχρῶντο δὲ αὐτοῖς οἱ Ἑλληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίοις ἐναγκυλῶντες. Ἐν τού-

δοῦχοις) ἐφεβήθησαν, μήπως περικυλωθῶσι καὶ πολιορκῶνται, οἵτι εἴκατέλιπον τὸν λόφον.

§ 15. ἀνευ ήγεμόνος] χωρὶς ὁδηγέν· διότι τὸν ἀπέδοσαν εἰς τοὺς Βαρ-
βάρους.—ἢπη ἵη] ὅπου ἡτο.—ἐκώλυον τὰς παρόδους] ἐμπόδιζον τὰ
περάσματα, δηλ. ποστεπάθουν νὰ ἐμποδίζωσι τοὺς "Ελληνας νὰ περνῶσιν.

§ 16. ὅποτε...κωλύοντες] ὅσάκις ἐμπόδιζον οἱ ἐχθροὶ τοὺς πρώτους (δηλ. τοὺς προπορευμένους, τὴν ἐμπροσθοφύλακήν).—ἐκβαίνων] ἐνν. τῆς δόου.—ἔλυε την ἀπόφραξιν τῆς παρόδου] διέλυε τὸν ἀποκλεισμὸν τῆς διόδου τῶν ἐμπροσθευτούλαχων.

§ 17. ὅποτε δ...ἐπιθοῦτο] ὥσάκις δὲ ἥθελον ἐπιτεθῆν.—ἀεὶ] ἐκάστοτε.

§ 18. ἢν δόποτε] =ἐνίστε, κάποτε.—πράγματα παρεῖχον] ἡνῶχλουν—πάλιν καὶ αβαίρονται] ὅτε ἐπίσω κατέβινον —ἐγγύθεν] ἀπὸ πλησίον, ἐκ μικρᾶς ἀποστάτεως.—ἀποφεύγειν] ν' ἀπομακρύνωνται, ἐπομένως νὰ σφίζωνται διὰ τῆς φυγῆς.

§ 19. ἐγγύς] συεδέν.—τὰ τοξεύματα] τὰ βέλη.—τὰς τευράς] τὰς χορ-
δὰς τῶν τόξων.—όπότε τοξεύοιεν] ὥσάκις ἐτέξουν.—προσθαίροντες] πα-
τοῦντες.—ἐπεὶ λάθοιεν] ὥσάκις τὰ ἐλάμβανον.—ἀντοῖς...ἀκορτοῖς] με-
τεχειρίζοντο αὐτὰ (τὰ βέλη) ως ἀκόντια.—ἐναγκυλῶντες] προσθέτοντες.
ἄγκυλην (λωρίον), ἀπὸ τὴν ὅποιαν κρατοῦντες ἔρριπτον τὸ ἀκόντιον;

τοῖς τοῖς χωρίοις οἱ Κρῆτες χρησιμώτατοι ἐγένοντο. Ἡρχε
δὲ αὐτῶν Στρατοκλῆς Κρῆς.

Κεφ. Γ'. Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν πύλισθησαν ἐν ταῖς ι
κώμαις ταῖς ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ παρὰ τὸν Κεντρίτην πο-
ταμὸν εὗρος ὡς δίπλεθρον, δις δρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν
τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἑλληνες ἐντοῦθα ἀνέπνευ-
σαν ἄσμενοι ἴδόντες πεδίον ἀπεῖχε δὲ τῶν ὁρέων ὁ ποτα-
μὸς ἐξ ἥ ἐπτὰ στάδια [τῶν Καρδούχων]. Τότε μὲν οὖν
πύλισθησαν γάλλα ἡδέως καὶ τάπιτήδεια ἔχοντες καὶ πολλὰ
τῶν παρεληλυθότων πόνων μνημονεύοντες. Ἐπτὰ γάρ
ἡμέρας, δισταύρωσαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας
μαχόμενοι διετέλεσαν καὶ ἔπαθον κακά, δσα οὐδὲ τὰ σύμ-
παντα ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρους. Ως οὖν ἀπολλα-
γμένοι τούτων ἡδέως ἐκοιμήθησαν.

Ἄμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὁρῶντις πόνας που πέραν τοῦ ποτα-
μοῦ ἔξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας διαβαίνειν, πεζοὺς δ'
ἐπὶ ταῖς ὅχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἵππων ὡς κω-
λύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἡσαν δ' οὗτοι Ὁ-
ρόντα καὶ Ἀρτούχα Ἀρμένιοι καὶ Μάρδοι καὶ Χαλδαῖοι
μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροι τε καὶ δλ-
κυμοὶ εἶναι· δπλα δ' εἶχον γέρδα μακρὰ καὶ λόγχας. Αἱ 5

Κεφ. Γ'. § 1. ηνδισθησαρ] ἐσκήνωσαν, ἐστρατοπέδευσαν.—θπέρ τοῦ
πεδίου] ὑπεράνω τῆς πεδιάδος.—ἀρέπνευσαρ] ἔλαθον ἀναψυχήν, ἔλαθον
θάρρος.—δσμενοὶ] ἐπειδὴ μὲ εὐχαριστησιν εἰδον πεδιάδα.—τῶν ὁρέων]
δηλ., τῶν Καρδούχεων.

§ 2. πολλά—πολλάκις.—τὰ σύμπαντα] ἐνν. ἐπαθον· δλα δμοῦ.—ώς
ἀπολλαγμένοι] ἐπειδὴ ἐνόμιζον δτε εἴγον ἀπαλλαχθῆ ἀπὸ αὐτά.

§ 3. ὡς κωλύσοντοι] ἐνν. οὗτοὺς (τοὺς Ἑλλ.) μὲ τκοπὸν νὰ ἐμποδί-
σωσιν.—ἐπὶ ταῖς ὅχθαις] ἐνταῦθα δὲν εἰναι· αἱ ὅχθαι (τὰ γελῆ) τοῦ πο-
ταμοῦ, ἀλλ ὑψώματα γῆς, τὰ δπεῖα κυρίως λέγονται ὅχθαι (ὅχτοι).—
ἄντη τῶν ἵππων] δπιθεν καὶ ὑπεράνω τῶν ἵππων.

§ 4. Μάρδαι] κατώκουν πλησίον τῆς Κασπίας θαλάσσης.—Χαλδαῖοι]
καὶ Χάλιθες ἐνομαζέμενοι ήσαν φυλὴ Ἀρμενικὴ κατοικοῦσα εἰς τὰ ὅρη
τῆς Ἀρμενίας.—ἄλχιμοι] ἀνδρεῖοι· τὸ ἀντίθετον εἰναι ἀναλκις, -ιδος.—
γέρδα] ἀσπίδας πλεκτὰς ἐκ κλάδων ἰτέας ἡ λυγαριάς.

§ 5. πλέθρον] ἔκτασις 100 ποδῶν, τὸ ἔκτον τοῦ σταδίου.—ἄρω] εἰς

δὲ ὅχθαι αὗται, ἐφ' ᾧ παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν, τρία ἡ
τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον· ὅδός δὲ μία ἡ
ὅρωμένη ἦν ἄγουσα ἀνω ὕσπερ χειροποίητος· ταύτη ἐπει-
6 ὥρωντο διαβαίνειν οἱ Ἑλληνες. Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις τό τε
ὕδωρ ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο καὶ τραχὺς ἦν ὁ ποτα-
μὸς μεγάλοις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς καὶ οὐτ' ἐν τῷ ὕδατι
τὰ δπλα ἦν ἔχειν, εἰ δὲ μή, προπαζεν ὁ ποταμός, ἐπὶ τε τῆς
κεφαλῆς τὰ δπλα εἰ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο πρός τὰ
τοξεύματα καὶ τᾶλλα βέλη, ἀνεχόρησαν καὶ αὐτοῦ ἐστρα-
7 τοπεδεύσαντο παρὰ τὸν ποταμόν. Ἐνθα δὲ αὐτοὶ τὴν πρό-
σθεν νύκτα ἦσαν ἐπὶ τοῦ ὅρους, ἐώρων τοὺς Καρδούχους
πολλοὺς συνειλεγμένους ἐν τοῖς δπλοῖς. Ἐνταῦθα δὴ
πολλὴ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἑλλησιν ὅρωσι μὲν τοῦ ποταμοῦ
τὴν δυσπορίαν, ὅρωσι δὲ τοὺς διαβαίνειν κωλύσοντας,
ὅρωσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπικεισομένους τοὺς Καρδού-
8 χους ὅπισθεν. Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἔμει-
ναν ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὅντες. Ξενοφῶν δὲ ὅναρ εἶδεν· ἔδο-
ξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι, αὗται δὲ αὐτῷ αὐτόμαται πε-
ριφύνναι, ὥστε λυθῆναι καὶ διαβαίνειν, δόπσον ἔβού-

τὰ ὅρη τῆς Ἀρμενίας.—ὅσπερ χειροποίητος] ὡς νὰ ἦτο κατεσκευασμένη
ὑπὸ γειρῶν ἀνθεώπων.—ταντῆ] διὰ τούτου τοῦ μέρους.

§ 6. ὑπὲρ τῶν μαστῶν] ὑπεσάνω τῶν μαστῶν.—μεγάλοις λίθοις καὶ
ἀλισθηροῖς] ἔνεχα μεγάλων λίθων καὶ γλιστεῶν.—ἥτ[η] ἦτο δυνατόν.—
εἰ δὲ μή] δηλ. ἀν ἔκρατουν τὰ δπλα ἐντὸς τοῦ ὕδατος.—τυμνοῖ] ἀπρο-
φύλακτοι.—παρὰ τὸν ποταμόν] πλησίον τοῦ ποταμοῦ· ἐπεξηγεῖ τὸ προκ-
γούμενον αὐτοῦ.

§ 7. ἐνθα] ὅπου, δηλ. ἐπὶ τοῦ ὅρους—συνειλεγμένους] συνηθεοισμέ-
νους· τὸ δὲ συλλέγουμενοι.—ἐρ τοῖς δπλοῖς] ἐνόπλους.—ἐγραῦθα δη] τότε
λοιπόν.—ὅρωσι] ἐπειδὴ ἔθεπον.—τοὺς κωλύσοντας] ἐκείνους, οἱ δπαῖς:
ἔμελλον νά τους ἐμποδίζωσιν, δηλ. τοὺς Ἀρμενους.—ἐπικεισομένους]
ὅτι ἔμελλον νά ἐπιτεθῶσιν· παρκυ. τοῦ δήμου. ἐπιτίθεμαι: ἵδε γραμμτ. § 85,
2, σημ.

§ 8. ἔδοξεν] τοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο δεδεμένος εἰς δεσμά.—αὐτόμαται]
—αὐτομάτως, μόναι των, ἀρ̄ ἀευτῶν.—περιμήνηται] ὅτι ἔρθεσιν πέριξ,
ἔπεσαν.—διαβαίνειν] νὰ διασκελίζῃ, νὰ ἀνοιγῃ τοὺς πόδας του.—δρθρος]
ῶρα ἔξεγέρσεως, ὥστα, καθ' ἓν ἐσηκωνοντο ἐκ τοῦ ὅπνου.—καλῶς ἔσε-
σθαι:] ἐνν. τὸ πρᾶγμα· ὅτι: ή ὑπόθεσις: ή' ἀποβῆ καλῶς, ὅτι ή δουλειά
ἢ πάγη καλά.

λετο. Ἐπεὶ δὲ ὅρθρος ἦν, ἔρχεται πρὸς τὸν Χειρίσο-
φον καὶ λέγει ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσεσθαι καὶ διη-
γεῖται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἥδετό τε καί, ὡς τάχιστα ἔως⁹
ὑπέφαινεν, ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ στρατηγοί· καὶ τὰ
ἰερὰ καλὰ ἦν εἰθὺς ἐπὶ τοῦ πρώτου. Καὶ ἀπίόντες ἀπὸ τῶν
ἰερῶν οἱ στρατηγοί καὶ λοχαγοὶ παρῆγγελλον τῇ στρατιᾷ
ἀριστοποιεῖσθαι. Καὶ ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρε- 10
χον δύο νεανίσκων ἥδεσαν γάρ πάντες, διι ἔξειν αὐτῷ καὶ
ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι προσελθεῖν καί, εἰ καθεύδοι, ἐπε-
γείραντα εἰπεῖν, εἴ τις τι ἔχοι τὸν πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ 11
τότε ἔλεγον, ὅτι τυγχάνοιεν φρύγανα συλλέγοντες ὡς ἐπὶ
πῦρ κάπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν ἐν πέτραις καθηκού-
σαις ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέροντά τε καὶ γυναικαὶ
παιδίσκος ὁσπερ μαρσίπους ἴματίων κατατίθεμένους ἐν
πέτρᾳ ἀντρώδει. Ἰδοῖσι δὲ σῆμα διξαι ἀσφαλὲς εἶναι δια- 12
βῆναι· οὐδὲ γάρ τοῖς πολεμίοις ἵππεῦσι προσβατὸν εἶναι
κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες δὲ ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια γυ-
μνοὶ ὡς νεισόμενοι διαβάνειν· καὶ διοδάντες λαβόντες
τὰ ἴματια πάλιν ἥκειν. Εύθὺς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτός τε 13

§ 9. ὡς τάχιστα] εὐθὺς ὅτε. — ἔως ὑπέρφαινεν] αὐγὴ ἐγλυκοχάραζεν. —
ἐπὶ τὸν πρώτον] ἐνν. ἱερεῖον, δηλ. τοῦ θυσιαζομένου ζώου. — ἀπὸ τῶν ἱερῶν] δηλ. τῶν θυσιῶν.

§ 10. ἀριστῶντι] ὅτε ἐπρογευμάτιζεν· τὸ δὲ ἀριστάων. — ἔξειν αὐτῷ
προσελθεῖν] ὅτι ἡτο ἐπιτετραμένον νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν (τὸν Ξενοφ.). —
καὶ εἰ καθεύδοι] καὶ ἀν ἐκομάτοι· ἵδε γραμμ. § 57, 3, 6' καὶ § 93, 5.
— ἐπεγειρατα] ἀφοῦ τὸν ἔκυπνήσῃ· ἵδε γραμμ. § 55 καὶ § 92, 2, 6'. —
εἰ τις τι ἔχει] ἐνν. εἰπεῖν δ. τι εἰχει τις νὰ εἰπῃ.

§ 11. θὺ τυγχάροιεν] ὅτι ἐτυγχάναντο νὰ συλλέγωσιν (νὰ μαζεύωσι)
φρύγανα. — ὡς ἐπὶ πῦρ] διὰ νὰ ἔναψωσι φωτιάν. — ἐν τῷ πέραν] εἰς τὸ
πέραν μέρος, εἰς τὴν ἀντικρὺν ὅχθην τοῦ ποταμοῦ. — καθηκούσαις] αἱ ὄ-
ποιαι ἔξετένοντο, ἔφθανον. — παιδίσκοις] κοράσια. — μαρσίπους ἴματιων]
σάκχους πλήσσεις φορεμάτων. — ἐν πέτρᾳ ἀντρώδει] εἰς βράχον σπηλαιώδη.

§ 12. δόξαι] ἐκ τοῦ ἐννοούμενου ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐλεγον. — προσθ. τόν]
ἥτο δυνατὸν νὰ προχωρήσωσιν. — κατὰ τι θεοί] διὰ τούτου τοῦ μέρους. —
ὅς τενοδύμενοι] μὲ σκοπὸν νὰ κολυμβήσωσιν τὸ δ. νέω.

§ 13. ἐσπειρδεῖ] ἔχουμε σπονδήν, ἔχουνεν οἶνον. — καὶ τοῖς νεανίσκοις
ἔρχεται ἐκέλευεν] καὶ εἰς τοὺς νεανίσκους νὰ χύσωσιν οἶνον διέταξε τοὺς
περὶ αὐτὸν (τοὺς ἀνθρώπους τοῦ) — τοῖς φῆγασι] οἱ ἵποιοι ἐφανέρωσαν·
τὸ δ. φαίνω. — ἐπιτελέσαι] νὰ ἐκτελέσωσιν (οἱ θεοί) καὶ τὰ ἐπίλοιπα ἀ-

έσπενδε καὶ τοῖς νεανίσκοις ἔγχεῖν ἐκέλευε καὶ εὔχεσθαι τοῖς φύνασι θεοῖς τά τε δύνειρατα καὶ τὸν πόρον καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐπιτελέσαι. Σπείσας δὲ εὐθὺς ἦγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον καὶ διηγοῦνται ταῦτα. Ἀκούσας δὲ καὶ ὁ Χειρίσοφος σπονδᾶς ἐποίει. Σπείσαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἔβουλεύοντο, δπως ἀν κάλλιστα διαβαῖν καὶ τούς τε ἐμπροσθεν νικῶν καὶ ὑπὸ 14 τῶν δπισθεν μηδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ διαβαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Σενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν δχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαῖνειν. Ἐπει δὲ [ταῦτα] καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο. Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαντε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ· δὲ δὲ Σενοφῶν τῶν δπισθοφυλάκων λαβὼν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει ἀνὰ κράτος πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ἔκβασιν τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων δρόν προσποιούμενος ταῦτη διαβάς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ τὸν ποταμὸν ἵππεας. Οἱ δὲ πολέμιοι δρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον εὑπετῶς τὸ ὕδωρ περῶντας, δρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Σενοφῶντα θέοντας εἰς τοῦμπαλιν δείσαντες, μὴ ἀποληφθείσαν, φεύγουσιν ἀνὰ κράτος ἀξ πρός τὴν τοῦ ποταμοῦ ἀνω ἔλθασιν.

γαθά, δηλ. τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν πατρίδα.

§ 14. σπονδᾶς ἐποίει] διέταξε νὰ κάψωσι σπονδάς.—συσκευάζεσθαι] νὰ μαζεύωσι τὰ σκεύη (πράγματά) των, νὰ ἐτοιμάζωνται.—δπως ἀν διαβαῖτερ] πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ διαβῶσιν.—τοῦς ἐμπροσθετέρων] τοὺς μετὰ τοῦ Ὁρόντα καὶ Ἀρτούρα Ἀρμενίους.—τῶν δπισθετέρων] τῶν Καρδούγων.

§ 15. δπομέτειν] νὰ μένῃ δπίσω.—τὰ ὑποζύγια καὶ τὸ διελον] τὰ φροτηγά ζῶν καὶ τὸ πλῆθος, δηλ. οἱ μὴ μάχιμοι.

§ 16. ἀνὰ κράτοι] μὲ δῆλην τὴν δύναμιν.—πάλιν] δπίσω.—κατὰ τὴν ἔκβασιν] ἀντικρὺ τοῦ μέρους, δπου ἔμελλον νὰ ἔκβῶσιν (νὰ διαβῶσιν).—αὐτῇ] διὰ τούτου τοῦ μέρους.

§ 17. εὐπετεῖαι] εὐνόδως.—εἰς τοῦμπαλιν] εἰς τὰ δπίσω, δηλ. εἰς τὸν πόρον τὸν κατὰ τὴν ἔκβασιν.—μὴ ἀποληφθείσαν] μήπως ἀποκλεισθῶσιν.—ἔτιστον] ἔσπευδον.

Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐγένοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς τὸ δόρος. Λύκιος δ' ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἵππων καὶ Αἰσχί-¹⁸
νης ὁ τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρίσοφον ἐπεὶ
ἐώρων ἀνὰ κράτος φεύγοντας, εἴποντο· οἱ δὲ στρατιῶται
ἔθόων μὴ ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ συνεκβαίνειν ἐπὶ τὸ δόρος.
Χειρίσοφος δ' αὖτις ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἵππας οὐκ ἔδιωκεν,¹⁹
εὐθὺς δὲ κατὰ τὰς προσποκούσας ὅχθας ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἐξ-
έβαινεν ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ ἄνω δρῶντες μὲν
τοὺς ἔαυτῶν ἵππας φεύγοντας, δρῶντες δ' ὀπλίτας σφί-
σιν ἐπιόντας ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα. Ξενο-²⁰
φῶν δ' ἐπεὶ τὰ πέραν ἐώρα καλῶς γιγνόμενα, ἀπεχώρει
τὰν ταχίστην πρὸς τὸ διαβαῖνον στράτευμα· καὶ γὰρ οἱ
Καρδούχοι φανεροὶ ἦδον ἥσαν εἰς τὸ πεδίον καταβαίνοντες
ὡς ἐπιθησόμενοι τοῖς τελευταίοις. Καὶ Χειρίσοφος μὲν τὰ²¹
ἄνω κατεῖχε, Λύκιος δὲ σὺν ὀλίγοις ἐπιχειρήσας ἐπιδιῆξαι
ἔλαβε τῶν σκευοφόρων τὰ ὑπολειπόμενα καὶ μετὰ τούτων
ἐσθῆτά τε καλὴν καὶ ἐκπώματα. Καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα τῶν²²
Ἐλλήνων καὶ ὁ ὄχλος ἀκμὴν διέβαινε, Ξενοφῶν δὲ στρέ-
ψας πρὸς τοὺς Καρδούχους ἀντία τὰ ὅπλα ἔθετο. 'Ο δὲ²³
Χειρίσοφος, ἐπεὶ τὰ παρ'^α αὐτῷ ἀσφαλῶς εἶχε, πέμπει παρὰ

§ 18. Λύκιος] ἴδε Γ', γ', 20.—ἔχων] διοικῶν. —Αἰσχίνης] 'Ακαρνάν
διοικῶν τὴν τάξιν τῶν πελταστῶν —ἀπολείπεσθαι] νὰ μὴ μένωσιν ὄπίσω.
—υπερβαῖνειν] μαζὶ μὲ τοὺς ἔχθρους νὰ ἐκβαίνωσι καὶ ν' ἀναβαίνωσιν
ἐπάγω εἰς τὸ δόρος.

§ 19. αὖτις] ἀφ' ἔτερου.—κατὰ τὰς ποσσηὶς αἱ ὅχθας] διὰ τῶν ὅχθων,
αἱ δοποῖαι ἔφθανον εἰς τὸν ποταμόν.—ἐξέβαινειν ἐπὶ τοὺς ἄρω πολεμίους]
διαβαίνων ἐπίσχεστο κατὰ τῶν ἔχθρων (τῶν πεζῶν) τῶν ὄπισθεν (τῶν ἵπ-
πεων). ίδε § 3.—οφίστηρ] =έαυτοῖς, καθ' ἔαυτῶν.—ἄριτ[α] ύψωματα.

§ 20. ἀπεχώρει] ἀπήρχετο.—τὰν ταχίστηρ] ἐνν. δδόν=τάχιστα.—δις
ἐπιθησόμενοι] μὲ σκοπὸν νὰ ἐπιτεθῶσιν.

§ 21. τὰ ἄρω] τὰ ὑπεράνω τοῦ ποταμοῦ ύψωματα.—τὰ ὑπολειπό-
μενα] τὰ μένοντα ὄπίσω.—θεοῦτα καλήτ[α] φορέμεντα ώραια.—ἐπτάματα!
ποτήρια.

§ 22. ὁ ὄχλος] τὸ πλῆθος μετὰ τῶν ὑποσκευῶν.—ἰκμήτ[η] =ἔστι, ἀκόμη.
—αντία τὰ ὅπλα ἔθετο] ἀντικρὺ (τῶν Καρδούχων) παρέταξε τοὺς ὄπλι-
τας του.

§ 23. τὰ παρ'^α αὐτῷ] τὰ πράγματά του.—παραγγέλλῃ] ὁ Ξενοφῶν.

Ξενοφῶντα τοὺς πελταστὰς καὶ σφενδονῆτας καὶ τοξότας
 24 καὶ κελεύει ποιεῖν, διὸ ἀν παραγγέλλῃ. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς
 διαβαίνοντας διὸ Ξενοφῶν πέμψας ἄγγελον κελεύει αὐτοῦ
 μεῖναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μὴ διοβάντας· ὅταν δὲ ἀρξωνται
 αὐτοὶ διαβαίνειν, ἐναντίους ἔνθεν καὶ ἔνθεν σφῶν ἐμβαί-
 νειν ὡς διαβοσμένους· μὴ πρόσω δὲ τοῦ ποταμοῦ προ-
 25 διαίνειν. Τοῖς δὲ παρ’ ἑαυτῷ παρηγγειλεν, ἐπειδὰν σφεν-
 δόνη ἔξικνηται καὶ ἀσπὶς ψοφῇ, παιανίσαντας θεῖν εἰς
 τοὺς πολεμίους· ἐπειδὰν δὲ ἀναστρέψωσιν οἱ πολέμιοι καὶ
 ἐκ τοῦ ποταμοῦ διαλπικτῆς σημήνη τὸ πολεμικόν, ἀνα-
 στρέψαντας ἐπὶ δόρυ ἡγεῖσθαι μὲν τοὺς οὐραγούς, θεῖν
 δὲ πάντας καὶ διαβαίνειν ὅτι τάχιστα, ἢ ἔκαστος τὴν τάξιν
 εἶχεν, ὡς μὴ ἐμποδίζειν ἀλλῆλους· ὅτι οὗτος ἀριστος
 26 ἔσοιτο, ὃς ἀν πρῶτος ἐν τῷ πέραν γένεται. Οἱ δὲ Καρδοῦ-
 χοι δρῶντες δλίγους ἥδη τοὺς λοιποὺς ἔνταῦθα δὴ ἐπέ-
 27 κειντο θρασέως καὶ ἥρχοντο σφενδονᾶν καὶ τοξεύειν. Οἱ
 δὲ Ἑλληνες παιανίσαντες ὠρμησαν δρόμῳ ἐπ’ αὐτοὺς· οἱ
 28 δὲ οὐκ ἔδεξαντο. Ἐν τούτῳ οημαίνει διαλπικτῆς· καὶ οἱ

§ 24. διαβαίνοντας] ὅτι ποσεπάθουν νὰ διαβῶσιν· ἵδε συνταχτ. §
 29, 1, 4.—ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ] ἐπεξήγησις τοῦ αὐτοῦ.—αὐτοὶ οἱ περὶ τὸν
 Ξενοφῶντα.—ἔταραιόνες] ἀντίθετας.—ἔτθετο σφῶν] ἔκατέρωθεν
 ἔκατῶν, ἀπὸ τὸ ἐν καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος αὐτῶν (τῶν περὶ τὸν Σηφ).—
 ὡς διαβοσμένους] προσποιούμενοι ὅτι θὰ διαβῶσιν.—μη... προσαίρεται
 ἐνν. κελεύει· νὰ μὴ προγωρῶσιν.

§ 25. ἐπεὶ δάρ... ψεῦδη] δταν φθάσωτιν εἰς ἀπόστασιν, μπτε νὰ τους
 φθάνῃ θολή σφενδόνης καὶ τὰ βέλη (τῶν ἐχθρῶν) νὰ χροτῶσιν εἰς τὰς
 ἀσπίδας των. —θεῖν] νὰ τρέγωσιν· το δὲ θέω. —ἀγαστρέψωσιν] στεψώσιν
 δπίσω. —τὸ πολεμικόν] ἐνν. σάλπισμα. —ἀγαστρέψαταις ἐπὶ δόρυ] ἀφοῦ
 στρέψωσιν δπίσω πρὸς τὸ μέρος τοῦ δόρατος δηλ. κάμωσι μεταβολήν ἐπὶ
 δεξια. —ἡγεισθαι] νὰ προηγήνωνται οἱ οὐραγοί (οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δπισθοφυ-
 λάχων). —ἢ ἔκοστος τὴν τάξιν εἶχε] δπου ἔκαστος εἶχε τὴν θέσιν του,
 ἢ το τεταγμένος. —ὅτι... ἔσοιτο] ἐκ τοῦ παρήγγειλεν ἔννοεῖται κατά^τ
 ζεῦγμα εἰπεν. —ἐτ τῷ πέρατ] εἰς τὴν ἀπέναντι δχθην.

§ 26. τοὺς λοιπούς] τοὺς μένοντας ἐκ τῶν δπισθοφυλάχων. —ἔτι αὐθα
 δη] τέτε πλέον. —ἐπέκειντο θρασέως] ἐπειδίθεντο τολμηρῶς. —ἥρχοντο]
 ἥργιζαν.

§ 27. οὐκ ἔδεξαντο] ἐνν. αὐτοὺς· δὲν ὑπέμειναν τὴν προσβολήν των.

§ 28. εἰ τούτῳ] ἐνν. τῷ γρένῳ· ἐν τῷ μεταξύ. —θᾶττο] ταχύτερον
 παρὰ πρότερον. —τάραττα] εἰς τὰ δπίσω. —ὅτι τάχιστα] δσον τὸ δυνατὸν
 ταχύτατα.

μὲν πολέμιοι ἔφευγον πολὺ ἔτι θᾶττον, οἱ δὲ Ἑλληνες τάναντία στρέψαντες ἔφευγον διὰ τοῦ ποταμοῦ ὅτι τάχιστα.

Κεφ. Δ'. Ἐπεὶ δὲ διέβοσαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον τὴν ἡμέρας ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον ἄπαν καὶ λείους γηλόφους οὐ μεῖον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γάρ ἦσαν ἕγγυς τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρδούχους. Εἰς δὲ ἦν ἀφίκοντο κώμην μεγάλην τε ἣν καὶ βασίλειον εἶχε τῷ σατράπῃ καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτίνδεια δ' ἦν δαψιλῆ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο παρασάγγας δέκα³ μέχρι ὑπερηῆθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγροτος ποταμοῦ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμὸν. Οὗτος δ' ἦν καλὸς μέν, μέγας δ' οὐ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν. Ό δὲ τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἢ πρὸς ἐσπέραν.⁴ Ταραχος δ' ἦν αὐτῆς Τιρίβαζος ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος γενόμενος καί, δόπτε παρείη, οὐδεὶς ἀλλος βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν. Οὗτος προσήλασεν ἵππεας ἔχων καὶ προσέμψας ἐρμηνέα εἶπεν, ὅτι βούλοιτο διαλεχθῆναι τοῖς ἀρχουσι. Τοῖς δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπίκοον ἥρωτων, τί θέλοι. Ό δὲ εἶπεν, ὅτι σπείσασθαι⁶

Κεφ. Δ'. § 1. *Διέβοσαν* τὸν Κεντρίτην ποταμόν.—*συνταξάμενοι* ταχέντες καλῶς ὡς εἰς μάχην.—*πεδίον ἄπαν* ὅλο πεδιάδα.—*λειους* ὄμαλος οὐχὶ πετρώδεις.

§ 2. εἰς δὲ ἦν ἀφίκοντο κάμηρην⁵ = ἡ δὲ κάμηρη, εἰς ἣν ἀφίκοντο· καθ' ἔλξιν.—*βασιλειον* ἀνάκτορον.—*τῷ σατράπῃ* διὰ τὸν σατράπην, δηλ. τὸν Ὀρόνταν.—ἐπὶ τὰς οἰκίας] ἐπάνω εἰς τὰς οἰκίας.—*τύρσεις*] πύργοις ὄνοι. ἡ τύρσης.—*δαψιλῆ* ἄφθονα.

§ 3. ὑπερηῆθοι⁶ διῆλθον ὑπεράνω.—*Τηλεβόαν*] ποταμὸν τῆς Ἀρμενίας.

§ 4. πρὸς ἐσπέραρ] πρὸς δυσμάς.—*ὑπαργος*] ὑποδιοικητής.—δόπτες παρείη] δσάκις παρευρίσκετο.—*ἀνεβαλλεν* ἀνεβίθαεν ἐπάνω εἰς τὸν ἵππον, δπει ἵππο σημεῖον εὐνολας.

§ 5. εἶπε] δηλ. διὰ τοῦ διερμηνέως.—τεῖς ἀρχοντο] = τοῖς στρατηγοῖς.—εἰς ἐπήκοον] εἰς ἀπόστοτιν, ὥστε νὰ ἀκούωνται.

§ 6. *σπείσασθαι*] νὰ συνθηκολογήσῃ· τὸ δ. σπένδουμαι.—ἔφ' ὃ] ἔπει τῷ δεῷ, μὲ τὴν συμφωνίαν.—*ἀδίκειην*] νὰ βλάπτῃ.—*ἴκεισθονες*] δηλ. οἱ Ἑλληνες.—*δέουτο*] εἶχον ἀνάγκην.

βούλοιτο, ἐφ' ὃ μήτε αὐτὸς τοὺς Ἑλληνας ἀδικεῖν μήτε
έκείνους κάριτας οἰκίας λαμβάνειν τε τάπιτηδεια, ὅσων
δέοιντο. Ἐδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ
τούτοις.

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου
παρασάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τιρίβαζος παρηκολούθει
ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἀπέχων ὡς δέκα σταδίους· καὶ
ἀφίκοντο εἰς βασίλεια καὶ κώμας πέριξ πολλὰς πολλῶν
8 τῶν ἐπιτηδείων μεστάς. Στρατοπεδευμένων δ' αἵταν γί-
γνεται τῆς νυκτὸς χιῶν πολλά· καὶ ἔθεν ἐδοξε διασκηνῆ-
σαι τὰς τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὸς κώμας οὐ
γάρ ἐάρων πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ
9 τὸ πλῆθος τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα είχον [τὰ ἐπιτηδεία], ὅσα
ἐστὶν ἀγιθά, ιερεῖα, σῖτον, οῖνους παλαιοὺς εὐώδεις, ἀ-
σταφίδας, ὃ πρια πιντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσκεδαννυμένων
τινὲς ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἐλεγον, δτὶ κατίδοιεν νύκτῳ
10 πολλὰ πυρὰ φαίνοντα. Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς οὐκ ἀ-
σφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, ἀλλὰ συναγαγεῖν τὸ στράτευμα
πάλιν. Ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γάρ ἐδόκει διαιθριάζειν.
11 Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος,
ὅστε ἀποκρύψαι καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακει-
μένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπόδισεν ἦ χιῶν· καὶ πολὺς

§ 7. διὰ πεδίου] διὰ μέσου πεδιάδες.—δύναμις] στράτευμα.—βιοί-
λεια] ἀνάκτορα τοῦ Τιρίβαζου.

§ 8. ἔθεν] ἀπὸ πρωΐας.—διασκηνῆσαι] νὰ κατοικήσωσι· χωριστά.—
ἀσφαλές] ἐνν. τὸ διατεκνῆσαι κατὰ κώμας.

§ 9. ιερεῖα] χυρίως εἶναι τὰ ζῶα τὰ σφαζόμενα πρὸς θυσίαν, ἔπειτα
δὲ καὶ τὰ πρὸς εὐωχίαν. — οὐδὲν ἀποσκεδαννυμένων.—νύκτωρ] τῶν ἀπομαχημούμε-
νων.—νύκτωρ] ἐπίρ.—ἐν καιρῷ νυκτός.—γαίροντα] φέγγοντα, λαμποντα.

§ 10. ἐδόκει δῆ] ἔκρινον λοιπὸν οἱ στρατηγοί.—ἐντεῦθεν] διὰ τοῦτο.
—διαιθριάζειν] δτὶ ἥρχισε νὰ ξαστερώνῃ, νὰ γίνηται καλὸς καιρός.

§ 11. νυκτερευόργωρ] ἐνῷ δὲ διενυκτέρευον.—ἄπλετος] ἄφθονος.—
συνεπόδισεν] ἐμπέρδεισεν, ἐμπόδισεν.—δικρος] ὀκνηρός.—καραυμένωρ]
ἐνν. αὐτῶν· ἐνῷ ἔκεινο κάτω.—ἀλεσινόν] θερμόν.—μή παραφρείν] δὲν
ἥθελε βεύση πληρίσιον, ἥθελε τὸν σκεπτόσῃ.

δόκνος ἦν ἀνίστασθαι· κατακειμένων γάρ ἀλεεινὸν ἦν ἡ χιών
ἐπιπεπτωκυῖα, ὅτῳ μὴ παραρρίσειν. Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν ἐτόλ- 12
μποσε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχ' ἀναστὰς τις καὶ
ἄλλος ἔκεινου ἀφελόμενος ἐσχίζειν. Ἐκ δὲ τούτου καὶ ἄλλοι
ἀναστάντες πῦρ ἔκανον καὶ ἔχριόντο· πολὺ γάρ ἐνταῦθα εὐ- 13
ρίσκετο χρῦμα, φέροντο ἀντ' ἔλαιου, σύειν καὶ σπιστού-
νον καὶ ἀμυγδάλινον ἐκ τῶν πικρῶν καὶ τερψίνθινον. Ἐκ
δὲ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ μύρον εύρίσκετο.

Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πίλιν διασκηνητέον εἶναι [εἰς τὰς 14
κώμας] εἰς στέγας."Ἐνθα δὲ οἱ στριτιδιαι σὺν πολλῇ κραυγῇ
καὶ ἥδονῇ ἦσαν ἐπὶ τὰς στέγας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· δσοι δέ,
ὅτε τὸ πρότερον ἀπῆσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπορσαν ὑπὸ ἀτα-
σθαλίας, δίκιν ἐδίδοσαν κακῶς σκηνοῦντες.

Κεφ. Ε'. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐδόκει πορευτέον εἶναι διη δύ- 1
ναιντο τάχιστα, πρὶν συλλεγῆναι τὸ στράτευμα πάλιν, καὶ
καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασμένοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο
διὰ χιόνος πολλῆς ἡγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθη-
μερόν ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον, ἐφ' ὃ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι
Τιρίβαζος, κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν δέπορεύθησαν 2
σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖς παρασάγγας πεντεκαίδεκα ἐπὶ τὸν

§ 12. γυμνός] ἰηλ. ἄνευ ἱματίου, μόνον ωὲ τὸν χιτῶνα.—τάχα] τα-
χέως,—ἀφελέσσεροι] ἐνν. τὴν ἀξίνην· δηλ. ἐπῆρε ἀπὸ τὸν Ενφ. τὴν ἀξί-
νην καὶ ἐσχίζειν αὐτός.—ἴκ δὲ τούτου] μετὰ δὲ τοῦτο.—ἰχνίοντο] ἵνα
θερμανθῶσιν.

§ 13. χρίμα] δι? οὐ ἔχριόντο.—σύνειον] χολέρινον λίπος.—σησάμιντο] ἐκ σησάμου, σουσαμόβλαδον.—ἐκ τῶν πικρῶν] ἐνν. ἀμυγδαλῶν.—τρημί-
θινον] =τερεβίνθινον, ἐκ τερεβίνθου (τσικουδιᾶς).—ἐκ τῶν αὐτῶν τού-
των] δηλ. σησάμου, ἀμυγδαλῶν, καὶ τερεβίνθου.

§ 14. ἔρθα δῆ] τότε λοιπόν.—σὺν κραυγῇ καὶ ἥδονῇ] =σὺν κραυγῇ
ἥδονικῇ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖς. —ησαν] ἐπορεύοντο· τὸ δέ ἔρχουσαι· ιστε
γοραμιτ. § 88.—τὸ πρότερον] διε ἐδόκει οὐκ ἀσφαλές εἶναι διασκηνοῦν
§ 10.—νπὸ ἀτα θαλλίας] ἔνεκα κυκλίας, ἀνοησίας.—δίκηρε ἐδίδοσαρ] ἐτι-
μωροῦντο.

Κεφ. Ε'. § 1. πορευτέον] διτι ἔπειπε νὰ πορεύωνται.—ζηγ] δπως,
ζεον.—τὸ στράτευμα] ἐνν. τῶν πολεμιῶν.—ὑπερβαλόντες] ὑπερβάντες.

§ 2. πρὸς τὸν ὁμφαλόν] μέχρι τοῦ ὀιχαλοῦ.—οὐδ' αἱ πηγαὶ πρόσω|
καὶ αἱ πηγαὶ αὐτοῦ διτι δεν ἦσαν μακράν.

Εύφρατην ποταμὸν καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς τὸν ὄμφατόν. Ἐλέγοντο δ' οὐδ' αἱ πηγαὶ πρόσω εἶναι. Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Ὁ δὲ τρίτος ἐγένετο χαλεπὸς καὶ ἀνεμος βιοφόρας ἐναντίος ἔπνει παντάπασιν ἀποκάων πάντα καὶ πηγὴν τοὺς ἀνθρώπους. Ἡν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιά· ὅστε καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώλετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς τριάκοντα. Διεγένοντο δὲ τὴν νύκτα πῦρ κάοντες. ξύλα δὲ ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ δὲ ὁψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάλαι ἥκοντες καὶ πῦρ κόροντες οὐ προσίεσαν πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζοντας, εἰ μὴ μεταδοῖεν οὐτοῖς πυροὺς ἢ ἀλλοὶ [τι], εἰ τι ἔχοιεν βρωτόν. Ἐνθα δὲ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, δν εἶχον ἔκαστοι. Ἐνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκάετο, διατηκομένης τῆς χιόνος βόθροι ἐγίγνοντο μεγάλοι ἐστε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὐ δὲ παρῆν μετεφεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος. Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ χιόνος καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβούλιμισαν. Ξενοφῶν δὲ ὀπισθοφυλακῆν καὶ κατολαμβάνων τοὺς πίπτοντας τῶν ἀνθρώπων ἤγνοει, διὰ τὸ πάθος εἴη. Ἐπειδὴ δὲ εἴπε τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων, δτι σα-

§ 3. διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου] διὰ μέσου πεδιάδος ἔχούσης πολλὴν χιόνα. — χαλεπό] δύσκολος, χαχές. — ἀπολάρω] κατακαίων, ξηρανῶν. — πηγὴν] παγώνων γραμμή. § 4, 4.

§ 4. διεγέροντο] ἐπέρρυσαν δλην τὴν νύκτα. — ὁψὲ] ἀργά. — οὐ προσεσαί] δὲν ἀφίνον νὰ πλησιάζωσιν εἰς τὸ πῦρ. — τοὺς ὀψίζονται] = τοὺς ὁψὲ προσερχομένους. — εἰ μὴ μεταδοῖεν] ἐὰν δὲν ἔδιδον καὶ εἰς αὐτοὺς συντκ. § 5, 3. — πηγὴν] σῖτον. — βρωτό] φαγωτών.

§ 5. ἐνθα δὲ] τότε λειπόν. — ὁν] = τούτων, ἡ. ἐξ ὅσων — ἐνθα δὲ] ὅπου δὲ. — διατηκοφέρην] ἐπειδὴ ἔλυνεν. — βόθροι] λάκκοι. — ἐστε ἐπὶ τὸ δάπεδον] ἔως εἰς τὸ ἔδαφος. — εἰ δή] ὅπου, ἐκεῖ λοιπόν. — παρῆν] ἡτο δυνατόν· παρατ. τοῦ ἀπρεσώπου πάρεστιν.

§ 6. ἐβούλιμισασ] ελματαρ, ἡλ. ἐπαθον βουλιμίαν (μεγάλην πειναν) τὸ β. βουλιμιάω· δὲ μεταδοῖεν γραμμή. § 113, 6' καὶ σημ. — καταλαμβάρω τοὺς πιπτοντας] εὐξήσκων εἰς τὸν δρόμον τοὺς πιπτοντας ἐκ τῆς βουλιμίας. — διὰ τὸ πάθος εἰη] τι ἵτο τὸ πάθος.

§ 7. τῷ ἐμπειρώτῳ] ἐνν. τοῦ πάθους, δηλ. τῶν γνωριζόντων τὸ πάθος. — σαφῶς] φανερά. — καὶ] καὶ ἡ. — ἀραστήσονται] θα σηκωθῶσιν. — εἰ πού τι ὁφέψῃ] ἀν ἔθλεπε πουθενὰ φαγώσιμόν τι, δησου ἔθλεπεν. — διε-

φῶς βουλιμῶσι καν τι φάγωσιν, ἀναστήσονται, περιών περὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ πού τι δρῷη βρωτόν, διεδίδου καὶ διέπεμπε διδόντας τοὺς διναμένους περιτρέχειν τοῖς βουλιμῶσιν. Ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν, ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο. Πορευο- 8 μένων δὲ Χειρόσοφος μὲν ἀμφὶ κνέφας πρὸς κῶμην ἀφικνεῖται καὶ ὑδροφόρούσας ἐκ τῆς κῶμης πρὸς τῇ κοίνῃ γυναικας καὶ κόρας καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος. Αὗται ἡρώτων αὐτούς, τίνες εἰεν. 'Ο δ' ἐρμηνεὺς εἶπε 9 περσιστί, δτι παρὰ βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. Αἱ δὲ ἀπεκρίναντο, δτι οὐκ ἐνταῦθα εἴη, ἀλλ' ἀπέχει τὸν παρασάγγην. Οἱ δ', ἐπεὶ δψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συνεισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρί- 10 σοφος μὲν οὖν καὶ δσοι ἐδυνήθισαν τοῦ στρατεύματος ἐνταῦθα ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ' ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ δινάμενοι διατελέσαι τὴν ὁδὸν ἐνυκτέρευσαν ἀστοι καὶ ἀναπο πυρός. Ἐλείποντο δὲ τῶν στρατιωτῶν οἵ τε διεφθαρ- 11 γένοι ύπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμούς οἵ τε ὑπὸ τοῦ ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσπότες. Ἐνταῦθα 12

δίδον καὶ διέπεμπε] διεισιάζεν (αὐτά, δσα βρωτὰ ἔθλεπε) εἰς τοὺς δινάμενους νὰ περιτρέγωσι καὶ διέπεμπεν αὐτούς (τοὺς ἔστελλε παντοῦ) διὰ νὰ διδωσιν εἰς τοὺς βουλιμῶσας.

§ 8. ἐπειδὴ δέ τι ἐμφάγοιεν] ἀσθοῦ δὲ ἔτρωγόν τι (ὅσάκις ἔτρωγάν τι) - τυνταχτ. § 53, 2.—ιμφὶ κνέφας] περὶ τὴν ἐσπέραν· κνέφας=σκότος. — πρὸς τὴν κρήνην πλησίον τῆς βρύσεως.—τοῦ ἐρύματος] τοῦ ὄγυρώματος, τοῦ τείγους τῆς κώμης.

§ 9. περσιστή] μὲν περσικὴν γλῶσσαν.—παρὰ βασιλέως] ἐκ μέρους τοῦ βασιλέως.—δσον] σχεδόν.—τὸν κωμάρχην] τὸν ἀρχοντα τῆς κώμης, ὅπτες ἦτο ὃς ὁ παρ' ἡμῖν δῆμαρχος.

§ 10. ἐδυνήθησαν] ἐνν. διατελέσαι τὴν ὁδόν.—διατελέσαι τὴν ὁδόν] νὰ τελειώσωσι, νὰ ἔλθωσι μέχρι τέλους. — ἀποτοι] γηστικοί.

§ 11. ἐλείποντο] ἔμενον ὀπίσω. —οἱ διεφθαρμέροι τοὺς ὀφθαλμούς] δσοι εἴχον πάθη κατὰ τοὺς ὀφθαλμούς ἔμενα τῆς χιόνος.—οἱ τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσπότες] ἐκεῖνοι, τῶν ὀποίων οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν εἴγον ἔπαγιάστη.

§ 12. ἐνταῦθα] τότε.—κράτιστον] ἀριστον, ὀφελιμώτατον.—μὴ ἐπίσοιεν] μὴ πως ἐπέργωνται, ἐπιστένονται κατὰ τῶν πισχόντων στρατιωτῶν.—ἀμφὶ δι] =ἀμφὶ τούτων, ὁ καθ' ἔλξιν.—διαφερόμεροι] φιλονεικοῦντες.

έδοξε κράτιστον είναι τοὺς ἐπομένους πολεμίους φοβῆσαι,
εἰ τις δύναιτο, μὴ ἐπίοιεν τοῖς κάμνουσι. Καὶ ἦν μὲν σκό-
τος ἥδη, οἱ δὲ προσῆσαν πολλῷ θορύβῳ ἀμφὶ δύνα-
13 φερόμενοι. "Ενθα δὴ οἱ ὁπισθοφύλακες [ἄτε ύγιανοντες] ἔξα-
ναστάντες ἔδραυον εἰς τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες
ἀνακραγόντες δύναντο μέγιστον τὰς ἀσπίδας πρὸς
τὰ δόρατα ἔκρουσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἤκαν ἐσ-
τοὺς κατὰ τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδα-
14 μοῦ ἐφθέγξατο. Καὶ Ξενοφῶν μὲν κοὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰπόντες
τοῖς ἀσθενοῦσιν, δτι τῇ ὑστεραίᾳ ἔξουσι τινες ἐπ' αὐτούς,
πορευόμενοι, πρὸν τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν ἐν
τῇ ὅδῷ ἀναπαιουμένοις ἐπὶ τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις ἐγ-
κεκαλυμμένοις καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστάκει· καὶ
ἀνίστασαν αὐτούς. Οἱ δ' ἔλεγον, δτι οἱ ἐμπροσθεν οὐχ ὑπο-
15 χωροῖεν. Οἱ δὲ παριόντες καὶ παροπέμπων τῶν πελταστῶν τοὺς
ἰσχυροτάτους ἐκέλευε σκέψασθαι, τί εἴπ τὸ κωλῦον. Οἱ δὲ
16 ἀπῆγγελλον, δτι δλον οὔτως ἀναπαιύοιτο τὸ στράτευμα. Ἐν-
ταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα πύλασθοσαν αὐτοῦ ἄνευ πυ-
ροῦς καὶ ἀδειπνοὶ φυλακάς, οἵας ἐδύναντο, καταστησάμενοι.
Ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἦν, δ μὲν Ξενοφῶν πέμψας πρὸς τοὺς
ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους ἀναστήσαντας ἐκέλευεν ἀ-
17 ναγκάζειν προϊέναι. Ἐν δὲ τούτῳ Χειρόσοφος πέμπει τῶν ἐκ

§ 13. ἔρθα δῆ] τότε λοιπόν.—ἔδραυον] ἀόρ. τοῦ τρέχω· ἵδε γραμμτ.
§ 97, 7.—ἀνακραγόντες] ἵδε γραμμτ. § 68 καὶ 75 σημ.—δεῖσαντες]
φοβηθέντες· γραμμτ. § 89, 2.—ῆκοι] ἀόρ. τοῦ ἴημι· ἐρρήφθησαν —εἰς
τὴν τάπην] εἰς τὴν κοιλάδα.—ἰρθέγγατο] ωὐλήσεν· τὸ δὲ φθέγγουσι.
§ 14. ἐπ' αὐτοῖς] πρὸς αὐτούς, διὰ νά τους πάρωσιν.—καθειστάκει] σείγε
διορισθῆ.—ἀνίστασαν] προσεπάθουν νά τους σηκώσωσιν· ἵδε συντακτ. §
29, 2, 3.—οὐχ ὑποχωρήσει] δέν ἐπροχώρουν.

§ 15. δέ] =οὔτος δέ, Ἑγλ. ὁ Ξενοφῶν.—παριώτ... τούς ισχυροτά-
τους] ἐργόμενος πρὸς τοὺς δύνατατάτους.—σκέψασθαι] νά παρατηρήσωσι,
νά ἔξετάσωσι· τὸ δὲ σκεπέομαι· οῦμαι.—τι εἴη τὸ κωλῦον] τι ἐμπόδιζεν
πλαγὰ ἐρώτησις.

§ 16. ἐτραῦθα] τότε.—αὐτοῖς] ἐπίρ. τοπικόν.—πρὸς ἡμέραν ἦν] ἐπλη-
σίαζε νά ξημερώῃ.—ἀραιοτήσαντας ἀραγκάζειν προϊέται] ἀφοῦ τους
σηκώσωσι, νά τους ἀναγκάζωσι νά προχωρῶσιν.

§ 17. ἐτ δὲ τούτῳ] ἐνν. τῷ χρένῳ=ἐν τῷ μεταξύ.—τῷτε εἰς τῆς κώ-

τῆς κώμης σκεψομένους, πῶς ἔχοιεν οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ὢδόντες τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδοσαν κομίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο καὶ, πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυθέναι, ἵσαν πρὸς τῇ κώμῃ, ἐνθα Χειρίσοφος πύλιζετο. Ἐπεὶ δὲ συνεγένοντο ἄλλοιοις, ἔδοξε 18 κατὰ τὰς κώμας ἀσφαλὲς εἶναι τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ἔμενεν, οἱ δὲ ἄλλοι διαλαχόντες, ἃς ἑώρων κώμας ἐπορεύοντο ἔκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες. Ταῦτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὔτως 19 ἔκοιμηθηταν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται. Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν πρὸς Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου 20 δὲ παρίοι κώμην, ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ εὐωχούμενους καὶ εὐθυμούμενους καὶ οὐδαμὶ θεν ἀφίεσαν, πρὶν παραθεῖναι αὐτοῖς ἄριστον· οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν 21 κρέα ἀρνεια, ἐρίφεια, χοίρεια, μόσχεια, δρνίθεια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυρίνοις τοῖς δὲ κριθίνοις. Ἐπεὶ δ' ἀλλάζοντος Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ δὲ ἀνηράτων τὸν κωμάρχην διὰ τοῦ περσίζοντος ἐρυπνέως,

μης] ἐνν. τινάς=τῶν ἐν τῇ κώμῃ δντων τινάς πέμπει ἐξ αὐτῆς· κατὰ βραχυλογίαν. — σκεψομένους] διὰ νὰ ἴδωσιν. — πῶς ἔχοιεν] πῶς ἵσαν, εἰς πολέαν κατάστασιν εὑρίσκοντο. — σκεψομένοις] εὐχαρίστως. — κομίζειν] διὰ νὰ τους φέρωσιν. — ἐνθα] =ἐν ἥ.

§ 18. ἐπεὶ συνεγέροντο ἄλληδοι] ἀφοῦ ἔσμιξαν, ἀνταυάθησαν. — αὐτῷ] =ἔνθα ἡγέλιζετο. — οἱ δὲ ἄλλοι] στρατηγοί. — διαλαχόντες] διὰ λαχνοῦ διεμοισάσαντες· τὸ δὲ διαλαχγάνω· ἰδὲ γορυπτ. § 56, 2, γ' καὶ § 95, 11.— ἃς ἑώρων κώμας] καθ' ἔλξιν ἀντὶ τὰς κώμας, ἃς ἑώρων. — τοὺς ἀντεῖν] στρατιώτας.

§ 19. ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις] ἔχοντας πάντα ἄσθονα.

§ 20. πασοις] ἐπέσνα. — ἐτρέπετο] ἐπορεύετο. — κατελάμβανε] εὔρισκεν αὐτούς. — οὐδαμούσθιεν ἀφίεσαν] ἀπὸ πουθεὶς δέν τους ἄφινον νὰ ἀπέλωσιν. — αὐτοῖς] τοῖς περὶ τὸν Ξενοφῶντα.

§ 21. οὐκ ἡρ δ' ὅπον οὐ] =πανταχοῦ. — πν. τροις] ἐκ στού.

§ 22. περο ζ. ριος] ἐμιλούντος τὴν περισκῆν γλῶσσαν. — τίτι] διὰ ποιον, γάριν τίνος. — διε βισιλεῖ δασμός] ἐνν. τρέφοιντο· διε ἐτρέφοντο διὰ τὴν βισιλέα (νὰ σταλῶστεν) ὡς φόρος. — Χάινθας] κατὰ μετωνυμίαν ἀντὶ τὴν χώρας τῶν Χαλιύθων. — καὶ ἡρ ὁδὸς ἔρραζεν ἢ εἰη] κατὰ πρόληψιν ἀντὶ καὶ ἔφραζεν, ἢ εἰη ἡ ὁδός. — ἥ] ἐπιβρ. τοπικόν, διὰ ποτου μέρους.

τίς εἴναι ἡ χώρα. 'Ο δ' ἔδειγεν, δτι Ἀρμενία. Καὶ πάλιν ἥρω-
των, τίνι οἱ ἵπποι τρέφοιντο. 'Ο δ' ἔδειγεν, δτι βασιλεῖ δασμός.
τὴν δὲ πλησίον χώραν ἔφη εἶναι Χάλυβας καὶ τὴν ὁδὸν
23 ἔφραζεν, ἦ εἴη. Καὶ αὐτὸν τότε μὲν φχετο ἄγων Ξενοφῶν
πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας καὶ ἵππον, δν εἰλήφει, παλαίτε-
ρον δίδωσι τῷ κωμάρχῃ ἀναθρέψαντι καταθῆσαι, δτι ἡκουεν
αὐτὸν ιερὸν εἶναι τοῦ Ἡλίου δεδιώς, μὴ ἀποθάνη· ἐκεκά-
κωτο γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει
καὶ τῶν ἄλλων στρατηγῶν [καὶ λοχαγῶν] ἔδωκεν ἐκάστῳ
24 πῶλον. 'Ησαν δ' οἱ ταύτη ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν,
θυμοειδέστεροι δὲ πολύ. Ἐνταῦθα δὲ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρ-
χης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακία
περιειλεῖν, δταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν· ἀνευ γὰρ τῶν σα-
κίων κατεδύοντο μέχρι τῆς γαστρός.

1 Κεφ. Γ'. Ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἦν ὅγδον, ἐπιφεύθησαν ἐπτὰ
σταθμοὺς ἀνὰ πέντε παρασάγγας τῆς ἡμέρας παρὰ τὸν Φᾶ-
2 σιν ποταμὸν εὗρος πλεθριαίον. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν στα-
θμοὺς δύο παρασάγγας δέκα· ἐπὶ δὲ τῇ εἰς τὸ πεδίον ὑπερ-
βολῇ ἀπίντησαν αὐτοῖς Χάλυβες καὶ Τάοχοι καὶ Φασιανοί.
3 Χειρίσοφος δ' ἐπεὶ κατεῖδε τοὺς πολεμίους ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ,
ἐπαύσατο πορευόμενος ἀπέχων εἰς τριάκοντα σταδίους, ἵνα
4 μὴ κατὰ κέρας ἄγων πλησιάσῃ τοῖς πολεμίοις. Ἐπεὶ δὲ ἥλ-

§ 23. ἔαυτοῦ οἰκέτας] τοῦ κωμάρχου οἰκέτους. — παλαίτερο;.] ἴδε
γραμμ. § 38, 1.—δαι] διότι. — ἱεράκωτο] εἴχε κακοπαθήση, εἴχε τα-
λαιπωργθῆ. — τῶν πώλων] ἔνα.

§ 24. ταύτη] τούτου τοῦ τόπου, δηλ. τῆς Ἀρμενίας. — μείονες] μι-
κρότεροι. — σακία] μικρὸς σάκος. — περιειλεῖν] νὰ πεσιτούλισσωσιν· τὸ
ρ. περιειλέω ὁ. — ἀρωσι] πορεύονται. — κατεδύοντο] ἔβυθιζοντο.

§ 1. ἀνὰ πέντε] γραμμ. § 47, 10. — Ρᾶσι] πραπόταμον τοῦ Ἀρά-
ξου. — εῦρο] κατὰ τὸ πλάτος. — πλεθριαῖο] ἰσον πρές ἐν πλέθεον (100
πόδις); ἴδε γραμμ. § 111, 1γ'.

§ 2. ὑπερβολῇ] διαβάσει. — ἀπήγρησαν] ἥλθον ἐναντίον αὐτῶν. — Φα-
σιανοῖ] κατοικοῦντες περὶ τὸν Φάσιν ποταμόν.

§ 3. εἰς τριάκοντα] ἔω; τριάκοντα. — κατὰ κέρας ἀγωρ] πορεύομενος
οὕτως, ὅπερ νὰ προηγήται τὸ κέρας (ἄκρον) τοῦ στρατεύματος, οἱ δὲ λέ-
χοι πορεύονται ὅπισθεν ἐν τοῦ ἄλλου.

θον οἱ δπισθοφύλακες, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς καὶ ἐλεξεν δόδε. Οἱ μὲν πολέμιοι, ὡς ὁρᾶτε, κατέχουσι τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ὄρους· ὅρα δὲ βουλεύεσθαι, δπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ παριγγεῖλαι⁵ μὲν ἀριστοποιεῖσθαι τοῖς στρατιώταις, ἡμᾶς δὲ βουλεύεσθαι εἴτε τήμερον εἴτε αὔριον δοκεῖ ὑπερβάλλειν τὸ δρός. Ἐμοὶ δέ γε, ἔφη δ Κλεάνωρ, δοκεῖ, ἐπάν τάχιστα ἀριστήσωμεν, ἔξοπλισαμένους ὡς τάχιστα ιέναι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Εἰ γὰρ διατρίψουμεν τὴν τήμερον ἡμέραν, οἵ τε νῦν ἡμᾶς δρῶντες πολέμιοι θαρραλεώτεροι ἔσονται καὶ ἄλλους εἰκός τούτων θαρρούντων πλείους προσγενέσθαι. Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν⁷ εἴπεν· Ἐγὼ δ' οὕτω γιγνώσκω. Εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο δεῖ παρασκευάσασθαι, δπως ὡς κράτιστα μαχούμεθα· εἰ δὲ βουλόμεθα ὡς ῥῆστα ὑπερβάλλειν, τοῦτό μοι δοκεῖ σκεπτέον εἶναι, δπως [ῷς] ἐλάχιστα μὲν τραίνατα λάβωμεν, ὡς ἐλάχιστα δὲ σώματα ἀνδρῶν ἀποβάλλωμεν. Τὸ⁸ μὲν οὖν δρός ἐστι τὸ δρώμενον πλέον ή ἐφ' ἔξηκοντα στάδια, ἄνδρες δ' οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροί εἰσιν. Ἐγὼ μὲν τοίνιν ἔτοιμός είμι τοὺς δπισθοφύλακας ἔχων, 9

ἢ 4. τὰς ὑπερβολὰς τοῦ δρον] τὰ μέρη διὰ τῶν δποιων ἡδύναντο νὰ ὑπεσθῶσι (νὰ περάσωσι) τὸ δρός.—δπως ἀγωνιούμεθα] πῶς θ' ἀγωνιεῖσθῶμεν, θὰ πολεμήσωμεν.

ἢ 5. ἀριστοποιεῖσθαι] νὰ γευματίζωσιν.—εἴτε τήμερον εἴτε αὔριο] = πότερον τήμερον η αὔριον· πλαγίᾳ ἐρώτησις.=ὑπερβάλλειν] νὰ ὑπερβῶμεν, νὰ πεσταμεν.

ἢ 6. γε] τούλάιστον.—ἐπά� τάχιστα] εὐθὺς ἀφοῦ.—ἐπὶ τοῦς ἀτραπας] κατὰ τῶν ἐχθρῶν.—διατρίψουμε] χρονοτριβήσομεν.—εἰκός] ἐνν. ἐστι· ἐπέμενον εἶναι·—προσγενέσθαι] νὰ προστεθῶσιν.

ἢ 7. ἐφ' δ' οὐτο· γιγνώσκω] ἐνώ ὅμως ταύτην ἔχω τὴν γνώμην.—τ. δηλ. δπως μαγούμεθα (πῶς θὰ πολεμήσωμεν).—ῥῆστα] εὔκολωτατα·—ὑπερβάλλει] ἐνν. τὸ δρός, νὰ περάσωμεν τὸ δρός.—σκεπτεο] =δεῖν σκοπεῖσθαι· πρέπει νὰ σκεφθῶμεν, νὰ ἔξετάσωμεν.—σώματα ἀρρεῖται] =ἄνδρας, κατὰ περίφρασιν.

ἢ 8. ἐφ' ἔξηκοντα στάδια] εἰς ἔκτασιν ἔξηκοντα σταδίων.

ἢ 9. καταληφόμενος] διὰ νὰ καταλάθω.—ἡγεμόρας] δηγγούς.—χλωπῶν] χλεπτῶν. η δύνουσι. δχλώψ.—τούτων καὶ πυνθάνομαι] παρὰ τοὺς των καὶ πληροφοροῦμαι·—ἀλλὰ τέμεται αἰξὶ καὶ βουσὶ] ἀλλ' ἐπειδὴ βέσκεται ὑπὸ αἰγῶν καὶ βοῶν, εἶναι βατόν.—λάθωμεν] καταλάθωμεν, πιά-

ἐπειδὸν δειπνήσωμεν, ίέναι καταληψόμενος τὸ δρός. Ἐχω
δὲ καὶ λγεμόνας· οἱ γδρ γυμνῆτες τῶν ἐπομένων ἡμῖν κλω-
πῶν ἔλοβόν τινας ἐνεδρεύσαντες· τούτων καὶ πιθάνομαι,
ὅτι οὐκ ἄβατόν ἐστι τὸ δρός, ἀλλὰ νέμεται αἰξὶ καὶ βιντίν·
ὅστε ἑάνπερ ἄπαξ λάβωμέν τι τοῦ δρους, βατὰ καὶ τοῖς
10 ὑποζυγίοις ἔσται. Ἐλπίζω δὲ οὐδὲ τοὺς πολεμίους μενεῖν
ἔτι, ἐπειδὸν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷ δμοίῳ ἐπὶ τῶν ἄκρων οὐδὲ
γάρ νῦν ἐθέλουσι καταβαίνειν εἰς τὸ ἵστον ἡμῖν. Ὁ δὲ Χει-
11 ρίσοφος εἶπε, Καὶ τί δεῖ σὲ ιέναι καὶ λιπεῖν τὴν διπιθοφυ-
λακίαν; Ἀλλὰ ἄλλους πέμψον, ἀν μή τινες ἐθέλοντες ἀγα-
12 θοὶ φαίνωνται. Ἐκ τούτου Ἀριστώνυμος Μεθυδρεὺς ἔρχε-
ται ὀπλίτας ἔχων καὶ Ἀριστέας Χίος γυμνῆτας καὶ Νικό-
μαχος Οίταιος γυμνῆτας· καὶ σύνθημα ἐποίησαντο, δόποτε
13 ἔχοιεν τὰ ἄκρα, πυρὰ κάειν πολλά. Ταῦτα συνθέμενοι ἠρί-
τεων· ἔκ δὲ τοῦ ἀρίστου προήγαγεν ὁ Χειρίσοφος τὸ στρά-
τευμα πᾶν ὃς δέκα σταδίους πρὸς τοὺς πολεμίους, διποτε
ἀς μάλιστα δοκοίν ταύτη προσάξειν.
14 Ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν καὶ νῦν ἐγένετο, οἱ μὲν ταχθέν-
τες φόροντο καὶ κατ λαμβάνουσι τὸ δρός, οἱ δὲ ἄλλοι αὐ-
τοῦ ἀνεπαύοντο. Οἱ δὲ πολέμιοι ἐπεὶ ἦσθοντο τὸ δρός ἔχό-
μενον, ἐγρηγόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός.

σωμεν.—βα. καὶ τοὺς ὑποζυγίοις ἔσται] θὰ ήναι δυνατὸν καὶ εἰς τὰ
ὑποζύγια νὰ ἀναβαλνωστιν.

§ 10. ἐν τῷ δμοίῳ εἰς ἔμολαν θέτιν, δηλ. ἐπάνω εἰς τὰ ἄκρα (χορυ-
φδεὶ τοῦ δρους).—εἰς τὸ ἵστον ἡμῖν] εἰς ἕστην μὲ ἡμᾶς.

§ 11. καὶ τι δεῖ σὲ λέραι] καὶ τις ἀνάγκη είναι σὺ νὰ πορεύησαι.—
οὐδεμία ἀνάγκη είναι.—ἄγ θοι] ἀνδρεῖσ.

§ 12. ἐκ τούτον] μετὰ τοῦτο.—Οἰκεῖοι] ἐκ τῆς Οἴ-της ὡς κατοικῶν ὑπὸ^{τηγ}
τὴν Οἴτην, δρός -ῆς Θεσσαλίας.—σύνθημα εποιήσατι] =συγέθεντο=—
συνεφωνησαν —διτότε ἔχοιεν] ὅτε ἥθελον κατέγη.

§ 13. ἐκ δὲ τοῦ ἀρίστου] μετὰ δὲ τὸ ἀρίστον (τὸ γεῦμα).—προέτραγε
τὸ στράτευμα] διέταξε νὰ προχωρήσῃ τὸ στράτευμα.—ός δέκα] ἔως
δέκα —ός μαλιστα] δύον τὸ δυνατὸν περισσότερον.—ταυτῇ] ἐπίδρ. το-
πικόν· διὰ τούτου τοῦ μέρους.—προσάξει] διὰ ἔμελλε νὰ πορευθῇ κατ'
αὐτῶν.

§ 14. οἱ ταχθέντες νὰ καταλάβωσι τὰ ἄκρα (ἰδὲ § 20)
—αὐθ οὐ] ἔκει, δηλ. διποτε ὁ Χειρίσοφος προήγαγε τὸ στράτευμα (§ 21).—
—γ, ηγόρεσσα] =έγρηγόρουν, ἡγρύπνουν, γραμμτ. § 55.—διὰ την τότε]
διαφεύγεις τῆς νυκτός, διληγτὴν νύκτα.

Ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, Χειρίσοφος μὲν θυσάμενος ἦγε 15 κατὰ τὴν ὁδὸν, οἱ δὲ τὸ δρός καταλαβόντες κατὰ τὰ ἄκρα ἐπῆσαν. Τῶν δὲ αὖ πολεμίων τὸ μὲν πολὺ ἔμενεν ἐπὶ τῇ 16 ὑπερθολῇ τοῦ δρους, μέρος δὲ αὐτῶν ἀπήντα τοῖς κατὰ τὰ ἄκρα. Πρὸν δὲ ὅμοι εἶναι τοὺς πολλοὺς ἀλλήλοις, συμ-
πιγγύασιν οἱ κατὰ τὰ ἄκρα καὶ νικῶσιν οἱ Ἐλληνες καὶ
διώκουσιν. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἐκ τοῦ πεδίου οἱ μὲν πελτα- 17
σταὶ τῶν Ἐλλήνων δρόμῳ ἔθεον πρός τοὺς παρατεταγμένους,
Χειρίσοφος δὲ βάδον ταχὺ ἐφείπετο σὺν τοῖς ὀπλίταις. Οἱ 18
δὲ πολέμιοι οἱ ἐπὶ τῇ ὁδῷ ἐπειδὴ τὸ ἄνω ἔωρων ὑττώμενον,
ψεύγουσι· καὶ ἀπέθανον μὲν οὐ πολλοὶ αὐτῶν, γέρρᾳ δὲ
πάμπολλα ἐλύψθη, ἀ οἱ Ἐλληνες ταῖς μαχαίραις κόπτον-
τες ἀχρεῖα ἐποίουν. Ως δὲ ἀνέβησαν, θύσαντες καὶ τροπαῖον 19
στησάμενοι κατέβησαν εἰς τὸ πεδίον καὶ εἰς κώμας πολ-
λῶν κάγαθῶν γεμούσας ἥλθον.

Κεφ. Ζ'. Ἐκ δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Ταόχους στα- 1
θμοὺς πέντε παρασάγγας τριάκοντα· καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέ-
λιπε· χωρία γάρ φοιτούσιν ισχυρὰ οἱ Τάοχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ

§ 15. ἦγε] ἐπορεύετο πρὸς τὴν ὁδὸν.—κατὰ τὰ ἄκρα] τὰς ἄκρωρες:
κατὰ αἰθόντες.

§ 16. ὁ πο[λέμος] τὸ περισσότερον μέρος. —ἐπὶ τῇ ὑπερθολῇ] εἰς τὴν διέ-
βασιν. —πλήντο] ἐπορεύετο ἐναντίον τῶν εἰς τὰς ἄκρωρείς δύντων Ἐλλ. —
—δροῦ εἰναι] πρὶν νὰ συναντηθῇσι, συγχρουσθῶσιν. —τοὺς πολλοὺς] οἱ
περισσότεροι τῶν Ἐλλ. καὶ βρέθ. δηλ. τὰ κύοια σώματα. συμμιγνυα-
σιν] συμπλέκονται, συγχρούονται. —οἱ κατὰ τὰ ἄκρα] οἱ δύντες εἰς τὰς
ἄκρωρείς Ἐλλ. καὶ βρέθροι.

§ 17. οἱ ἐκ τοῦ πεδίου] κατὰ βραχυλογίαν ἀντὶ οἱ ἐν τῷ πεδίῳ ἔξ αὐ-
τοῦ. —διέρμη] τροχάδην. —ἔθιστο] ἔτρεγον. —βάσην ταχὺ] βάσην τα-
χέως, μὲν βῆμα ταχύτερον γραμμή. § 115, 6', 2, 6'.

§ 18. τὰ ἄκρα] δηλ. τὸ μέρος αὐτῶν. δὲ ἀπήντα τοῖς κατὰ τὰ ἄκρα.
§ 24. —γέρρῃ] ἀσπίδες πλεκταὶ ἐκ κλάδων. —ἀχρεῖα] ἀχρηστα.

§ 19. ὡς δὲ ἀνέβησαν] ἀφοῦ δὲ ἀνέβησαν. —πολλῶν κάγαθῶν τερού-
σις] ἀπὸ πολλὰ καὶ καλὰ πράγματα γεμάτις.

Κεφ Ζ'. § 1. ἐς τούτων] μετὰ ταῦτα. —εἰς Ταόχους] εἰς τὴν χώραν
τῶν Ταόχων. —ἐτέλιπε] ἐλείψαν, ἐσώθησαν. —ἰσχυρά] ὀχυρά. —εἰς χω-
ρὰς ἀραχεκομισμένοι] εἰχον φέρη ἐπάνω περιφραστικός ὑπερσυντέλικος τοῦ
ἀνακομίζεσθαι.

2 ἐπιτήδεια πάντα εἶχον ἀνακεκομισμένοι. Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο πρὸς χωρίον, δὲ πόλιν μὲν οὐκ εἶχεν οὐδὲ οἰκίας — συνεληλυθότες δὲ ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναικες καὶ κτήνη πολλά — Χειρίσοφος μὲν οὖν πρὸς τοῦτο προσέβαλλεν εὔθυνς ἕκκων· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἀλλὰ προσήνει καὶ αὗθις ἀλλον· οὐ γάρ ἦν ἀθρόοις περιστῆναι, 3 ἀλλὰ ποταμὸς ἦν κύκλῳ. Ἐπειδὴ δὲ Ξενοφῶν ἥλθε σὺν τοῖς διπισθοφύλαξι καὶ πελτασταῖς καὶ ὀπλίταις, ἐνταῦθα δὲ λέγει Χειρίσοφος. Εἰς καλὸν ἔκετε· τὸ γάρ χωρίον αἰρετέον· τῇ γάρ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον.

4 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν καὶ Καλλίμαχος Παρθένιος λοχαγός· τούτου γάρ ἡ ἡγεμονία ἦν τῶν διπισθοφύλακων λοχαγῶν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ· οἱ δὲ ἄλλοι 5 λοχαγοὶ ἔμενον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ. Ὁ δὲ Ἀγασίας δεῖσας, μὴ οὐ πρῶτος παραδράμη εἰς τὸ χωρίον, οὕτε τὸν Ἀριστώνυμον πλησίον ὅντα παρακαλέσας οὕτε Εὐρύδοχον τὸν Λουσιέα ἔταιρους ὅντας οὕτε ἄλλον οὐδένα χωρεῖ αὐτὸς καὶ παρέρχεται 6 πάντας. Ὁ δὲ Καλλίμαχος ως ὁρῃς αὐτὸν παριόντα, ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἵτυος· ἐν δὲ τούτῳ παραθεῖ αὐτοὺς Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς καὶ μετὰ τούτον Εὐρύδοχος Λουσιέυς.

§ 2. συνεληλυθότες ἦσαν] = συνεληλυθεσσαν, εἶχον συνελθῆν. — αὐτόσε] εἰς τὸ χωρίον (θέτιν) αὐτό. — ἡθὺς ἦκαστη] εὐθὺς ὡς εἰνεν ἔλαχη. — εἰς αὗθις ἀλλή] ἐνν τάξις προσήνει: καὶ πάλιν ἀλλη. — ἦν] = οἵτον τ' ἤν. διότι δὲν ἦτο δυνατόν. — ἀθρόοις περιστῆραι] ἐνν. αὐτοῖς (τοῖς "Ελλ.). δῆλος διοῦ νῦ τοὺς περικυκλώσωσιν.

§ 3. ἐ-ταῦθα δῆλο τότε λοιπόν. — εἰς καλόν] διὰ καλὸν (σὲ καλό), ἐπομένως εἰς κατάλληλον κατέρον. — αἱρετέον] πρέπει νὰ κυριεύσωμεν. — οὐδὲ στοι] = οὐκ ἔσται δὲν οὐ ἔχη τὸ στράτευμα.

§ 4. ἡ ἡγεμονία] ἡ ὁδηγία, δηλ. νὰ προποεύσηται.

§ 5 δεῖσας, μὴ οὐ ποδῶς παραδράμη] ἐπειδὴ ἐφοδήθη, μὴ πως δὲν περάσῃ πρῶτος. — αὐτός] μόνος — ταρέργεται] πεσοῦ.

§ 6. δεῖ δρῆ] καθὼς βλέπει, δηλ. δέ τε εἰδεν. — ἐπιλαμβάνεται αὐτοῦ τῆς ἱτυος] τὸν πάνει ἀπὸ τὸν κύκλον τῆς ἀστίδος. — παραθεῖ αὐτοῖς.] παρατρέχει αὐτούς, προσπερνᾷ αὐ· οὖς. — ἀντεποιούστοις ἀρετῆς] οἰκειούστοις ἀνδρετοῖς, θελον νὰ φτιωνται ἀνδρετοῖ. — ἐρίζοντες] ἀμιλλάδενοι.

πάντες γάρ οὗτοι ἀντεποιοῦντο ὄφετῆς καὶ ἀντηγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους· καὶ οὕτως ἐρίζοντες αἰροῦσι τὸ χωρίον. Ἐνταῦθα δὲ δεινὸν ἦν θέαμα. Αἱ γὰρ γυναικες φίπποις τὰ παιδία εἴτα ἔαυτάς ἐπικατεβόπιτον καὶ οἱ ἄνδρες ὁσαύτως. Ἐνταῦθα δὲ καὶ Αἰνείας Στυψφάλιος λοχαγὸς ἴδων τινα θέοντα ὡς δίψοντα ἔαυτὸν στολὴν ἔχοντα καλὴν ἐπιδαιμνάνεται ὡς κωλύσων· ὁ δὲ αὐτὸν ἐπισπᾶται καὶ ἀμφότεροι 8 φέροντα κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι καὶ ἀπέθανον. Ἐντεῦθεν ὅνθρωποι μὲν πάνυ δλίγοι ἐλάφθησαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ καὶ πρόβατα.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Χαλύβων σταθμοὺς ἐπτά⁹, παρασάγγας πεντάκοντα. Οὗτοι ἦσαν, δν διῆλθον, ἀλκημώται καὶ εἰς χεῖρας ἤσαν. Εἶχον δὲ θώρακας λινοῦς μέχρι τοῦ ἱτρου, ἀντὶ δὲ τῶν πτερύγων σπάρτα πυκνὰ ἐστρομμένα. Εἶχον δὲ καὶ κνημῖδας καὶ κράνη καὶ παρὰ τὴν ζῷ¹⁰ ννη μαχαίριον δσον ξυνὸν Λακωνικόν, φέσφαττον, δν κρατεῖν δύναιντο, καὶ ἀποτεμόντες ἀν τὰς κεφαλὰς ἔχοντες ἐπορεύοντε καὶ ἥδον καὶ ἔχόρευον, ὅποτε οἱ πολέμιοι αὐτοὺς ὄψεοθαι ἐμελλον. Εἶχον δὲ καὶ δόρυ δὲς πεντεκαΐδεκα

§ 7. ἐνταῦθα δή] τότε λοιπόν.—γαρ] δηλαδή. —ἐπικατεβόπιτευν ἔαυτάς] ἐφέπτοντο κατόπιν καὶ αὐταί, δπως ἔκαταν χρεόνουσαι αἱ γυναικες τοῦ Σουλίου εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ζελόγκου, ἵνα μὴ πέσωσιν εἰς γείρας τῶν ἐγχρῶν.—ὡς δίψοντα ἐντός] ἵνα φιθῆ. —ἐπιλαμβάνεται] ἔνν. αὐτοῦ· τὸν πιάνει. —ὡς κωλέσων] μὲ σκοτὸν νά τον ἐμποδίσῃ.

§ 8. ἐπισπᾶται] τὸν τραβᾷ, τὸν συμπαρασύρει. —φέρετο φερόμενοι] ἐρρίφησαν. —κατὰ τῷ πετρῶν] ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω.

§ 9. διὰ Χαλύβων] διὰ μέσου τῆς γώρας τῶν Χαλύβων. —ὅτι διῆλθον] =τούτων, οὓς διῆλθον· ἀπὸ δλους ἔκεινους, διὰ τῇ; γώρας τῶν ὄποιων διῆλθον. —ἀλκημώταις] ἀνδρείότατοι. —καὶ εἰς χεῖρας ἤσαν] ἤρχοντο στὰ χέρια, δηλ. συνεκρύοντο. —λιροῦ] ἵδε γραμμ. § 17. —ἢ·ρου] ὑπογυαστρίου. —πετέρυγες] ἤσαν λωρία δερμάτινα εἰς τὰ ἄκρα τοῦ θύρακος. —στάρτα] σχοινία στρημμένα ἀπὸ σπάστον.

§ 10. κτημῆδας καὶ κράνη] ἴδε βιβλ. Δ', κεφ. Β', 16. —ξηνέτι] μαχαιρα κυρτή. —δχοτες] κρατοῦντες αὐτάς. —ὅτοτε] οσάκις. —μίατ λόγην] δηλ. γεωλς τὸ στυράκιον ἢ τὸν σαυρωτῆρα, δι' οὐ τὸ δόρυ ἐνεπηγνύετο εἰς τὴν γῆν.

11 πάχεων μίαν λόγγην ἔχον. Οὗτοι ἐνέμενον ἐν τοῖς πολίσμασιν· ἐπεὶ δὲ παρέλθοιεν οἱ "Ἐλληνες, εἰποντο ἀεὶ μαχούμενοι. "Ωκουν δὲ ἐν τοῖς ὄχυροῖς καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐν τούτοις ἀνακεκομισμένοι ἦσαν· ὅστε μηδὲν λαμβάνειν αὐτόθεν τοὺς "Ἐλληνας, ἀλλὰ διετράφησαν τοῖς κτήνεσιν, ἢ ἐκ τῶν Ταό-
12 χων ἔλαδον. Ἐκ τούτου οἱ "Ἐλληνες ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν "Αρ-
πασον ποταμὸν εὔρος τεττάρων πλέθρων. Ἐντεῦθεν ἐπορεύ-
θησαν διὸ Σκυθηνῶν σταθμοὺς τέτταρας παρασάγγας εἰ-
κοσι διὰ πεδίου εἰς κώμας, ἐν αἷς ἔμειναν ὑμέρας τρεῖς
13 καὶ ἐπεσιτίσαντο. Ἐντιῦθεν διῆλθον σταθμοὺς τέτταρας
παρασάγγας εἴκοσι πρὸς πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ
οἰκουμένην, ἢ ἐκαλεῖτο Γυμνιάς. Ἐκ ταύτης [τῆς χώρας]
ὁ ἄρχων τοῖς "Ἐλληνοις ἡγεμόνα πέμπει, δπως διὰ τῆς ἑα-
14 τῶν πολεμίας χώρας ἄγοι αὐτούς. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει,
ὅτι δᾶει αὐτούς πέντε ὑμερῶν εἰς χωρίον, δθεν δψονται θά-
λαστταν· εἰ δὲ μή, τι θνάναι ἐπιγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος
ἐπειδὴ ἐνέβαλλεν εἰς τὴν [ἑαυτοῦ] πολεμίαν, παρεκελεύετο
αἴθειν καὶ φθείρειν τὴν χώραν· φ καὶ δῆλον ἐγένετο, δ
15 τούτου ἔνεκεν συνέλθοι, οὐ τῆς τῶν "Ἐλλήνων εύνοϊας. Καὶ

§ 11. ἐκεὶ ταρέθησεν] ἀφοῦ παρήρχοντο.—μαχούμενο] ἵνα συνάψωσι
μάζην.—ἀνακομισμένο] ἥσα] ὑπερσυντλ. τοῦ ἀνακομίζουσι εἰχον
φέρη ἐπάνω.—ἀνέθε] ἕπει τοῦ δηλ. ἀπὸ τῆς χώρας τῶν Χαλέδων.—
ἄπει τὸν Τ ὁραν ἔλαδον] ἰδὲ ἀνωτέρω § 14.

§ 12. ἐκ τούτοις] μετὰ τοῦτο — "Αρπασον] ποταμὸν τῆς "Ασμενίας.—
διὰ Σκυθηνῶν] διὰ τῆς χώρας τῶν Σκυθηνῶν, οἵτινες κατώκουν δυτικῶς
τῆς "Αρμενίας.—τεσσιτέντερο] ἐπρουηθεύθησαν τροφές.

§ 13. Γυμνιά] ἡ νῦν "Ερεσούμ.—δ ἄρχω] τῆς χώρας.—ἕαυτη] ἑα-
τοῦ καὶ τῶν ὑπηκόων τοῦ.

§ 14. Ἔκεῖνοι] δ ἡγεμών, δ δηλγός.—πέντε ὑμερῶν] ἐντές πέντε
ἡμερῶν.—εἰς χωρίον ἔθετ] εἰς τόπον, ἀπὸ τὸν δικοῖον.—εἰ δὲ μή] ἐνν.
δᾶει αὐτούς εἰς χωρίον δθεν δψονται θάλαστταν.—ἐπιγγείλατ] ὑπερχέθη.
—παρακεισύ το] προέτεπε τοὺς "Ἐλληνας.—αἴθειν] νὰ κατώσιν.—φ] καὶ ἐκ τούτου.—συνέλθοι] δθει μαζί τους.—οὐδὲ τῆς εἰδη "Ε.Ι. εἰτοίας]
καὶ δχι ἔνεκα τῆς ποδὸς τοὺς "Ἐλληνας εύνοιας.

§ 15. Ἐκ τὸ δρο] =ἐπὶ τὸ γωρίον δθεν δψονται θάλαστταν.—Ονομα
δ] ήν τὸ δρο] ὠνομάζετο δὲ τὸ δρος.—ἐγένετο ἐπὶ τοῦ δρου] ἔφθασαν
ἐπάνω εἰς τὸ δρος.

ἀφίκινοῦνται ἐπὶ τὸ δρός τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· δνομα δὲ τῷ δρει ἦν Θήχης. Ἐπεὶ δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ δρους, κραυγὴν πολλὴν ἐγένετο. Ἀκούσας δὲ ὁ Εενοφῶν καὶ οἱ δπι-¹⁶ πθιφύλακες φάνθησαν ἔμπροσθεν δλλους ἐπιτίθεσθαι πολε- μίους· εἶποντο γάρ διτιθεν οἱ ἐκ τῆς καομένης χώρας καὶ αὐτῶν οἱ διπισθιφύλακες ἀπέκτεινάν τε τινας καὶ ἐζώρη- σαν ἐνέδραν ποιοσάμενοι καὶ γέρδα ἔλαθον δασειῶν βιῶν ὀμοδόνεια ἀμφὶ τὰ εἰκοσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βοὴ πλείων τε ἐγί-¹⁷ γνετο καὶ ἐγγύτερον καὶ οἱ ἀεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἀεὶ βιῶντας καὶ πολλῷ μείζων ἐγίγνετο ἡ βοὴ, δσῳ δὲ πλείους ἐγίγνυντο, ἐδόκει δὲ μείζον τι εἶναι τῷ Εενο-¹⁸ φῶντι καὶ ἀναβάς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἵππεας ἀναλαβόν παρεβούθει καὶ τάχα δὲ ἀκούοντι βιῶντων τῶν στρατιωτῶν· Θάλαττα καὶ παρεγγυώντων.¹⁹ Ἐνθα δὲ ἔθεον πάντες καὶ οἱ διπισθιφύλακες καὶ τὰ ὑποζύγια ἡ- λαύνετο καὶ οἱ ἵπποι. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὲ περιέβαλλον δλλήλους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς δακρύοντες. Καὶ ἐξαπίνης δτου δὲ παρεγγυήσαν- τος οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν με- γαν. Ἐνταῦθα ἀνετίθεσιν δερμάτων πλῆθος ωμιδιοείων καὶ 20 βακτηρίας καὶ τὰ αίχμαλωτα γέρδα καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ γέρδα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. Μετὰ ταῦτα²¹

§ 16. ἄλλοι] ἄλλοι οἱ δπισθεν ἐπιτίθέμενοι.—δασειῶν βιῶν ὀ- μοδόνει] μὲ τὰ ὄντα (ἀκατέργαστα) δέρματα βιῶν δασυτρίγων κεκαλυμμένα.

§ 17. εἰ ἀεὶ ἐπιόντει] οἱ ἐκάστοτε ἐρχόμενοι κατέπιν.—δρόμῳ] δε- μανις. —δῆ] =ηδη, πλέον.—μετέιν τι] κάτι ποιὸν μέγχ, πολὺ σπουδαιόν.

§ 18. Αντιο] ἀρχηγὸν τῶν ἵππεων.—πα εβοήθε] ἔσπειδε πέδε βοή- θειαν.—τάχα] ταχέως — παρεγγυώττων] παρστρυνενῶν τοὺς κιτέπιν ἐδ- χουένους νὰ σπεύσωσι νὰ ἔδωσι τὴν θάλασσαν ὡς τὴν μόδην σωτηρίαν τῶν.

§ 19. ἐπὶ τὸ ἄκρον] ἐπάνω εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δρους Εή, ου.—τ- ταῦθε δῆ] τότε πιέον — πε, εἴθ δ or ιαλένδο ε] ἐντηγκανλζοντο, έιν. ὑπὸ χαρᾶς.—ἐξαπίνη] ἔξιφνα.—θεον δῆ] οἰουδήποτε. δηλ. ἄγνωστον τένος. — κολωνον] λέφον.

§ 20. διεκελεύεο] ἐνν. κατατέμνων, παρεκίνει νὰ κατακέπτωσι, διὰ νὰ γείνωσιν ὅχηστα.

§ 21. ἀπὸ κοινοῦ] ἀπὸ τῶν κοινῶν — φιάλη] ἀγγεῖον πλατὺ ἀνοικτόν, εἰς τὸ διπέον ἔθετον φργητὰ ἢ καὶ ἔπινον δι' αὐτοῦ (τάσι). — σκευήτη]

τὸν ἡγεμόνα οἱ Ἑλληνες ἀποπέμπουσι δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ ἕπον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ἔτει δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς, οὐ σκηνήσουσι, καὶ τὴν ὁδόν, ἥν πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἐσπέρα ἐγένετο, ὅχετο [τῆς νυκτὸς] ἀπιών.

1 Κεφ. Η'. Ἐντεῦθεν δὲ ἐπορεύθησαν οἱ Ἑλληνες διὰ Μακρώνων σταθμοὺς τρεῖς παρασάγγας δέκα. Τῇ πρώτῃ δὲ πέμπτῃ ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ὃς ὥριζε τὴν τῶν Μακρώνων καὶ τὴν τῶν Σκυθηνῶν. Εἶχον δὲ ὑπὲρ δεξιῶν χωρίον οἷον χαλεπώτατον καὶ ἔξ ἀριστερᾶς ἄλλον ποταμόν, εἰς ὃν ἐνέβαλλεν ὁ ὄρος, δι' οὗ ἔδει διαβῆναι. Ἡν δὲ οὗτος δασὺς δένδρεσι παχέσι μὲν οὖ, πυκνοῖς δέ. Ταῦτ', ἐπεὶ προσῆλθον οἱ Ἑλληνες, ἐκοπτον σπεύδοντες ἐκ τοῦ χωρίου ὡς τάχις στα ἔξελθεῖν. Οἱ δὲ Μάκρωνες ἔχοντες γέρδα καὶ λόγχας καὶ τριχίνους χιτῶνας κατ' ἀντιπέραν τῆς διαβάσεως παρατεταγμένοι ἦσαν καὶ ἀλλήλοις διεκελεύοντο καὶ λίθους εἰς τὸν ποταμὸν ἔβριπτον· ἔξικνούντο γάρ οὖ, οὐδὲ ἔβλαπτον οὐδέν.

4 Ἐνθα δὲ προσέρχεται Ξενοφῶντι τῶν πελταστῶν ἀνὴρ Ἀθήνης φάσκων δεδουλευκέναι λέγων, ὅτι γιγνώσκοι τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ οἴμαι, ἔφη, ἐμὴν ταύτην πα-

στολήν.—δαρεικού.] λίρας· ἔκαστος δαρεικές εἶχεν ἀξιαν 20 ἀργυρῶν δραγμῶν.—οὐδὲ = δπον. ἐν τῇ ἐποίᾳ.—εἰς Μάκρωνας] εἰς τὴν χώραν τῶν Μακρώνων.—ἀλλετο ἀπιώ.] ἀπῆλθεν.

Κεφ. Η'. § 1. ἐπι τὸ πο αμόρ] τὸν "Αφαρον.

§ 2. ὑπὲρ δεξιῶν] ὑπεράνω δεξιά —οἰορ χαλεπώτατορ] πολὺ δυσβατώτατο.—εἰς ἀριστερᾶς | ἐνν. γειρός. = ἐν ἔβαλλεν] ἐγύνετο. —οἱ δρίζωρ | εἰς Αφαρον.—δένδροι] = δένδροις. ίδε γραμμτ. § 31. 2.

§ 3 γερρό] ἀσπίδας πλεκτὰς τετραγώνους.—χιτῶν | τὰ ἔσωθεν φορέματα.—κατ ἀντιπέραν] κατατικρύ. — οἱ τοι ποταμοι] εἰρωνικῶς λέγεται τοῦτο.—ἐξισιθέντο γάρ οὐδὲ] διέτι οἱ Μάκρωνες δὲν ἐφθανον τοὺς "Ελληνας τὸ οὐ ἔχει τόνον, διέτι εἰναι ἐν τέλει φράσεως.

§ 4. τῶν πελταστῶν ἀνή.] ἀνήρ τις ἔχ τῶν πελταστῶν.—Ἐθήνησο... δεδουλευκέστε] διτι εἰχεν ὑπαξή δοι λος ἐν "Αθήναις.—τὴν φωνὴν] τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων τεύτωτ, δηλ. τῶν Μακρώνων.—ἐμὴν ταύτην πατρίδα εἴραι] διτι αὐτη ἡ χώρα (τῶν Μακρώνων) είναι πατρίς μου.

τρίδα είναι· καὶ εἰ μή τι κωλύει, θέλω αὐτοῖς διαλεχθῆναι.
 Ἀλλ' οὐδὲν κωλύει, ἔφη, ἀλλὰ διαλέγου καὶ μάθε πρῶτον
 τίνες εἰσίν. Οἱ δὲ εἶπον ἐρωτήσαντος, διὶ Μάκρωνες. Ἐρώτα,
 τοίνυν, ἔφη, αὐτούς, τί ἀντιτετάχαται καὶ χρήζουσιν ὑμῖν
 πολέμῳ εἶναι. Οἱ δὲ ἀπεκρίναντο. Ὡτὶ καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τὴν⁶
 ὑμετέραν χώραν ἔρχεσθε. Λέγειν ἐκέλευσον οἱ στρατηγοί, διὶ
 οὐ κακῶς γε ποιήσοντες, ἀλλὰ βασιλεῖ πολεμήσαντες ἀπερ-
 χόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα ἀφί-
 κέσθαι. Ἡρώτων ἐκεῖνοι, εἰ δοῖεν ἀν τούτων τὰ πιστά. Οἱ τ
 δὲ ἔφασαν καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἔθελεν. Ἐντεύθεν διδόσασιν
 οἱ Μάκρωνες βαρβαρικὴν λόγγην τοῖς Ἑλλησιν, οἱ δὲ Ἑλ-
 ληνες ἐκείνοις Ἑλληνικήν· ταῦτα γάρ ἔφασαν πιστά εἶναι·
 θεοὺς δὲ ἐπεμαρτύραντο ἀμφότεροι.

Μετὰ δὲ τὰ πιστὰ εὐθὺς οἱ Μάκρωνες τὰ δένδρα συνεξέ-⁸
 κοπτον τάν τε δόδον ὀδοποίουν ως διαβιβῶντες ἐν μέσοις
 ἀναμεμιγμένοι τοῖς Ἑλλησιν καὶ ἀγοράν, οἷον ἐδύναντο,
 παρεῖχον καὶ παρῆγαγον ἐν τρισὶν ὑμέραις, ὡς ἐπὶ τὰ
 Κόλχων ὅρια κατέστησαν τοὺς Ἑλληνας. Ἐνταῦθα ἦν δρος⁹
 μέγα· καὶ ἐπὶ τούτου οἱ Κόλχοι παρατεταγμένοι ἦσαν. Καὶ
 τὸ μὲν πρῶτον οἱ Ἑλληνες ἀντιπαρετάξαντο φάλαγγα ως
 οὕτως ἀξοντες πρὸς τὸ δρος· ἐπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατη-

§ 5. ἔφη] ὁ Ξενοφῶν.—τί] = διὰ τι.—ἀντιτετάχαται] Ἰωνικὸς τόπος =
 ἀντιτεταγμένοι εἰσίν.—καὶ χρήζουσιν] καὶ τὸ χρειάζονται, διὰ τι θέλου-
 σιν.

§ 6. δτι] διότι ἐνν. χρήζομεν ὑμῖν πολέμῳ εἶναι, διὶ κλπ.—οὐ κα-
 κῶς γε ποιήσοντες] ἐνν. ἔρχομεθα¹ δηι βέβαια διὰ νὰ βλάψωμεν.—πολε-
 μησαντες] ἀφοῦ ἐπολεμήσουμεν κατὰ τοῦ βασιλέως.

§ 7. εἰ δοῖεν ἄρ] ἀν ἥτο δυνατὸν νὰ δώσωσιν.—τούτων τὰ πιστά] τοὺς
 δρόκους περὶ τούτων.—καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν] ἐνν. τὰ πιστά.—ἐπειδήθεν²
 μετὰ ταῦτα.—ἔφασαν] ἐνν. οἱ Μάκρωνες.—θεοὺς ἐπεμαρτύραντο] τοὺς
 θεοὺς ἐπεκαλέσθησαν μάρτυρας, διὶ δηλ. Θὰ φυλάξωσι τοὺς δρόκους των.

§ 8. μετὰ τὰ πιστά] ἀφοῦ ἔδωσαν καὶ ἔλαθον τοὺς δρόκους.—διαβούσιν]
 κατεσκενάζον.—ως διαβιβῶντες] ἵνα διαβιβάσωσιν· μεῖλ. τοῦ διαβιβάζω.
 —ἐρ μέσοις τοῖς Ἑλλησι] μέσα εἰς τοὺς Ἑλληνας.—παρῆγαγον] συνο-
 δεύοντες ωδήγησαν τοὺς Ἑλληνας.—ἐπὶ τὰ Κόλχων δρια] εἰς τὰ
 σύνορα τῆς χώρας τῶν Κόλχων (Κολχίδος).

§ 9. ἀντιπαρετάξαντο φάλαγγα] ἀντιπαρετάχθησαν φάλαγγα ποιή-

γοῖς βουλεύσασθαι συλλεγεῖσιν, ὅπως ὁς κάλλιστα ἀγω-
10 νιοῦνται. Ξενοφῶν δὲ ἀπώλ. ἐπὶ τὸ εὐώνυμον ἀπὸ τοῦ δε-
ξιοῦ ἔλεγε τοῖς στρατιώταις, "Ἄνδρες, οὗτοί εἰσιν, οὓς ὁρᾶτε,
μόνοι εἴτε ἡμῖν ἐμποδὼν τὸ μὴ πῦν εἶναι, ἐνθα πάλαι σπεύ-
δομεν· τούτους, ἢν πως δυνάμεθα, καὶ ώμοὺς δεῖ κατα-
φαγεῖν.

11 Ἐκ τούτου παρηγγύησαν οἱ στρατηγοὶ εὔχεσθαι· εύ-
ξάμενοι δὲ καὶ παιανίσαντες ἐπορεύοντο. Καὶ Χειρίσοφος μὲν
καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς πελτασταὶ τῆς τῶν πολε-
12 μίων φάλαγγος ἔξω γενόμενοι ἐπορεύοντο· οἱ δὲ πολέμιοι
ὅς εἶδον αὐτούς, ἀντιπαραθέοντες οἱ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν, οἱ
δὲ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον διεσπάσθησαν καὶ πολὺ τῆς αὐτῶν φά-
13 λαγγος ἐν τῷ μέσῳ κενὸν ἐποίησαν. Οἱ δὲ κατὰ τὸ Ἀρκα-
δικὸν πελτασταί, ὃν ἦρχεν Αἰσχίνης ὁ Ἀκαρνάν, νομίσαν-
τες φεύγειν ἀνακραγόντες ἔθεον· καὶ οὗτοι πρῶτοι ἐπὶ τὸ
δρος ἀναβαίνουσι· συνεφείπετο δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ Ἀρκαδι-
14 κὸν ὄπλιτικόν, ὃν ἤρχε Κλεάνωρ ὁ Ὁρχομένιος. Οἱ δὲ πο-
λέμιοι, ὃς ἤρχαντο θεῖν, οὐκέτι ἐστησαν, ἀλλὰ φυγῇ ἀλλος
ἄλλῃ ἐτράπετο. Οἱ δὲ Ἑλληνες ἀναβάντες ἐστρατοπεδεύοντο
ἐν πολλαῖς κώμαις καὶ τάπιτήδεια πολλὰ ἔχονταις.

σαντες.—οἵτως ἀξοντες] ἵνα τοιουτοτρόπως (δηλ. τεταγμένοι εἰς ρά-
λαγγα) πορευθῶσιν.—συλλεγεῖσιν] ἀφοῦ συναθροισθῶσιν· ἀρ. β' παθ.
τοῦ συλλέγομαι. —πῶς ἀγωνισθῶσι, θά πολεμή-
σωσιν.

§ 10. ἐπὶ τὸ εὐώνυμον] ἐνν. κέρας· εἰς τὴν ἀριστερὴν πτέρυγα.—εἰσὶν
ἐμποδῶν] ἐμποδίζουσιν. —τὸ μὴ σύνει] εἰς τὸ νὰ μὴ ἥμεθα. —πάλαι
σπεύδομεν] ἐνν. εἴνατε· πρὸ πολλοῦ σπεύδομεν νὰ ἥμεθα, δηλ. εἰς τὴν
θύλασσαν. —ητε πως] ἀν ἰσως.

§ 11. παρηγγύησαν] παρήγγειλαν, διέταξαν τὸ β. παρεγγυάω-ω.—
παιανίσαντες] ἀφοῦ ἔνθαλαν πατάνα.

§ 12. ἀντιπαραθέοντες] ἐνάντιον τῶν Ἑλλ. παρὰ τὰς τάξεις αὐτῶν
τρέχοντες. —διεσπάσθησαν] διεγώρθησαν τὸ β. διασπάμαται-ῶματι.

§ 13. φεύγειν] διτε ἐφευγον οἱ πολέμιοι. —τὸ Ἀρκαδικὸν ὄπλιτικόν]
κατὰ μετωνυμίαν ἀντὶ οἰς Ἀρκάδες ὄπλιται.

§ 14. δες ἤρχαντο θεῖν] διτε ἥργισαν νὰ τρέχωσιν, ἐνν. οἱ Ἑλληνες
πελτασταί. —ἀλλὰ φυγῇ ἀλλος ἀλλῃ ἐγράποτο] ἀλλὰ φεύγοντες ἀλλος
εἰς ἄλλο μέρος ἐπορεύη.

Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν δύο σταθμούς παρασάγγας¹⁵ ἐπτά καὶ ἥλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζούντα πόλιν Ἐλληνίδα οἰκουμένην ἐν τῷ Εὔξείνῳ Πόντῳ Σινωπέων ἀποκίαν ἐν τῇ Κόλχῳ χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κώμαις· κάντεῦθεν ὁρμώ-¹⁶ μενοὶ ἐλήζοντο τὴν Κολχίδα. Ἀγοράν δὲ παρεῖχον τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζούντιοι καὶ ἐδέξαντό τε τοὺς Ἐλληνας καὶ ξένια ἔδοσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. Συνδιεπράττοντο¹⁷ δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων καὶ ξένια καὶ παρ' ἐκείνων ἥλθον βόες. Μετὰ δὲ¹⁸ τοῦτο τὴν θυσίαν, ἣν εὐξαντο, παρεσκευάζοντο· ἥλθον δ' αὐτοῖς ικανοὶ βόες ἀποθῆσαι τῷ Διὶ σωτηρίᾳ καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἢ εὐξαντο. Ἐποίσαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὅρει, ἐνθαπερ ἐσκήνουν· εἰλοντο δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, δις ἔφυγε παῖς ὁν οἰκοθεν παιδία ἄκων κατακανὼν ξυλῇ πατάξας, δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυ-

§ 15. ἀμφὶ τὰς τριάκοντα] περίπου 30.

§ 16. ἐδέξαντο] εἰς τὴν πόλιν των.—ξένια] δῶρα.—ἄλφιτα] ἵδε Α', § ε', 6.

§ 17. συνδιεπράττοντο] διεπεργματεύοντο μαζὶ.—ξένια] δῶρα.

§ 18. εὐξαντο] εὐχηθέντες ἔταξαν.—παρεσκευάζοντο] ἡτοικαζον τὴν θυσίαν.—ἀποθῆσαι] ἵνα ἀπὸ τούτων θυσιάσωσιν.—σωτηρίᾳ . ἡγεμόσυνα] =θυσίαν σωτηρίων... ἡγεμοσύνων· δηλ. διότι ὁ μὲν Ζεὺς τοὺς ἔσωσεν, ὁ δὲ Ἡρακλῆς τοὺς ἀδήγησεν· διότι οὗτος ἐνομίζετο ως ἡγεμὼν (ὁδηγὸς) τῶν ἐκστρατευόντων.—ἀ εὐχαρτο] ὅσα ἔταξαν.—ἐνθαπερ ἐσκήνουν] ἔκει δπου ἐστρατοπέδευον.—εἴλορτο] ἐξέλεξαν.—οἰκοθεν] ἐκ τῆς πατρίδος.—ἄλων κατακαρώ] ἀκούσωνς (χωρίς νὰ θέλῃ) φονεύσας.—πατάξας] κτυπήσας.—δρόμον ἐπιμεληθῆραι] σίὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ δρόμου, δηλ. περὶ τοῦ τόπου, δπου ἔμελλε νὰ γεινῃ ὁ ἀγῶν τοῦ δρόμου.—καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι] καὶ νὰ γεινῃ προστάτης τοῦ ἀγῶνος· δηλ. νὰ φροντίσῃ δι' ὅσα ἔχρειάζοντο διὰ τὸν ἀγῶνα.

§ 19. τὰ δέρματα] τῶν θυσιασθέντων ζώων, διὰ νὰ δοθῶσι βραβεῖα εἰς τοὺς νικητὰς ἐν τῷ ἀγῶνι.—ὅποι] =ἐκεῖσε, δπου.—τὸν δρόμον] τὸν τόπον, δπου ἔμελλε νὰ γεινῃ ὁ ἀγῶν τοῦ δρόμου.—οὐπερ] τὸν τόπον, δπου.—κάλλιστος] καταλληλότατος.—βούληται] ἔνν. τρέχειν.—δυνήσορται] ἔνν. οἱ ἀγωνιζόμενοι.—δασεῖ οἴτεως] εἰς τόπον τάσσον σκληρὸν καὶ πυκνόφυτον.—ἀτιάσεται] θὰ λυπηθῇ, θὰ πονέσῃ· ἵδε γραμματ. § 76, 3, α' καὶ § 63.

σία ἐγένετο, τὰ δέρματα παρέδοσαν τῷ Δρακοντίῳ καὶ
ἡγεῖσθαι ἐκέλευον, δηπου τὸν δρόμον πεποικώς εἴπ. Ὁ δὲ
δεῖξας, οὐπερ ἑστικότες ἐτύγχανον. Οὗτος δὲ λόφος, ἔφη,
κάλλιστος τρέχειν, δηπου ἀν τις βούληται. Πῶς οὖν, ἔφα-
σαν, δυνήσονται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὔτως; Ὁ
20 δὲ εἶπε, Μᾶλλον τι ἀνιάστεται ὁ καταπεσών. Ἕγωνίζοντο δὲ
παιδες μὲν στάδιον τῶν αἰχμάλωτων οἱ πλεῖστοι, δόλιχον
δὲ Κρῆτες πλείους ἢ ἔξηκοντα ἔθεον, πάλιν δὲ καὶ πυγ-
μὴν καὶ παγκράτιον ἔτεροι. Καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· πολλοὶ
γάρ κατέβησαν καὶ ἄτε θεωμένων τὸν ὕπερταίρων πολλὴν φιλο-
21 νικίαν ἐγίγνετο. Ἐθεον δὲ καὶ ἵπποι καὶ ἔδει αὐτοὺς κατὰ τοῦ
πρανοῦς ἐλάσσαντας ἐν τῇ θαλάττῃ ὑποστρέψαντας πάλιν ἄνω
πρὸς τὸν βωμὸν ἀγειν. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκαλινδοῦντο·
ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἴσχυρῷς ὅρθιον μόλις βάδην ἐπορεύοντο
οἱ ἵπποι· ἐνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις
ἐγίγνοτο.

§ 20. στάδιον] = ἀγῶνα σταδίου· τὸ στάδιον ἦτο διαστημα 600 ποδῶν.
— δόλιχον] ἐνν. δρόμον· ἦτο δὲ ὁ δόλιχος δρόμος σταδίων 6 μέγρις 24.—
πυγμήν] γρονθομαχίαν.—παγκράτιον] ἀγῶν πάλης καὶ πυγμῆς ὅμοι.—
ἔτεροι] ἐνν. ἡγωνίζοντο.—κατέθησαν] εἰς τὸν ἄγονα, ἔλαθον δηλ. μέρος.
— ἄτε θεωμένων τῶν ἑταίρων] ἐπειδὴ θεαταὶ ἤσαν οἱ σύντροφοὶ τῶν, οἱ
φίλοι των.—φιλονικία] φιλοτιμία, ἀμιλλα.

§ 21. κατὰ τοῦ πρανοῦς] εἰς τὸν κατήφορον.—πάλιν] ὅπιστι.—ἄγειν]
νὰ φέρωσι· τοὺς ἵππους.—οἱ πολλοὶ] οἱ περισσότεροι, τῶν ἱππέων ἐνν.—
ἐκαλινδοῦντο] ἐκυλλόντο πίπτοντες χαυαῖ.—ισχυρῷς ὅρθιον] πολὺ ἀνηφο-
ρικόν.—μόλις] δυσκόλως.—βάδην] μὲν βῆμα, δηλ. χωρὶς καὶ τρέχωσιν.—
ἐρθα] τότε.—παρακέλευσις] παρέρμησις.

Τ Ε Λ Ο Σ

